

SSZŠ Litvínov

Školní vzdělávací program pro základní vzdělávání

„Alternativní třídy na principech waldorfské pedagogiky“

Adresa školy: Sportovní soukromá základní škola s.r.o, Podkrušnohorská 1677, Litvínov

Zřizovatelé školy: Veronika Šťovíčková (Sokolská 11, 436 01, Litvínov)

Mgr. Václav Hořejší (Mládežnická 148, 435 42 Litvínov – Hamr)

IČO: 25013513

DIČ: 207-25013513

IZO školy: 102 441 073

IZO školní jídelny: 102 677 964

IZO školní družiny: 110 017 684

RED IZO: 60001423

Číslo účtu: 3409880297/0100 KB Litvínov

Hospodářsko-právní subjektivita: právnická osoba

Jednatelé školy: Veronika Šťovíčková, Ivana Hořejší

Ředitel školy: Mgr. Pavel Škramlík

Zástupce ředitele: Mgr. Jan Podlena

Koordinátor ŠVP: Lenka Walterová, B.A.

Kontakty:

Tel.:(+420) 476 752 896

Fax: (+420) 476 752 118

E-mail: reditel@sszslitvinov.cz

Webové stránky: www.sszslitvinov.cz

Platnost dokumentu: od 1. 9. 2021

OBSAH

1. Identifikační údaje

- název ŠVP
- zřizovatel
- platnost dokumentu od:

2. Charakteristika školy

- 2.1 úplnost a velikost, vybavení školy
- 2.2 charakteristika pedagogického sboru
- 2.3 dlouhodobé projekty
- 2.4 mezinárodní spolupráce
- 2.5 spolupráce s rodiči a jinými subjekty
- 2.6 školní družina a školní klub

3. Charakteristika ŠVP

- 3.1 předmluva
- 3.2 východiska vzdělávacího programu a povaha waldorfské školy
- 3.3 záměry a cíle vzdělávacího programu
- 3.4 pojetí dítěte v roli žáka
- 3.5 výchovné a vzdělávací strategie
- 3.6 zabezpečení výuky žáků se speciálními vzdělávacími potřebami
- 3.7 zabezpečení výuky žáků mimořádně nadaných
- 3.8 začlenění průřezových témat

4. Učební plán

- 4.1 tabulace učebního plánu a poznámky k učebnímu plánu

5. Učební osnovy

6. Hodnocení žáků

1. IDENTIFIKAČNÍ ÚDAJE

Název: Soukromá sportovní základní škola s r.o.

Adresa školy: Podkrušnohorská 1677, Litvínov

IČO: 250 13 513

IZO: 102 441 073

Ředitel: Mgr. Pavel Škramlík

Kontakty:

e-mail: reditel@sszslitvinov.cz

tel. 476 752 896

Zřizovatel: Veronika Šťovíčková (Sokolská 11, 436 01, Litvínov)

Mgr. Václav Hořejší (Mládežnická 148, 435 42 Litvínov – Hamr)

Platnost dokumentu od 1. 9. 2021

2. CHARAKTERISTIKA ŠKOLY

2.1 ÚPLNOST A VELIKOST ŠKOLY, VYBAVENÍ

Sportovní soukromá základní škola s.r.o. (založena v roce 1994) je úplná škola s devíti postupnými ročníky. Na I. stupni i na II. stupni je zpravidla po dvou (výjimečně po třech) paralelních třídách v ročníku. Třídy jsou zpravidla koedukované, ale je rozlišeno sportovní zaměření žáků. Škola úzce spolupracuje se sportovními kluby HC Litvínov, FŠ Litvínov, volejbal klub Litvínov, oddíl gymnastiky Litvínov. Třídy se naplňují max. do 25 žáků. Cílová kapacita školy je 520 žáků.

Budova základní školy se nachází ve čtvrti Osada v Litvínově v blízkosti hlavní ulice Podkrušnohorská. Před budovou školy je prostor se zelení. Škola je dostupná městskou hromadnou dopravou (autobus, tramvaj). Budova začala sloužit svému účelu v roce 1953, od roku 1994 sídlí v budově Soukromá sportovní základní škola s.r.o. Škola má silnou sportovní tradici, absolventy školy jsou mj. významné sportovní osobnosti.

Budova školy má tři podlaží, pavilon školní družiny a školní jídelny, spojený se školou chodbou, pavilon bývalých školních dílen. Součástí školy je i školní klub, sídlící v oddělených prostorech. Škola disponuje dvěma tělocvičnami a hřištěm s umělým povrchem. V prostorách haly školy je školní poradenské pracoviště, které poskytuje poradenské služby žákům, jejich rodičům a pedagogům podle vyhlášky č.72/2005 Sb. Za budovou školy se nachází zatravněný dvůr, využívaný na akce pořádané školou.

Rodičům, kteří přijdou jednat s učiteli, je k dispozici návštěvní místnost. V hale školy je umístěn bufet a automaty na teplé a studené nápoje a mléčné výrobky. Od 2. ročníku má každý žák v prostorách šaten svou skříňku na odkládání osobních věcí. Škola má stanovená opatření pro zabezpečení objektu školy a bezpečnost žáků a zaměstnanců. Tato opatření jsou deklarována v provozním řádu školy, ve školním řádu a v dalších vnitřních směrnících.

Vyučování ve školní budově probíhá v kmenových třídách a podle potřeby a zaměření v odborných učebnách. Součástí školy jsou odborné učebny: multimediální učebna, dvě počítačové učebny, učebna fyziky a chemie, učebna jazyků (zároveň žakovská knihovna s dopoledním i odpoledním provozem), učebna přírodopisu, učebna výtvarné výchovy a cvičná kuchyně, dále kancelář, resp. třída pro speciální pedagogy k individuální práci se žáky. V suterénu školy je prostor pro volnočasové aktivity žáků, školní družiny a klub. Celá budova školy má bezdrátové připojení k internetu. Škola disponuje dvěma přenosnými PC učebnami vybavenou 20 i-Pady, resp. 20 tablety. Všechny kmenové třídy i odborné učebny, včetně tělocvičny jsou vybaveny dataprojektorem a interaktivní tabulí. V hale školy je umístěn tzv. Školní informační kanál (ŠIK) podporující prevenci ve škole. V kanceláři školy je umístěn multifunkční přístroj ke kopírování, scanování, který je k dispozici vyučujícím i žákům.

Škola je kvalitně vybavena učebními pomůckami, učebnicemi a pracovními sešity. Ve škole je žákům a pedagogickým pracovníkům k dispozici více než 100 počítačů. V každé třídě je učitelská PC stanice s připojením na internet. Kabinety a sbírky učebních pomůcek jsou průběžně doplňovány. Při výuce různých předmětů je využíván výukový software pro různé předměty, vč. DYS programů. Učitelé využívají pro zapisování do elektronické třídní knihy program Bakalář, rodiče mohou využívat přístup do elektronické žakovské knížky.

2.2 CHARAKTERISTIKA PEDAGOGICKÉHO SBORU

Optimální počet pedagogických pracovníků je 32 učitelů včetně vedení a 6 vychovatelek školní družiny. Pedagogický sbor je stabilizován. Ke změnám ve sboru dochází především z důvodů odchodu do důchodu, resp. mateřství. Výběrem nových pedagogických pracovníků vytváříme spolupracující tým, dbáme na kvalifikovanost a aprobovanost.

Pedagogický sbor je až na výjimky kvalifikován. Ředitel školy splňuje podmínky dalšího vzdělávání dle zákona 563/2004 Sb. §5 (studium pro vedoucí pracovníky škol). Zástupce ředitele je absolventem vzdělávání

koordinátor ŠVP a programu PEŘÍ – pedagogické řízení. Na I. stupni ZŠ splňují všichni vyučující odbornou kvalifikaci. Na II. stupni je převaha sboru kvalifikovaná a aprobovaná. Vyučující, kteří podmínky zatím nesplňují si kvalifikaci doplňují studiem. Podmínky zákona splňují i výchovný poradci a školní speciální pedagog, krizový koordinátor a koordinátor environmentální výchovy.

Ve škole jsou zřízeny tyto funkce: vedoucí školního poradenského pracoviště, dva výchovní poradci, krizový koordinátor, metodik environmentální výchovy, správce počítačové sítě, vedoucí zájmové činnosti a projektový manažer.

Celkovým trendem školy je systematické, cílené vzdělávání jednotlivců i společné vzdělávání všech pedagogických pracovníků. Každoročně je specifikováno v plánu DVPP. Většina sboru prošla kurzy DVPP: Osobnostně sociální výchova, kurz ESRO (emoční sociální inteligence), kurzy Projektové výuky, metody KRITMYŠ, program Začít spolu. Pracovníci školy jsou hodnoceni jednou ročně formou hodnotícího rozhovoru, při kterém vedení školy na základě zjištěných informací hodnotí s jednotlivými pracovníky stanovená kritéria kvality pedagogického pracovníka školy. Součástí tohoto periodického hodnocení je i sebehodnocení pracovníka dle plánu osobního rozvoje. Na základě výsledků hodnocení stanovuje vedení školy nadtarifní složky mezd. Za práci nad rámec svých běžných povinností či za splnění mimořádného úkolu jsou pracovníci školy hodnoceni průběžně.

Prioritou alternativní třídy je vzdělávání a výchova žáků podle poznatků o vývoji dětí a mládeže, proto je velký důraz kladen na další vzdělávání pedagogických pracovníků. Učitelé se pravidelně zúčastňují mnoha tuzemských i zahraničních seminářů týkajících se waldorfské pedagogiky a metodik výuky. Dále navštěvují odborné, jazykové, umělecké a ekologické semináře. K prohlubování poznatků přispívá také vnitřní studium pedagogů, které probíhá pravidelně 1x týdně v pedagogickém kolegiu. Všichni stálí pedagogové alternativní třídy absolvovali nebo absolvují specializační vzdělávání ve waldorfské pedagogice, nově přichází si studium rovněž doplňují.

2.3. DLOUHODOBÉ PROJEKTY

Téma projektů volí vyučující podle věkových skupin, podle náplně učiva nebo reagují na aktuální dění ve společnosti. Projekty mohou být pro jednotlivé třídy, skupinu tříd či celoškolní.

Stálé projekty

- Divadelní představení 8.třídy
- Ročníkové práce žáků 8.třídy
- Plavání pro 3. a 4. třídu
- Dopravní hřiště pro 4. třídu
- Lyžařský výcvik v 5. a 7. třídě
- Vánoční jarmark
- Vynášení Morany (1.stupeň)
- Michaelská slavnost (1.stupeň)
- Martinská slavnost
- Adventní slavnost (1—3. třída)
- Masopust (1.stupeň)
- Svatojánská slavnost (pro 1. stupeň)
- rytířská slavnost 6.třídy
- řecké olympijské hry 5. ročníků waldorfských škol

K dalším oblastem pravidelné spolupráce patří

- Interní setkání učitelů waldorfských škol v ČR (další vzdělávání)
- Letní akademie waldorfské pedagogiky

2.4. MEZINÁRODNÍ SPOLUPRÁCE

Škola bude usilovat o navázání partnerství s některou z příhraničních německých waldorfských škol.

Cílem je umožnit tak pedagogům pravidelné hospitační pobyty i mentorskou činnost. Spolupráce bude zahrnovat i společné projekty škol a tříd.

2.5. SPOLUPRÁCE S RODIČI A JINÝMI SUBJEKTY

O výsledcích vzdělávání svých dětí jsou rodiče pravidelně informováni formou individuálních pohovorů s třídním učitelem, pětkrát do roka také na třídních schůzkách. Mohou si také domluvit osobní konzultaci s třídním učitelem. Rodiče jsou informováni pomocí školní informační tabule, na začátku roku a v pololetí vydávaným školním zpravodajem, novinami Sportovka, prostřednictvím školního žákovského časopisu OKO a na webových stránkách www.sszslitvinov.cz, kde naleznou rozvrhy tříd, plány učiva, dokumenty školy a aktuální informace. Škola je zapojena do projektu Rodiče vítáni. Rodiče mohou ke komunikaci s pedagogy využít i webové rozhraní na stránkách školy. Rodiče pomáhají při organizaci jarmarků i dalších ročních slavností. Pomáhat chodí i do vyučování - například při výuce pletení, háčkování či práce s vlnou.

V některých třídách jsou integrováni žáci vzdělávající se dle vlastního individuálního vzdělávacího programu. Škola úzce spolupracuje s psychology, pedagogickými poradnami a speciálně pedagogickými centry.

2.6 ŠKOLNÍ DRUŽINA A ŠKOLNÍ KLUB

Kapacita školní družiny je 150 žáků. Činnost školní družiny je řízena ročním plánem ŠD, vlastním vzdělávacím programem ŠD a je propojena ve velké míře s prací žáků při vyučování. Vychovatelé se podíleli na tvorbě cílů školního vzdělávacího programu, program ŠD vychází z těchto cílů a z oblastí a výstupů školního vzdělávacího programu. Vzhledem k tomu, že žáci vyšších ročníků I. stupně mají aktivity ve sportovních klubech (odcházejí a přicházejí v různých časech), jsou zapsáni do školního klubu. Provoz ŠK je stanoven ve školním řádu.

Kapacita školního klubu je 50 žáků. Činnost školního klubu je řízena vzdělávacím programem ŠK a ročním plánem. Žáci chodí do klubu i z klubu samostatně. Při vstupu do klubu se každý žák sám zapíše do docházkového sešitu – jméno, třídu, čas příchodu, při odchodu dopíše čas odchodu. K činnosti jsou vyhrazeny prostory ŠK a hřiště. Ze školního klubu žáci odcházejí na různé zájmové aktivity a na tréninky sportovních oddílů. Provoz ŠK je stanoven ve školním řádu.

3. CHARAKTERISTIKA ŠVP

3.1. PŘEDMLUVA

Každý učitel se musí vypořádat s nějakým vzdělávacím programem. Waldorfského učitele se to týká v ještě větší míře, neboť právě ve waldorfské třídě se vzdělávací program (VP) musí vytvářet, aktualizovat a realizovat **v neustálém dialogu s vyvíjejícím se dítětem**: vlastním „vzdělávacím programem“ je samo dítě. Podoba VP waldorfské třídy směřuje k tomu, aby učitel chápal dítě v jeho vývoji a naučil se správně číst projevy jeho bytosti, aby mu potom prostřednictvím obsahu vyučování mohl pomáhat v rozvoji. Přitom "jak" je přinejmenším stejně významné jako "co".

V okamžiku písemného zachycení VP prožívá každý, kdo stojí v živém pedagogickém procesu, nedostatečnost, omezení a zúžení, které jsou spojeny s napsaným textem. Nakreslená čára je stopou pohybu, pohybem přivedeným do klidu - a to platí i pro celý následující text, který vznikl v naději, že se každému vskutku tvůrčímu učiteli a vychovateli podaří z mrtvé formy stvořit něco živého, vyvinout **vlastní formu, vlastní obraz VP**. Utváření VP tak v konečné fázi nutně zůstává individuální. Jiný způsob pojetí by byl podstatě waldorfské třídy cizí.

Tento vzdělávací program je tedy v zásadě nutné chápat jako příklad ŠVP, který se snaží současnou vzdělávací praxi školy vtělit do poměrně úzkých požadavků vnějšího rámce.

3.2. VÝCHODISKA VZDĚLÁVACÍHO PROGRAMU A POVAHA WALDORFSKÉ ŠKOLY

Třída vychází z principů výuky waldorfské pedagogiky. Spolupracuje s Asociací waldorfských škol České republiky. Vzdělávací program se hlásí k vzdělávacímu směru waldorfských škol a vychází ve své koncepci z jejich zkušeností. Především reflektuje poznatky a zkušenosti těchto škol v české vzdělávací soustavě a přizpůsobuje pedagogiku waldorfských škol místním podmínkám a zdejšímu kulturně-společenskému i pedagogickému prostředí. Jedná se o vzdělávací cestu, která má jasnou pedagogickou koncepci a dnes již známé výstupy i výsledky, které se snaží přispět k vnitřní proměně českého školství a jež se v jeho rámci podílí na uplatňování zásadního principu plurality a svobody.

Tyto okolnosti umožňují aplikaci vzdělávacího programu nikoli nutně pouze ve školách tzv. waldorfských, nýbrž v jakékoli české základní škole, která se jeho principy chce aktivně řídit. Vzdělávací program je otevřený a přístupný všem, kterým jsou jeho východiska a cíle vnitřně blízké a kteří se s nimi ztotožňují. Možnost používat slovo se základem „waldorf“ v názvu vzdělávacího zařízení nebo v jiných označeních, souvisejících s pedagogickými službami, se však řídí specifickými pravidly a souvisí s ochrannou známkou.

Waldorfské školy vytvořily v průběhu 20. století svébytný pedagogický proud, který se uplatňuje v mnoha vzdělávacích zařízeních nejrůznějších geografických, společenských a kulturních prostředí. Tento proud bývá zařazován mezi reformní, či alternativní pedagogická hnutí současnosti. Základy pedagogické koncepce waldorfských škol položil pedagog, spisovatel, filozof, sociální reformátor a umělec Rudolf Steiner. Pro vzdělávací program jsou však z jeho obsáhlého díla relevantní pouze jeho pedagogické příspěvky, rozvinuté a prověřené v mnoha desetiletích pedagogické praxe. Jím inspirovaná antropologická, psychologická, či metodická východiska waldorfské pedagogiky mají charakter doporučení a podnětu a každý pedagog je může přijmout pouze na základě své svobody. V tomto smyslu jsou určeny pouze pedagogům nikoli žákům. Steinerovy (anthroposofické) názory a myšlenky tedy ve vlastním obsahu vzdělání a ve vyučování nehrají žádnou roli. K východiskům programu patří rovněž myšlenky a dílo dalších významných pedagogů. Obdobně program reflektuje a pedagogicky uplatňuje výsledky moderního vědeckého výzkumu, především poznatky věd o člověku.

Vzdělávací program obsahuje a rozpracovává všechny vzdělávací oblasti Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání. Za klíčový a rozhodující považuje přitom požadavek moderní pedagogické vědy i pedagogické praxe, aby měly učební dokumenty a didaktika a metodika vyučování základ v pedagogické antropologii a rovněž ve vývojové psychologii. Antropologie waldorfské pedagogiky usiluje o diferencovaný, všestranný a celostní pohled na člověka, z něž by mělo vyplynout porozumění pro vývojové kroky jednotlivých vývojových stupňů s jejich měnícím se vztahem ke světu a rozvíjejícími se schopnostmi a vlohami k učení. Z těchto skutečností je třeba vyvozovat veškeré otázky, týkající se metodiky, didaktiky a povahy vzdělávání obecně:

- Učitelé pojmají školu jako pedagogicky utvářený prostor a své povolání jako vědomou a celostní vývojovou podporu osobnostního rozvoje žáka a pomoc ve všech oblastech vzdělávání, rozvoje kreativity, osobnosti a sociálních kompetencí.
- Vyučovací předměty a vzdělávací činnosti mají charakter pedagogického prostředku a nástroje k osobnostnímu rozvoji žáka.
- Obsah vyučování a učební látka se vyvozují z jejich vztahu k věku žáka
- Ve vzdělávání mají rovnocenné postavení obory a předměty, které slouží získávání kognitivního vědění, a prakticko-technologické a prakticko-umělecké obory, předměty a činnosti. Program tím sleduje všestranný a vyvážený osobnostní rozvoj žáka po stránce intelektuální a kognitivní, emocionální, i praktickomanuální, popř. pohybové.
- Významným hlediskem ve vzdělávání je další rozvoj, růst a zrání toho, co si žák ve vzdělávacím procesu již osvojil. Osvojené poznatky, dovednosti a způsobilosti (kompetence) by měly v dalším životě v novém kontextu zrát a zdokonalovat se, měly by být podnětem a výzvou k hledání nových aspektů a hledisek, k vnitřnímu růstu, k celoživotnímu procesu učení a vzdělávání. Proces školního vzdělávání by měl pěstovat a podporovat zájem, zkoumavý a badatelský přístup, vůli k učení, k tvůrčím činnostem a k aktivní zodpovědné spoluúčasti na společenském vývoji.
- Veškeré vzdělání bez ohledu na vyučovací předměty by mělo usilovat o co největší propojenost s otázkami praktického aktuálního života.
- Celostní vzdělávání by mělo žákovi rovněž umožnit zažít vztah úcty a obdivu k druhým lidem, k přírodě a ke světu obecně, k jeho smyslu, řádu, velikosti a kráse. Jedná se tu o mravní a duchovní rozměr vzdělávání, který hraje klíčovou roli v utváření životních hodnot, postojů a motivů jednání žáka.
- Aktuální témata současnosti jako např. sexuální výchova, ekologická a environmentální výchova, výchova ke zdraví, výchova k občanství, dopravní výchova, informatika ad. tvoří průřezová témata a je nutné je integrovat do celkového vyučování a vzdělávání.
- Ve školním vzdělávání se musí pedagogicky odpovídajícím způsobem projevit rozmanitost sociálního, kulturního a hospodářského života společnosti.
- Program chápe vzdělávací činnost pedagoga jako tvořivé a živoucí utváření vyučování, v němž z pohledu jednotlivého pedagoga rozhodující roli hraje důkladné a hluboké zpracování učebního obsahu (látky) spolu se snahou o poznání vývojové situace dítěte na jedné straně a zcela konkrétní situace ve třídě na straně druhé. Z toho vyplývá zaměření programu na:
  - a) člověka a vývoj
  - b) svět a kulturu
  - c) dítě, jeho situaci a potřeby
  - d) sebevzdělávání učitele
- Svoboda pedagogů spojená s vědomím jejich zodpovědnosti je lidskou podmínkou a pedagogickým předpokladem výchovy svobodných a aktivních lidských bytostí.
- Klíčovým východiskem je také princip autonomie školy. Škola, která řeší a spravuje rozhodující záležitosti svého fungování a života samotného, dokáže naplňovat své pedagogické poslání.
- Pedagogickým a organizačním srdcem školy jsou pravidelná setkání a porady (konference) všech pedagogů školy. V nich dochází k jejich intenzivní spolupráci, které vede k řešení všech důležitých pedagogických, organizačních a správních otázek vedení školy. Konference pedagogů slouží zároveň realizaci principu permanentního dalšího vzdělávání pedagogů.
- Podmínkou fungování waldorfské školy je mnohostranná spolupráce školy s rodiči žáků. Úspěch pedagogického snažení školy závisí významnou měrou na úrovni komunikace a provázanosti školních vzdělávacích aktivit s výchovným působením rodiny.

3.3. ZÁMĚRY A CÍLE VZDĚLÁVACÍHO PROGRAMU

Vzdělávací program je ve svých cílech v souladu s principy moderního všeobecného vzdělávání a ztotožňuje se ve svých zásadách s progresivními pedagogickými trendy současnosti. Vzdělávací cíle navazují na východiska programu, především vycházející z hlavního předpokladu své koncepce, kterým je celostní osobnostní rozvoj žáka. Tyto cíle proto v obecné a ideální podobě vedou k vytvoření následujících klíčových kompetencí a významných osobnostních rysů. Směřují:

- k svobodné autonomní osobnosti, která dokáže nezávisle, logicky a kriticky myslet, samostatně usuzovat, prožívat a jednat, která má zájem o okolní svět, je schopna se s ním vnitřně spojit a zodpovědně s ohledem na potřeby svého okolí uskutečňovat své intence
- k všestranně tělesně, duševně i sociálně rozvinuté a v širším smyslu slova zdravé osobnosti, která

- si své zdraví uvědomuje a pečuje o ně
- k osobnosti, která je inspirována a vybavena schopnostmi k celoživotnímu učení
  - k osobnosti, která je sociálně kompetentní, je schopná spolupracovat a komunikovat s druhými, která má zájem o druhé a je schopná laskavosti, úcty, soucitu, respektu, ohleduplnosti a tolerance
  - k osobnosti, která dokáže tvořivě a iniciativně jednat, kreativním způsobem reagovat na podněty života a vnějšího světa a která se životním poměrům a situacím staví flexibilně a s vůlí výzvy zvládnout.

Tyto hlavní a nadřazené cíle v sobě zahrnují širokou škálu méně komplexních a nižších záměrů a cílů. Týkají se schopností, které souvisí s osvojením a aplikací jednotlivých oblastí poznatků a vědomostí a řady dílčích dovedností, zprostředkovaných vzdělávacím působením.

Veškeré vzdělávání buduje předpoklady k tomu, aby byl žák schopen převzít zodpovědnost a péči za svůj budoucí osobní, občanský i profesní život, aby jeho výchova a vzdělávání přešly přirozeným způsobem do sebevýchovy a sebevzdělávání a aby žák svůj život vedl ve smyslu vyváženého a všestranného uplatňování svých lidských kvalit. Za těchto předpokladů bude žák nejen schopen dostát požadavkům, které na něj moderní společnost klade a nebude jen jedním z jejich pasivních článků, ale může být i zdrojem poznání, tvořivosti, produktivity a inovace ve všech oblastech společenského života, a převzít tak i osobní spoluzodpovědnost za další kulturní a civilizační pokrok.

3.4. POJETÍ DÍTĚTE V ROLI ŽÁKA

“Příroda činí z člověka pouze přírodní bytost; společnost bytost jednající zákonitě; svobodnou bytost může ze sebe učinit jen člověk sám.” (R. Steiner)

Vzdělávací program se opírá o waldorfskou pedagogiku. Ta chápe vzdělávání dítěte v roli žáka jako podporu tělesného, duševního a duchovního vývoje člověka, který je ve svém jádru jedinečnou individuální bytostí. Výchova a výuka by měla tuto jedinečnost a celost každé lidské bytosti už v dětském věku respektovat a snažit se rozvíjet veškeré její síly, schopnosti a dovednosti, aby tím byly položeny základy pro její plný a svobodný projev ve věku dospělosti.

Své ideové předpoklady waldorfská pedagogika spatřuje ve všestranném poznání dospívajícího člověka v jeho tělesném, duševním a duchovním rozměru. Učitel vlastně každodenně svou tvořivou činností uvádí do souladu nároky vzdělávacího programu s možnostmi vyučovaných dětí. Učitel i dítě jsou každé ráno vždy novým člověkem, člověkem, který je jiný, než byl předešlého dne. To je základní východisko poznání lidské bytosti, jako stále se proměňující a vyvíjející entity.

Pojetí výuky se tedy také soustřeďuje na úzkou souvislost tělesného a vnitřního duševního a duchovního vývoje, které podmiňují kvalitativní proměny dítěte ve vztahu ke světu a v jeho schopnostech učít se v určitých vývojových fázích. Díváme-li se na dítě z tohoto hlediska, pak vystupují zvláště silně dva mezníky: jednak proměna, která se odehrává ke konci prvního sedmiletí, a dále potom údobí mezi dvanáctým a čtrnáctým rokem. Pro waldorfskou pedagogiku z toho tak vyplývá rozlišování dětského vývoje na tři základní vzdělávací období, které lze charakterizovat prostřednictvím rozdílných specifických pedagogických cílů a úkolů, obsahů a metod a jež vždy trvají přibližně sedm let. Následuje stručný popis údobí, které leží mezi šestým až sedmým a čtrnáctým až patnáctým rokem, tedy doba základního vzdělávání.

6. až 9. rok věku dítěte

Ke konci prvního sedmiletí dochází k první výrazné proměně fyzické postavy a výměně zubů, což antropologie waldorfské pedagogiky chápe jako znamení ukončení činnosti formujících procesů v tělesném organismu dítěte. Tyto procesy, činné předtím ve formování a růstu orgánů a tkání, se nyní obracejí do nitra a začínají silněji působit v paměti, fantazii a představivosti, a souvisí se školní zralostí dítěte. Dítě se v tomto období druhého sedmiletí své životní cesty seznamuje se souvislostmi a zákonitostmi věcí převážně prostřednictvím znalostí, vytvořenými barvitou představivostí a prosycenými intenzivními prožitky, nikoliv pouze skrze definici pojmů. Ve způsobu prožívání světa je dítě vedeno uměleckými postupy, tj. osvojování psaní, počítání i čtení má svou uměleckou (a obraznou) podobu, která umožňuje dětem v raném školním věku prožít i krásu osvojovaných znalostí.

V prvních letech školní docházky ještě doznívá schopnost nápodoby, která spočívá v ne zcela zřetelně

uvědomovaném rozdílu mezi sebou a světem. Dítě při napodobování ještě nemá potřebu zaujímat k věcem samostatné stanovisko a řídí se vzorem ze světa dospělých. Umělecké přechody výuky od hry v předškolním věku ke školnímu učení velmi usnadňují přirozenou adaptaci žáků na podmínky školního učení.

Protože dítě v tomto období ještě nedokáže uchopovat souvislosti a zákonitosti ve světě zcela samostatně, vyhledává osobnosti, které mu pomáhají v osvojování schopností, které ho vedou k orientaci ve světě a k jeho chápání, a stávají se tak pro něj neformální autoritou. F. Carlgren upozornil na to, že „jsou-li děti vychovávány tak, aby byla směrodatnou jejich vlastní bytost, dosáhnou nejspíš úcty ke svému učiteli“. Uvedený fakt má mimořádný význam pro sociální rozvoj dětí ke konci probíraného úseku rozvoje, kdy končí počáteční identifikace malého školáka s učitelem.

9. až 12. rok věku dítěte

Devátý a dále potom dvanáctý rok představují další dva významné posuny ve vnitřní konfiguraci duševních sil, které mohou zároveň vést ke zpochybnění dosavadních autorit a postojů i k zážitku určité vnitřní krize identity.

Dítě si v tomto období středního školního věku vydobývá významné základy vlastní autonomie. Sebeuvědomění nabývá na síle, v prožívání dochází k větší emancipaci od přírodního a sociálního okolí. K obrazné fantazii přistupuje vědomější chápání světa. Prostor pro vnitřní iniciativu v učebních činnostech je třeba vytvářet jako prostor pro „příčinnost“ žáků, která umožní předcházet pocitům viny a ztrátě iniciativy v tomto vývojově citlivém období. „Vědomí Já se tak utváří od nejranějších fází vývoje, avšak jasmile vzniklo, stává se stále výraznějším referenčním bodem všech duševních aktivit.“

12. až 15. rok věku dítěte

Okolo dvanáctého roku sílí dispozice pro osobní úsudek a také kauzální verbální myšlení a uvažování. Člověk nyní začíná být schopen samostatného exaktního pozorování vnějších jevů a procesů na straně jedné a na druhé straně z nich dokáže vyvozovat abstraktní zákonitosti. Sílicí a prohlubující se schopnost čistě myšlenkového poznávání vyžaduje neustálé rozšiřování horizontu o nové oblasti světa.

Stejně jako na konci prvního sedmiletí i v posledních letech sedmiletí druhého souvisí s proměnami duševního života prudký tělesný rozvoj. Je to především růst kostry a svalstva končetin a dospívání pohlavních orgánů, co narušuje určitou vnitřní rovnováhu tělesné stavby panující v období několika předcházejících let. Mladý člověk v této době ve své tělesnosti prožívá prostřednictvím těžknoucích končetin zesíleně síly tíže, se kterými se jen postupně vyrovnává. Konfrontace s těmito silami však vede k posílení jeho volných sil. Nyní se objevuje silně osobně zabarvené a kritické myšlenkové posuzování světa. Přejaté názory a návyky bývají zpochybnovány, i dosavadní autority ztrácejí svou někdejší přirozeně uznávanou pozici. Přichází doba, kdy se již mladý člověk orientuje vlastním samostatným úsudkem. Přístup člověka ke světu poté ztrácí převážně umělecký a získává více vědecký charakter. Pro oblast morální si začíná vydobývat prostor pro samostatnou „morální fantazii“ jako základ svého samostatného a odpovědného vztahu k okolnímu světu. Žáci si hledají svůj osobitý vztah k sociální spolupráci a pomoci.

Výuka je založena na zákonitosti vývojových kroků dítěte a mladého člověka, proměn a rozvoje jeho vztahu ke světu a jeho schopnosti učit se. Učební plán, metody a obsahy výuky jsou přizpůsobeny tomuto vývoji.

Výchova a výuka je proto vývojovým procesem, učební plán je sestavený podle potřeb a postupně se rozvíjejících schopností dítěte. Důležitým cílem výuky a výchovy dítěte je jeho všestranný rozvoj v naukových, praktických i uměleckých oborech – v učebním plánu waldorfské školy jsou proto zastoupena všechna tato hlediska. Schopnosti a nadání dětí se velmi odlišují, a proto nalezneme vedle „tradičních“ předmětů také pletení, tkaní, zahradnictví apod. Tato rozmanitost nabídky umožňuje každému dítěti najít pro sebe v učebním plánu něco, v čem bude mít šanci vyniknout – stírají se tak rozdíly mezi méně a více nadanými nebo zručnými.

Výkony žáků nejsou motivovány známkovým hodnocením, ale prožitkovým charakterem výuky, který vzbuzuje živý zájem o probíranou látku. Vysvědčení v pololetí a na konci školního roku má formu slovního hodnocení, které charakterizuje všechny přednosti i nedostatky dítěte, jeho pokroky i obtíže v hodnoceném období. Hodnocení chápe waldorfská pedagogika jako prostředek k podnícení dalšího rozvoje a seberozvoje žáka. Obsah vzdělávání, osvojování poznatků, znalost faktů a s nimi spojených dílčích dovedností a návyků nejsou chápány jako cíl vzdělávání. Pro život a práci ve waldorfské škole platí zásada, že spolupráce žáků převažuje nad jejich vzájemnou soutěživostí. Pouze v 8. a 9. ročníku a ve výjimečných případech (viz kapitola 6. Hodnocení žáků) se z důvodu požadavku přijímacího řízení na střední školy kombinuje slovní hodnocení s klasifikací.

V učebních plánech se projevuje snaha nenadřazovat žádný předmět či skupinu předmětů nad druhé. I proto jsou všechny předměty určeny pro všechny žáky. Dívky se tak účastní i práce se dřevem, chlapci pletou, háčkují atd. Smyslem je dát všem dětem široký základ - každý z předmětů rozvíjí dílčí aspekty široké palety lidských kvalit. V plánu je dále co nejvíce zohledňováno co možná největší prolínání jednotlivých témat. Ve vyučování je snaha stavět mosty mezi jednotlivými obory a předměty, představovat dětem svět ve vzájemných vztazích a ve vztahu k člověku.

V učebním plánu se také projevuje snaha o soulad mezi vědou, uměním a duchovními hodnotami, jinak také mezi pravdou, krásou a uměním. V prvních letech školní docházky je vyučování zaměřeno na prožívání světa. Učitel oslovuje dítě umělecky například prostřednictvím obrazů, a to nejen pouze viditelných, ale především slovních, tedy vzniklých z vyprávění, která vyvolávají názorné představy. Stejně důležité je působení hudby, pohybového umění, malířství, básnictví a hry. Děti v tomto období především napodobují a na to je brán ohled ve výuce. V dalších letech převažuje snaha žáků uvědomit si více sám sebe, žáci přijímají vše spíše s kritikou a je potřeba jim pomoci vytvořit si schopnost poznávat zákonitosti světa a rozvíjet kauzální myšlení. Tato snaha se projevuje především v závěrečných ročnících v období puberty.

V jednotlivých předmětech, oblastech a tématech učitel usiluje především o osvětlení základních principů. Volí jasné příklady, které jsou blízké dětem daného věku a nesnaží se zahrnovat žáky encyklopedickými přehledy. Výuka by měla být co nejnázornější, žáci by měli mít možnost sami si co nejvíce věcí vyzkoušet. V metodách, jimiž učitelé waldorfských škol uvádějí své žáky do učiva, hraje důležitou roli obraz, rytmus a pohyb.

Vyučování naukových předmětů (matematika, mateřský jazyk a literatura, fyzika, chemie, přírodopis, dějepis, zeměpis atd.) probíhá v tzv. epochách. Jedná se o dvouhodinový (110 minut) vyučovací blok, který se vnitřně dělí na část rytmickou, vyučovací a vyprávěcí. Po dobu 2 až 4 týdnů při něm učitel rozvíjí jedno dané téma (např. matematické operace, stavba domu, dějiny Řecka), přičemž je snaha o prolínání tohoto tématu do dalších výukových dovedností. Další předměty (cizí jazyky, tělesná, pracovní, výtvarná a hudební výchova apod.) se vyučují v klasických vyučovacích hodinách (45min.)

Ve škole nejsou ve většině případů používány učebnice, jejich roli plní materiály, které si učitel sám nebo ve spolupráci s kolegy vybírá nebo vytváří. Knihy doplňují vyučování (např. cvičebnice a atlasy), nejsou ale hlavním prostředkem výuky, neboť postrádají vztah ke konkrétní pedagogické situaci. Velký význam proto mají epochové sešity žáků, které učebnice nahrazují. V průběhu školní docházky provází dítě jeden třídní učitel co nejdéle. Ten vyučuje všechny nebo většinu epochových předmětů. Učitelé se snaží o rozvinutí všech vloh svých žáků do té míry, aby byli v dospělosti schopni vlastní orientace, samostatného, odpovědného a sociálně pozitivně zaměřeného jednání a myšlení.

Základem školy je společenství žáků, učitelů a rodičů, a proto je nutné neustále udržovat a rozvíjet vzájemný kontakt a spolupráci s rodinami. V tomto ohledu klade waldorfská škola mnohem větší nároky jak na učitele, tak i na rodiče žáků. Praxe jednoho třídního učitele je zde proto velmi ku prospěchu.

Žijeme v době velmi bouřlivého rozvoje naší civilizace. Nermalou měrou k němu přispívá i závratné tempo vývoje informačních technologií. Na jedné straně je velmi snadné vyhledat téměř jakoukoliv požadovanou informaci a na straně druhé, se vývoj mění takovým tempem, že získaný poznatek stárne a je nutné jej neustále aktualizovat. Tradiční přístup ke vzdělání – vybavit jednou provždy žáka veškerým teoretickým poznáním o světě a společnosti, v níž žije – se tedy v dnešní době ukazuje jako překonaný. Do popředí vstupují lidské vlastnosti – zodpovědnost, kreativita, zájem o věc, spolehlivost. A to jsou oblasti, na které se waldorfská pedagogika zaměřuje. V každém školním roce probíhá mnoho akcí - projektů, při kterých se schází rodiče, děti a učitelé. Některé jsou otevřeny i veřejnosti. Jsou to například slavnosti při příležitosti křesťanských svátků, jarmarky a další akce, při kterých se rodiče, děti a učitelé vzájemně setkávají a blíže poznávají. Jednotlivé třídy jezdí také na výlety, školy v přírodě, lyžařský výcvik atd. Pravidelnou součástí výuky představují také exkurze.

3.5 VÝCHOVNÉ A VZDĚLÁVACÍ STRATEGIE

KOMPETENCE K UČENÍ - umožnit žákům osvojit si strategii učení a motivovat je pro celoživotní učení

- a) Během výuky klademe důraz na čtení s porozuměním, práci s textem, vyhledávání informací.
- b) Žáky vedeme k sebehodnocení.
- c) Individuálním přístupem k žákům maximalizujeme jejich šanci prožít úspěch.
- d) Žákům umožňujeme ve vhodných případech realizovat vlastní nápady, podněcujeme jejich tvořivost.
- e) Učíme se vytvářet takové situace, v nichž má žák radost z učení pro samotné učení a pro jeho další přínos.

KOMPETENCE K ŘEŠENÍ PROBLÉMU - podněcovat žáky k tvořivému myšlení, logickému uvažování a k řešení problémů

- a) Výuka je vedena tak, aby žáci hledali různá řešení problému, svoje řešení si dokázali obhájit.
- b) Při výuce motivujeme žáky v co největší míře problémovými úlohami z praktického života.
- c) Starší žáci připravují různé aktivity pro mladší spolužáky (divadlo, soutěže).
- d) Děti vedeme k aktivnímu podílu na všech fázích činnosti, na plánování, přípravě, realizaci i hodnocení.

KOMPETENCE KOMUNIKATIVNÍ - vést žáky k všestranné a účinné komunikaci

- a) Vedeme žáky ke vhodné komunikaci se spolužáky, s učiteli a ostatními dospělými ve škole i mimo školu.
- b) Učíme žáky obhajovat a argumentovat vhodnou formou svůj vlastní názor a zároveň poslouchat názor jiných.
- c) Podporujeme přátelské vztahy ve třídách a mezi třídami.
- d) Začleňujeme metody kooperativního učení a jejich prostřednictvím vedeme děti ke spolupráci při vyučování.
- e) Podporujeme komunikaci s jinými školami u nás i v zahraničí (partnerské waldorfské školy).

KOMPETENCE SOCIÁLNÍ A PERSONÁLNÍ - rozvíjet u žáků schopnost spolupracovat a respektovat práci vlastní a druhých

- a) Během vzdělávání používáme skupinovou práci žáků, vzájemnou pomoc při učení.
- b) Sociální kompetence vyvozuje na praktických cvičeních a úkolech.
- c) Usilujeme o to, aby žáci prokázali schopnost střídání rolí ve skupině.
- d) Žáky vedeme k respektování společně dohodnutých pravidel chování, na jejichž formulaci se sami podílejí.
- e) Učíme je zároveň k odmítavému postoji ke všemu, co narušuje dobré vztahy mezi žáky.
- f) Chceme žáky naučit základům kooperace a týmové práce.

KOMPETENCE OBČANSKÉ - připravovat žáky jako svobodné a zodpovědné osobnosti, uplatňující svá práva a plnící své povinnosti

- a) Ve třídních kolektivech žáci společně stanovují pravidla chování.
- b) Jsou respektovány individuální rozdíly (národnostní, kulturní).
- c) Ve výuce je kladen důraz na prožitek.
- d) Je kladen důraz na environmentální výchovu, ekologicky myslící jedinec.
- e) Žáky vedeme k třídění odpadů.
- f) Při pobytech v přírodě se žáci chovají jako zodpovědné osoby.
- g) Žáky zapojujeme do mezinárodních projektů, kde se prakticky seznamují s kulturou jiných národů.

KOMPETENCE PRACOVNÍ - pomáhat žákům poznávat a rozvíjet své schopnosti i reálné možnosti a uplatňovat získané vědomosti a dovednosti při profesní orientaci

- a) Vedeme je k objektivnímu sebehodnocení a posouzení s reálnými možnostmi při profesní orientaci.
- b) Výuku doplňujeme o praktické exkurze.
- c) Individuálním přístupem a spoluprací s rodiči pomáháme žákům při profesní orientaci.

3.6 ZABEZPEČENÍ VÝUKY ŽÁKŮ SE SPECIÁLNÍMI VZDĚLÁVACÍMI POTŘEBAMI

Waldorfská pedagogika umožňuje individuální integraci žáků se speciálními vzdělávacími potřebami do běžných tříd. **Žákem se speciálními vzdělávacími potřebami** se rozumí osoba, která k naplnění svých vzdělávacích možností nebo k uplatnění či užívání svých práv na rovnoprávném základě s ostatními potřebuje poskytnutí podpůrných opatření. **Podpůrnými opatřeními** se rozumí nezbytné úpravy ve vzdělávání a školských službách odpovídající zdravotnímu stavu, kulturnímu prostředí nebo jiným životním podmínkám žáka. Žáci se speciálními vzdělávacími potřebami mají právo na bezplatné poskytování podpůrných opatření školou.

Poradenská pomoc je ve škole zajištěna **školními poradenskými pracovníky**: metodikem prevence, výchovným poradcem, speciálním pedagogem. Ti spolupracují s ostatními pedagogickými pracovníky, zajišťují komunikaci se zákonnými zástupci a speciální pedagog je osobou odpovědnou za spolupráci školy se školským poradenským zařízením v souvislosti s doporučením podpůrných opatření žákovi se speciálními vzdělávacími potřebami.

Podpůrná opatření jsou dle míry speciálních vzdělávacích potřeb žáků členěna do **pěti stupňů**.

Systém péče o žáky se speciálními vzdělávacími potřebami

Úpravy ve vzdělávání žáka v prvním stupni podpory navrhuji pedagogičtí pracovníci (třídní učitel, učitelé odborných předmětů), spolupracují při tom se speciálním pedagogem školy. Speciální pedagog pak společně s třídním učitelem vypracuje Plán pedagogické podpory, který v domluvených intervalech (nejpozději do tří měsíců) vyhodnocují a aktualizují. S Plánem pedagogické podpory (dále PLPP) se seznámí všichni vyučující žáka, žák a zákonný zástupce. Pokud opatření prováděná na základě PLPP nevedou k naplnění stanovených cílů, doporučí speciální pedagog zákonným zástupcům žáka využít vyšetření ve školském poradenském zařízení a zároveň předá bezodkladně PLPP tomuto školskému poradenskému zařízení.

Po obdržení doporučení školského poradenského zařízení poskytne škola bezodkladně doporučená podpůrná opatření na základě informovaného souhlasu zákonných zástupců. Tato doporučená podpůrná opatření integruje do individuálního vzdělávacího plánu, který vypracuje speciální pedagog ve spolupráci s třídním učitelem.

S individuálním plánem (dále IVP) seznámí speciální pedagog a třídní učitel všechny vyučující žáka, žáka a zákonného zástupce. Speciální pedagog, třídní učitel, zákonný zástupce, žák a školské poradenské zařízení pravidelně vyhodnocují tato podpůrná opatření. Pokud shledají, že podpůrná opatření obsažená v aktuálním IVP nejsou dostačující, případně již nejsou potřebná, doporučí zákonnému zástupci nové zhodnocení ve školském poradenském zařízení.

Specifikace prováděných podpůrných opatření:

Podpůrná opatření prvního stupně:

Podpůrná opatření prvního stupně slouží ke kompenzaci mírných obtíží ve vzdělávání žáka (např. pomalejší tempo práce, drobné obtíže ve čtení, psaní, počítání, problémy se zapomináním, drobné obtíže v koncentraci pozornosti atd.), u nichž je možné prostřednictvím mírných úprav v režimu školní výuky a domácí přípravy dosáhnout zlepšení.

- **Metody výuky:** individualizace přístupů, častější procvičování, doplňující výklad, multisenzorické vyučování, respektování pracovního tempa, uzpůsobení časových limitů pro plnění úkolů, častější kontrola, poskytování zpětné vazby

- **Výstupy a obsahy učiva** se neupravují

- **Organizace výuky:** nastavení pravidel průběhu a struktury vyučovací hodiny (střídání forem a činností během výuky), změna zasedacího pořádku či uspořádání třídy v rámci vyučovací jednotky a se zřetelem k charakteru výuky a potřebám žáků, zohlednění při činnostech, při kterých se obtíže projevují, skupinová a kooperativní výuka, zohlednění postavení žáka ve skupině (třídě), podpora rozvoje zájmů žáků

- **Hodnocení:** individuální, formativní, motivující, zohledňující posuny žáka v práci s učivem, podpora

sebehodnocení

- **Intervence školy:** zmapování možných forem podpory, vypracování PLPP, poskytování podpory pedagogickým pracovníkům, zákonným zástupcům žáků ze strany poradenského pracovníka školy
- **Pomůcky:** běžné kompenzační pomůcky

Podpůrná opatření druhého stupně:

Podpůrná opatření druhého až pátého stupně lze uplatnit pouze s doporučením školského poradenského zařízení, na základě školou vypracovaného individuálního vzdělávacího plánu.

- **Metody výuky:** Reflektují možnosti a potřeby žáka ve vztahu k věku, rozvíjejí a podporují výchovu žáka; zohledňují učební styly žáka; respektují míru nadání žáka a jeho specifika, Rozvíjejí myšlení, paměť, pozornost, vnímání, motoriku, stimulují vývoj, řešení problémů; vedou k osvojení vědomostí, dovedností a postojů, pomáhají překonávat nepřípravenost na školu a z toho plynoucí selhávání ve školních dovednostech. Zahrnují intervence na podporu oslabených nebo nefunkčních dovedností a kompetencí žáka, podporují připravenost na praktické činnosti.
- **Výstupy a obsahy učiva:** úpravy se týkají obsahu vzdělávání žáka v dílčích oblastech, které žák vzhledem ke svým vzdělávacím potřebám nemůže zvládnout nebo je zvládá alternativním způsobem, upravují se v závislosti na struktuře a charakteru speciálních vzdělávacích potřeb žáků na základě doporučení školských poradenských zařízení.
- **Organizace výuky:** respektuje specifika podmínek, která usnadní vzdělávání žáka, včetně možnosti využívání speciálních učebních a kompenzačních pomůcek a postupů. Organizace a podmínky výuky jsou definovány v individuálním vzdělávacím plánu.
- **Hodnocení:** kritéria hodnocení žákovi umožní dosahovat osobního pokroku. Užívá se různých forem hodnocení, jejichž kritéria respektují charakter obtíží nebo specifík žáka.
- **Intervence školy:** zajištění pedagogické intervence (individuální nebo skupinová práce pedagogického pracovníka se žákem), je vypracován IVP
- **Pomůcky:** lze použít speciální pomůcky nebo kompenzační pomůcky, pokud jejich použití povede k naplnění vzdělávacích potřeb žáka

Podpůrná opatření třetího stupně

- **Metody výuky:** Cíleně se zaměřují na podporu dovedností a kompetencí žáka, které umožňují překonání bariér v jeho vzdělávání a jeho zapojení do práce ve školní třídě. Zahrnují intervence na podporu oslabených či nefunkčních dovedností a kompetencí žáka, rozvoj řečových a poznávacích funkcí, nácvik sebeobslužných dovedností a sociálních kompetencí, podporují motivaci žáka
- **Výstupy a obsahy učiva:** Úprava obsahu vzdělávání žáka na základě doporučení podpůrných opatření školských poradenských zařízení v dílčích oblastech, které žák vzhledem ke svým vzdělávacím potřebám a zdravotním omezením nemůže zvládnout nebo je zvládá alternativním způsobem. Výstupy a výsledky vzdělávání se mohou upravovat pouze pro žáky s lehkým mentálním postižením podle Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání.
- **Organizace výuky:** Je zpracován individuální vzdělávací plán, využívá se možnosti úpravy pracovního prostředí a pracovního místa žáka, využívání speciálních učebních a kompenzačních pomůcek a postupů. Podpora organizace výuky v odůvodněných případech asistentem pedagoga nebo dalším pedagogickým pracovníkem.
- **Hodnocení:** respektuje specifické nároky na činnost žáků, využívá slovní hodnocení, formativní i sumativní hodnocení žáka, podporuje autonomní hodnocení (sebehodnocení) žáka a všechny prvky hodnocení zvyšující motivaci žáka k učení. Významně zohledňuje sociální kontext hodnocení a směřuje k podpoře žáka v jeho učení.
- **Intervence školy:** spočívá v zajištění pedagogické intervence, současně zahrnuje intervence také poradenskou činnost školy, zejména speciálního pedagoga.
- **Pomůcky:** používají se speciální pomůcky a výukové materiály

Podpůrná opatření čtvrtého stupně

- **Metody výuky:** výuka je nevidomým, neslyšícím a hluchoslepým žákům poskytována v jazycích, způsobech a prostředcích komunikace, které jsou pro žáka nejvhodnější a žákem jsou preferované, metody výuky jsou významně ovlivňovány využíváním prostředků augmentativní nebo alternativní komunikace. Používají se pomůcky alternativní komunikace.
- **Výstupy a obsahy učiva:** jsou upraveny podle doporučení školského poradenského zařízení

v individuálním vzdělávacím plánu.

- **Organizace výuky:** uzpůsobení prostředí s respektem na prostorové uspořádání třídy a pracovního místa žáka/žáků, je možné využívat personální podporu pro práci se žákem (asistent pedagoga, individuální pedagogická podpora). Práce se žákem zohledňuje doporučená režimová opatření ve vztahu ke stravování, podávání léků, nárokům na dodržování hygieny, střídání činností a odpočinku atd. Využívají se komunikační systémy neslyšících a hluchoslepých osob. Je možné zkracovat vyučovací jednotky, část výuky realizovat individuálně. Škola poskytuje možnost působení osoby poskytující žákovi po dobu jeho pobytu ve škole podporu podle jiných právních předpisů. Je uplatňován IVP.

- **Hodnocení:** zohledňuje specifické nároky na činnost žáků, východiskem je analýza učiva zaměřená na didaktickou přístupnost učiva pro žákovu učení, pozitivní motivaci k dalšímu vzdělávání a vytváření postojů. Výrazné kritériální úpravy hodnocení.

- **Intervence školy:** zajištění pedagogické intervence. Zahrnuje také poradenskou pomoc školy, zejména speciálního pedagoga, nebo školského poradenského zařízení. Škola vypracuje na individuální vzdělávací plán.

Pomůcky: lze použít speciální pomůcky nebo kompenzační pomůcky

Podpůrná opatření pátého stupně

- **Metody výuky:** respektují limity žáků a jejich možnosti, směřují k dosažení nejvyšší možné míry rozvoje u vzdělávaných žáků se zřetelem k podpoře motivace ke vzdělávání. Výuka odpovídá speciálním vzdělávacím potřebám žáků, je zajišťována s využitím podpůrných metod a s podporou speciálních pomůcek, probíhá často s podporou dalšího pedagogického pracovníka. U některých žáků je nutná výuka s podporou prostředků alternativní nebo augmentativní komunikace, s využitím potřebných pomůcek

- **Výstupy a obsahy učiva:** obsah učiva je zpravidla modifikován a také výrazně redukován podle upraveného školního vzdělávacího programu, prostřednictvím individuálního vzdělávacího plánu. Úprava výstupů ze vzdělávání vyplývá z úpravy a především redukce a modifikace vzdělávacích obsahů.

- **Organizace výuky:** uzpůsobení prostředí, je možné využívat personální podporu pro práci se žákem (asistent pedagoga, speciální pedagog), práce se žákem se přizpůsobí doporučeným režimovým opatřením ve vztahu ke stravování, podávání léků, nárokům na dodržování hygieny atd., respektují se nároky na prostorové uspořádání třídy a pracovního místa žáka, využívají komunikační systémy neslyšících a hluchoslepých osob, je možné zkracovat vyučovací jednotky, část výuky realizovat individuálně. Škola poskytuje možnost působení osoby poskytující žákovi po dobu jeho pobytu ve škole podporu podle jiných právních předpisů (osobní asistent). Individuální výuka může být v domácím prostředí zajištěna pedagogickým pracovníkem školy.

- **Hodnocení:** zahrnuje individuálně specifické nároky na činnost žáků, východiskem je podpora žáka ve vzdělávání a snaha ho motivovat k dalšímu vzdělávání. Formativní hodnocení vychází ze zdravotního stavu žáka, směřuje k vytvoření náhledu na schopnost dosahovat pokroku u žáka

- **Intervence školy:** individuální pedagogická intervence, zpracování IVP

- **Pomůcky:** lze použít speciální pomůcky nebo kompenzační pomůcky

3.7 ZABEZPEČENÍ VÝUKY ŽÁKŮ MIMOŘÁDNĚ NADANÝCH

Za nadaného žáka se považuje především žák, jehož rozložení schopností dosahuje mimořádné úrovně při vysoké tvořivosti v celém okruhu činností nebo v jednotlivých oblastech rozumových schopností, v pohybových, manuálních, uměleckých nebo sociálních dovednostech.

Mimořádně nadaní žáci mají též na waldorfské škole své místo. Hlavním úkolem třídního učitele je rozpoznat nadání dítěte. Další fáze spočívá v rozvoji jeho nadání. Žák je při činnostech, pro něž je nadán, motivován náročnějšími úkoly k větší aktivitě.

Pokud se žák projevuje jako mimořádně nadaný, informuje třídní učitel speciálního pedagoga a zástupce ředitele. Po dohodě se zákonným zástupcem žáka provede škola společně se školským poradenským zařízením šetření míry žákova nadání a specifik jeho osobnosti, která mohou mít vliv na jeho vzdělávání. Podle závěrů tohoto šetření a na jeho podkladě vzniklých doporučení školského poradenského zařízení bude nadanému žákovi rozšířen obsah vzdělávání nad rámec ŠVP a to formou IVP. IVP vypracuje speciální pedagog společně s třídním učitelem, seznámí s ním žáka, zákonného zástupce (jež stvrdí IVP svým podpisem) a všechny vyučující. Škola prostřednictvím speciálního pedagoga plnění IVP pravidelně sleduje a minimálně jednou ročně vyhodnocuje.

Waldorfská pedagogika klade důraz na to, aby žáci s výrazně jednostranným nadáním měli příležitost rozvíjet se komplexně a nepřetěžovat pouze jednu stránku své osobnosti. Mimořádně nadaní žáci v některých případech velmi trpí v oblasti sociální, a proto učitel volí často metodu skupinové práce, kde mimořádně nadaný žák může např. v roli vedoucího skupiny nebo projektu prokázat své schopnosti a zároveň se učit komunikaci a spolupráci se spolužáky.

3.8 ZAČLENĚNÍ PRŮŘEZOVÝCH TÉMAT

Průřezová témata reprezentují v ŠVP okruhy aktuálních problémů současného světa a stávají se významnou a nedílnou součástí základního vzdělávání. Jsou důležitým formativním prvkem základního vzdělávání, vytvářejí příležitosti pro individuální uplatnění žáků i pro jejich vzájemnou spolupráci a pomáhají rozvíjet osobnost žáka především v oblasti postojů a hodnot.

Následující tabulka obsahuje přehled, ve kterých předmětech, ve kterém ročníku, je dané průřezové téma vyučováno. Podrobně je vždy popsáno v charakteristice předmětu v učebních osnovách u jednotlivých ročníků.

Průřezové téma	Číslo	Tematický okruh	I. stupeň				
			1.	2.	3.	4.	5.
Osobnostní a sociální výchova	OSV 1	Rozvoj schopností poznávání	Čj	Čj	Čj	Čj	Čj
			Tv	Tv	Tv	Tv	Tv
			Vv	Vv	Vv	Vv	Vv
			Kf	Kf	Kf	Kf	Kf
			Rp	Rp	Rp	Rp	Rp
							Pp
							Dř
	OSV 2	Sebepoznání a sebepojetí	Vv	Vv	Vv	Vv	Vv
			Tv	Tv	Tv	Tv	Tv
			Rp	Rp	Rp	Rp	Rp
							Pp
					Dř		
	OSV 3	Seberegulace a sebeorganizace	Čs	Čs	Tv	Vv	Vv
			Tv	Tv	Kf	Tv	Tv
						Kf	Kf
			Rp	Rp	Rp	Rp	Rp
							Pp
					Dř		
	OSV 4	Psychohygiena	Vv	Vv	Tv	Tv	Čs
			Tv	Tv			Tv
			Rp	Rp	Rp	Rp	Rp
							Pp
					Dř		
	OSV 5	Kreativita	Hv	Čj	Čj	Čj	Čj
			Vv	Vv	Vv	Vv	Vv
			Kf	Kf	Kf	Kf	Kf
				Hv	Hv	Hv	Hv
			Rp	Rp	Rp	Rp	Rp
						Pp	
				Dř			
OSV 6	Poznávání lidí	Čj	Čj	Čj	Vv	Vv	
		Čs	Vv	Vv		Pp	
		Vv				Dř	
		Rp	Rp	Rp	Rp	Rp	
OSV 7	Mezilidské vztahy	Vv	Čs	Čj	Vv	Čj	
			Vv	Vv		Inf	
						Čs	
						Vv	
		Rp	Rp	Rp	Rp	Rp	
						Pp	
				Dř			

Průřezové téma	Číslo	Tematický okruh	I. stupeň				
			1.	2.	3.	4.	5.
Osobnostní a sociální výchova	OSV 8	Komunikace	Kf	Kf	Čj	Čj	Čj
					Hv	Kf	Inf
					Kf		Čs
							Kf
			Rp	Rp	Rp	Rp	Rp
							Pp
							Dř
	OSV 9	Kooperace a kompetice	Tv	Tv	Tv	Hv	Vv
						Vv	Tv
						Tv	Pp
			Rp	Rp	Rp	Rp	Rp
							Dř
	OSV 10	Řešení problémů a rozhodovací Dovednosti		Čs			Čs
			Rp	Rp	Rp	Rp	Rp
							Pp
							Dř
OSV 11	Hodnoty, postoje, praktická etika	Čj	Čj	Čj	Čj	Čj	
					Vv	Vv	
		Rp	Rp	Rp	Rp	Rp	
						Pp	
				Dř			
Výchova demokratického občana	DEM 1	Občanská společnost a škola				Čs	
	DEM 2	Občan, občanská společnost a stát				Čs	
	DEM 3	Formy participace občanů v				ČLS	
	DEM 4	Principy demokracie jako formy				Čs	
Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech	GLO 1	Evropa a svět nás zajímá				Čs	
	GLO 2	Objevujeme Evropu a svět					
	GLO 3	Jsmo Evropané					
Multikulturní výchova	MUL 2	Lidské vztahy	Tv	Tv	Tv	Tv	
	MUL 4	Multikulturalita				Vv	
						Inf	
					Čs		
					Vv		
Enviromentální výchova	ENV 1	Ekosystémy		Čs		Vv	
						Čs	
						Vv	
					Pp		
	ENV 2	Základní podmínky života	Vv	Vv	Čs	Vv	Čs
					Vv		Vv
							Pp
	ENV 3	Lidské aktivity a problémy životního prostředí			Čs	Čs	Inf
					Vv	Čs	
						Vv	
					Pp		
ENV 4	Vztah člověka k prostředí	Vv	Vv	Čs	Čs	Inf	
				Vv	Vv	Vv	
						Pp	
Mediální výchova	MED 1	Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení				Čs	
	MED 2	Interpretace vztahu mediálních sdělení a reality				Inf	
	MED 7	Práce v realizačním týmu				Inf	

Průřezové téma	Číslo	Tematický okruh	II. stupeň			
			6.	7.	8.	9.
Osobnostní a sociální výchova	OSV 1	Rozvoj schopností poznávání	Do	Do	Čj	Do
			Tv	Tv	Tv	Tv
				Ch	Do	
			Kf	Kf	Kf	Kf
			Rp	Rp	Rp	Rp
				Př	Př	
			Pp	Pp	Pp	Pp
			Dř	Dř	Dř	Dř
	OSV 2	Sebepoznání a sebepečení	Do	Do	Čj	Do
			Tv	Tv	Inf	Inf
				Př	Do	Tv
					Ch	Z
					Př	
					Z	
					Tv	
			Rp	Rp	Rp	Rp
	Pp	Pp	Pp	Pp		
	Dř	Dř	Dř	Dř		
	OSV 3	Seberegulace a sebeorganizace	Do	Do	Do	Do
			Tv	Tv	Tv	Ch
			Kf	Kf	Kf	Tv
				Př	Př	Kf
					Z	Z
			Rp	Rp	Rp	Rp
			Pp	Pp	Pp	Pp
			Dř	Dř	Dř	Dř
	OSV 4	Psychohygiena	Do	Do	Do	Do
			Tv	Tv	Tv	Ch
			Př	Př	Tv	
Rp			Rp	Rp	Rp	
Pp			Pp	Pp	Pp	
Dř			Dř	Dř	Dř	
OSV 5	Kreativita	Čj	Čj	Čj	Čj	
		Do	Do	Inf	Inf	
		Vv	Př	Do	Do	
		Kf	Kf	Kf	Ch	
		Hv	Hv	Hv	Kf	
				Př	Hv	
		Rp	Rp	Rp	Rp	
		Pp	Pp	Pp	Pp	
Dř	Dř	Dř	Dř			
OSV 6	Poznávání lidí	Do	Do	Čj	Čj	
			Př	Do	Do	
				Př	Ch	
		Rp	Rp	Rp	Rp	
		Pp	Pp	Pp	Pp	
		Dř	Dř	Dř	Dř	
OSV 7	Mezilidské vztahy	Do	Do	Čj	Do	
			Př	Inf	Inf	
				Do		
				Př	Ch	
		Rp	Rp	Rp	Rp	
		Pp	Pp	Pp	Pp	
		Dř	Dř	Dř	Dř	

Průřezové téma	Číslo	Tematický okruh	II. stupeň			
			6.	7.	8.	9.
Osobnostní a sociální výchova	OSV 8	Komunikace	Čj	Čj	Čj	Čj
			Do	Do	Inf	Inf
				Př	Do	Do
					Př	Ch
			Rp	Rp	Rp	Rp
			Pp	Pp	Pp	Pp
			Dř	Dř	Dř	Dř
	OSV 9	Kooperace a kompetice	Do	Do	Do	Do
			Hv	Tv	Tv	Ch
			Tv	Př	Př	Tv
			Rp	Rp	Rp	Rp
			Pp	Pp	Pp	Pp
			Dř	Dř	Dř	Dř
	OSV 10	Řešení problémů a rozhodovací Dovednosti	Do	Do	Čj	Čj
					Př	
			Př	Do	Do	
Rp			Rp	Rp	Rp	
Pp			Pp	Pp	Pp	
Dř			Dř	Dř	Dř	
OSV 11	Hodnoty, postoje, praktická etika	Čj	Čj	Čj	Čj	
		Do	Do	Inf	Inf	
			Př	Do	Do	
				Př	Ch	
		Rp	Rp	Rp	Rp	
		Pp	Pp	Pp	Pp	
		Dř	Dř	Dř	Dř	
Výchova demokratického občana	DEM 1	Občanská společnost a škola	D		D	Pp
						Z
	DEM 2	Občan, občanská společnost a stát	D		D	D
			Z		Z	Z
		Do	Do	Do	Do	
	DEM 3	Formy participace občanů v politickém životě	D		D	D
					Z	Z
		Do	Do	Do	Do	
	DEM 4	Principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování	D		D	D
			Z		Z	Z
			Do	Do	Do	Do
	Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech	GLO 1	Evropa a svět nás zajímá	F	D	Aj
Z					Z	D
						Z
						Ch
GLO 2		Objevujeme Evropu a svět	F	D	Aj	Aj
						Z
			Z		Z	D
GLO 3		Jsme Evropané	Z		Aj	Aj
						Z
		Z	D			

Průřezové téma	Číslo	Tematický okruh	II. stupeň			
			6.	7.	8.	9.
Multikulturní výchova	MUL 1	Kulturní diference	Do	Do	D	D
			Z	Hv	Do	Do
				Př	Z	Z
	MUL 2	Lidské vztahy	Do	Čj	Čj	D
			Tv	Do	D	D
			Z	Hv	Do	Do
				Tv	Tv	Tv
				Př	Z	Z
	MUL 3	Etnický původ	Do	Do	D	D
			Z	Vv	Do	Do
				Př	Vv	
			Z	Z		
	MUL 4	Multikulturalita	Do	Do	Inf	Inf
			Z	Vv	D	D
				Př	Do	Do
				Vv		
				Z	Z	
MUL 5	Princip sociálního smíru a solidarity	Do	Do	D	D	
		Z	Př	Z	Z	
			Hv	Do	Do	
Enviromentální výchova	ENV 1	Ekosystémy	F	F	Př	F
			Př		Z	Z
			Z			
	ENV 2	Základní podmínky života	F	F	Ch	F
			Př	Ch	Př	
			Z		Z	Z
	ENV 3	Lidské aktivity a problémy životního prostředí	F	F	Inf	Inf
			Př	Ch	Př	F
			Z		Z	Z
	ENV 4	Vztah člověka k prostředí	F		Inf	Inf
			Př		Př	Ch
			Z		Z	Z
MED 1	Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení	F		Ch	Čj	
				Inf	Inf	
MED 2	Interpretace vztahu mediálních sdělení a reality	F			Čj	
				Inf	Inf	

Mediální výchova	MED 3	Stavba mediálních sdělení	F			Čj
	MED 4	Vnímání autora mediálních sdělení			Inf	Inf
	MED 5	Fungování a vliv mediálních sdělení ve společnosti			Vv	Hv
						Vv
	MED 6	Tvorba mediálního sdělení			Vv	Čj
					Inf	Inf
						Vv
	MED 7	Práce v realizačním týmu			Hv	Čj
					Inf	Inf
					Vv	Hv
						Vv

Poznámky: **Do** - témata Výchovy k občanství realizována v dějepisu
 průřezová témata jsou realizována ve formě integrace obsahu průřezového tématu do vzdělávacího obsahu daného předmětu

4. UČEBNÍ PLÁN

4.1. TABULACE UČEBNÍHO PLÁNU

Učební plán

1. stupeň

Předměty	Vzdělávací oblasti										Disp. hod	Dotace pro předmět	Ročník					Časová dotace celkem
	Jazyk a jazyková komunikace	Cizí jazyk	Matematika	Informatika	Čl. a jeho svět	Čl. a společnost	Čl. a příroda	Umění a kultura	Čl. a zdraví	Čl. a svět práce			1.	2.	3.	4.	5.	
Český jazyk a literatura	28										1	29	5	6	6	6	6	29
Cizí jazyk - Anglický jazyk		9									2	11	1	1	3	3	3	11
Kreslení forem	5										5	10	3	3	2	1	1	10
Matematika			20								1	21	4	4	4	5	4	21
Informatika				1								1			0	0	1	1
Člověk a jeho svět					12						2	14	1	1	4	4	4	14
Hudební výchova								5				5	1	1	1	1	1	5
Výtvarná výchova								7				7	1	1	1	2	2	7
Tělesná výchova									10			10	2	2	2	2	2	10
Ruční práce										5	5	10	2	2	2	2	2	10
Pěstičské práce											0	0					0	0
Dřevořezba											0	0					0	0
Min. čas. dotace pro oblasti (RVP)	33	9	20	1	12	0	0	12	10	5	16	118						
Celková povinná časová dotace													20	21	25	26	26	118
Minimální časová dotace v ročnících													18	18	22	22	22	102
Maximální časová dotace v ročnících													22	22	26	26	26	122

Týdenní hodinové dotace pro 1. stupeň

Ročníky	ČJ	M	KFO	INFO	ČLS	AJ	HV	VV	TV	RP	Celkem
1.	5	4	3		1	1	1	1	2	2	20
2.	6	4	3		1	1	1	1	2	2	21
3.	6	4	2		4	3	1	1	2	2	25
4.	6	5	1		4	3	1	2	2	2	26
5.	6	4	1	1	4	3	1	2	2	2	26
celkem	29	21	10	1	14	12	5	7	10	10	118

POZNÁMKY K UČEBNÍMU PLÁNU 1. STUPNĚ

Výuka je ve všech ročnících rozepsána na **36 týdnů** školního roku (po 5 pracovních dnech).

Hlavní vyučování je realizováno v rozsahu **10 hodin týdně**. **Epocha** trvá 2 x 45 minut.

V hlavním vyučování jsou realizovány **hlavní vyučovací předměty**:

český jazyk, člověk a jeho svět, kreslení forem (1. a 2. třída) a matematika

Ostatní předměty jsou realizovány v jednotlivých vyučovacích jednotkách po celý školní rok (45 minut / jednotka):

Ostatní předměty: anglický jazyk, tělesná výchova, hudební výchova, výtvarná výchova, ruční práce, informatika, kreslení forem (od 3. třídy).

Cvičební hodiny jsou realizovány ve vyučovacích jednotkách po celý školní rok (45 minut / jednotka) a podporují předměty český jazyk, matematika a člověk a jeho svět

Abecední přehled použitých zkratk názvů předmětů:

ČJ – český jazyk

KFO – kreslení forem

HV- hudební výchova

AJ - anglický jazyk

M – matematika

VV – výtvarná výchova

ČLS – člověk a jeho svět

INFO – informatika

TV – tělesná výchova

RP – ruční práce

ROZVRŽENÍ UČEBNÍHO PLÁNU DO EPOCH A VYUČOVACÍCH HODIN týdně

1. ročník	ČJ	M	KFO	INFO	ČLS	AJ	HV	VV	TV	RP	Celkem
EPOCHA (týdnů)	14,4	10,8	10,8								36
EPOCHA (hodin)	4	3	3								10
CVIČNÉ HODINY	1	1									2
OSTATNÍ HODINY					1	1	1	1	2	2	8
2. ročník	ČJ	M	KFO	INFO	ČLS	AJ	HV	VV	TV	RČ	Celkem
EPOCHA (týdnů)	14,4	10,8	10,8								36
EPOCHA (hodin)	4	3	3								10
CVIČNÉ HODINY	2	1									3
OSTATNÍ HODINY					1	1	1	1	2	2	8

3. ročník	ČJ	M	KFO	INFO	ČLS	AJ	HV	VV	TV	RČ	Celkem
EPOCHA (týdnů)	10,8	10,8			14,4						36
EPOCHA (hodin)	3	3			4						10
CVIČNÉ HODINY	3	1									4
OSTATNÍ HODINY			2			3	1	1	2	2	11
4. ročník	ČJ	M	KFO	INFO	ČLS	AJ	HV	VV	TV	RČ	Celkem
EPOCHA (týdnů)	14,4	10,8			10,8						36
EPOCHA (hodin)	3	3			3						9
CVIČNÉ HODINY	3	2			1						6
OSTATNÍ HODINY			1			3	1	2	2	2	11

5. ročník	ČJ	M	KFO	INFO	ČLS	AJ	HV	VV	TV	RČ	Celkem
EPOCHA (týdnů)	10,8	10,8			14,4						36
EPOCHA (hodin)	3	3			4						10
CVIČNÉ HODINY	3	1									4
OSTATNÍ HODINY			1	1		3	1	2	2	2	12

Učební plán

2. stupeň

Předměty	Vzdělávací oblasti										Disp. hod	Dotace pro předmět	R o č n í k				Časová dotace celkem
	Jazyk a jazyková komunikace	Cizí jazyk	Matematika	Informatika	Čl. a jeho svět	Čl. a společnost	Čl. a příroda	Umění a kultura	Čl. a zdraví	Čl. a svět práce			volná	6.	7.	8.	
Český jazyk a literatura	15										2	17	4	4	5	4	17
Cizí jazyk - anglický jazyk		12										12	3	3	3	3	12
Další jazyk – německý jazyk		6										6		2	2	2	6
Matematika			15								1	16	4	4	4	4	16
Informatika				4								4	1	1	1	1	4
Dějepis a výchova k občanství					10							10	2	3	2	3	10
Fyzika						6					1	7	2	1	2	2	7
Chemie						4					1	5		1	2	2	5
Přírodopis						6						6	2	1	1	2	6
Zeměpis						4					3	7	2	1	2	2	7
Hudební výchova							4					4	1	1	1	1	4
Výtvarná výchova								5			3	8	2	2	2	2	8
Tělesná výchova									8			8	2	2	2	2	8
Výchova ke zdraví									2			2		1	1		2
Ruční práce										2	6	8	2	2	2	2	8
Pěstitecké práce										1	1	2	1	1			2
Min. čas. dotace pro oblasti (RVP)	15	18	15	4	0	10	20	9	10	3	18	122					
Celková povinná časová dotace												28	30	32	32	122	
Minimální časová dotace v ročnících												28	28	30	30		
Maximální časová dotace v ročnících												30	30	32	32		

Týdenní hodinové dotace pro 2. stupeň

Ročníky	ČJ	M	AJ	NJ	INF	D	F	PŘ	Z	CH	HV	VV	TV	VKZ	RP	PP	Celkem
6.	4	4	3		1	2	2	2	2		1	2	2		2	1	28
7.	4	4	3	2	1	3	1	1	1	1	1	2	2	1	2	1	30
8.	5	4	3	2	1	2	2	1	2	2	1	2	2	1	2		32
9.	4	4	3	2	1	3	2	2	2	2	1	2	2		2		32
celkem	17	16	12	6	4	10	7	7	7	5	4	8	8	2	8	2	122

POZNÁMKY K UČEBNÍMU PLÁNU

Výuka je ve všech ročnících rozepsána na **36 týdnů** školního roku (po 5 pracovních dnech).

Hlavní vyučování je realizováno v rozsahu **10 hodin týdně**. **epocha** trvá 2 x 45 minut.

V hlavním vyučování jsou realizovány **hlavní vyučovací předměty**:

český jazyk, matematika, dějepis, fyzika, přírodopis, zeměpis, chemie, výchova ke zdraví

Ostatní předměty jsou realizovány v jednotlivých vyučovacích jednotkách po celý školní rok (45 minut / jednotka).

Ostatní předměty: anglický jazyk, německý jazyk, tělesná výchova, hudební výchova, výtvarná výchova, ruční práce, informatika, pěstitelské práce.

Cvičební hodiny jsou realizovány ve vyučovacích jednotkách po celý školní rok (45 minut / jednotka) a podporují předměty český jazyk, matematika.

Abecední přehled použitých zkratk názvů předmětů:

ČJ – český jazyk

D – dějepis

INF – informatika

HV- hudební výchova

AJ - anglický jazyk

F – fyzika

Z – zeměpis

RP – ruční práce

VV – výtvarná výchova

VKZ – výchova ke zdraví

NJ – německý jazyk

PŘ – přírodopis

M – matematika

CH - chemie

TV – tělesná výchova

PP – pěstitelské práce

ROZVRŽENÍ UČEBNÍHO PLÁNU DO EPOCH A VYUČOVACÍCH HODIN týdně

6.ročník	ČJ	M	AJ	NJ	INF	D	F	PŘ	Z	CH	HV	VV	TV	VKZ	RP	PP	Celkem
Epocha (týdnů)	6	6				6	6	6	6								36
Epocha (hodin)	2	2				2	2	2	2								12
Cvičné hodiny	2	2															4
Ostatní hodiny			3		1						1	2	2		2	1	12
7.ročník	ČJ	M	AJ	NJ	INF	D	F	PŘ	Z	CH	HV	VV	TV	VKZ	RP	PP	Celkem
Epocha (týdnů)	6	6				9	3	3	3	3				3			36
Epocha (hodin)	2	2				3	1	1	1	1				1			12
Cvičné hodiny	2	2															4
Ostatní hodiny			3	2	1						1	2	2		2	1	14
8.ročník	ČJ	M	AJ	NJ	INF	D	F	PŘ	Z	CH	HV	VV	TV	VKZ	RP	PP	Celkem
Epocha (týdnů)	6	6				6	3	3	6	3				3			36
Epocha (hodin)	2	2				2	1	1	2	1				1			12
Cvičné hodiny	3	2					1			1							7
Ostatní hodiny			3	2	1						1	2	2		2		13

9.ročník	ČJ	M	AJ	NJ	INF	D	F	PŘ	Z	CH	HV	VV	TV	VKZ	RP	PP	Celkem
Epocha (týdnů)	6	6				6	3	6	6	3							36
Epocha (hodin)	2	2				2	1	2	2	1							12
Cvičné hodiny	2	2				1	1			1							7
Ostatní hodiny			3	2	1						1	2	2		2		13

Vysvětlivky k tabulce – UČEBNÍ PLÁN I. STUPEŇ:

- 1) V předmětu Anglický jazyk jsou realizovány očekávané výstupy z předmětu Člověk a jeho svět (1. a 2. ročník)
- 2) V předmětu Matematika jsou realizovány očekávané výstupy z předmětu Člověk a jeho svět (1. a 2. ročník)
- 3) V předmětu Člověk a jeho svět jsou realizovány očekávané výstupy z předmětu Český jazyk a literatura (4. a 5. ročník)
- 4) V předmětu Anglický jazyk jsou realizovány očekávané výstupy z předmětu Hudební výchova (1., 2. ročník, 4.,5. ročník)
- 5) V předmětu Německý jazyk jsou realizovány očekávané výstupy z předmětu Hudební výchova (1., 2. ročník, 4.,5. ročník)
- 6) V předmětu Kreslení forem jsou realizovány očekávané výstupy z předmětu Český jazyk a literatura (1. a 2. ročník)
- 7) V předmětu Kreslení forem jsou realizovány očekávané výstupy z předmětu Matematika (3.,4. a 5. ročník)

Vysvětlivky k tabulce – UČEBNÍ PLÁN II. STUPEŇ:

- 1) V předmětu Výtvarná výchova je plně integrován předmět Kreslení forem (6. – 9. ročník)

5.UČEBNÍ OSNOVY

Poznámka:

Pro přehlednost a dohledatelnost při sestavování školního vzdělávacího programu bylo zvoleno toto číselné označení očekávaných výstupů. Označení je třímístné, na prvním místě je písmeno označující předmět (malé pro 1. stupeň a velké pro 2. stupeň). Následuje dvoumístné číslo výstupu v pořadí, jak je uveden v RVP ZV. U průřezových témat je označení následující: třípísmenná zkratka, za kterou následuje číslo výstupu v pořadí, jak je uveden v RVP ZV.

č, Č, j, J - Jazyk a jazyková komunikace (Český jazyk a literatura, Cizí jazyk)

m, M - Matematika a její aplikace (Matematika a její aplikace)

i, I - Informační a komunikační technologie (Informační a komunikační technologie)

n - Člověk a jeho svět (Člověk a jeho svět)

D, O - Člověk a společnost (Dějepis, Výchova k občanství)

F, Ch, B, Z - Člověk a příroda (Fyzika, Chemie, Přírodopis, Zeměpis)

h, H, v, V - Umění a kultura (Hudební výchova, Výtvarná výchova)

Y, t, T - Člověk a zdraví (Výchova ke zdraví, Tělesná výchova)

r, R - Člověk a svět práce (Člověk a svět práce)

OSV - Osobnostní a sociální výchova

DEM - Výchova demokratického občana

GLO - Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech

MUL - Multikulturní výchova

ENV - Environmentální výchova

MED - Mediální výchova

JAZYK A JAZYKOVÁ KOMUNIKACE

Charakteristika oblasti

Vzdělávací oblast Jazyk a jazyková komunikace je realizována v povinných vyučovacích předmětech – Český jazyk a literatura, Kreslení forem, Anglický jazyk.

Ve waldorfských třídách se děti učí dva cizí jazyky od 1. třídy. Jazyk jako specifický lidský fenomén je ve waldorfské pedagogice chápán jako prostředek růstu a vývoje lidské bytosti. Vyučování cizích jazyků je mimo jiné prostředkem k setkání s novou kulturou. Děje se tak především poznáváním a používáním jazyka samotného, jeho melodie a zvukové podoby.

Waldorfská pedagogika si klade za cíl vést žáky k světoobčanství a podněcovat v nich vědomí sounáležitosti s celým lidstvem a pocit spoluzodpovědnosti za dění na celé zemi. Cizí jazyky jsou k tomu jedním z nejdůležitějších prostředků právě proto, že reprezentují jiné kultury a jiné perspektivy nahlížení života. Jejich osvojení, nebo přinejmenším konfrontace s nimi, podněcuje vnitřní flexibilitu a otevřenost, které jsou nezbytné k tomu, aby se člověk ve svém životě naučil svět vnímat v širších souvislostech.

Anglický jazyk se vyučuje již od první třídy. Začíná-li se s cizími jazyky již tak brzo, jde především o využití potenciálu, který děti kolem 6. roku většinou ještě mají. Hlavním cílem není objem získaných znalostí, ale rozšíření a obohacení duševního prostoru dítěte. Jazyk již ve své fonetické podobě v sobě nese určitý pohled na svět a právě děti prvních tříd jsou svou otevřeností a schopností nápodoby zvláště vnímavé vůči zvukomalebnosti cizího jazyka. Jsou ještě schopné se učit jakýkoli cizí jazyk podobně, jako si osvojovaly svou mateřštinu – jeho bezprostředním prožitkem. Odpovídá-li způsob výuky jejich věku, přijímají jazyk otevřeně a bez zábrán jako hru a jakoby mimovolně jej vstřebávají. Dlouholeté zkušenosti ze stovek waldorfských škol po celém světě ukázaly, že většina dětí v tomto věku cizí jazyk bez problému zvládá a nikterak je to nezatěžuje. Naopak. Protože dětský organismus je ještě tvárný, má výuka cizích jazyků blahodárný vliv na pružnost mluvidel a myšlení, která s věkem jinak přirozeně ubývá a člověk se hůř a hůř vymaňuje z vlivu své mateřštiny. Naučit se například správnou výslovnost je tedy nejsnazší v raném dětství, později je k tomu třeba buď mimořádný talent anebo značné úsilí.

Aby výuka oslovila žáky po všech stránkách, jinými slovy jejich celou bytost, volí se úměrně k věku a dispozicím žáků celá škála metod. Hojně se využívá recitace a zpěvu, dramatických prvků, aktivit zaměřených na pohyb a smyslové vnímání, jazykolamu a jazykových her, ale klade se důraz i na vědomé poznávání zákonitostí a pravidel. Výukou postupuje vyprávění a četba tematicky blízká žákům a postupné seznamování se s geografii a kulturou daných jazykových oblastí. Obohacením mohou být různé projektové práce a v neposlední řadě přímý kontakt s vrstevníky v zahraničí. Je vhodné, když látka výuky v cizích jazycích do jisté míry navazuje na látku epochy či jích předmětů, a to zvláště v oblasti gramatiky a reálií.

V prvních třech ročnících probíhá výuka vesměs ústně a využívá se hlavně principu nápodoby. Žáci pronikají do cizího jazyka skrze naslouchání, zpěv, hry. Dle uvážení učitele se žáci ve třetím, nejpozději však ve čtvrtém ročníku začínají seznamovat s písemnou podobou jazyka, čímž mimo jiné dochází k upevnování učiva a k jeho vědomějšímu uchopení. V následujících ročnících jsou pak řečové dovednosti dále prohlubovány a učivo se rozšiřuje o poznávání mluvnických zákonitostí a kulturního prostředí dané jazykové oblasti. Žák je postupně veden k samostatnému uchopení cizího jazyka.

1. STUPEŇ

1. období (1.-3. ročník)

Výuka v prvním období je založena na „úplném ponoření“ do cizího jazyka, vychází z přirozené schopnosti napodobovat, která je základním principem učení až do devíti let. Zpěvem písní a recitací básní a říkadel, doprovázených gesty a mimikou, se děti seznamují s mluvenou formou daného cizího jazyka, s jeho charakteristickými zvuky a melodiemi. Ponoření do jazyka napomáhají také hry a dramatizace příběhů. Učitel se snaží vést výuku pokud možno jen v cizím jazyce.

Přesné porozumění není v tomto období cílem práce. Důležitější je zprostředkovat dítěti intenzivní prožitek jazyka, jelikož nevědomě vstřebané obsahy budou vědomě vyzdvíženy v pozdějších letech. Slovní zásoba se v tomto věku většinou nepřekládá, děti si slova, fráze a větné celky postupně osvojují z kontextu výuky. Také gramatické struktury jsou zatím užívány a procvičovány výhradně v kontextu, žáci je užívají na základě nápodoby, bez vědomého učení.

Významným prvkem výuky je rytmus, ať už jde o rytmus prožívaný skrze jazyk nebo o rytmus vlastního vyučování. Rytmus v tomto věku výrazně podporuje paměť. Sborová recitace se střídá s recitací ve skupinách a spěje k samostatnému projevu jednotlivých žáků v krátkých dialogích, často inspirovaných básněmi nebo určitým tématem. Při rozhovorech se žáci seznamují se základními obraty společenského styku, učí se reagovat na otázky a pokyny.

Také vyprávění krátkých příběhů hraje, stejně jako v hlavním vyučování, už od 1. ročníku důležitou roli. Poslechem souvislého dění se děti učí sledovat proud cizí řeči a rozvíjí porozumění slyšenému textu. Obsah vyprávění často navazuje na témata v hlavním vyučování.

2. období (4.-5. ročník)

Ústní práce se dále rozvíjí. Děti v tomto věku mají dobrou paměť a velký potenciál k učení. Jejich cit pro řeč jim navíc umožňuje vnímat krásu cizího jazyka. Texty k recitaci a písně proto nabývají na obsahu a na obtížnosti. Recitací a řečovými cvičeními pokračují žáci v osvojování čisté výslovnosti a správné větné melodie a také v rozšiřování idiomatické slovní zásoby. Učitel jednoduše a obrazně uvede obsah básně nebo písně, kterou se děti dále učí opakováním po učiteli.

Ve věku 9-10 let se u dětí vyvíjí nový, individuálnější přístup k jazyku. Nejvýznamnějším prostředkem individuálního uchopení jazykového materiálu je nově zavedené psaní a čtení. Dříve, než žáci dostanou tištěné texty, učí se číst to, co sami napsali. Žáci nabývají schopnosti dívat se na cizí jazyk s odstupem, porovnávat ho s mateřským jazykem a s pomocí učitele objevovat jeho pravidla. Učitel je vede k tomu, aby objevená pravidla zkusili sami v praktické podobě formulovat, poté je společně zapisují do sešitu. Ve výuce cizího jazyka roste důraz na poznávání reálií cizích zemí a jejich porovnávání s přírodními i kulturními podmínkami v české republice.

Ve 4. ročníku je stěžejním tématem výuky přechod k psaní, seznamování se s grafickou podobou slov. Velká část hodin je věnována pečlivému zapisování známých textů do sešitů a následné práci s nimi (čtení, dramatizace, rozhovory, procvičování pravopisu slov, vyvozování pravidel).

Od 5. ročníku začíná vědomé vyučování, rozšiřování a procvičování slovní zásoby. Žáci jsou podporováni v tvořivém přístupu k cizímu jazyku a v tvůrčím používání známých výrazů. Tomu napomáhá poslech a četba živých a výstižných popisů lidí, míst a situací a také odpovídající domácí úkoly. Prohlubuje se porozumění pro zákonitosti jazyka, pro gramatiku.

2. STUPEŇ (6. – 9. ročník)

Ve výuce na druhém stupni je velmi důležitý pořádek, struktura, plánování. Žáci se učí systematické práci, přehledně si zapisují slovní zásobu a gramatiku, důraz je kladen na vysoký standard vedení sešitu. S rozšiřujícími se znalostmi gramatiky a slovní zásoby jsou žáci vedeni k samostatnějšímu ústnímu i písemnému vyjadřování v cizím jazyce, k formulování kratších textů (dopisy, jednoduché popisy, obsahy příběhů) a ústních projevů.

Přes nárůst množství učiva by neměly chybět také umělecké prvky (přednes básní, dramatizace, zpěv) a humor, aby výuka nadále zůstávala živá a různorodá.

Práce s autentickými texty se stává pravidelnou součástí výuky a pokračuje na celém druhém stupni podobně jako v předchozím období, stejně jako vědomé osvojování slovní zásoby. Žáci se učí pracovat s dvojjazyčným slovníkem, s nímž se v základech seznamují už v pátém ročníku, a provádět jednoduché překlady. Témata četby a rozhovorů úzce navazují na témata hlavního vyučování. Je možné učit v cizím jazyce některé z epoch, popř. celou epochu jiného předmětu. Na konkrétních příkladech zvyků, situací, míst, osobností a událostí se žáci dále seznamují se zeměpisem, kulturou a historií příslušných zemí.

V **6. ročníku** se žáci vědomě seznamují s celkovou strukturou jazyka, získávají přehled o tom, co se již naučili a co si ještě musí osvojit, učí se systematické práci. Převyprávění příběhů připravuje žáky na pozdější samostatný projev. V tomto ročníku žáci pracují na divadelním vystoupení ve vybraném cizím jazyce.

V **7. ročníku** je kladen důraz na pečlivost ve výslovnosti i ve vedení sešitů. Znalosti žáků jsou pravidelně ověřovány a systematicky upevňovány, aniž by se však vytratilo umělecké pojetí výuky, také humor by měl prostupovat celou výukou, včetně gramatických cvičení, testů a diktátů.

V **8. ročníku** mohou žáci podle svých zájmů a schopností začít pracovat i na individuálních projektech a referátech, většinou s pomocí a pod vedením učitele. Jednotliví žáci jsou podněcováni k navazování kontaktů s vrstevníky v zahraničí. Žáci také přebírají větší zodpovědnost za vedení sešitů a třídění učebních materiálů.

Hlavními tematickými okruhy **9. ročníku** jsou aktuální otázky současného života a společnosti s cílem rozvinout u žáků vědomí spoluúčasti na dění ve světě. Zároveň jsou opakována a procvičována dosud probraná témata, slovní zásoba a gramatika.

Oblast zahrnuje vyučovací předměty:

- Český jazyk a literatura
- Kreslení forem
- Anglický jazyk
- Německý jazyk

ČESKÝ JAZYK A LITERATURA

Charakteristika předmětu

Mateřský (český) jazyk je našim základním nástrojem a výchozím bodem pro poznávání světa a pro mezilidskou komunikaci. Otevírá nám svět národní kultury s její osobitou mentalitou. Patriční péče o něj je proto jedním z cílů vzdělání, neboť jazyk je důležitým prostředkem pro proniknutí a zvládnutí nejen všech vyučovacích předmětů, nýbrž mnoha oblastí života.

Jazyková výchova respektující specifika vývoje (vývojové fáze) dítěte a mladého člověka je významným žákovi pomáhajícím nástrojem sebepoznání a sebevyjádření, pomáhá mu zdokonalovat a rozvíjet jeho osobnost. Kultivací mluveného a psaného projevu se rozvíjí a kultivuje i myšlení a citění žáka. Jedním z nejvyšších cílů waldorfské pedagogiky v oblasti péče o jazyk je vytváření živoucího vztahu mezi člověkem a slovem. Ten nespočívá pouze v porozumění významu slov, ale ve skutečném prožitku jazyka samotného a jeho proniknutí na všech úrovních. Jde tedy jak o zvládnutí stránky významové a uchopení jeho struktury, tak o prožitek zvukové stránky jazyka, tj. barvy a kvality hlásek a jeho rytmických a melodických elementů.

Jazyk úzce souvisí s pohybem, a to nejen s pohyby řečových orgánů, ale i s pohybovou aktivitou celého těla. Od raného věku je jazyk pro dítě nejdříve hrou se zvuky řeči, hrou plnou pohybu, hrou vnímání, napodobování. Dítě jinak pociťuje znění samohlásek (jako odraz svých vnitřních stavů), jinak znění souhlásek (jako odraz vnějších zvuků). Hravé zacházení s hláskami, tóny a rytmy řeči pak zůstává člověku trvale, zjemňuje se a zvnitřňuje se. Vytváří potom základ pro živé vnímání jazyka a tvůrčí přístup k řeči, z něhož vyvěrá například lidová slovesnost, poezie i próza.

Obsah vzdělávacího oboru (předmětu) Český jazyk a literatura lze v návaznosti na RVP pro přehlednost rozčlenit na

- komunikační a slohovou výchovu
- jazykovou výchovu a
- literární výchovu.

Ve výuce se však vzdělávací obsah jednotlivých složek vzájemně prolíná.

Předmět je vyučován z velké části epochově, od druhého ročníku i formou cvičných hodin. Náplň cvičných hodin a jejich rozložení v rámci všech epochových předmětů daného ročníku je v kompetenci třídního učitele.

V prvních třech ročnících je v rámci hodinové dotace Českého jazyka vyučován předmět Kreslení forem. V prvních dvou letech jako epochové vyučování, ve třetím ročníku jako cvičná hodina. Cílem předmětu Kreslení forem v prvních třech ročnících je zejména příprava žáků na krasopisné psaní, tímto předmětem jsou plněny některé výstupy předmětu Český jazyk.

Komunikační a slohová výchova

Klade se důraz především na formu mluveného a psaného projevu. Žáci se učí pozorně naslouchat a výstižně a zřetelně formulovat. Poté, co zvládnou písmo a dále na něm pracují, se učí číst s porozuměním, vyhledávat a zpracovávat patriční informace, aby pak sami mohli srozumitelně formulovat svou analýzu, shrnutí, hodnocení a postoje. Žáci jsou vedeni nejen k formální a stylistické správnosti, ale i k tvůrčí práci s jazykem a k obsahové bohatosti a autenticitě.

Každý žák si vytváří pod vedením učitele vlastní učební text ve formě tzv. epochového sešitu. Záznamy v něm jsou přehledem probraného učiva a proto je formě i obsahu epochových sešitů věnována velká pozornost od první třídy. Nahrazují totiž svým způsobem učebnice, které se na waldorfské škole používají spíše jen jako jeden z možných zdrojů informací, a to zpravidla až ve vyšších ročnících. Při tvorbě sešitů se žáci učí pracovat s estetickou úpravou textu a postupem času si též procvičují schopnost vhodného využití nejrůznějších slohových útvarů. Na začátku stojí důsledné vedení učitele, které výsledně směřuje k samostatnému zpracování učiva ze strany žáků.

Jazyková výchova

Žáci postupně objevují vnitřní i formální zákonitosti češtiny, osvojují si je a učí se je vhodně aplikovat. Studují gramatické struktury, pravopisná pravidla a osvojují si spisovnou podobu češtiny v porovnání s hovorovým jazykem, nářečím a s cizími jazyky. Tím se nejen učí kultivovaně vyjadřovat, nýbrž rozvíjejí své logické myšlení, schopnost porovnávání, třídění, rozlišování a zobecňování jevů. Český jazyk se tak stává nejen nástrojem pro získávání informací, ale i předmětem poznávání.

Literární výchova

Žáci se prostřednictvím příběhů vyprávěných učitelem a později i četby vžívají do dějů a do osudů postav pohádkových, mýtických, smyšlených i historických, čímž získávají formou obrazů živé povědomí o hodnotách, morálních zásadách a kulturně-historickém vývoji lidské společnosti, které se jim stává nástrojem rozvíjení vlastní osobnosti a poznávání sebe sama i druhých. Český jazyk navíc není v literatuře již jen prostředkem k poznávání kultury vlastní, ale stává se prvním mostem k ostatním kulturám světa do té doby, než si člověk osvojí další cizí jazyk. Žáci si při práci s národní a světovou literaturou mohou uvědomit souvislosti, ale i rozdíly mezi kulturou ostatních národů a tou vlastní.

Výuka literatury ale zdaleka nespočívá jen v poslouchání a čtení. Důležitá je praktická práce s nejrůznějšími literárními žánry (ne tedy jen jejich identifikace, nýbrž přímý prožitek), ať už se jedná o recitaci poezie, dramatizaci literárních textů či diskuse nad přečtenými díly. Zde se dá literární výchova těžko oddělit od slohové, protože žáci jsou také vedeni k vlastní tvorbě. Škola vytváří podmínky pro samostatnou tvořivou činnost žáků. Mohou se například vydávat třídní a školní noviny s vlastními příspěvky a literárními pokusy, hrát loutkové divadlo, připravovat recitační programy, divadelní představení atd. Je rozvíjena verbální i neverbální komunikace, spolupráce ve skupině, kultivuje se mluvený, psaný i pohybový projev, žáci vstupují do rozličných reálných i modelových životních situací, učí se vystupovat před diváky a reflektovat své zážitky. Skrze vlastní činnost žáci spějí k poznatkům a prožitkům, které mohou pozitivně ovlivnit rozvoj jejich postojů a životních hodnot a obohatit jejich duchovní život. Jazykové a literární vzdělávání ve škole se tak stává skutečnou dílnou lidství.

Rozvíjení kompetencí

Předmět Český jazyk a literatura svými výchovnými cíli a strategiemi (postupy) umožňuje žákům rozvíjet:

Kompetence k učení

- Rozvíjí u žáků dovednosti potřebné k osvojování učiva.
- Předkládá žákům možnosti používání osvojených dovedností z jazykového vzdělávání v jiných oblastech.
- Vede žáky k systematickému vedení a ukládání informací.
- Vede žáky k aplikaci naučených pravidel pravopisu a jejich vzájemnému propojování.
- Seznamuje žáky s mluvnickými a literárními termíny souvisejícími s probíraným učivem.

Kompetence k řešení problémů

- Vede žáky k tomu, aby samostatně nalézali pravidla, kterými se řídí probírané mluvnické jevy.
- Vede žáky k tomu, aby uměli nalézat chyby v textu a odůvodnit správné řešení.
- Vede žáky k samostatnému vyhledávání potřebných informací z různých informačních zdrojů.

Kompetence komunikativní

- Vede žáky ke spisovnému vyjadřování, rozlišování spisovné, obecné a nespisovné češtiny.
- Vede žáky ke správné formulaci obsahu sdělení v rámci probíraných žánrů, nabízí žákům dostatek příležitostí k porozumění probíraných literárních textů.
- Vede žáky pomocí literárního i gramatického učiva k rozšiřování slovní zásoby.
- Vede žáky ke správné, srozumitelné stavbě větných celků, k vyprávění.

Kompetence sociální a personální

- Vytváří příležitosti k tomu, aby žáci mohli diskutovat v malých skupinách i v rámci celé třídy.
- Vede žáky k tomu, aby dokázali požádat o pomoc.

Kompetence občanské

- Seznamuje žáky s naším slovesným dědictvím a pomáhá jim vysvětlovat jeho význam.
- Žák nachází literární vzory.
- Český jazyk posiluje v žácích mravní citění a jednání.
- Podporuje v žácích potřebu literárního projevu, recitace, četby.

Kompetence pracovní

- Vede žáky k dodržování hygienických pravidel pro čtení a psaní.
- Vede žáky k přípravě a udržování jejich učebního prostoru.

<p>č08 - zvládá základní hygienické návyky spojené se psaním</p>		<p>Správné sezení Správný úchop psacích potřeb Psací potřeby udržuje v čistotě Udržuje v pořádku sešity</p>	
<p>č09 - píše správné tvary písmen a číslic, správně spojuje písmena i slabiky; kontroluje vlastní písemný projev č10 - píše věcně i formálně správně jednoduchá sdělení</p>		<p>Píše správné tvary velkých tiskacích písmen a číslic – římských (do XII) a arabských (do 100), abeceda Čte velká tiskací písmena celé abecedy a číslice – vyvozeno z obrazů Opisuje jednoduchá krátká slova z tabule</p>	<p>KFO</p>

2. třída

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
č01 - plynule čte s porozuměním texty přiměřeného rozsahu a náročnosti	Čte slova, jednoduchý známý text malým tiskacím písmem	Genetická metoda čtení Čtení krátkého textu malým tiskacím písmem Čtení z čítanek psaných rodiči malou tiskací abecedou Čtení vlastního textu Pochopení textu	OSV 1
č02 - porozumí písemným nebo mluveným pokynům přiměřené složitosti	Porozumí mluveným pokynům přiměřené složitosti	Reaguje na ústní pokyn učitele Řešení jednoduchých hádanek a rébusů	
č03 - respektuje základní komunikační pravidla v rozhovoru č06 - volí vhodné verbální i nonverbální prostředky řeči v běžných školních i mimoškolních situacích		Požádá, poděkuje, sděluje slušnou formou svá přání a potřeby, odpovídá na dotazy, neskáče do řeči dospělým, se spolužáky mluví slušně, při vyučování se hlásí o slovo, v prostorech školy nekřičí, zdraví učitele i ostatní dospělé osoby, na začátku vyučování se s učitelem přivítá, na konci rozloučí, spolužáky oslovuje křestním jménem, učitele zdvořile, dokáže vyjádřit omluvu, dokáže vyřídít jednoduchý vzkaz Pravidla silničního provozu Příroda v průběhu roku	ČLS
č04 - pečlivě vyslovuje, opravuje svou nesprávnou nebo nedbalou výslovnost č05 - v krátkých mluvených projevech správně dýchá a volí vhodné tempo řeči č07 - na základě vlastních zážitků tvoří krátký mluvený projev č26 - užívá v mluveném projevu správné gramatické tvary podstatných jmen, přídavných jmen a sloves č27 - spojuje věty do jednodušších souvětí vhodnými spojkami a jinými spojovacími výrazy č39 - čte a přednáší z paměti ve vhodném frázování a tempu literární texty přiměřené věku č40 - vyjadřuje své pocity z přečteného textu č41 - rozlišuje vyprávění v próze a ve verších, odlišuje pohádku od ostatních vyprávění č42 - pracuje tvořivě s literárním textem podle pokynů učitele a podle svých schopností	Napodobuje mluvu učitele Vyjadřuje pocity z vyprávěného textu	Rytmizace říkadel, veršů, doprovázených smysluplnými gesty Rozklad slov na slabiky a hlásky v pohybu Vyprávění známých bajek a legend Dramatizace bajek a legend Vyprávění vlastních zážitků, přání Recitace narozeninových básniček Přednes básní doprovázející roční dobu a slavnosti Přednes průpovědí	OSV 6, OSV 11

č08 - zvládá základní hygienické návyky spojené se psaním		Správné sezení Správný úchop psacích potřeb Udržuje v pořádku sešity, penál	
č09 - píše správné tvary písmen a číslic, správně spojuje písmena i slabiky; kontroluje vlastní písemný projev č10 – píše věcně i formálně správně jednoduchá sdělení		Píše správné tvary malých tiskacích písmen celé abecedy a číslic pastelkou Opisuje z tabule Píše samostatně vlastní krátký text v jednoduchých větách Píše jednoduchý text podle diktátu Psaní do třířádkových linek	OSV 5 KFO
č22 - rozlišuje zvukovou a grafickou podobu slova, člení slova na hlásky, odlišuje dlouhé a krátké samohlásky		Rozlišuje malá i velká písmena celé abecedy Rozkládá slova na hlásky, slabiky a slova (složená slova) oběma směry v pohybu	
č28 - rozlišuje v textu druhy vět podle postoje mluvčího a k jejich vytvoření volí vhodné jazykové i zvukové prostředky		Věta oznamovací, tázací, rozkazovací	
č29 - odůvodňuje a píše správně: i/y po tvrdých a měkkých souhláskách i po obojetných souhláskách ve vyjmenovaných slovech; dě, tě, ně, ú/ů, bě, pé, vě, mě - mimo morfologický šev; velká písmena na začátku věty a v typických případech vlastních jmen osob, zvířat a místních pojmenování	Odůvodňuje a píše správně i/y po tvrdých a měkkých souhláskách, velké písmeno na začátku věty a v typických případech vlastních jmen osob, zvířat a místních pojmenování	Měkké a tvrdé souhlásky Velké písmeno na začátku věty a v typických případech vlastních jmen osob, zvířat a místních pojmenování	

3. třída

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
č01 - plynule čte s porozuměním texty přiměřeného rozsahu a náročnosti		Čtení textu tiskacím i psacím písmem Čtení vlastních zápisů v epochových sešitech Hlasité čtení Čtení knih, časopisů Vyhledávání v textu Porozumění textu	OSV 1
č02 - porozumí písemným nebo mluveným pokynům přiměřené složitosti		Porozumění písemně zadanému úkolu Reaguje na ústní pokyn učitele	
č03 - respektuje základní komunikační pravidla v rozhovoru č06 - volí vhodné verbální i nonverbální prostředky řeči v běžných školních i mimoškolních situacích		Požádá, poděkuje, sděluje slušnou formou svá přání a potřeby, odpovídá na dotazy, neskáče do řeči dospělým, se spolužáky mluví slušně, při vyučování se hlásí o slovo, v prostorech školy nekřičí, zdraví učitele i ostatní dospělé osoby, na začátku vyučování se s učitelem přivítá, na konci rozloučí, spolužáky oslovuje křestním jménem, učitele oslovuje zdvořilým způsobem, dokáže vyjádřit omluvu, dokáže vyřídít jednoduchý vzkaz	OSV 8
č04 - pečlivě vyslovuje, opravuje svou nesprávnou nebo nedbalou výslovnost č05 - v krátkých mluvených projevech správně dýchá a volí vhodné tempo řeči č07 - na základě vlastních zážitků tvoří krátký mluvený projev č11 - seřadí ilustrace podle dějové posloupnosti a vypráví podle nich jednoduchý příběh č26 - užívá v mluveném projevu správné gramatické tvary podstatných jmen, přídavných jmen a sloves č27 - spojuje věty do jednodušších souvětí vhodnými spojkami a jinými spojovacími výrazy č39 - čte a přednáší z paměti ve vhodném frázování a tempu literární texty přiměřené věku č40 - vyjadřuje své pocity z přečteného textu č41 - rozlišuje vyjadřování v próze a ve verších, odlišuje pohádku od ostatních vyprávění č42 - pracuje tvořivě s literárním textem podle pokynů učitele a podle svých schopností		Recitace rytmických veršů doprovázených pohybem Recitace básní doprovázejících epochy Vyprávění příběhů Starého zákona Dramatizace příběhů Starého zákona Vyprávění vlastních zážitků Vyprávění podle časové a dějové posloupnosti Přednes hebrejských veršů Přednes narozeninových básniček Recitace prúpovědí Popis mimořádné postavy, situace Jazykolamy Vyjádření hodnotícího postoje, přání	OSV 6, OSV 7, OSV 11

č08 - zvládá základní hygienické návyky spojené se psaním		Správné sezení Správný úchop psacích potřeb Udržuje v pořádku sešity	
Č09 - píše správné tvary písmen a číslic, správně spojuje písmena i slabiky; kontroluje vlastní písemný projev č10 - píše věcně i formálně správně jednoduchá sdělení		Píše správné tvary psacího písma celé abecedy perem Zaznamenává vývoj písma (práce s různými psacími potřebami) Opisuje z tabule text do epochového sešitu Vlastní krátký text - záznam vlastních zážitků nebo textu ve spojitosti s epochami Píše jednoduchý text podle diktátu Kontroluje a opravuje vlastní zápis Kreslení forem – vázané formy Krasopis Samostatně píše krátké věty a jednoduchá sdělení vlastních zážitků	OSV 5 KFO
č22 - rozlišuje zvukovou a grafickou podobu slova, člení slova na hlásky, odlišuje dlouhé a krátké samohlásky		Rozlišuje tiskací i psací formou písma celé abecedy	
č23 - porovnává významy slov, zvláště slova opačného významu a slova významem souřadná, nadřazená a podřazená, vyhledá v textu slova příbuzná		Slova opačného významu Vyjmenovaná slova	
č24 - porovnává a třídí slova podle zobecněného významu – děj, věc, okolnost, vlastnost Č25 - rozlišuje slovní druhy v základním tvaru		Slovní druhy – úvod - podstatná, přídavná jména, slovesa	
č29 - odůvodňuje a píše správně: i/y po tvrdých a měkkých souhláskách i po obojetných souhláskách ve vyjmenovaných slovech; dě, tě, ně, ú/ů, bě, pě, vě, mě - mimo morfologický šev; velká písmena na začátku věty a v typických případech vlastních jmen osob, zvířat a místních pojmenování		Vyjmenovaná slova Bě, pě, vě, mě, dě, tě, ně ú/ů	

4. – 5. třída

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
<p>č12 - čte s porozuměním přiměřeně náročné texty potichu i nahlas</p> <p>č13 -rozlišuje podstatné a okrajové informace v textu vhodném pro daný věk, podstatné informace zaznamenává</p>		<p>Četba prózy i poezie</p> <p>Četba knih dle vlastního výběru a zájmu</p> <p>Čtení z odborných časopisů a knih</p> <p>Práce s encyklopedií</p> <p>Čtení vlastních zápisů</p> <p>Tiché čtení</p> <p>Společné hlasité čtení literatury dle výběru učitele</p> <p>Zkvalitnění čtení – plynulost, barva hlasu, intonace, výrazové čtení</p>	OSV 1
<p>č14 - posuzuje úplnost či neúplnost jednoduchého sdělení</p> <p>č20 - píše správně po stránce obsahové i formální jednoduché komunikační žánry</p> <p>č21 -sestaví osnovu vyprávění a na jejím základě vytváří krátký mluvený nebo písemný projev s dodržением časové posloupnosti</p> <p>č43 - vyjadřuje své dojmy z četby a zaznamenává je</p> <p>č44 - volně reprodukuje text podle svých schopností, tvoří vlastní literární text na dané téma</p>	Vytváří krátký mluvený nebo písemný projev s dodržováním časové posloupnosti	<p>Čtenářský deník nebo obdobná forma</p> <p>Tematické epochové práce</p> <p>Tematické slohové práce</p> <p>Zápisy v epochových sešitech</p> <p>Kontroluje své zápisy a opravuje chyby</p> <p>Stavba textu do odstavců</p> <p>Vlastní literární tvorba v próze i poezii</p>	OSV 5
<p>č15 -reprodukuje obsah přiměřeně složitého sdělení a zapamatuje si z něj podstatná fakta</p> <p>č18 - volí náležitou intonaci, přízvuk, pauzy a tempo podle svého komunikačního záměru</p> <p>č21 -sestaví osnovu vyprávění a na jejím základě vytváří krátký mluvený nebo písemný projev s dodržением časové posloupnosti</p> <p>č44 - volně reprodukuje text podle svých schopností, tvoří vlastní literární text na dané téma</p> <p>č45 - rozlišuje různé typy uměleckých a neuměleckých textů</p>	Vytváří krátký mluvený nebo písemný projev s dodržováním časové posloupnosti	<p>Opakování epochového učiva</p> <p>Vyprávění vlastních zážitků</p> <p>Popis známých osob, situací, věcí</p> <p>Vyprávění severské mytologie o hrdinech a bozích</p> <p>Reprodukce prózy</p> <p>Recitace básní</p> <p>Recitace vlastní tvorby</p> <p>Vyprávění z vlastní četby</p> <p>Vyprávění z literatury vztahující se k učivu v epochách</p> <p>Recitace veršů v aliteraci</p> <p>Jazykolamy</p> <p>Mluvený projev ve spisovné podobě jazyka</p> <p>Přednes narozeninových veršů</p> <p>Přednes průpovědí</p> <p>Dramatizace příběhů severské mytologie</p>	OSV 5, OSV 11

<p>č16 - vede správně dialog, telefonický rozhovor, zanechá vzkaz na záznamníku</p> <p>č19 - rozlišuje spisovnou a nespisovnou výslovnost a vhodně ji užívá podle komunikační situace</p>		<p>Na začátku a konci sdělení pozdraví</p> <p>Sděluje učiteli slušně svá přání a potřeby požádá a poděkuje</p> <p>Odpovídá na dotazy</p> <p>Neskáče do řeči dospělým</p> <p>Se spolužáky mluví slušně</p> <p>Při vyučování se hlásí o slovo</p> <p>Spolužáky oslovuje křestním jménem</p> <p>Při sporu nejedná agresivně</p> <p>Dokáže vyjádřit omluvu</p> <p>Dokáže vyřídit jednoduchý vzkaz</p> <p>Učitele oslovuje zdvořile</p> <p>Vede rozhovory s vyučujícím a se spolužáky</p> <p>Spisovný verbální projev během výuky</p>	<p>OSV 8</p>
<p>č30 - porovnává významy slov, zvláště slova stejného nebo podobného významu a slova vícevýznamová</p>		<p>Antonyma, synonyma, homonyma</p> <p>Příbuzná slova vyjmenovaných slov</p>	
<p>č31 - rozlišuje ve slově kořen, část příponovou, předponovou a koncovku</p> <p>č37 - píše správně i/y ve slovech po obojetných souhláskách</p>		<p>Vyjmenovaná slova a slova příbuzná</p>	
<p>č32 - určuje slovní druhy plnovýznamových slov a využívá je v gramaticky správných tvarech ve svém mluveném projevu</p> <p>č36 - užívá vhodných spojovacích výrazů, podle potřeby projevu je obměňuje</p>		<p>Slovní druhy a jejich určování</p>	

4. – 5. třída

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
<p>č12 - čte s porozuměním přiměřeně náročné texty potichu i nahlas</p> <p>č13 - rozlišuje podstatné a okrajové informace v textu vhodném pro daný věk, podstatné informace zaznamenává</p>		<p>Četba prózy i poezie</p> <p>Četba knih dle vlastního výběru a zájmu</p> <p>Samostatná práce s textem</p> <p>Čtení z odborných časopisů a knih</p> <p>Práce s encyklopedií</p> <p>Čtení vlastních zápisů v epochových sešitech</p> <p>V textu rozlišuje podstatné sdělení, vnímá podrobnosti, rozumí celku</p> <p>Společné hlasité čtení literatury dle výběru učitele</p> <p>Zkvalitnění čtení hlasitého výrazové čtení</p>	OSV 1
<p>č14 - posuzuje úplnost či neúplnost jednoduchého sdělení</p> <p>č20 - píše správně po stránce obsahové i formální jednoduché komunikační žánry</p> <p>č21 - sestaví osnovu vyprávění a na jejím základě vytváří krátký mluvený nebo písemný projev s dodržáním časové posloupnosti</p> <p>č43 - vyjadřuje své dojmy z četby a zaznamenává je</p> <p>č44 - volně reprodukuje text podle svých schopností, tvoří vlastní literární text na dané téma</p>	Vytváří krátký mluvený nebo písemný projev s dodržováním časové posloupnosti	<p>Čtenářský deník</p> <p>Tematické epochové práce</p> <p>Tematické slohové práce</p> <p>Zápisy v epochových sešitech</p> <p>Vlastní literární tvorba v próze i poezii</p> <p>Referáty</p> <p>Kontroluje své zápisy a opravuje chyby</p> <p>Stavba textu do odstavců</p>	OSV 5
<p>č15 - reprodukuje obsah přiměřeně složitého sdělení a zapamatuje si z něj podstatná fakta</p> <p>č18 - volí náležitou intonaci, přízvuk, pauzy a tempo podle svého komunikačního záměru</p> <p>č21 - sestaví osnovu vyprávění a na jejím základě vytváří krátký mluvený nebo písemný projev s dodržáním časové posloupnosti</p> <p>č43 - vyjadřuje své dojmy z četby a zaznamenává je</p> <p>č44 - volně reprodukuje text podle svých schopností, tvoří vlastní literární text na dané téma</p> <p>č45 - rozlišuje různé typy uměleckých a neuměleckých textů</p> <p>č46 - při jednoduchém rozboru literárních textů používá elementární literární pojmy</p>	Vytváří krátký mluvený nebo písemný projev s dodržováním časové posloupnosti	<p>Vyprávění příběhů a mýtů starověkých kultur</p> <p>Vyprávění vlastních zážitků</p> <p>Popis známých osob, situací, věcí</p> <p>Dramatizace příběhů starověkých kultur</p> <p>Sborový přednes</p> <p>Recitace veršů v hexamtru</p> <p>Recitace v řeckém jazyce</p> <p>Recitace krásné poezie</p> <p>Recitace vlastní tvorby</p> <p>Reprodukce prózy</p> <p>Přednes narozeninových veršů</p> <p>Přímá řeč</p> <p>Přednes průpovědí</p> <p>Vyprávění z vlastní a doporučené četby</p> <p>Opakování epochového učiva</p>	OSV 7, OSV 11

<p>č16 - vede správně dialog, telefonický rozhovor, zanechá vzkaz na záznamníku</p> <p>č19 - rozlišuje spisovnou a nespisovnou výslovnost a vhodně ji užívá podle komunikační situace</p>		<p>Na začátku a konci sdělení pozdraví</p> <p>Sděluje učiteli slušně svá přání a potřeby požádá a poděkuje</p> <p>Odpovídá na dotazy</p> <p>Neskáče do řeči dospělým</p> <p>Se spolužáky mluví slušně</p> <p>Při vyučování se hlásí o slovo</p> <p>Spolužáky oslovuje křestním jménem</p> <p>Při sporu nejedná agresivně</p> <p>Dokáže vyjádřit omluvu</p> <p>Dokáže vyřídit jednoduchý vzkaz</p> <p>Učitele oslovuje zdvořile</p> <p>Vede rozhovory s vyučujícím a se spolužáky</p> <p>Spisovný verbální projev během výuky</p>	<p>OSV 8</p>
<p>č17 - rozpoznává manipulativní komunikaci v reklamě</p>	<p>Učí se rozpoznávat manipulativní komunikaci v reklamě</p>	<p>Vyprávění příběhů a mýtů starověkých kultur</p> <p>Vyprávění vlastních zážitků</p> <p>Popis známých osob, situací, věcí</p> <p>Vyprávění z vlastní a doporučené četby</p>	<p>ČLS</p>
<p>č30 - porovnává významy slov, zvláště slova stejného nebo podobného významu a slova vícevýznamová</p>		<p>Antonyma</p> <p>Synonyma</p> <p>Nadřazená a podřazená slova</p> <p>Stupňování přídavných jmen</p>	
<p>č32 - určuje slovní druhy plnovýznamových slov a využívá je v gramaticky správných tvarech ve svém mluveném projevu</p> <p>č33 - rozlišuje slova spisovná a jejich nespisovné tvary</p>		<p>K určování slovních druhů užívá abstraktní pojmy</p>	
<p>č34 - vyhledává základní skladební dvojici a v neúplné základní skladební dvojici označuje základ věty</p> <p>č35 - odlišuje větu jednoduchou a souvětí, vhodně změní větu jednoduchou v souvětí</p>	<p>Odlišuje větu jednoduchou a souvětí</p>	<p>Určování základní stavební dvojice</p> <p>Tvoření vět jednoduchých a souvětí</p> <p>Přímá řeč</p>	
<p>č36 - užívá vhodných spojovacích výrazů, podle potřeby projevu je obměňuje</p>		<p>Slovní druhy</p>	
<p>č38 - zvládá základní příklady syntaktického pravopisu</p>		<p>Časování sloves</p> <p>Skloňování podstatných a přídavných jmen</p> <p>Shoda přísudku s podmětem</p>	

6.třída

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
<p>Č01 - odlišuje ve čteném nebo slyšeném textu fakta od názorů a hodnocení, ověřuje fakta pomocí otázek nebo porovnáváním s dostupnými informačními zdroji</p> <p>Č08 - využívá základy studijního čtení – vyhledá klíčová slova, formuluje hlavní myšlenky textu, vytvoří otázky a stručné poznámky, výpisky nebo výtah z přečteného textu; samostatně připraví a s oporou o text přednese referát</p>	<p>Učí se odlišovat ve čteném nebo slyšeném textu fakta od názorů a hodnocení, učí se ověřovat fakta pomocí otázek nebo porovnáváním s dostupnými zdroji</p> <p>Učí se vyhledávat klíčová slova, formulovat hlavní myšlenky textu, tvořit otázky a stručné poznámky, výpisky nebo výtah z přečteného textu, samostatně připraví a s oporou o text přednese referát</p>	<p>Kritické čtení předloženého text, čtení analytické, hodnotící, čtení s porozuměním</p> <p>Referát - dle epochy</p> <p>Zpracování odborných textů</p> <p>Vedení čtenářského deníku</p> <p>Epochové práce</p> <p>Výtah, výpisky</p>	D, Pi, Z, F, M
<p>Č02 - rozlišuje subjektivní a objektivní sdělení a komunikační záměr partnera v hovoru</p> <p>Č04 - dorozumívá se kultivovaně, výstižně, jazykovými prostředky vhodnými pro danou komunikační situaci</p> <p>Č05 - odlišuje spisovný a nespisovný projev a vhodně užívá spisovné jazykové prostředky vzhledem ke svému komunikačnímu záměru</p> <p>Č06 - mluveném projevu připraveném i improvizovaném vhodně užívá verbálních, nonverbálních i paralingválních prostředků řeči</p> <p>Č07 - zapojuje se do diskuse, řídí ji a využívá zásad komunikace a pravidel dialogu</p> <p>Č11 - spisovně vyslovuje česká a běžně užívaná cizí slova</p>		<p>Formulace otázek na dané téma a aktivní vstup do rozhovoru, procvičování subjektivního popisu, vyprávění, referát</p> <p>Pravidla komunikace - vedení dialogu a diskuze (přímý, nepřímý)</p> <p>Rozlišení a vhodné užití formálního a neformálního stylu</p> <p>Rozlišení různých komunikačních prostředků Komunikace verbální a neverbální</p> <p>Zvuková stránka jazyka, výslovnost a přízvuk</p> <p>Přednes, recitace, vyprávění, krátké dramatizace na dané téma</p> <p>Rétorická cvičení</p>	D, Pi, F OSV 8
<p>Č09 - uspořádá informace v textu s ohledem na jeho účel, vytvoří koherentní text s dodržováním pravidel mezivětného navazování</p> <p>Č10 - využívá poznatků o jazyce a stylu ke gramaticky i věcně správnému písemnému projevu a k tvořivé práci s textem nebo i k vlastnímu tvořivému psaní na základě svých dispozic a osobních zájmů</p>	<p>Učí se uspořádat informace v textu s ohledem na jeho účel, učí se tvořit koherentní text s dodržováním pravidel mezivětného navazování</p>	<p>Tvořivé psaní - popis, vyprávění</p> <p>Přehledné členění a zapisování textu, interpunkce</p>	OSV 5
<p>Č12 - rozlišuje a příklady v textu dokládá nejdůležitější způsoby obohacování slovní zásoby a zásady tvoření českých slov, rozpoznává přenesená pojmenování, zvláště ve frazémeh</p>	<p>Seznamuje se s pravopisem na základě znalosti stavby slova</p>	<p>Způsoby obohacování slovní zásoby – stavba slova a pravopis – kořen, předpona, přípona, základové slovo, střídání hlásek a skupiny hlásek při odvozování, zdvojené souhlásky, skupiny bě-/bje-, vě-/vje-, pě-, mě-/mně-, předložky s/se, z/ze</p>	

Č13 - samostatně pracuje s Pravidly českého pravopisu, se Slovníkem spisovné češtiny a s dalšími slovníky a příručkami	Seznamuje se se zdroji a pracuje pod vedením	Seznámení s Pravidly českého pravopisu a jinými jazykovými příručkami	
Č14 - správně třídí slovní druhy, tvoří spisovné tvary slov a vědomě jich používá ve vhodné komunikační situaci	Skloňuje podstatná jména, příd. jména, zájmena, časuje slovesa, rozlišuje číslovky	Podstatná jména – konkrétní, abstraktní Přímá iěť, Přídavná jména Zájmena – druhy a skloňování Číslovky - druhy Slovní druhy – upevňuje dosavadní znalost a dále je rozšiřuje, mluvnické významy a tvary slov, stupňování přídavných jmen a příslovcí	
Č15 - využívá znalostí o jazykové normě při tvorbě vhodných jazykových projevů podle komunikační situace	Rozlišuje věty podle postoje mluvčího, vytváří na základě znalostí jednoduché slohové práce	Druhy vět podle postoje mluvčího : vypravování , popis, jednoduché tiskopisy, dopis, zpráva, oznámení, čtenářský deník, samostatné písemné práce – referát je mimo ČJ	
Č16 - rozlišuje významové vztahy gramatických jednotek ve větě a v souvětí	Rozlišuje větu jednoduchou a souvětí, určuje základní a rozvíjející větné členy	Věta jednoduchá a souvětí, větné členy-Základní skladební dvojice Přívlastek, příslovcené určení (místa, času, způsobu), předmět	
Č17 - v písemném projevu zvládá pravopis lexikální, slovtvorný, morfologický i syntaktický ve větě jednoduché i souvětí	Ovládá shodu Po+Pi, snaží se aplikovat nové pravopisné poznatky	Pravopisná cvičení, epochové práce, referáty; shoda přísudku s podmětem; interpunkce; psaní velkých písmen, koncovky přídavných jmen	
Č18 - rozlišuje spisovný jazyk, nářečí a obecnou češtinu a zdůvodní jejich užití	Rozlišuje spis. a nespis. jazyk	Rozlišení jazyka spisovného a nespisovného Postavení češtiny mezi slovanskými jazyky	
Č19 - uceleně reprodukuje přečtený text, jednoduše popisuje strukturu a jazyk literárního díla a vlastními slovy interpretuje smysl díla Č20 - rozpoznává základní rysy výrazného individuálního stylu autora		Vyprávění – Řím, počátky České státnosti Literatura dle vlastní četby Odborné texty k referátům Specifika autorova stylu	D OSV 11
Č21 - formuluje ústně i písemně dojmy ze své četby, návštěvy divadelního nebo filmového představení a názory na umělecké dílo Č23 - rozlišuje literaturu hodnotnou a konzumní, svůj názor doloží argumenty Č26 - porovnává různá ztvárnění téhož námětu v literárním, dramatickém i filmovém zpracování		Hodnocení, reflexe, diskuze Čtenářský deník, prezentace četby Referát, diskuze z návštěvy výstavy, divadelního představení, filmového představení atd.	OSV 11
Č22 - tvoří vlastní literární text podle svých schopností a na základě osvojených znalostí základů literární teorie		Vlastní psaný text – v próze, verších (na zadané téma)	OSV 5

Č27 - vyhledává informace v různých typech katalogů, v knihovně i v dalších informačních zdrojích

Encyklopedie
Knihovna
Knihovní katalog
Informační centrum
Muzea
Internet
Samostatné zpracování referátů, epochových prací, využití různých informačních zdrojů

7.třída

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, přířezová témata
<p>Č01 - odlišuje ve čteném nebo slyšeném textu fakta od názorů a hodnocení, ověřuje fakta pomocí otázek nebo porovnáváním s dostupnými informačními zdroji</p> <p>Č08 - využívá základy studijního čtení – vyhledá klíčová slova, formuluje hlavní myšlenky textu, vytvoří otázky a stručné poznámky, výpisky nebo výtah z přečteného textu; samostatně připraví a s oporou o text přednese referát</p>	<p>Učí se vyhledávat klíčová slova, formulovat hlavní myšlenky textu, tvořit otázky a stručné poznámky, výpisky nebo výtah z přečteného textu, samostatně připraví a s oporou o text přednese referát</p>	<p>Kritické čtení předloženého text, čtení analytické, hodnotící, čtení s porozuměním</p> <p>Referát - dle epochy</p> <p>Zpracování odborných textů</p> <p>Vedení čtenářského deníku</p> <p>Epochové práce</p> <p>Výtah, výpisky</p>	<p>D, Pi, Z, F, M, Ch</p>
<p>Č02 - rozlišuje subjektivní a objektivní sdělení a komunikační záměr partnera v hovoru</p> <p>Č04 - dorozumívá se kultivovaně, výstižně, jazykovými prostředky vhodnými pro danou komunikační situaci</p> <p>Č05 - odlišuje spisovný a nespisovný projev a vhodně užívá spisovné jazykové prostředky vzhledem ke svému komunikačnímu záměru</p> <p>Č06 - mluveném projevu připraveném i improvizovaném vhodně užívá verbálních, nonverbálních i paralingválních prostředků řeči</p> <p>Č07 - zapojuje se do diskuse, řídí ji a využívá zásad komunikace a pravidel dialogu</p> <p>Č11 - spisovně vyslovuje česká a běžně užívaná cizí slova</p>	<p>Spisovně vyslovuje česká slova a učí se užívat cizí slova</p>	<p>Formulace otázek na dané téma a aktivní vstup do rozhovoru, procvičování subjektivního popisu, vyprávění, referátu</p> <p>Pravidla komunikace -</p> <p>Vedení dialogu a diskuze (přímý, nepřímý)</p> <p>Rozlišení a vhodné užití formálního a neformálního stylu</p> <p>Rozlišení různých komunikačních prostředků Komunikace verbální a neverbální</p> <p>Zvuková stránka jazyka, výslovnost a přízvuk.</p> <p>Přednes, recitace, vyprávění, krátké dramatizace na dané téma</p> <p>Rétorická cvičení</p>	<p>D, Pi, F, Ch</p> <p>OSV 5, OSV 8, MUL 2</p>
<p>Č09 - uspořádá informace v textu s ohledem na jeho účel, vytvoří koherentní text s dodržováním pravidel mezivětného navazování</p> <p>Č10 - využívá poznatky o jazyce a stylu ke gramaticky i věcně správnému písemnému projevu a k tvořivé práci s textem nebo i k vlastnímu tvořivému psaní na základě svých dispozic a osobních zájmů</p>	<p>Uspořádá informace v textu s ohledem na jeho účel, učí se tvořit koherentní text s dodržováním pravidel mezivětného navazování</p>	<p>Tvořivé psaní – popis, vyprávění, dopis soukromý, oficiální, charakteristika</p> <p>Přehledné členění a zapisování textu, interpunkce</p>	<p>OSV 5</p>
<p>Č12 - rozlišuje a příklady v textu dokládá nejdůležitější způsoby obohacování slovní zásoby a zásady tvoření českých slov, rozpoznává přenesená pojmenování, zvláště ve frazémeh</p>	<p>Upevňuje si pravopis na základě znalosti stavby slova</p>	<p>Stavba slova – skládání slov, odvozování slov, hononyma, synonyma</p> <p>Předpony s/se-, z/ze-, vz-/vze-,</p>	
<p>Č13 - samostatně pracuje s Pravidly českého pravopisu, se Slovníkem spisovné češtiny a s dalšími slovníky a příručkami</p>	<p>Dokáže vyhledat význam slov v příručkách</p>	<p>Seznámení s Pravidly českého pravopisu a jinými jazykovými příručkami</p>	

Č14 - správně třídí slovní druhy, tvoří spisovné tvary slov a vědomě jich používá ve vhodné komunikační situaci	Správně třídí ohebné slovní druhy a tvoří jejich spisovné tvary	Podstatná jména – pomnožná, hromadná, látková Třídění slovních druhů určování slovních druhů, mluvnické významy a tvary slov; rod činný a trpný Způsobová slovesa	
Č15 - využívá znalostí o jazykové normě při tvorbě vhodných jazykových projevů podle komunikační situace	Rozlišuje věty podle postoje mluvčího, seznamuje se vybranými slohovými útvary	Druhy vět podle postoje mluvčího; vypravování, popis, charakteristika, výtah, žádost, životopis	
Č16 - rozlišuje významové vztahy gramatických jednotek ve větě a v souvětí	Rozlišuje významové vztahy gramatických jednotek v jednoduché větě	Věta jednoduchá a souvětí, věty jednočlenné a dvojčlenné, větné členy-podmět, přísudek, přívlastek, příslovičná určení, předmět	
Č17 - v písemném projevu zvládá pravopis lexikální, slovtvorný, morfologický i syntaktický ve větě jednoduché i souvětí		Pravopisná cvičení, epochové práce, referáty; interpunkce ve větě jednoduché a souvětí	
Č18 - rozlišuje spisovný jazyk, nářečí a obecnou češtinu a zdůvodní jejich užití	Rozlišuje spisovný a nespisovný jazyk, obecnou češtinou	Rozlišení jazyka spisovného a nespisovného Postavení češtiny mezi slovanskými jazyky	
Č19 - uceleně reprodukuje přečtený text, jednoduše popisuje strukturu a jazyk literárního díla a vlastními slovy interpretuje smysl díla Č20 - rozpoznává základní rysy výrazného individuálního stylu autora		Rytířská literatura Zámorské objevy Literatura dle vlastní četby Odborné texty k referátům Specifika autorova stylu	D OSV 11
Č21 - formuluje ústně i písemně dojmy ze své četby, návštěvy divadelního nebo filmového představení a názory na umělecké dílo Č23 - rozlišuje literaturu hodnotnou a konzumní, svůj názor doloží argumenty Č26 - porovnává různá ztvárnění téhož námětu v literárním, dramatickém i filmovém zpracování		Hodnocení, reflexe, diskuze Čtenářský deník, prezentace četby Referát, diskuze z návštěvy výstavy, divadelního představení, filmového představení atd.	
Č22 - tvoří vlastní literární text podle svých schopností a na základě osvojených znalostí základů literární teorie		Vlastní psaný text – v próze, verších (na zadané téma)	OSV 5
Č27 - vyhledává informace v různých typech katalogů, v knihovně i v dalších informačních zdrojích		Encyklopedie Knihovna Knihovní katalog Informační centrum Muzea Internet Samostatné zpracování referátů, epochových prací, využití různých informačních zdrojů	

8.třída

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, přířezová témata
<p>Č01 - odlišuje ve čteném nebo slyšeném textu fakta od názorů a hodnocení, ověřuje fakta pomocí otázek nebo porovnáváním s dostupnými informačními zdroji</p> <p>Č08 - využívá základy studijního čtení – vyhledá klíčová slova, formuluje hlavní myšlenky textu, vytvoří otázky a stručné poznámky, výpisky nebo výtah z přečteného textu; samostatně připraví a s oporou o text přednese referát</p>		<p>Kritické čtení předloženého text, čtení analytické, hodnotící, čtení s porozuměním</p> <p>Referát - dle epochy</p> <p>Zpracování odborných textů</p> <p>Vedení čtenářského deníku</p> <p>Epochové práce</p> <p>Výtah, výpisky</p>	D, P, Z, F, M, Ch
<p>Č02 - rozlišuje subjektivní a objektivní sdělení a komunikační záměr partnera v hovoru</p> <p>Č04 - dorozumívá se kultivovaně, výstižně, jazykovými prostředky vhodnými pro danou komunikační situaci</p> <p>Č05 - odlišuje spisovný a nespisovný projev a vhodně užívá spisovné jazykové prostředky vzhledem ke svému komunikačnímu záměru</p> <p>Č06 - mluveném projevu připraveném i improvizovaném vhodně užívá verbálních, nonverbálních i paralingválních prostředků řeči</p> <p>Č07 - zapojuje se do diskuse, řídí ji a využívá zásad komunikace a pravidel dialogu</p> <p>Č11 - spisovně vyslovuje česká a běžně užívaná cizí slova</p>		<p>Formulace otázek na dané téma a aktivní vstup do rozhovoru, procvičování subjektivního popisu, vyprávění., referátu</p> <p>Rozlišení a vhodné užití formálního a neformálního stylu</p> <p>Rozlišení různých komunikačních situací, zvolení vhodných prostředků, přiměřené reakce na danou komunikační situaci</p> <p>Komunikace verbální a neverbální</p> <p>Slohové útvary podle záměru mluvčího</p> <p>Pravidla komunikace -</p> <p>Vedení dialogu a diskuze (přímý , nepřímý)</p> <p>Zvuková stránka jazyka, výslovnost a přízvuk</p> <p>Přednes - dle epoch</p> <p>Dramatický přednes</p> <p>Přednes s obměnami</p> <p>Rétorická cvičení</p> <p>Recitace</p> <p>Dramatizace na dané téma, nastudování a představení divadelní hry</p>	D, P, F, Ch, On OSV 1, OSV 2, OSV 8, OSV 10, OSV 7 MUL 2
<p>Č09 - uspořádá informace v textu s ohledem na jeho účel, vytvoří koherentní text s dodržováním pravidel mezivětného navazování</p> <p>Č10 - využívá poznatků o jazyce a stylu ke gramaticky i věcně správnému písemnému projevu a k tvořivé práci s textem nebo i k vlastnímu tvořivému psaní na základě svých dispozic a osobních zájmů</p>		<p>Tvořivé psaní – popis, vyprávění, dopis soukromý, oficiální, líčení, charakteristika , úvaha</p> <p>Vertikální a horizontální členění textu, interpunkce</p>	OSV 5

Č12 - rozlišuje a příklady v textu dokládá nejdůležitější způsoby obohacování slovní zásoby a zásady tvoření českých slov, rozpoznává přenesená pojmenování, zvláště ve frazémeh	Užívá pravopis na základě znalosti stavby slova	Slovní zásoba a význam slova Skládání slov, odvozování slov, homonyma, synonyma, rozkládání slov, neologismy, přejímání slov z cizího jazyka	
Č13 - samostatně pracuje s Pravidly českého pravopisu, se Slovníkem spisovné češtiny a s dalšími slovníky a příručkami		Seznámení s Pravidly českého pravopisu a jinými jazykovými příručkami.	
Č14 -správně třídí slovní druhy, tvoří spisovné tvary slov a vědomě jich používá ve vhodné komunikační situaci		Slovní druhy a jejich funkce ve větě; odchylky ve skloňování; projev mluvený a psaný – zásady pro výběr jazykových prostředků a specifika textu, slovesný vid	
Č15 - využívá znalostí o jazykové normě při tvorbě vhodných jazykových projevů podle komunikační situace	Rozlišuje jednotlivé slohové útvary, vytváří samostatné práce na zákl. získaných znalostí	Jazyk a komunikace, kultura jazyka a řeči; vypravování, výtah, výpisky, charakteristika, líčení, úvaha, dopis	
Č16 - rozlišuje významové vztahy gramatických jednotek ve větě a v souvětí	Rozpozná souvětí souřadné a podřadné, určuje druhy vedlejších vět	Souvětí souřadné a podřadné, druhy vedlejších vět, doplněk	
Č17 - v písemném projevu zvládá pravopis lexikální, slovtvorný, morfologický i syntaktický ve větě jednoduché i souvětí	Chápe pravopis velkých písmen a čárky ve větě	Interpunkce jednoduché věty a souvětí, psaní velkých písmen	
Č18 - rozlišuje spisovný jazyk, nářečí a obecnou češtinu a zdůvodní jejich užití	Rozlišuje spis. a nespis. jazyk, užívá spis. češtinu v mluveném i psaném projevu	Rozlišení jazyka spisovného a nespisovného; Postavení češtiny mezi slovanskými jazyky	
Č19 - uceleně reprodukuje přečtený text, jednoduše popisuje strukturu a jazyk literárního díla a vlastními slovy interpretuje smysl díla Č20 - rozpoznává základní rysy výrazného individuálního stylu autora		Životopisy, Biografie – záznam, reprodukce Literatura dle vlastní doporučené i zadané četby charakteristika díla, hodnocení Odborné texty k referátům Specifika autorova stylu, odraz doby, autorův život jako inspirace	F, Ch, P OSV 6, OSV 11
Č21 - formuluje ústně i písemně dojmy ze své četby, návštěvy divadelního nebo filmového představení a názory na umělecké dílo Č23 - rozlišuje literaturu hodnotnou a konzumní, svůj názor doloží argumenty Č26 - porovnává různá ztvárnění téhož námětu v literárním, dramatickém i filmovém zpracování		Hodnocení, reflexe, literární kritika Čtenářský deník, prezentace četby Referát, diskuze z návštěvy výstavy, divadelního představení, filmového představení Aspekt umělecké literatury Vlastní a doporučená četba Rozhovory, diskuze o obecných názorech na hodnotnou konzumní literaturu	
Č22 - tvoří vlastní literární text podle svých schopností a na základě osvojených znalostí základů literární teorie		Vlastní psaný text – v próze, verších (na zadané téma)	OSV 5

Č27 - vyhledává informace v různých typech katalogů, v knihovně i v dalších informačních zdrojích		Encyklopedie Knihovna Knihovní katalog Informační centrum Muzea Internet Samostatné zpracování referátů, epochových prací, využití různých informačních zdrojů	
---	--	--	--

9.třída

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
<p>Č01 - odlišuje ve čteném nebo slyšeném textu fakta od názorů a hodnocení, ověřuje fakta pomocí otázek nebo porovnáváním s dostupnými informačními zdroji</p> <p>Č08 - využívá základy studijního čtení – vyhledá klíčová slova, formuluje hlavní myšlenky textu, vytvoří otázky a stručné poznámky, výpisky nebo výtah z přečteného textu; samostatně připraví a s oporou o text přednese referát</p>		<p>Kritické čtení předloženého textu, čtení analytické, hodnotící, čtení s porozuměním</p> <p>Referát - dle epochy</p> <p>Zpracování odborných textů</p> <p>Vedení čtenářského deníku</p> <p>Epochové práce</p> <p>Výtah, výpisky</p>	<p>D, Z, F, Ch, M, Pi, Dějiny umění</p> <p>MED 1</p>
<p>Č02 - rozlišuje subjektivní a objektivní sdělení a komunikační záměr partnera v hovoru</p> <p>Č04 - dorozumívá se kultivovaně, výstižně, jazykovými prostředky vhodnými pro danou komunikační situaci</p> <p>Č05 - odlišuje spisovný a nespisovný projev a vhodně užívá spisovné jazykové prostředky vzhledem ke svému komunikačnímu záměru</p> <p>Č06 - mluveném projevu připraveném i improvizovaném vhodně užívá verbálních, nonverbálních i paralingválních prostředků řeči</p> <p>Č07 - zapojuje se do diskuse, řídí ji a využívá zásad komunikace a pravidel dialogu</p> <p>Č11 - spisovně vyslovuje česká a běžně užívaná cizí slova</p>		<p>Formulace otázek na dané téma a aktivní vstup do rozhovoru, procvičování subjektivního popisu - vyprávění, komentáře, upoutávky na akci., referátu</p> <p>Pravidla komunikace -</p> <p>Vedení dialogu a diskuze (přímý, nepřímý)</p> <p>Rozlišení a vhodné užití formálního a neformálního stylu</p> <p>Rozlišení různých komunikačních situací, zvolení vhodných prostředků, přiměřené reakce na danou komunikační situaci</p> <p>Rozlišení různých komunikačních prostředků</p> <p>Komunikace verbální a neverbální</p> <p>Slohové útvary podle záměru mluvího</p> <p>Mluvený projev na dané téma - připravený, nepřípravený, spontánní, souvislý projev, technika projevu, neverbální prostředky</p> <p>Proslov, komentář</p> <p>Zvuková stránka jazyka, výslovnost, přízvuk</p> <p>Přednes, recitace, vyprávění - dle epoch</p> <p>Krátké dramatizace na dané téma</p>	<p>D, Pi, F, Ch, On</p> <p>OSV 8, OSV 10</p>
<p>Č03- rozpoznává manipulativní komunikaci v masmédiích a zaujímá k ní kritický postoj</p>		<p>Porovnání různých zdrojů informací a zaujímání postojů ke sdělenému obsahu.</p> <p>Tvořivé psaní na dané téma – komentář, reklama, samostatná, skupinová práce, prezentace před třídou, diskuze nad tématem, rozbor</p>	<p>MED 2, MED 3, MED 4, MED 6, MED 7</p>

<p>Č08 - využívá základy studijního čtení – vyhledá klíčová slova, formuluje hlavní myšlenky textu, vytvoří otázky a stručné poznámky, výpisky nebo výtah z přečteného textu; samostatně připraví a s oporou o text přednese referát</p>		<p>Zpracování odborných textů Vedení čtenářského deníku Epochové práce, referát dle epochy Výtah, výpisky, čtení s porozuměním</p>	
<p>Č09 - uspořádá informace v textu s ohledem na jeho účel, vytvoří koherentní text s dodržováním pravidel mezivětného navazování Č10 - využívá poznatky o jazyce a stylu ke gramaticky i věcně správnému písemnému projevu a k tvořivé práci s textem nebo i k vlastnímu tvořivému psaní na základě svých dispozic a osobních zájmů</p>		<p>Tvořivé psaní – popis, vyprávění, dopis soukromý, oficiální, charakteristika, úvaha Vertikální a horizontální členění textu, interpunkce</p>	OSV 5
<p>Č12 - rozlišuje a příklady v textu dokládá nejdůležitější způsoby obohacování slovní zásoby a zásady tvoření českých slov, rozpoznává přenesená pojmenování, zvláště ve frazémeh</p>		<p>Slovní zásoba a význam slova Skládání slov, odvozování slov, homonyma, synonyma, rozkládání slov, neologismy, přejímání slov z cizího jazyka</p>	
<p>Č13 - samostatně pracuje s Pravidly českého pravopisu, se Slovníkem spisovné češtiny a s dalšími slovníky a příručkami</p>		<p>Samostatná práce s Pravidly českého pravopisu a jinými jazykovými příručkami, internet</p>	
<p>Č14 - správně třídí slovní druhy, tvoří spisovné tvary slov a vědomě jich používá ve vhodné komunikační situaci</p>		<p>Slovní druhy a jejich funkce ve větě; odchylky ve skloňování; komplexní jazykové rozbory; projev mluvený a psaný – zásady pro výběr jazykových prostředků a specifika textu Slovesná třída a vzor</p>	
<p>Č15 - využívá znalostí o jazykové normě při tvorbě vhodných jazykových projevů podle komunikační situace</p>		<p>Jazyk a komunikace, kultura jazyka a řeči Vypravování, popis, životopis, výklad, výtah, úvaha, proslov, diskuze, publicistické útvary</p>	
<p>Č16 - rozlišuje významové vztahy gramatických jednotek ve větě a v souvětí</p>		<p>Významové poměry mezi souřadně spojenými větami a větnými členy</p>	
<p>Č17 - v písemném projevu zvládá pravopis lexikální, slovtvorný, morfologický i syntaktický ve větě jednoduché i souvětí</p>		<p>Interpunkce jednoduché věty a souvětí, psaní velkých písmen</p>	
<p>Č18 - rozlišuje spisovný jazyk, nářečí a obecnou češtinu a zdůvodní jejich užití</p>		<p>Jazyk spisovný a nespisovný, postavení češtiny mezi slovanskými jazyky</p>	
<p>Č19 - uceleně reprodukuje přečtený text, jednoduše popisuje strukturu a jazyk literárního díla a vlastními slovy interpretuje smysl díla Č20 - rozpoznává základní rysy výrazného individuálního stylu autora</p>		<p>Biografie – záznam, reprodukce Referátům Specifika autorova stylu, odraz doby, autorův život jako inspirace Literatura dle vlastní, doporučené i zadané četby, charakteristika díla, hodnocení</p>	Př, F, Ch, OSV 6, OSV 11

<p>Č21 - formuluje ústně i písemně dojmy ze své četby, návštěvy divadelního nebo filmového představení a názory na umělecké dílo</p> <p>Č23 - rozlišuje literaturu hodnotnou a konzumní, svůj názor doloží argumenty</p> <p>Č26 - porovnává různá ztvárnění téhož námětu v literárním, dramatickém i filmovém zpracování</p>		<p>Hodnocení, reflexe, literární kritika</p> <p>Čtenářský deník, prezentace četby</p> <p>Referát, diskuze z návštěvy výstavy, divadelního představení, filmového představení</p> <p>Vlastní a doporučená četba</p> <p>Rozhovory, diskuze o obecných názorech na hodnotnou a konzumní literaturu</p>	
<p>Č22 - tvoří vlastní literární text podle svých schopností a na základě osvojených znalostí základů literární teorie</p> <p>Č24 - rozlišuje základní literární druhy a žánry, porovná je i jejich funkci, uvede jejich výrazné představitele</p>		<p>Vlastní psaný text – v próze, verších (na zadané téma)</p> <p>Základy literární teorie</p> <p>Struktura literárního díla</p> <p>Literární druhy a žánry</p>	OSV 5
<p>Č25 - uvádí základní literární směry a jejich významné představitele v české a světové literatuře</p>		<p>Chronologický přehled a vývoj literatury</p>	
<p>Č27 - vyhledává informace v různých typech katalogů, v knihovně i v dalších informačních zdrojích</p>		<p>Encyklopedie</p> <p>Knihovna</p> <p>Knihovní katalog</p> <p>Informační centrum</p> <p>Muzea</p> <p>Internet</p> <p>Samostatné zpracování referátů, epochových prací, využití různých informačních zdrojů</p>	

ANGLICKÝ JAZYK

Forma realizace

Anglický jazyk je ve waldorfských třídách vyučován od prvního ročníku.

Rozvíjení kompetencí

Předmět anglický jazyk rozvíjí u žáků následující kompetence:

Kompetence k učení

- Vede je k samostatnému a efektivnímu zacházení s pracovními materiály a k hledání vhodných vlastních učebních strategií.

Kompetence k řešení problémů

- Poskytuje žákům příležitost konfrontace s anglicky mluvícím elementem a podněcuje je k překonávání vnitřních bariér vůči tomu, co je v něm neznámé a odlišné;

Kompetence komunikativní

- Intenzivně se pěstuje nejen schopnost porozumět verbálním sdělením, ale i porozumění přímo ze situace, z kontextu či z gestikulace
- Žáci se učí vyjadřovat co nejvýstižněji pomocí omezených prostředků, na jejichž rozvoji a zdokonalování ustavičně pracují.

Kompetence sociální a personální

- Při výuce cizího jazyka je obzvláště důležitá schopnost pozorně naslouchat (předmět skýtá, především ve vyšších ročnících, mnoho příležitostí ke skupinové práci).

Kompetence občanské

- Poznávání cizích kultur a odlišností v uspořádání společnosti podněcuje občanské vědomí.

Pracovní kompetence

- Důležitost anglického jazyka pro profesní uplatnění je evidentní.
- Kromě toho vede vyučování žáky k tomu, aby se učili pracovat na rozvoji vlastních dovedností.

1. třída

V první třídě přijímají děti vše s nadšením, sympatiemi a otevřeností. Výchozím bodem výuky je napodobování sborovým zpěvem a řečí, většinou doprovázených gesty a mimikou. Děti by měly co nejdříve získat příležitost mluvit ve skupinách a také samostatně. Hlavními sloupy výuky je básnický formovaná řeč - rytmus a rým. Běžná řeč v próze, která se používá od začátku, je jiná. Velkou roli mají také hry. V nich se děti dostávají zcela do činnosti a k tomu náležitým aktivitám. Velký význam má také vyprávění. Posloucháním se děti učí sledovat proud cizí řeči. K tomu se vytváří schopnost porozumět slyšenému textu.

Na konci školního roku by toto měla většina dětí ovládat. Proto musí být látka často opakována a procvičována.

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
j01 - vyslovuje a čte foneticky správně v přiměřeném rozsahu slovní zásoby j02 - rozumí jednoduchým pokynům a větám, adekvátně na ně reaguje	Vyslovuje správně	Verše, písně a pohybové hry Prstové hry, hry v kroužku Jednoduché pokyny (např. „go to the blackboard“, „look out of the window“ apod.) Rytmické, praktické a hravé osvojování slovní zásoby (čísla 1 – 10, části těla, barvy, základní činnosti během dne, oblékání, základní zvířata ...) Poslech jednoduchých příběhů (pohádky a jiné) + malé dramatické scénky	Vv, Hv, Čj

2. třída

V tomto školním roce hraje ve vyučování velkou roli dualistický prvek (otázka a odpověď, ano – ne, ty – já). Děti mají mnohem větší podíl na výuce než v první třídě. V nejlepším případě reagují na autentické situace, např. když je do třídy pozván rodilý mluvčí. Také stavba hodiny a aktivity v hodině by měly být více rytmicky a silně kontrastně zdůrazněná: tiché přijímání jednotlivých hlásek a jemností řeči se střídá s živými hlasitými hrami. Tak se vytvoří dynamické vyrovnaní mezi tichou a hlasitou řečí, mluvením a nasloucháním. Jednotlivá témata rozhovorů se musí lišit a být rozšiřována (např. počet možných odpovědí na určitou otázku: „How do you get to school?“)

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby průřezová témata
j01 - vyslovuje a čte foneticky správně v přiměřeném rozsahu slovní zásoby j02 - rozumí jednoduchým pokynům a větám, adekvátně na ně reaguje j04 - pochopí obsah a smysl jednoduché, pomalé a pečlivě vyslovované konverzace dvou osob s dostatkem času pro porozumění	Vyslovuje správně	Aktivity a témata z první třídy jsou dále rozvíjeny formou her a říkadel Nová témata: počasí, věci kolem nás, ovoce a zelenina, dny v týdnu, roční období, měsíce, počítání 1-20, slovíčka z říše přírody, činnosti během dne, oblečení, příběhy o zvířátkách Hry, které používají opakování struktur a slovíček Naslouchání jednoduchým příběhům a malé dramatické scénky Základní otázky a odpovědi o sobě (např. Who are you? Where do you live? How old are you?...)	Vv, Hv, Čj

3. třída

Ve třetím školním roce musíme počítat s větší schopností žáků porozumět. Děti mají velký smysl pro jazyk, pro různé nuance v mluvené řeči a pro zdůrazňování jednotlivých slov, jsou schopni naučit se delší texty nazpaměť. Baví je hrát různé scénky – především zábavné, ve kterých mají různé role. V tomto školním roce začíná příprava dětí na čtení a psaní pro 4. třídu. Děti se učí texty, které budou později psát. Procvičujeme základní prvky a gramatiku jazyka (jednotné, množné číslo).

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby
j01 - vyslovuje a čte foneticky správně v přiměřeném rozsahu slovní zásoby j02 - rozumí jednoduchým pokynům a větám, adekvátně na ně reaguje j03 - rozlišuje grafickou a mluvenou podobu slova j04 - pochopí obsah a smysl jednoduché, pomalé a pečlivě vyslovované konverzace dvou osob s dostatkem času pro porozumění	Žák využívá jednoduché slovní zásoby v rozhovorech a dramatizacích, slovní zásoba z jeho okolí. Žák se aktivně účastní vyprávění, mluvení s podporou učitele: doplní větu, krátce odpoví na otázku, apod. Vědoměji užívá slovní zásobu, nejen ve verších a písních, ale i v životních situacích. Procvičená výslovnost je přesná. Vytváří si obrázkový slovník	Aktivity a témata z 1. a 2. třídy jsou dále rozvíjeny. Nová témata: názvy základních potravin, oblečení, druhy nábytku, místa, dopravní prostředky a směry (např. on the left), denní doby a čas Hry, které používají opakování struktur a slovíček Naslouchání a vyprávění jednoduchých příběhů a malé dramatické scénky Jednoduché větné struktury, osobní zájmena, přivlastňovací zájmena, základní tázací zájmena, místní předložky	Vv, Hv, Čj

4. třída

Ve věku kolem deseti let se u dětí vyvíjí nové silné sebevědomí. To, co se děti doted' naučily jako celek, musí nyní být individualizováno. Mluvená řeč se rozvíjí živou formou dál. To znamená řečová cvičení, verše, básně, písně, ale i hry s otázkami a odpověďmi. Zavádíme psaní a to slouží dětem jako prostředek individuálně psát jednotlivé věci, které v této době existují ve vědomí dětí ve třídě.

Děti potřebují ve svém okolí určitý řád při své školní práci. K tomu je velmi důležité strukturovat stavbu hodiny. Jednotliví žáci budou potřebovat pozornost a podporu učitele, protože psaním se projeví chyby, které nepoznáme při ústní práci.

Psaní v cizích jazycích začínáme texty, které už žáci znají z prvních tří let výuky. Velká pozornost je věnována vedení sešitu, které by mělo být podobné, jako jsou žáci zvyklí z hlavního vyučování. Díky předchozímu procvičení jsou zápisy v sešitech většinou bez překladu do mateřského jazyka. Zpočátku by měl být zaveden jeden sešit na básně a jednoduchá cvičení a později další sešity na slovíčka, diktáty a gramatiku.

Předtím, než dostanou žáci tištěné texty ke čtení, čtou děti to, co samy napsaly. Setkávají se v nové formě s tím, co už slyšely, prožily a naučily se ústně. Jako první četba jsou vhodné hlavně příběhy, které děti slyšely ve vyprávění v prvních letech výuky.

Jedna důležitá připomínka R. Steinera, která bývá často opomíjena: Vše, co se děti naučí na tomto stupni, by měly nejprve slyšet, např. ve vyprávění nebo předčítání, ne číst spolu s učitelem.

Slovíčka si mohou děti, potom, kdy je procvičily, psát po částech, které spolu souvisí (např. části těla, roční období...). Tyto listy by měly být jen v cizím jazyce. Děti by také neměly psát cvičení jako slovo za slovem. Co nejčastěji by se měly používat ústně v celých větách v odpovídajícím tvaru ve větě i s jednoduchými přídavnými jmény. Děti se mohou setkávat s těmito slovy tak, že učitel vytvoří z těchto slov příběh, který je dětem blízký. Z tohoto příběhu může dvě, tři nejdůležitější věty napsat na tabuli. Text může obsahovat tolik opakování, kolik je potřeba.

Jako další cvičení mohou být písemné úkoly z jednoduchých diktátových textů (např. dvě věty, které děti umí nazpaměť a nyní je mají napsat). Zpívání a recitování, stejně jako malé rozhovory, tvoří další důležitou část vyučování

Učitel musí dávat pozor na to, aby žáci všem gramatickým formám opravdu rozuměli. Měly by také najít základní pravidla a samy je formulovat (pragmatická pravidla na rozdíl od těch, které najdeme v běžných učebnicích gramatiky.)

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby
j06 - rozumí známým slovům a jednoduchým větám se vztahem k osvojovaným tématům j08 - čte nahlas plynule a foneticky správně jednoduché texty obsahující známou slovní zásobu j09 - vyhledá v jednoduchém textu potřebnou informaci a vytvoří odpověď na otázku j14 - aktivně se zapojí do jednoduché konverzace, pozdraví a rozloučí se s dospělým i kamarádem,	Začíná číst nahlas vlastnoručně napsaný text v sešitě, postupně se dostává k tištěnému jednoduchému textu	Zápis veršů, básní a písní, které se děti naučily v předešlých ročnících a nyní je čtou jako svou první četbu Procvičování abecedy, krátké diktáty, rozdíl mezi psanou a čtenou podobou slova, hláskování Zavedením gramatiky zažívají děti poprvé: přítomnost (často užívanými slovesy) spolu s osobními zájmeny (ostatní časy v textech), druhy slov, množné číslo, přídavná jména, předložky. Další práce s tázacími zájmeny, určitý/neurčitý člen, základní slovesa v přítomném čase Píšeme krátké texty o zvířatech, počasí, předměty doma... Děti se učí a recitují nové básně o přírodě, ročních obdobích a ty, které se vztahují k hlavnímu vyučování Hry, malé dramatické scénky, hádanky a podobné části vyučování	Čj, Hv

5. třída

Děti v tomto věku (11 let) disponují dobrým rytmickým myšlením. Mohou a měly by se naučit mnoho nového. Je to také věk, kdy může být pěstována krása řeči. Je důležité, že děti mají kamarády podle řeči, a vyplatí se na tom stavět. To může učitel podporovat tím, že bude co nejčastěji podporovat kreativitu dětí. Samotné hodiny by měly být živé a mnohotvárné a také tempo výuky by se mělo měnit. Děti rády recitují dlouhé básně a mohou zpívat náročnější kánony. Prohlubuje se porozumění pro gramatiku, pro kterou se připravovaly už ve 4. třídě. Slovíčka by se měla více procvičovat a učit z paměti. Děti mohou zkoušet být kreativní a psát samy básně na určité téma, jako např. přírodní nálada nebo o zvířatech.

Ústní práce pokračuje ve formě dialogu – otázka a odpověď, řečových cvičení a mnoha různých básní. Recitování je dobrým prostředkem pro děti k dobré a jasné výslovnosti a rozvíjení autentické melodie vět. Žáci se nemají básně učit z papíru, ale opakováním po učiteli. Idiomatická řeč a slovní zásoba se také rozšiřuje recitováním. Když uvádíme novou báseň, stačí, když učitel řekne jednoduchými slovy obsah bez dalších podrobností, ale zato s velkou fantazií.

Čím pestřejší je slovní zásoba, tím více jsou děti povzbuzovány používat kreativně nová slova, např. psát krátké příběhy. Abychom vzbudili větší zájem o nová slovíčka, měly by děti slyšet a číst mnoho názorných a charakteristických popisů lidí, míst, situací, ...

Při práci s četbou je důležité, uvést nová slova před tím, než se s nimi děti setkají v textu. Můžeme se také současně zabývat dalšími tématy souvisejícími s textem. Otázky k porozumění textu probereme nejprve s celou třídou ústně. Nejdříve po tomto je začínáme psát, můžeme je zadat i jako domácí úkol.

V mateřské řeči zavádíme nové gramatické struktury. Po procvičení a pochopení těchto struktur můžeme tato pravidla co nejjednodušeji zapsat do gramatického sešitu, samozřejmě v mateřské řeči a formulované dětmi. Je opravdu dobré mít zcela samostatný gramatický sešit a vést ho od 5. do 9. třídy. Mohou také srovnávat mateřskou řeč s angličtinou.

Pro děti by také mohla být k dispozici malá anglická knihovna.

K získání zájmu dětí je také dobré pracovat s dětmi na dramatických scénkách a malých divadelních rolích.

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby
j05 - používá abecední slovník učebnice j06 - rozumí známým slovům a jednoduchým větám se vztahem k osvojovaným tématům j07 - rozumí obsahu a smyslu jednoduchých autentických materiálů (časopisy, obrazové a poslechové materiály) a využívá je při své práci j08 - čte nahlas plynule a foneticky správně jednoduché texty obsahující známou slovní zásobu j09 - vyhledá v jednoduchém textu potřebnou informaci a vytvoří odpověď na otázku j10 - používá dvojjazyčný slovník j11 - sestaví gramaticky a formálně správně	Nepoužívá klasický dvojjazyčný slovník, nýbrž vlastnoručně vyrobený kartičkový systém Je schopen jednoduchými větami popsat obrázek, či věci jemu dobře známé, odpovědět na otázku	Recitace, písně, básně, divadlo, vyprávění, čtení textů Procvičování slovní zásoby z četby a dalších témat, pravidelné krátké diktáty Návrhy pro gramatiku : Činné tvary sloves v čase přítomném, budoucím a minulém (věty kladné, záporné a tázací) Nepravidelná slovesa Přítomný čas průběhový tvary to be, to have, to do v přítomném a minulém čase Příkaz a zákaz Tvoření množného čísla, i nepravidelné tvary Slovesa to live, like, can Předložky Tázací zájmena	Čj, Hv

<p>jednoduché písemné sdělení, krátký text a odpověď na sdělení; vyplní své základní údaje do formulářů</p> <p>j12 - reprodukuje ústně i písemně obsah přiměřeně obtížného textu a jednoduché konverzace</p> <p>j13 - obměňuje krátké texty se zachováním smyslu textu</p> <p>j14 - aktivně se zapojí do jednoduché konverzace, pozdraví a rozloučí se s dospělým i kamarádem, poskytne požadovanou informaci</p>	<p>Dramatizuje a ústně popisuje jednoduchými výrazy jemu známé příběhy</p>		
---	--	--	--

6.třída

Děti v 6. třídě jsou už v pubertě. V tomto školním roce je důležitý pořádek, struktura a přehledné plánování vyučování. Jejich rozumové schopnosti umožňují systematický přehled už naučeného a budoucího učiva. V tomto věku začínáme učit časování sloves. Můžeme s dětmi prodiskutovat, kolik je možné probrat učiva např. za měsíc a tak musí být i zkoušeno, protože děti musí vědět, co se naučily, co se nemohly naučit a proč. Můžeme s nimi také diskutovat o tom, jakou formou se nejlépe učí slovíčka.

Při ústní práci hrajeme dramatické hry, ale i humorné. Hrajeme krátké dramatické scénky. Používáme i nespisovnou řeč. Hlavními tématy 6. až 8. třídy je zeměpis, lidé a dějiny zemí hovořících tímto jazykem.

Je položen základ gramatiky a slovní zásoby, proto by se měly děti samostatně vyjadřovat v angličtině. Pro psaný jazyk jsou základem dopisy, jednoduché popisy, deníky a obsahy příběhů.

V 6. třídě musí učitel počítat s velkými rozdíly ve schopnostech dětí. Proto by měly být všechny úkoly dány tak, aby vyhovovaly jednotlivým pokročilostem dětí. To neznamená, že by děti musely být rozděleny podle výkonů. Dobré jsou skupiny asi 18 dětí, ale v tomto věku není smysluplné už děti dělit podle výkonů. Děti, které přišly do školy v pozdějších ročnících by měl učitel co nejčastěji doučovat po vyučování.

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby
J01 - čte nahlas plynule a foneticky správně texty přiměřeného rozsahu J02 - rozumí obsahu jednoduchých textů v učebnicích a obsahu autentických materiálů s využitím vizuální opory, v textech vyhledá známé výrazy, fráze a odpoví na otázky J03 - rozumí jednoduché a zřetelně vyslované promluvě a konverzaci J04 - odvodí pravděpodobný význam nových slov z kontextu textu J05 - používá dvojjazyčný slovník, vyhledá informaci nebo význam slova ve vhodném výkladovém slovníku J06 - sestaví jednoduché (ústní i písemné) sdělení týkající se situací souvisejících s životem v rodině, škole a probíranými tematickými okruhy J09 - vyžádá jednoduchou informaci	Rozumí obsahu jednoduchých textů a je schopen v nich vyhledat základní informace Odhadne významu nových slov hlavně pomocí dramatizace	Recitace, písně a dramatické básně Krátké dialogy z každodenního života, např. život ve městě a na vesnici, prázdniny, nakupování, roční období, svátky, počasí, sport a hry Dramatické a humorné dialogy Četba souvislejších textů (dobrodružná literatura) Zeměpis a kultura anglicky mluvících zemí Návrhy pro gramatiku : Přehled a doplnění jednotlivých slovních druhů Stupňování přídavných jmen Počítatelná a nepočítatelná podstatná jména Vazba There is..., There are... Osobní zájmena v předmětovém tvaru Rozkazovací způsob	Z, Čj

7. třída

Podobně jako v 6. třídě. Jednotlivé hodiny by měly být živé a různorodé, např. u jednoho tématu, nebo u jedné činnosti (zvláště při gramatice) nezůstávat příliš dlouho. Děti by měly být pravidelně zkoušeny, psát diktáty. Také můžeme zkusit práci ve skupinách. Sešity mohou být vedeny na vysoké úrovni. Pokud se to s některými žáky nedaří, mělo by se o tom mluvit s třídním učitelem a rodiči, děti by si měly vše doplnit nebo přepracovat. Žáci musí cítit nutnost takové činnosti. Další upevňování zeměpisných znalostí, probírání nových (Amerika), příběhy a kultura. Jsou schopni sestavit obsah četby.

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, přířezová témata
<p>J01 - čte nahlas plynule a foneticky správně texty přiměřeného rozsahu</p> <p>J02 - rozumí obsahu jednoduchých textů v učebnicích a obsahu autentických materiálů s využitím vizuální opory, v textech vyhledá známé výrazy, fráze a odpoví na otázky</p> <p>J03 - rozumí jednoduché a zřetelně vyslovené promluvě a konverzaci</p> <p>J04 - odvodí pravděpodobný význam nových slov z kontextu textu</p> <p>J05 - používá dvojjazyčný slovník, vyhledá informaci nebo význam slova ve vhodném výkladovém slovníku</p> <p>J06 - sestaví jednoduché (ústní i písemné) sdělení týkající se situací souvisejících s životem v rodině, škole a probíranými tematickými okruhy</p> <p>J07 - písemně, gramaticky správně tvoří a obměňuje jednoduché věty a krátké texty</p> <p>J09 - vyžádá jednoduchou informaci</p>	<p>Umí rozeznat a vytvořit větu kladnou, tázací a zápornou</p>	<p>Recitace</p> <p>Pokračování v zeměpise 6. třídy, další témata</p> <p>Četba (objevitelé a jejich cesty...)Malé dramatické scény z četby</p> <p>Práce na slovní zásobě, idiomy, formy vyššího vyjadřování</p> <p>Návrhy pro gramatiku:</p> <p>Modální slovesa a zápor</p> <p>Rozšiřování učiva o počítatelných a nepočítatelných podstatných jménech (a little/a few, little few, each/every)</p> <p>Minulý čas prostý a průběhový (u pravidelných a základních nepravidelných sloves) – věty kladné, záporné a tázací</p> <p>Základní nepravidelná slovesa</p>	<p>D, Z</p>

8. třída

V tomto ročníku jsou děti připravovány na samostatnou práci na vyšším stupni. Každý žák by měl vytvořit referát podle svých zájmů a schopností. Ve většině případů bude nutná pomoc učitele. Je potřebné vytvářet si slovníček. Za vedení sešitu musí žáci přebírat větší zodpovědnost.

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, přířezová témata
<p>J01 - čte nahlas plynule a foneticky správně texty přiměřeného rozsahu</p> <p>J02 - rozumí obsahu jednoduchých textů v učebnicích a obsahu autentických materiálů s využitím vizuální opory, v textech vyhledá známé výrazy, fráze a odpovídi na otázky</p> <p>J03 - rozumí jednoduché a zřetelně vyslovované promluvě a konverzaci</p> <p>J04 - odvodí pravděpodobný význam nových slov z kontextu textu</p> <p>J05 - používá dvojjazyčný slovník, vyhledá informaci nebo význam slova ve vhodném výkladovém slovníku</p> <p>J06 - sestaví jednoduché (ústní i písemné) sdělení týkající se situací souvisejících s životem v rodině, škole a probíranými tematickými okruhy</p> <p>J07 - písemně, gramaticky správně tvoří a obměňuje jednoduché věty a krátké texty</p> <p>J08 - stručně reprodukuje obsah přiměřeně obtížného textu, promluvy i konverzace</p> <p>J09 - vyžádá jednoduchou informaci</p> <p>J10 - jednoduchým způsobem se domluví v běžných každodenních situacích</p>	<p>Umí rozeznat a vytvořit větu kladnou, tázací a zápornou</p>	<p>Recitace, živá představení z běžného života, ale i z historie, kultury + literatura</p> <p>Pravidelné procvičování konverzace – snaha o navázání kontaktu se stejně starým rodilým mluvčím</p> <p>Návrhy pro gramatiku :</p> <p>Budoucí čas</p> <p>Předpřítomný čas</p> <p>Podmiňovací způsob sloves - rozšiřování nepravidelných sloves</p> <p>Spojky a předložky</p>	<p>D, Čj</p> <p>GLO1, GLO2, GLO3</p>

9. třída

V tomto věku můžeme dětem dát vytištěnou gramatiku k dodání větší sebejistoty a možnosti kontroly.

Přichází nová vyučovací fáze. Můžeme ji označit jako dialektickou, kde vzniká otázka, čeho může být dosaženo řečí. Dva faktory mající velký vliv :

1. Vývoj v pubertě vede k tomu, že žáci jsou ve svém projevu nejistí a často tvrdí, že o daném tématu a gramatice nikdy neslyšely.
2. Mladí lidé se dokáží soustředit jen krátkou dobu na to, co vede k rozvoji. Na druhé straně je jejich myšlení často probuzené.

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
<p>J01 - čte nahlas plynule a foneticky správně texty přiměřeného rozsahu</p> <p>J02 - rozumí obsahu jednoduchých textů v učebnicích a obsahu autentických materiálů s využitím vizuální opory, v textech vyhledá známé výrazy, fráze a odpovídi na otázky</p> <p>J03 - rozumí jednoduché a zřetelně vyslovované promluvě a konverzaci</p> <p>J04 - odvodí pravděpodobný význam nových slov z kontextu textu</p> <p>J05 - používá dvojjazyčný slovník, vyhledá informaci nebo význam slova ve vhodném výkladovém slovníku</p> <p>J06 - sestaví jednoduché (ústní i písemné) sdělení týkající se situací souvisejících s životem v rodině, škole a probíranými tematickými okruhy</p> <p>J07 - písemně, gramaticky správně tvoří a obměňuje jednoduché věty a krátké texty</p> <p>J09 - vyžádá jednoduchou informaci</p> <p>J10 - jednoduchým způsobem se domluvív běžných každodenních situacích</p>	<p>Umí rozeznat a vytvořit větu kladnou, zápornou a zápornou</p>	<p>Recitace</p> <p>Četba: životopisy významných osobností a spisovatelů</p> <p>Detektivní příběhy.</p> <p>Rasová problematika: otroctví v jižních státech, rozdělení nabílě a černé v jižní Africe a v Americe</p> <p>Důležitou roli hraje humor ve výuce. Můžeme proto hrát humorné skeče a dialogy</p> <p>Cvičení k porozumění slyšenému, ústní a písemné zpracování částí textu</p> <p>Samostatně zpracované zprávy a pojednání. Popisy obrázků</p> <p>Stále opakujeme již probranou gramatiku k upevnění a jistému zvládnutí</p> <p>Trpný rod</p> <p>Oficiální rozhovory + životopis</p>	<p>D, Čj</p> <p>GLO1, GLO2, GLO3</p>

NĚMECKÝ JAZYK

7. třída

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, přířezová témata
<p>j01 - vyslovuje a čte foneticky správně v přiměřeném rozsahu slovní zásoby</p> <p>j02 - rozumí jednoduchým pokynům a větám, adekvátně na ně reaguje</p>	<p>Žák rozumí známým slovům a jednoduchým větám se vztahem k osvojovaným tématům</p> <p>Umí se představit a pozdravit</p> <p>Žák rozumí jednoduchým pokynům učitele během vyučování.</p> <p>Umí na tyto pokyny adekvátně reagovat</p> <p>Žák chápe obsah a smysl jednoduchých a pomalu vyslovaných rozhovorů.</p> <p>Žák napodobuje správnou výslovnost.</p>	<p>Jednoduché pokyny, ukazování a pojmenování</p> <p>Jednoduché pokyny a reakce na ně</p> <p>Poslech vyprávění</p> <p>Hry</p> <p>Tematické okruhy: dny v týdnu, roční období, základní číslovky do 10 - 20, části těla, denní režim, barvy, předměty ve třídě, pozdravy, rozloučení, konverzační témata (jméno, bydliště)</p> <p><u>Gramatická část:</u></p> <p>Formou nápodoby a hry užívá slova, větné celky, otázky a odpovědi</p> <p>jednoduché větné struktury</p> <p>otázky a odpovědi – to je..?/je to..?/máš?</p>	

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby průřezová témata
<p>j01 - vyslovuje a čte foneticky správně v přiměřeném rozsahu slovní zásoby</p> <p>j02 - rozumí jednoduchým pokynům a větám, adekvátně na ně reaguje</p> <p>j04 - pochopí obsah a smysl jednoduché, pomalé a pečlivě vyslovované konverzace dvou osob s dostatkem času pro porozumění</p>	<p>Žák rozumí jednoduchým pokynům a větám, adekvátně na ně reaguje</p> <p>Žák vědoměji napodobuje výslovnost</p> <p>Pojmenuje různé předměty ve třídě a osoby ve svém okolí, pozná základní barvy a počítá do 20</p> <p>Žák zná z paměti různé písně, básně a zapojuje se podle svých možností aktivně do dramatizací</p>	<p>Poslech vyprávění, dramatizace</p> <p>Jednoduchá konverzace</p> <p>Tematické okruhy: měsíce, základní číslovky do 20, oblečení, denní režim, barvy, přírodní jevy, zvířata; konverzační témata (věk, rodina, škola)</p> <p><u>Gramatická část:</u></p> <p>otázky, odpovědi – to je.../je to...?/máš?, otázky – wo, wer, was, wie?</p> <p>Tvary slovesa „být“ a „mít“</p>	

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby
<p>j01 - vyslovuje a čte foneticky správně v přiměřeném rozsahuslovní zásoby</p> <p>j02 - rozumí jednoduchým pokynům a větám, adekvátně na ně reaguje</p> <p>j03 - rozlišuje grafickou a mluvenou podobu slova</p> <p>j04 - pochopí obsah a smysl jednoduché, pomalé a pečlivě vyslovované konverzace dvou osob s dostatkem času pro porozumění</p>	<p>Žák využívá jednoduché slovní zásoby v rozhovorech a dramatizacích, slovní zásoba z jeho nejbližšího okolí</p> <p>Žák se aktivně účastní vyprávění, mluvení s podporou učitele: doplní větu, krátce odpoví na otázku, apod.</p> <p>Vědoměji užívá slovní zásobu, nejen ve verších a písních, ale i v životních situacích</p> <p>Procvičená výslovnost je přesná, hlavně v odlišnostech s ČJ – tvrdé a měkké souhlásky a samohlásky</p>	<p>Básně, písně, říkadla, abeceda, rčení, pořekadla, řečová cvičení</p> <p>Ukazování a pojmenování, jednoduchý popis obrázku</p> <p>Poslech vyprávění a dramatizace, hry</p> <p>Jednoduchá konverzace</p> <p>Tématické okruhy : průběh dne, hodiny, čas, další číslovky, oblečení, město, vesnice, dopravní prostředky, jídlo a pití, nákupy; konverzační témata (cesta do školy, počasí)</p> <p><u>Gramatická část:</u> jednoduché větné struktury tvary sloves 1.a 2.osoba</p> <p>Osobní zájmena v základním tvaru</p>	

6.třída

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby
<p>j06 - rozumí známým slovům a jednoduchým větám se vztahemk osvojeným tématům</p> <p>j08 - čte nahlas plynule a foneticky správně jednoduché texty obsahující známou slovní zásobu</p> <p>j09 - vyhledá v jednoduchém textu potřebnou informaci a vytvoří odpověď na otázku</p> <p>j14 - aktivně se zapojí do jednoduché konverzace, pozdraví a rozloučí se s dospělým i kamarádem,</p>	<p>Žák rozumí známým slovům a jednotlivým jednodušším větám</p> <p>Při poslechu rozumí hlavnímu obsahu a smyslu jednoduchých autentických materiálů</p> <p>Zná tiskací a psací písmena azbuky bez písmen, které neobsahuje čeština</p> <p>Čte nahlas a foneticky správně jednoduché texty obsahující známoslovní zásobu</p> <p>V textu vyhledá odpovědi na učitelovy otázky</p> <p>Opiše správně text tiskací i psací azbukou</p> <p>Známy text reprodukuje v jednoduchých větách</p> <p>Aktivně se zapojí do jednoduché konverzace – pozdraví a rozloučí se s dospělým i kamarádem, představí se a jednoduše odpoví na otázku z oblasti slovní zásoby nejbližší žákovi okolí</p>	<p>Básně, písně, řečová cvičení</p> <p>Zápis veršů, básní a písní, slovní zásoby</p> <p>Hlasité čtení zapsaných textů</p> <p>Psaní jednoduchých popisů</p> <p>Příběhy, poslech a reprodukce, odpovědná otázka, dramatizace</p> <p>Krátké diktáty</p> <p>Práce s dvojjazyčným slovníkem</p> <p>Tématické okruhy: bydlení, předmětyv domácnosti, vlastnosti lidí a věcí, příroda, zvířata, světové strany a orientace v okolí, nákupy</p> <p><u>Gramatická část:</u></p> <p>přítomný čas sloves</p> <p>osobní, přivlastňovací a tázací zájmena</p> <p>procvičování abecedy</p> <p>rod podstatných jmen</p> <p>běžná přídavná jména</p> <p>protiklady, zápor a otázka</p>	

7. třída

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby
<p>j05 - používá abecední slovník učebnice</p> <p>j06 - rozumí známým slovům a jednoduchým větám se vztahemk osvojovaným tématům</p> <p>j07 - rozumí obsahu a smyslu jednoduchých autentických materiálů (časopisy, obrazové a poslechové materiály) a využívá je při své práci</p> <p>j08 - čte nahlas plynule a foneticky správně jednoduché texty obsahující známou slovní zásobu</p> <p>j09 - vyhledá v jednoduchém textu potřebnou informaci a vytvoří odpověď na otázku</p> <p>j10 - používá dvojjazyčný slovník</p> <p>j11 - sestaví gramaticky a formálně správně jednoduché písemné sdělení, krátký text a odpověď na sdělení; vyplní své základní údajedo formuláři</p> <p>j12 - reprodukuje ústně i písemně obsah přiměřeně obtížného textu a jednoduché konverzace</p> <p>j13 - obměňuje krátké texty se zachováním smyslu textu</p> <p>j14 - aktivně se zapojí do jednoduché konverzace, pozdraví a rozloučí se s dospělým i kamarádem, poskytne požadovanou informaci</p>	<p>Žák rozumí textům, které probíráme:škola, domov, rodina, lidské tělo, oblečení, jídlo, průběh dne a roku, hodiny, datum, příroda</p> <p>Rozumí obsahu a smyslu jednoduchých autentických materiálů: časopisů, upravených textů z originálních knih, apod.</p> <p>Na základě textu odpoví na učitelovy otázky.</p> <p>Začíná pracovat s dvojjazyčným slovníkem.</p> <p>Opiše bez chyb texty psací a tiskací azbukou.</p> <p>Probírané texty umí ústně a s pomocí učitele i písemně reprodukovat.</p> <p>Krátké texty, dialogy a cvičení umí obměnit se zachováním smyslu nebo jejich podstaty.</p> <p>Aktivně se zapojí do jednoduché konverzace – viz 4. ročník a poskytne požadovanou informaci: kde bydlí, kam chodí do školy, ve které třídě, co se nachází v jeho okolí, kdo je jeho kamarád, kdo patřído jeho rodiny, apod.</p>	<p>Delší básně, hádanky, přísloví, písně, divadlo, vyprávění, čtení textů</p> <p>Ústní a písemné otázky a odpovědik textu, reprodukce</p> <p>Psaní jednoduchých popisů</p> <p>Práce s dvojjazyčným slovníkem Pravidelné krátké diktáty a testy Tématické okruhy: příroda, příběhy, časové údaje, charakteristika lidí, zvířat, míst, ročních období, osobní údaje</p> <p><u>Návrhy pro gramatiku:</u></p> <p>seznámení se základními časy (přítomnost,minulost, budoucnost)</p> <p>stavba věty (slovosled)</p> <p>podstatná jména (člen/skloňování)tvary množného čísla</p> <p>zápor a otázka</p> <p>základní předložky</p> <p>zájmena</p>	

7. třída

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby
<p>J01 - vyslovuje a čte nahlas plynule a foneticky správně jednoduché texty složené ze známé slovní zásoby</p> <p>J02 - rozumí známým každodenním výrazům, zcela základním frázím a jednoduchým větám</p> <p>J03 - rozumí jednoduchým pokynům a adekvátně na ně reaguje</p>	<p>Žák čte nahlas, plynule a foneticky správně připravené texty.</p> <p>Rozumí obsahu jednoduchých probíraných textů a obsahu autentických materiálů s pomocí učitele a využitím vizuální opory.</p> <p>V textech po seznámení s obsahem vyhledá správné odpovědi na otázky a najde známé výrazy.</p> <p>Odhadne nebo odvodí pravděpodobný význam nových slov z kontextu.</p> <p>Využívá samostatně dvojjazyčný slovník.</p> <p>Žák sestaví jednoduché ústní i písemné sdělení, které souvisí se situacemi v životě (viz témata). Při psaném projevu respektujeme chyby, které se týkají neprobraného učiva – pravopis, gramatika.</p> <p>Žák reprodukuje ústně obsah přečteného textu a s pomocí slovníku sesnaží sestavit i písemný obsah, který jenutnospolečně opravít.</p> <p>Jednoduchým způsobem se domluví: osloví a na oslovení reaguje, pozdraví a rozloučí se s dospělým i kamarádem, představí se i svého kamaráda, poděkuje, o něco poprosí, požádá a umívýjádřit souhlas i nesouhlas.</p>	<p>Recitace dramatických básní a balad, písně</p> <p>Četba autentických textů, dramatizace textů, dialogy (improvizace)</p> <p>Otázky a odpovědi k textu a k tématu Ústní a písemné shrnutí obsahu</p> <p>Hry se slovy</p> <p>Dopisy, popisy</p> <p>Práce s dvojjazyčným slovníkem</p> <p>Systematická práce se slovní zásobou</p> <p>Tématické okruhy : všední den a naše okolí (život ve městě a na venkově, sporta hry, zdraví a nemoc, geografie zemí dané jazykové oblasti, kultura</p> <p><u>Návrhy pro gramatiku:</u></p> <p>přehled a doplnění slovních druhů</p> <p>nepravidelná slovesa, slovesné časy, zvrtná slovesa</p> <p>podstatná jména –</p> <p>pádystavba věty</p> <p>příslovce –</p> <p>stupňování zájmena</p> <p>– prohloubení</p>	

8. třída

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
<p>J04 - rozumí obsahu a smyslu jednoduchého textu, v textu vyhledá potřebnou informaci a odpoví na otázku</p> <p>J05 - používá abecední slovník učebnice a dvojjazyčný slovník</p> <p>J06 - sdělí ústně i písemně základní údaje o své osobě, své rodině a běžných každodenních situacích, vyplní základní údaje do formulářů</p>	<p>Čte nahlas, plynule a foneticky správně obsáhlejší texty</p> <p>Rozumí obsahu jednoduchých textů v sešitech a obsahu autentických materiálů s využitím vizuální opory a samostatně se v nich orientuje</p> <p>Rozumí jednoduchým a zřetelně vyslovaným rozhovorům</p> <p>Význam nových slov odvodí na základě kontextu</p> <p>Bez obtíží používá dvojjazyčný slovník</p> <p>Sestaví jednoduché ústní i písemné sdělení a je schopen využít znalosti o slovesech</p> <p>Stručně reprodukuje obsah rozsáhlejšího textu a správně používá tvary sloves</p> <p>Jednoduchým způsobem se domluví se svým kamarádem o svých zájmech.</p>	<p>Balady, humorné, lyrické a dramatické básně, scénky, písně</p> <p>Četba autentických textů</p> <p>Konverzace</p> <p>Ústní a písemné otázky a odpovědi k textu</p> <p>Psaní: dopisy, popisy, shrnutí obsahu</p> <p>Práce s dvojjazyčným slovníkem Práce se slovní zásobou</p> <p>Diktáty a testy</p> <p>Tématické okruhy: všední den a vlastní okolí, geografie, kultura v návaznosti na výuku v ostatních předmětech, osobnosti</p> <p>Návrhy pro gramatiku:</p> <p>další seznámení se slovesnými tvary a časy</p> <p>způsobová a pomocná slovesa stupňování</p> <p>příslovců, přídavných jmén</p> <p>zájmena, číslovky, spojky a předložky</p> <p>rozkaz</p>	

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
<p>J07 - reprodukuje ústně i písemně obsah přiměřeně obtížného textu, promluvy a jednoduché konverzace</p> <p>J08 - napíše jednoduchá sdělení a odpověď na sdělení za správného použití základních gramatických struktur a vět</p>	<p>Čte nahlas, plynule a foneticky správně texty přiměřeného rozsahu: bez předchozí přípravy, pouze po tichém přečtení</p> <p>Rozumí obsahu autentických materiálů – historie, zeměpis, umí tvořit otázky a odpovídat na ně</p> <p>Rozumí jednoduché a zřetelné konverzaci z oblasti člověk a společnost, cestování</p> <p>Sestaví jednoduchá ústní i písemná sdělení, která se týkají jeho zájmů, volného času, sportu, cestování, sestaví osobní dopis</p> <p>Gramaticky správně tvoří jednoduché věty: správně časuje i skloňuje</p> <p>Stručně reprodukuje obsah vyloučeného textu</p> <p>Samostatně je schopen požádat o jednoduchou informaci z oblasti svých zájmů</p> <p>Samostatně se domluví v běžných každodenních situacích</p>	<p>Základní pravidla komunikace v běžných každodenních situacích</p> <p>Recitace, živá představení z běžného života, kultury, literatura</p> <p>Četba (životopisy, cestopisy)</p> <p>Konverzace – otázky a odpovědi</p> <p>Psaní: referáty, projekty, dopisy, popisy, shrnutí obsahu, blahopřání, omluva, žádost</p> <p>Systematická práce se slovní zásobou a práce s dvojjazyčným slovníkem</p> <p>Diktáty, testy</p> <p>Tématické okruhy: domov, rodina, škola, volný čas, oblékání, nákupy, příroda, počasí, svátky a zvyky, významní vědci, badatelé, hospodářství, místní tradice, kultura a literatura dané jazykové oblasti</p> <p>Návrhy pro gramatiku:</p> <p>opakování a doplnění probrané gramatiky další</p> <p>seznámení se slovesnými tvary a časy</p> <p>slovesa s odlučitelnými předponami</p> <p>způsobová a pomocná slovesa</p> <p>tvary podstatných a přídavných jmen a příslovcí</p> <p>vedlejší věty</p>	

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
<p>J09 - zapojí se do jednoduché, pečlivě vyslovované konverzace dalších osob prostřednictvím běžných výrazů, poskytne požadované informace</p>	<p>Čte nahlas, plynule a foneticky správně texty přiměřeně rozsáhlé: bez předchozí přípravy</p> <p>Rozumí obsahu autentických materiálů – historie, zeměpis, umí tvořit otázky a odpovídat na ně</p> <p>Rozumí méně jednoduché konverzaci z oblasti člověk a společnost, cestování aj.</p> <p>Sestaví jednoduchá rozsáhlejší ústní i písemná sdělení, která se týkají jeho zájmů, volného času, sportu, cestování, sestaví osobní dopis</p> <p>Gramaticky správně tvoří jednoduché i složitější věty: správně časuje i skloňuje</p> <p>Samostatně je schopen požádat o informaci z oblasti svých zájmů</p>	<p>Recitace, balady, básně, scénky</p> <p>Četba autentických textů (úryvky a výtahy z literárních a jiných textů)</p> <p>Práce s aktuálními zprávami z médií Referáty a projekty</p> <p>Systematická práce se slovní zásobou Souhrn a procvičování dosavadního učiva Diktáty a testy</p> <p>Tématické okruhy: rozhovory, životopis, historie, geografie, kultura v návaznosti na výuku v ostatních předmětech, známí vědci, badatelé, kultura, literatura, hospodářství německy mluvících zemí, témata ze současného života a společnosti (život mladých lidí, práce, životní prostředí, média)</p> <p>Návrhy pro gramatiku:</p> <p>opakování a doplnění veškeré probrané gramatiky</p> <p>trpný rod</p>	

MATEMATIKA

Charakteristika předmětu

Předmět matematika má důležité postavení ve vzdělávacím procesu. Poskytuje vědomosti potřebné v praktickém životě každého člověka. Obsah předmětu je rozdělen na čtyři tematické okruhy:

- číslo a početní operace
- číslo a proměnná
- závislosti, vztahy a práce s daty
- geometrie v rovině a v prostoru.

Součástí je i tematický okruh Nestandardní aplikační úlohy a problémy.

Číslo a početní operace

V tomto tematickém okruhu je pro žáky důležité pochopit kvalitu čísla. Pod pojmem každé číslice by si měli uvědomit konkrétní pojem. Číslice není obrazem ve smyslu zavádění zápisu písmenek, ale obrazem číselné kvality. Obraz tedy souvisí s podstatou čísla, ne s vnější formou číslice.

Utváření aritmetických a geometrických pojmů je spojeno s vnímáním a činností vlastního pohybového organismu. Počítání je již zvnitřněným pohybem, při kterém také pohyb vnímáme. Proto je zpočátku veškeré počítání propojeno s pohybem rytmických cvičení (např. násobkové řady). Matematika má blízký vztah také ke kreslení forem, kde konkrétně cvičíme a pěstujeme to, co je pro matematizování tolik potřebné: uvědomovat si pohyb rukou.

Díky vnitřní pohyblivosti vzniká schopnost zapojit fantazii při řešení matematických problémů. Prožitkem kvality čísel dítě zažívá důvěru a jistotu: **číslo - svět - člověk** patří k sobě.

Další jistotu může dítě při počítání prožít ve správném řešení určitého problému.

Důležité je neustálé procvičování a opakování probrané látky.

Číslo a proměnná

Další vědomosti se prohlubují na druhém stupni v tematickém okruhu Číslo a proměnná. Žáci si osvojují aritmetické operace v jejich třech složkách: dovednost provádět operaci, algoritmické porozumění (proč je operace prováděna předloženým postupem) a významové porozumění (umět operaci propojit s reálnou situací).

Závislosti, vztahy a práce s daty

Žáci rozpoznávají určité typy změn a závislostí, uvědomují si změny a závislosti známých jevů. Tyto změny a závislosti žáci analyzují z tabulek, diagramů a grafů a v jednoduchých případech je také konstruují.

Geometrie

Tato součást výuky matematiky je vyučována v oddělených epochách. Jednou z vůdčích myšlenek tohoto předmětu je rozvoj a podpora názorné prostorové představivosti.

V počáteční geometrii, kreslené ještě od ruky, procvičujeme při odhadování proporcí a poměrů jistotu pohybu ruky, která je dobře připravená kreslením forem v prvních školních letech.

Základní schopnosti, znalosti a techniky budeme stupňovat přiměřeně věku (s částečným přesahem do jiných předmětů).

Žáci se musí s přibývajícím věkem učit vycítit geometrické závislosti, myšlenkově je uchopit a použít k praktickému řešení - rýsování.

Zacházení s rýsovacími pomůckami má žáky vést k jednoznačné a přesné konstrukci (znázornění).

Radost při rýsování má žákům pomáhat rozvíjet trpělivost, pečlivost a přesnost, stejně jako samostatnou a tvořivou činnost.

Geometrické útvary se učí znát při kreslení, vychází se od pravidelných forem, které nejsou pojednány jako zvláštní případy obecných forem, ale právě jako základní útvary, které nejjasněji hovoří řečí dané formy. Zde dochází k postupnému osvojování pojmů: šikmý, svislý, vodorovný, oblouk, nahoře, dole, uprostřed, oblé, hranaté; symetrie osová, středová, souměrnost, shodnost, podobnost, průniky, uzly, křivka, přímka, úsečka, bod, rovinné útvary, úhel, trojúhelník, čtverec, obdélník, kruh.

Předmět matematika je vyučován hlavně v epochách, které umožňují hlubší propracování daného tématu. V průběhu celého roku je pak probrané učivo procvičováno a rozšiřováno ve cvičných hodinách (časová dotace pro každý ročník viz. tabulka). Ve vyšších ročnících mohou pak být třídy dělené do skupin odpovídajíc tempu jejich práce.

Rozvíjení kompetencí

V předmětu matematika rozvíjíme u žáků především tyto klíčové kompetence:

Kompetence k učení

- Žáky vedeme k sebehodnocení.
- Individuálním přístupem k žákům maximalizujeme jejich šanci prožít úspěch.
- Žákům umožňujeme ve vhodných případech realizovat vlastní nápady při řešení netradičních algebraických a geometrických úloh

Kompetence k řešení problémů

- Výuka je vedena tak, aby žáci hledali různá řešení problému, svoje řešení si dokázali obhájit.
- Při výuce motivujeme žáky v co největší míře problémovými úlohami z praktického života.
- Děti vedeme k aktivnímu podílu na všech fázích činnosti, na plánování, přípravě, realizaci i hodnocení.

Kompetence komunikativní

- Vedeme žáky ke vhodné komunikaci se spolužáky, s učiteli a ostatními dospělými ve škole i mimo školu.
- Učíme žáky obhajovat a argumentovat vhodnou formou svůj vlastní názor a zároveň poslouchat názor jiných.
- Podporujeme přátelské vztahy ve třídách a mezi třídami.
- Začleňujeme metody kooperativního učení a jejich prostřednictvím vedeme děti ke spolupráci při vyučování.

Kompetence sociální a personální

- Během vzdělávání používáme skupinovou práci žáků, vzájemnou pomoc při učení.
- Sociální kompetence vyvozuje na praktických cvičeních a úkolech.
- Žáky vedeme k respektování společně dohodnutých pravidel chování, na jejichž formulaci se sami podílejí.
- Učíme je k odmítavému postoji ke všemu, co narušuje dobré vztahy mezi žáky.
- Učíme žáky pracovat v týmu.

Kompetence občanské

- Ve třídních kolektivech žáci společně stanovují pravidla chování.
- Jsou respektovány individuální rozdíly (národnostní, kulturní).

Kompetence pracovní

- Vedeme žáky k objektivnímu sebehodnocení a posouzení s reálnými možnostmi při profesní orientaci.
- Výuku doplňujeme o praktické exkurze
- Individuálním přístupem a spoluprací s rodiči pomáháme žákům při profesní orientaci.

Vzdělávací obsah předmětu

1. třída

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, Průřezová témata
ČÍSLO A POČETNÍ OPERACE m01 - používá přirozená čísla k modelování reálných situací, počítá předměty v daném souboru, -vytváří soubory s daným počtem prvků m05 - řeší a tvoří úlohy, ve kterých aplikuje a modeluje osvojené početní operace	Provádí zpaměti jednoduché početní operace s přirozenými čísly do 20 Čte, zapisuje přirozená čísla do 100	Počítání v oboru 1 - 20 a orientace v číselné řadě 1 – 100 Čtení a zápis čísel (římských, arabských) Porovnávání čísel na základě množství nebo pořadí Rytmičká cvičení s počty Komutativnost sčítání ($3 + 4 = 4 + 3$) Zavedení všech čtyř základních početních operací (sčítání, odčítání, násobení, dělení) v oboru do 20 (bez přechodu přes 10) a písemná forma těchto operací Počáteční cvičení v pamětním počítání Násobkové řady	
ZÁVISLOSTI, VZTAHY A PRÁCE S DATY	Orientuje se v čase	Orientace v prostoru (vpravo - vlevo, vpřed - vzad). Znalost hodin ($1/4$, $1/2$, celá hodina).	ČLS
GEOMETRIE	Rozezná, pojmenuje, vymodeluje a popíše základní rovinné útvary	Rozlišení kruhu, čtverce, trojúhelníku; počítání a porovnávání geometrických útvarů (menší, větší, stejný)	KFO

2. třída

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, Průřezová témata
<p>ČÍSLO A POČETNÍ OPERACE</p> <p>m01- používá přirozená čísla k modelování reálných situací, počítá předměty v daném souboru, vytváří soubory s daným počtem prvků</p> <p>m02 - čte, zapisuje a porovnává přirozená čísla do 1000, užívá a zapisuje vztah rovnosti a nerovnosti</p> <p>m03 - užívá lineární uspořádání; zobrazí číslo na číselné ose</p> <p>m04 -provádí z paměti jednoduché početní operace s přirozenými čísly</p> <p>m05 - řeší a tvoří úlohy, ve kterých aplikuje a modeluje osvojené početní operace</p>		<p>Rozšíření početních operací v oboru přirozených čísel do 100</p> <p>Rytmická cvičení a pamětní osvojování násobkových řad</p> <p>Elementární slovní úlohy</p> <p>Procvičování pamětního počítání</p> <p>Číselná osa</p> <p>Porovnávání čísel, odhady výsledků</p> <p>Komutativnost násobení</p>	Hv
<p>ZÁVISLOSTI, VZTAHY A PRÁCE S DATY</p> <p>m10 - orientuje se v čase, provádí jednoduché převody jednotek času</p>	Orientuje se v čase	Časové pojmy (minuty, hodiny, den, měsíc, rok, včera, dnes, zítra)	ČLS
<p>GEOMETRIE</p> <p>m15 - rozezná, pojmenuje, vymodeluje a popíše základní rovinné útvary a jednoduchá tělesa; nachází v realitě jejich reprezentaci</p> <p>m17 - rozezná a modeluje jednoduché souměrné útvary v rovině</p>		<p>Osově souměrné formy</p> <p>Základní útvary v rovině</p>	KFO

3. třída

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, Průřezová témata
<p>ČÍSLO A POČETNÍ OPERACE</p> <p>m01 – používá přirozená čísla k modelování reálných situací, počítá předměty v daném souboru, vytváří soubory s daným počtem prvků</p> <p>m02 - čte, zapisuje a porovnává přirozená čísla do 1 000, užívá a zapisuje vztah rovnosti a nerovnosti</p> <p>m03 - užívá lineární uspořádání; zobrazí číslo na číselné ose</p> <p>m04 - provádí z paměti jednoduché početní operace s přirozenými čísly</p> <p>m05 - řeší a tvoří úlohy, ve kterých aplikuje a modeluje osvojené početní operace</p>		<p>Rozšíření oboru přirozených čísel přes 1 000</p> <p>Desítková soustava</p> <p>Sčítání a odčítání vícečíslicových čísel, násobení dvojciferným číslem, dělení jednociferným číslem</p> <p>Odhady a kontrola výsledků</p> <p>Míry, váhy a početní cvičení s jejich aplikacemi</p> <p>Stovky, desítky a jednotky ve trojciferném čísle</p> <p>Pokračování v osvojování násobkových řad (individuálně až do 20)</p> <p>Procvičování pamětního počítání</p> <p>Slovní úlohy</p>	<p>ČLS</p>
<p>ZÁVISLOSTI, VZTAHY A PRÁCE S DATY</p> <p>m10 - orientuje se v čase, provádí jednoduché převody jednotek času</p> <p>m11 – popisuje jednoduché závislosti z praktického života</p>		<p>Časové pojmy (rok - 52 týdnů, 365 dnů, přestupný rok)</p>	<p>ČLS</p>
<p>GEOMETRIE</p> <p>m16 - porovnává velikost útvarů, měří a odhaduje délky</p> <p>m17 - rozezná a modeluje jednoduché souměrné útvary v rovině</p>		<p>Jednotky délky a jejich převody</p> <p>Osově souměrné útvary</p>	<p>ČLS</p> <p>KFO</p>

4. třída

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, Průřezová témata
<p>ČÍSLO A POČETNÍ OPERACE</p> <p>m06 - využívá při pamětném i písemném počítání komutativnost a asociativnost sčítání a násobení</p> <p>m07 - provádí písemné početní operace v oboru přirozených čísel</p> <p>m08 - zaokrouhluje přirozená čísla, provádí odhady a kontroluje výsledky početních operací v oboru přirozených čísel</p> <p>m09 - řeší a tvoří úlohy, ve kterých aplikuje osvojené početní operace v celém oboru přirozených čísel</p>	<p>Dokáže rozdělit celek na části ve tvaru zlomku</p> <p>Provádí početní operace se stejnojmennými zlomky</p>	<p>Prohlubování písemného sčítání a odčítání, násobení a dělení víceciferných čísel v oboru do 1 000 000</p> <p>Zaokrouhlování přirozených čísel</p> <p>Zavedení zlomků, poznání zlomku jako dílu celku (z části k celku)</p> <p>Porovnávání zlomků</p> <p>Rozšiřování a krácení zlomků</p> <p>Užití zlomků v praxi</p> <p>Sčítání a odčítání zlomků se stejným jmenovatelem</p> <p>Převádění zlomků na smíšená čísla a obráceně (grafické zobrazení)</p> <p>Procvičování pamětního počítání</p> <p>Slovní úlohy</p>	
<p>ZÁVISLOSTI, VZTAHY A PRÁCE S DATY</p> <p>m12 - doplňuje tabulky, schémata, posloupnosti čísel</p>		<p>Tabulky, jízdní řady</p>	
<p>GEOMETRIE</p> <p>m15 - rozezná, pojmenuje, vymodeluje a popíše základní rovinné útvary a jednoduchá tělesa; nachází v realitě jejich reprezentaci</p> <p>m18 - znázorní základní rovinné útvary (čtverec, obdélník, trojúhelník a kružnici); užívá jednoduché konstrukce</p> <p>m22 - rozpozná a znázorní ve čtvercové síti jednoduché osově souměrné útvary a určí osu souměrnosti útvaru překládáním papíru</p>	<p>Rozpozná a znázorní jednoduché osově souměrné útvary a určí osu souměrnosti útvaru překládáním papíru</p>	<p>Základní útvary v rovině - lomená čára, přímka, polopřímka, úsečka, čtverec, kružnice, obdélník, trojúhelník, kruh, čtyřúhelník, mnohoúhelník - náčrty</p> <p>Základní útvary v prostoru: kvádr, krychle, koule</p> <p>Převody jednotek</p>	<p>ČLS</p> <p>KFO</p>
<p>NESTANDARDNÍ APLIKAČNÍ ÚLOHY A PROBLÉMY</p> <p>m23 - řeší jednoduché praktické slovní úlohy a problémy, jejichž řešení je do značné míry nezávislé na obvyklých postupech a algoritmech školské matematiky</p>		<p>Slovní úlohy</p> <p>Číselné a obrázkové řady</p>	

5. třída

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, Průřezová témata
ČÍSLO A POČETNÍ OPERACE m06 - využívá při pamětném i písemném počítání komutativnost a asociativnost sčítání a násobení m07 - provádí písemné početní operace v oboru přirozených čísel m08 - zaokrouhluje přirozená čísla, provádí odhady a kontroluje výsledky početních operací v oboru přirozených čísel m09 - řeší a tvoří úlohy, ve kterých aplikuje osvojené početní operace v celém oboru přirozených čísel	Provádí početní operace se zlomky	Opakování čtyř početních výkonů s přirozenými čísly v oboru i více než 1 000 000 Počítání se zlomky Zavedení desetinných čísel a osvojování vztahu mezi desetinným číslem a desetinným zlomkem Početní operace s desetinnými čísly – sčítání, odčítání, násobení, zaokrouhlování Násobení a dělení čísly 10, 100, 1000 ... Procvičování pamětního počítání Měření a vážení (jednotky - délkové, obsahové, hmotnostní)	
ZÁVISLOSTI, VZTAHY A PRÁCE S DATY m13 - vyhledává, sbírá a třídí data m14- čte a sestavuje jednoduché tabulky a diagramy		Závislosti a jejich vlastnosti Diagramy, grafy, tabulky, jízdní řády	
GEOMETRIE m18- narýsuje a znázorní základní rovinné útvary (čtverec, obdélník, trojúhelník a kružnici); užívá jednoduché konstrukce m19- sčítá a odčítá graficky úsečky; určí délku lomené čáry, obvod mnohoúhelníku sečtením délek jeho stran m20 - sestrojí rovnoběžky a kolmice m21 - určí obsah obrazce pomocí čtvercové sítě a užívá základní jednotky obsahu m22 - rozpozná a znázorní ve čtvercové síti jednoduché osově souměrné útvary a určí osu souměrnosti útvaru překládáním papíru		Základní geometrické útvary a pojmy: bod, přímka, polopřímka, úsečka; rovnoběžky, různoběžky, kolmice; střed, osa Vzájemná poloha dvou přímek v rovině - náčrty, zavedení pojmů Rovinné útvary: kružnice, kruh, čtverec, rovnoběžník, obdélník, trojúhelník <u>Geometrie kruhu a kružnice</u> Dělení kruhu - pravidelné mnohoúhelníky a hvězdice (pravidelný 6- a 12-úhelník a pravidelný 8- a 16-úhelník) Vlastnosti kruhu a kružnice Konstrukce Prostorové útvary: krychle, kvádr, koule, kužel, jehlan, válec - základní vlastnosti Jednotky: délkové míry, obsahové míry Obvod, obsah - pomocí čtvercové sítě	
NESTANDARDNÍ APLIKAČNÍ ÚLOHY A PROBLÉMY m23 - řeší jednoduché praktické slovní úlohy a problémy, jejichž řešení je do značné míry nezávislé na obvyklých postupech a algoritmech školské matematiky		Slovní úlohy Číselné a obrázkové řady	

6. třída

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, Přířezová témata
<p>ČÍSLO A PROMĚNNÁ</p> <p>M02 - zaokrouhluje a provádí odhady s danou přesností, účelně využívá kalkulačtor</p> <p>M03 - modeluje a řeší situace s využitím dělitelnosti v oboru přirozených čísel</p> <p>M04 - užívá různé způsoby kvantitativního vyjádření vztahu celek - část (přirozeným číslem, poměrem, zlomkem, desetinným číslem, procentem)</p> <p>M05 - řeší modelováním a výpočtem situace vyjádřené poměrem; pracuje s měřtky map a plánů</p> <p>M06 - řeší aplikační úlohy na procenta (i pro případ, že procentová část je větší než celek)</p>		<p>Pořadí početních výkonů, práce se závorkami</p> <p>Dělitelnost (prvočíslo)</p> <p>Procvičování počítání s přirozenými čísly</p> <p>Procvičování počítání s kladnými desetinnými čísly a zlomky</p> <p>Přímá úměrnost – slovní úlohy řešené pomocí vyjádření jednoho „kusu“</p> <p>Procenta - procento, základ, procentová část, počet procent</p> <p>Počítání s procenty, slovní úlohy s procenty Písemné dělení desetinných čísel</p>	<p>Z</p> <p>D</p>
<p>ZÁVISLOSTI, VZTAHY A PRÁCE S DATY</p> <p>O17 - dodržuje zásady hospodárnosti, popíše a objasní vlastní způsoby zacházení s penězi a se svým i svěřeným majetkem, vyhýbá se rizikům v hospodaření s penězi</p> <p>O18 - vysvětlí, jakou funkci plní banky a jaké služby občanům nabízejí</p> <p>O19 - rozlišuje, ze kterých zdrojů pocházejí příjmy státu a do kterých oblastí stát směřuje své výdaje, uvede příklady dávek a příspěvků, které ze státního rozpočtu získávají občané</p> <p>O20 - rozlišuje a porovnává úlohu výroby, obchodu a služeb, uvede příklady jejich součinnosti</p> <p>O21 - na příkladu chování kupujících a prodávajících vyloží podstatu fungování trhu</p>	<p>Zvládá počty související s obchodem, koloběhem peněz</p> <p>Převádí jednotky času</p>	<p>Přímá úměrnost</p> <p>Majetek a vlastnictví</p> <p>Peníze</p> <p>Výroba, obchod, služby</p> <p>Principy tržního hospodářství</p> <p>Převody jednotek času</p>	<p>D</p>

<p>GEOMETRIE</p> <p>M15 - zdůvodňuje a využívá polohové a metrické vlastnosti základních rovinných útvarů při řešení úloh a jednoduchých praktických problémů; využívá potřebnou matematickou symboliku</p> <p>M16 - charakterizuje a třídí základní rovinné útvary</p> <p>M17 - určuje velikost úhlu měřením a výpočtem</p> <p>M18 - odhaduje a vypočítá obsah a obvod základních rovinných útvarů</p> <p>M27 - analyzuje a řeší aplikační geometrické úlohy s využitím osvojeného matematického aparátu</p>		<p><u>Geometrie trojúhelníka</u></p> <p>Druhy a vlastnosti rovnostranného, rovnoramenného, pravoúhlého, tupoúhlého trojúhelníka (úhly, výška, těžnice)</p> <p>Konstrukce trojúhelníka</p> <p>Obvod a obsah pravoúhlého trojúhelníka</p> <p><u>Geometrie čtyřúhelníka</u></p> <p>Druhy a vlastnosti čtverce, obdélníka, kosočtverce, lichoběžníka Konstrukce</p> <p>Obvod a obsah čtverce a obdélníka</p> <p>Převody jednotek</p>	
<p>NESTANDARTNÍ APLIKAČNÍ ÚLOHY APROBLÉMY</p> <p>M28 - užívá logickou úvahu a kombinační úsudek při řešení úloh a problémů a nalézá různá řešení předkládaných nebo zkoumaných situací</p> <p>M29 - řeší úlohy na prostorovou představivost, aplikuje a kombinuje poznatky a dovednosti z různých tematických a vzdělávacích oblastí</p>		<p>Číselné a logické řady Číselné a obrázkové analogie</p> <p>Logické a netradiční geometrické úlohy</p>	

7. třída

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, Přířezová témata
<p>ČÍSLO A PROMĚNNÁ</p> <p>M01 - provádí početní operace v oboru celých a racionálních čísel; užívá ve výpočtech druhou mocninu a odmocninu</p> <p>M02 - zaokrouhluje a provádí odhady s danou přesností, účelně využívá kalkulátor</p> <p>M03 - modeluje a řeší situace s využitím dělitelnosti v oboru přirozených čísel</p> <p>M04 - užívá různé způsoby kvantitativního vyjádření vztahu celek - část (přirozeným číslem, poměrem, zlomkem, desetinným číslem, procentem)</p> <p>M07- matematizuje jednoduché reálné situace s využitím proměnných</p> <p>M08 - formuluje a řeší reálnou situaci pomocí rovnic</p> <p>M09 - analyzuje a řeší jednoduché problémy, modeluje konkrétní situace, v nichž využívá matematický aparát v oboru celých a racionálních čísel</p> <p>M12 - určuje vztah přímé anebo nepřímé úměrnosti</p>		<p>Sčítání, odčítání, násobení a dělení v oboru přirozených a kladných racionálních čísel</p> <p>Slovní úlohy – přímá a nepřímá úměrnost, poměr</p> <p>Úvod do celých záporných čísel - sčítání, odčítání, násobení a dělení s celými zápornými čísly</p> <p>Absolutní hodnota čísla, číselná osa</p> <p>Číslo opačná, číselná osa</p> <p>Celá a racionální čísla</p> <p>Algebra - lineární rovnice s jednou proměnnou v oblasti racionálních čísel</p> <p>Rovnice, nerovnice</p> <p>Slovní úlohy</p>	
<p>GEOMETRIE</p> <p>M15 - zdůvodňuje a využívá polohové a metrické vlastnosti základních rovinných útvarů při řešení úloh a jednoduchých praktických problémů; využívá potřebnou matematickou symboliku</p> <p>M16 - charakterizuje a třídí základní rovinné útvary</p> <p>M18 - odhaduje a vypočítá obsah a obvod základních rovinných útvarů</p> <p>M19- využívá pojem množina všech bodů dané vlastnosti k charakteristice útvaru a k řešení polohových a nepolohových konstrukčních úloh</p> <p>M20-načrtne a sestrojí rovinné útvary</p> <p>M21- užívá k argumentaci a při výpočtech věty o shodnosti trojúhelníků</p> <p>M22 - načrtne a sestrojí obraz rovinného útvaru ve středové a osové souměrnosti, určí osové a středové souměrný útvar</p>		<p>Kružnice opsaná a vepsaná trojúhelníku a čtyřúhelníku a jejich středy</p> <p>Přenášení úhlů, vrcholový úhel, střídavý úhel apod.</p> <p>Přenášení, zvětšování a zmenšování geometrických obrazců, jejich shodnost</p> <p>Shodnost, rovnoběžné posouvání, otáčení</p> <p>Různé způsoby přenášení trojúhelníka</p> <p>Osová, středová symetrie</p> <p><u>Geometrie kruhu</u></p> <p>Obvodový a středový úhel</p> <p>Tečna, sečna</p> <p>Úvod do konstrukčních úloh</p>	

<p>NESTANDARTNÍ APLIKAČNÍ ÚLOHY APROBLÉMY</p> <p>M28 - užívá logickou úvahu a kombinační úsudek při řešení úloh a problémů a nalézá různá řešení předkládaných nebo zkoumaných situací</p> <p>M29 - řeší úlohy na prostorovou představivost, aplikuje a kombinuje poznatky a dovednosti z různých tematických a vzdělávacích oblastí</p>		<p>Číselné a logické řady Číselné a obrázkové analogie</p> <p>Logické a netradiční geometrické úlohy</p>	
--	--	--	--

8.třída

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, Přířezová témata
<p>ČÍSLO A PROMĚNNÁ</p> <p>M01 - provádí početní operace v oboru celých a racionálních čísel; užívá ve výpočtech druhou mocninu a odmocninu</p> <p>M02 - zaokrouhluje a provádí odhady s danou přesností, účelně využívá kalkulátor</p> <p>M07 - matematizuje jednoduché reálné situace s využitím proměnných; určí hodnotu výrazu, sčítá a násobí mnohočleny, provádí rozklad mnohočlenu na součin pomocí vzorců a vytýkáním</p> <p>M08- formuluje a řeší reálnou situaci pomocí rovnic a jejich soustav</p> <p>M09 - analyzuje a řeší jednoduché problémy, - modeluje konkrétní situace, v nichž využívá matematický aparát v oboru celých a racionálních čísel</p>		<p>Mocniny, druhá odmocnina</p> <p>Složitější typy rovnic Slovní úlohy s rovnice</p> <p>Mnohočleny - sčítání, odčítání, násobení, dělení Vzorce $(a+b)^2$, $(a+b).(a-b)$, $(a-b)^2$</p> <p>Slovní úlohy na výpočet dráhy, cesty, času, rychlosti</p>	
<p>ZÁVISLOSTI,VZTAHY A PRÁCE S DATY</p> <p>M10 - vyhledává, vyhodnocuje a zpracovává data</p>		<p>Závislosti a data - příklady závislostí z praktického života a jejich vlastnosti, nákresy, schémata, diagramy, grafy, tabulky; četnost znaku, aritmetický průměr</p>	
<p>GEOMETRIE</p> <p>M15 - zdůvodňuje a využívá polohové a metrické vlastnosti základních rovinných útvarů při řešení úloh a jednoduchých praktických problémů; využívá potřebnou matematickou symboliku</p> <p>M16 - charakterizuje a třídí základní rovinné útvary</p> <p>M19 - využívá pojem množina všech bodů dané vlastnosti k charakteristice útvaru a k řešení polohových a nepolohových konstrukčních úloh</p> <p>M20- načrtne a sestrojí rovinné útvary</p> <p>M21 -užívá k argumentaci a při výpočtech věty o shodnosti a podobnosti trojúhelníků</p> <p>M23 - určuje a charakterizuje základní prostorové útvary (tělesa), analyzuje jejich vlastnosti</p> <p>M24 - odhaduje a vypočítá objem a povrch těles</p> <p>M25 - načrtne a sestrojí síť základních těles</p> <p>M26 - načrtne a sestrojí obraz jednoduchých těles v rovině</p> <p>M27 - analyzuje a řeší aplikační geometrické úlohy s využitím osvojeného matematického aparátu</p>		<p>Obvod a obsah – trojúhelník, čtverec, obdélník, kosodélník, lichoběžník, kruh</p> <p>Povrch a objem – krychle, kvádr, trojboký hranol, jehlan,válec, kužel, koule</p> <p>Těžiště a jeho určení u troj- a čtyřúhelníka</p> <p>Geometrie pětiúhelníka - pravidelný pětiúhelník a pentagram</p> <p>Zlatý řez a platónská tělesa</p> <p>Thaletova věta a její užití</p> <p>Pythagorova věta</p> <p>Konstrukční úlohy</p>	
<p>NESTANDARDNÍ APLIKAČNÍ ÚLOHY A PROBLÉMY</p> <p>M28 - užívá logickou úvahu a kombinační úsudek při řešení úloh a problémů a nalézá různá řešení předkládaných nebo zkoumaných situací</p> <p>M29 - řeší úlohy na prostorovou představivost, aplikuje a kombinuje poznatky a dovednosti z různých tematických a vzdělávacích oblastí</p>		<p>Číselné a logické řady Číselné a obrázkové analogie</p> <p>Logické a netradiční geometrické úlohy</p>	

9.třída

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, Přířizová témata
<p>ČÍSLO A PROMĚNNÁ</p> <p>M01 - provádí početní operace v oboru celých a racionálních čísel; užívá ve výpočtech druhou mocninu a odmocninu</p> <p>M02 - zaokrouhluje a provádí odhady s danou přesností, účelně využívá kalkulátor</p> <p>M09 - analyzuje a řeší jednoduché problémy, modeluje konkrétní situace, v nichž využívá matematický aparát v oboru celých a racionálních čísel</p>		<p>Soustava 2 lineárních rovnic o 2 neznámých</p> <p>Lomené algebraické výrazy a početní úkony s nimi</p> <p>Funkce a jejich znázorňování (přímá úměrnost - lineární funkce, kvadratická funkce, nepřímá úměrnost)</p> <p>Úroky</p> <p>Základy statistiky</p>	
<p>ZÁVISLOSTI, VZTAHY A PRÁCE S DATY</p> <p>M10 - vyhledává, vyhodnocuje a zpracovává data</p> <p>M11 - porovnává soubory dat</p> <p>M13 - vyjádří funkční vztah tabulkou, rovnicí, grafem</p> <p>M14 - matematizuje jednoduché reálné situace s využitím funkčních vztahů</p>		<p>Závislosti a data - příklady závislostí z praktického života a jejich vlastnosti, nákresy, schémata, diagramy, grafy, tabulky; četnost znaku, aritmetický průměr</p> <p>Funkce - pravouhlá soustava souřadnic, přímá úměrnost, nepřímá úměrnost, lineární funkce</p>	
<p>GEOMETRIE</p> <p>M15 - zdůvodňuje a využívá polohové a metrické vlastnosti základních rovinných útvarů při řešení úloh a jednoduchých praktických problémů; - využívá potřebnou matematickou symboliku</p> <p>M21 - užívá k argumentaci a při výpočtech věty o shodnosti a podobnosti trojúhelníků</p> <p>M23 - určuje a charakterizuje základní prostorové útvary (tělesa), analyzuje jejich vlastnosti</p> <p>M24 - odhaduje a vypočítá objem a povrch těles</p> <p>M25 - načrtne a sestrojí síť základních těles</p> <p>M26 - načrtne a sestrojí obraz jednoduchých těles v rovině</p> <p>M27 - analyzuje a řeší aplikační geometrické úlohy s využitím osvojeného matematického aparátu</p>		<p>Výpočty obsahu, povrchu a objemu geometrických útvarů – v návaznosti na 8. ročník</p> <p>Platónská a archimédovská tělesa – pochopení symetrie na krychli, oktaedru (osmistěnu) a tetraedru (čtyřstěnu) v jejich vzájemných proměnách</p> <p>Konstrukční úlohy</p>	
<p>NESTANDARDNÍ APLIKAČNÍ ÚLOHY A PROBLÉMY</p> <p>M28 - užívá logickou úvahu a kombinační úsudek při řešení úloh a problémů a nalézá různá řešení předkládaných nebo zkoumaných situací</p> <p>M29 - řeší úlohy na prostorovou představivost, aplikuje a kombinuje poznatky a dovednosti z různých tematických a vzdělávacích oblastí</p>		<p>Číselné a logické řady Číselné a obrázkové analogie</p> <p>Logické a netradiční geometrické úlohy</p>	

INFORMATIKA

Charakteristika předmětu a forma realizace

Informatika na 1. stupni základní školy

Výpočetní technika má v současnosti klíčové postavení v životě jedince i celé společnosti, zasahuje do všech činností, a proto je zařazení předmětu Informatika již v průběhu primárního vzdělávání nezbytné. Waldorfská výuka výuka výpočetní techniky rozvíjí rozvíjí tři tematické komplexy: technické myšlení (otázky fungování počítače, historických souvislostí při jeho vzniku, souhra software a hardware), získání základních počítačových dovedností (práce s textem, vyhledávání na internetu, úvod do algoritmů programovacího jazyka), a analýzu souvisejících společenských jevů (působení počítače na psychiku člověka, závislost na počítačových hrách/internetu/chytrých mobilních telefonech, změny komunikačních návyků aj.).

Na prvním stupni se žáci postupně seznamují s počítačem a jeho základními periferiemi, učí se základní pojmy, ovládání myši, klávesnice, připojení k tiskárně či scanneru, seznámí se s možnostmi internetu, elektronické komunikace a základy textového, grafického a tabulkového editoru. Důraz je kladem především na praktické procvičování učiva, a užití nabytých znalostí a dovedností v reálných životních situacích. V 5. třídě je možné učivem předmětu navázat na epochu dějepisu a prakticky zkoušet dovednosti na přípravě na olympijské hry pátých tříd waldorfských škol.

Pojetí, specifické cíle a forma realizace na 1. stupni

Tento předmět má charakter a cíle prvouky v oblasti komunikace, informací a médií. V tomto předmětu jsou naplňovány očekávané výstupy vzdělávací oblasti Informační a komunikační technologie.

Komunikace je přitom učitelem pojímána jako živý proces, klíčový pro sociální život člověka, pro utváření mezilidských vztahů.

Informace jsou v tomto vzdělávacím oboru chápány jako skelet tohoto procesu (informace by tedy především měly mít jednak vzájemnou funkční souvislost a jednak funkční vztah k procesu komunikace).

Média jsou pak prakticky uchopena jako pomocné technické prostředky procesu komunikace a v něm obsaženého přenosu informací.

V rámci výuky žáci formulují dopisy, objednávky, oznámení, vyprávění apod., a učí se tak (v návaznosti na český jazyk) prakticky rozlišovat mimo jiné také kvalitu informací v nich obsažených.

V návaznosti na dějinný přehled starověkých kultur může být v hlavních rysech přiblížen vývoj komunikačních prostředků (gesto, řeč, písmo).

V rámci praktických činností by děti měly poznat Morseovu abecedu, popřípadě také znakovou řeč určenou pro hluchoněmé lidi.

Rozvíjení kompetencí

V předmětu informatika rozvíjíme u žáků především tyto klíčové kompetence:

Kompetence k učení

- Žáky vedeme k sebehodnocení.
- Individuálním přístupem k žákům maximalizujeme jejich šanci prožít úspěch.
- Žákům umožňujeme ve vhodných případech realizovat vlastní nápady při řešení zadaných úloh.

Kompetence k řešení problémů

- Výuka je vedena tak, aby žáci hledali různá řešení problému, svoje řešení si dokázali obhájit.
- Při výuce motivujeme žáky v co největší míře problémovými úlohami z praktického života.
- Žáky vedeme k aktivnímu podílu na všech fázích činnosti, na plánování, přípravě, realizaci i hodnocení.

Kompetence komunikativní

- Vedeme žáky ke vhodné komunikaci se spolužáky, s učiteli a ostatními dospělými ve škole i mimo školu.
- Učíme žáky obhajovat a argumentovat vhodnou formou svůj vlastní názor a zároveň poslouchat názor jiných.
- Podporujeme přátelské vztahy ve třídách a mezi třídami.
- Začleňujeme metody kooperativního učení a jejich prostřednictvím vedeme žáky ke spolupráci při vyučování.

Kompetence sociální a personální

- Během vzdělávání používáme skupinovou práci žáků, vzájemnou pomoc při učení.
- Sociální kompetence vyvozujeme na praktických cvičeních a úkolech.
- Žáky vedeme k respektování společně dohodnutých pravidel chování, na jejichž formulaci se sami podílejí.
- Učíme je k odmítavému postoji ke všemu, co narušuje dobré vztahy mezi žáky.
- Učíme žáky pracovat v týmu.

Kompetence občanské

- Ve třídních kolektivech žáci společně stanovují pravidla chování.
- Jsou respektovány individuální rozdíly (národnostní, kulturní).

Kompetence pracovní

- Vedeme žáky k objektivnímu sebehodnocení a posouzení s reálnými možnostmi při profesní orientaci.
- Výuku doplňujeme o praktické exkurze
- Individuálním přístupem a spoluprací s rodiči pomáháme žákům při profesní orientaci.

Vzdělávací obsah předmětu

3.-4. ročník

Digitální technologie – ovládání digitálního zařízení

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
<p>Najde a spustí aplikaci, pracuje s daty různého typu.</p> <p>Dodržuje bezpečnostní a jiná pravidla pro práci s digitálními technologiemi.</p>	<p>Pojmenuje jednotlivá digitální zařízení, se kterými pracuje, vysvětlí, k čemu slouží.</p> <p>Pro svou práci používá doporučené aplikace, nástroje, prostředí.</p> <p>Edituje digitální text, vytvoří obrázek.</p> <p>Přehraje zvuk či video.</p> <p>Uloží svoji práci do souboru, otevře soubor.</p> <p>Používá krok zpět, zoom.</p> <p>Řeší úkol použitím schránky.</p> <p>Dodržuje pravidla nebo pokyny při práci s digitálním zařízením.</p> <p>Najde a spustí aplikaci, pracuje s daty různého typu.</p> <p>Aplikuje opakovací bloky v algoritmu.</p>	<p>Pojmenuje jednotlivá digitální zařízení, se kterými pracuje, vysvětlí, k čemu slouží.</p> <p>Pro svou práci používá doporučené aplikace, nástroje, prostředí.</p> <p>Edituje digitální text, vytvoří obrázek.</p> <p>Přehraje zvuk či video.</p> <p>Uloží svoji práci do souboru, otevře soubor.</p> <p>Používá krok zpět, zoom.</p> <p>Řeší úkol použitím schránky.</p> <p>Dodržuje pravidla nebo pokyny při práci s digitálním zařízením.</p> <p>Najde a spustí aplikaci, pracuje s daty různého typu.</p> <p>Aplikuje opakovací bloky v algoritmu.</p>	<p>OSV7, OSV8 MUL4 ENV3, ENV4 MED1, MED2 ČLS</p>

Digitální technologie – práce ve sdíleném prostředí

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
<p>Najde a spustí aplikaci, pracuje s daty různého typu.</p> <p>Propojí digitální zařízení, uvede možná rizika, která s takovým propojením souvisejí.</p> <p>Dodržuje bezpečnostní a jiná pravidla pro práci s digitálními technologiemi.</p>	<p>Najde a spustí aplikaci, kterou potřebuje k práci.</p> <p>Propojí digitální zařízení a uvede možná rizika, která s takovým propojením souvisejí.</p> <p>Pamatuje si a chrání své heslo, přihlásí se ke svému účtu a odhlásí se z něj.</p> <p>Při práci s grafikou a textem přistupuje k datům i na vzdálených počítačích a spouští online aplikace.</p> <p>U vybrané fotografie uvede, jaké informace z ní lze vyčíst.</p> <p>V textu rozpozná osobní údaje.</p>	<p>Najde a spustí aplikaci, kterou potřebuje k práci.</p> <p>Propojí digitální zařízení a uvede možná rizika, která s takovým propojením souvisejí.</p> <p>Pamatuje si a chrání své heslo, přihlásí se ke svému účtu a odhlásí se z něj.</p> <p>Při práci s grafikou a textem přistupuje k datům i na vzdálených počítačích a spouští online aplikace.</p> <p>U vybrané fotografie uvede, jaké informace z ní lze vyčíst.</p> <p>V textu rozpozná osobní údaje.</p>	<p>OSV7, OSV8 MUL4 ENV3, ENV4 MED1, MED2 ČLS</p>

Algoritmizace a programování

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
<p>Sestavuje a testuje symbolické zápisy postupů.</p> <p>Popíše jednoduchý problém, navrhne a popíše jednotlivé kroky jeho řešení.</p> <p>V blokově orientovaném programovacím jazyce sestaví program; rozpozná opakující se vzory, používá opakování a připravené podprogramy.</p> <p>Ověří správnost jím navrženého postupu či programu, najde a opraví v něm případnou chybu.</p> <p>Popíše jednoduchý problém, navrhne a popíše jednotlivé kroky jeho řešení.</p> <p>Upraví připravený postup pro obdobný problém; ověří správnost jím navrženého postupu, najde a opraví v něm případnou chybu.</p> <p>Rozhodne, jestli různé algoritmy vyřeší stejný problém.</p>	<p>Sestaví robota podle návodu.</p> <p>Sestaví program pro robota.</p> <p>Oživí robota, otestuje jeho chování.</p> <p>Najde chybu v programu a opraví ji.</p> <p>Upraví program pro příbuznou úlohu.</p> <p>Pomocí programu ovládá světelný výstup a motor.</p> <p>Pomocí programu ovládá sensor.</p> <p>Používá opakování, události ke spouštění programu.</p> <p>Ovládá postavu pomocí příkazů a vede ji k cíli.</p> <p>Vytvoří postup pro postavu ke splnění úkolu.</p> <p>Hledá vhodný postup za daných pravidel.</p> <p>Posoudí, jestli daný postup vede k splnění úkolu.</p> <p>Vyhledá a opraví chybu v postupu.</p> <p>Vytváří různé postupy ke splnění téhož úkolu.</p> <p>Používá posloupnost příkazů.</p> <p>Používá opakování příkazů.</p> <p>Používá podprogramy</p>	<p>Sestaví robota podle návodu.</p> <p>Sestaví program pro robota.</p> <p>Oživí robota, otestuje jeho chování.</p> <p>Najde chybu v programu a opraví ji.</p> <p>Upraví program pro příbuznou úlohu.</p> <p>Pomocí programu ovládá světelný výstup a motor.</p> <p>Pomocí programu ovládá sensor.</p> <p>Používá opakování, události ke spouštění programu.</p> <p>Ovládá postavu pomocí příkazů a vede ji k cíli.</p> <p>Vytvoří postup pro postavu ke splnění úkolu.</p> <p>Hledá vhodný postup za daných pravidel.</p> <p>Posoudí, jestli daný postup vede k splnění úkolu.</p> <p>Vyhledá a opraví chybu v postupu.</p> <p>Vytváří různé postupy ke splnění téhož úkolu.</p> <p>Používá posloupnost příkazů.</p> <p>Používá opakování příkazů.</p> <p>Používá podprogramy</p>	<p>OSV7, OSV8 MUL4 ENV3, ENV4 MED1, MED2 ČLS</p>

5.ročník

Data, informace a modelování

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
<p>Uvede příklady dat, která ho obklopují a která mu mohou pomoci lépe se rozhodnout; vyslovuje odpovědi na základě dat.</p> <p>Pro vymezený problém zaznamenává do existující tabulky nebo seznamu číselná i nečíselná data.</p> <p>Popíše konkrétní situaci, určí, co k ní již ví, a znázorní ji.</p> <p>Vyčte informace z daného modelu.</p>	<p>Pracuje s texty, obrázky a tabulkami v učebních materiálech.</p> <p>Umístí data správně do tabulky.</p> <p>V posloupnosti opakujících se prvků nahradí chybný za správný.</p> <p>Pro vymezený problém zaznamenává do existující tabulky číselná i nečíselná data.</p> <p>Pomocí grafu znázorní vztahy mezi objekty.</p> <p>Pomocí obrázku znázorní jev.</p> <p>Pomocí obrázkových modelů řeší zadané problémy.</p> <p>Vyčte informace z daného modelu.</p> <p>Vytvoří model situace pomocí technologie SmartArt.</p> <p>Popíše konkrétní situaci, určí, co k ní již ví, a znázorní ji.</p> <p>Řeší problémy pomocí modelů.</p>	<p>Pracuje s texty, obrázky a tabulkami v učebních materiálech.</p> <p>Umístí data správně do tabulky.</p> <p>V posloupnosti opakujících se prvků nahradí chybný za správný.</p> <p>Pro vymezený problém zaznamenává do existující tabulky číselná i nečíselná data.</p> <p>Pomocí grafu znázorní vztahy mezi objekty.</p> <p>Pomocí obrázku znázorní jev.</p> <p>Pomocí obrázkových modelů řeší zadané problémy.</p> <p>Vyčte informace z daného modelu.</p> <p>Vytvoří model situace pomocí technologie SmartArt.</p> <p>Popíše konkrétní situaci, určí, co k ní již ví, a znázorní ji.</p> <p>Řeší problémy pomocí modelů.</p>	

Algoritmizace a programování

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
<p>Sestavuje a testuje symbolické zápisy postupů.</p> <p>Popíše jednoduchý problém, navrhne a popíše jednotlivé kroky jeho řešení.</p> <p>V blokově orientovaném programovacím jazyce sestaví program; rozpozná opakující se vzory, používá opakování a připravené podprogramy.</p> <p>Ověří správnost jím navrženého postupu či programu, najde a opraví v něm případnou chybu.</p>	<p>V blokově orientovaném programovacím jazyce sestaví program pro ovládání postavy.</p> <p>V programu najde a opraví chyby.</p> <p>Rozpozná opakující se vzory, používá opakování, stanoví, co se bude opakovat a kolikrát.</p> <p>Vytvoří a použije nový blok.</p> <p>Upraví program pro obdobný problém.</p> <p>Ověří správnost jím navrženého postupu či programu.</p> <p>Rozpozná, jestli se příkaz umístí dovnitř opakování, před nebo za něj.</p> <p>Vytváří, používá a kombinuje vlastní bloky.</p>	<p>V blokově orientovaném programovacím jazyce sestaví program pro ovládání postavy.</p> <p>V programu najde a opraví chyby.</p> <p>Rozpozná opakující se vzory, používá opakování, stanoví, co se bude opakovat a kolikrát.</p> <p>Vytvoří a použije nový blok.</p> <p>Upraví program pro obdobný problém.</p> <p>Ověří správnost jím navrženého postupu či programu..</p> <p>Rozpozná, jestli se příkaz umístí dovnitř opakování, před nebo za něj.</p> <p>Vytváří, používá a kombinuje vlastní bloky.</p>	

	<p>Přečte zápis programu a vysvětlí jeho jednotlivé kroky.</p> <p>Rozhodne, jestli a jak lze zapsaný program nebo postup zjednodušit.</p> <p>Ovládá více postav pomocí zpráv.</p>	<p>Přečte zápis programu a vysvětlí jeho jednotlivé kroky.</p> <p>Rozhodne, jestli a jak lze zapsaný program nebo postup zjednodušit.</p> <p>Ovládá více postav pomocí zpráv.</p>	
--	---	---	--

Informační systémy

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
<p>V systémech, které ho obklopují, rozezná jednotlivé prvky a vztahy mezi nimi.</p>	<p>V systémech, které ho obklopují, rozezná jednotlivé prvky a vztahy mezi nimi.</p> <p>Nalezne ve svém okolí systém a určí jeho prvky.</p> <p>Určí, jak spolu prvky souvisí.</p>	<p>V systémech, které ho obklopují, rozezná jednotlivé prvky a vztahy mezi nimi.</p> <p>Nalezne ve svém okolí systém a určí jeho prvky.</p> <p>Určí, jak spolu prvky souvisí.</p>	

Řecké olympijské hry 5. tříd

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
<p>i01 - využívá základní standardní funkce počítače a jeho nejběžnější periferie</p> <p>i02 - respektuje pravidla bezpečné práce s hardware i software a postupuje poučeně v případě jejich závady</p> <p>i03 - chrání data před poškozením, ztrátou a zneužitím</p> <p>i04 - při vyhledávání informací na internetu používá jednoduché a vhodné cesty</p> <p>i05 - vyhledává informace na portálech, v knihovnách a databázích</p> <p>i06 - komunikuje pomocí internetu či jiných běžných komunikačních zařízení</p> <p>i07 - pracuje s textem a obrázkem v textovém a grafickém editor</p>	<p>Volí a prakticky využívá současné komunikační prostředky k účelnému naplnění cílů tématu</p> <p>V praktických cvičeních rozlišuje kvalitu informace: přehledná forma, úplnost obsahu, odstupňování důležitosti (priority) informací</p>	<p>Sociální aspekty organizační přípravy: plánování a zodpovědnost; spolupráce; komunikace</p> <p>Přípravná fáze: základní a podrobné informace</p> <p>Výběr informací ke zveřejnění: oznámení, propagace, publicita</p> <p>Zajištění účasti: doprava, ubytování, osobní potřeby</p> <p>Finanční zajištění : peníze, doklady a Účetnictví</p>	<p>OSV7, OSV8</p> <p>MUL4</p> <p>ENV3, ENV4</p> <p>MED1, MED2, MED7</p> <p>M</p> <p>Čj</p>

6. Ročník

Data, informace a modelování

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
<p>Navrhne a porovná různé způsoby kódování dat s cílem jejich uložení a přenosu.</p> <p>Získá z dat informace, interpretuje data; odhaluje chyby v cizích interpretacích dat.</p> <p>Vymezí problém a určí, jak při jeho řešení využije evidenci dat.</p> <p>Navrhne a vytvoří tabulku pro evidenci dat.</p> <p>Při evidenci dat sleduje dodržování stanovených pravidel a postupů, hodnotí fungování evidence, opraví chyby, případně navrhne vylepšení.</p>	<p>Rozpozná zakódované informace kolem sebe.</p> <p>Zakóduje a dekoduje znaky pomocí znakové sady.</p> <p>Zašifruje a dešifruje text pomocí několika šifer.</p> <p>Zakóduje v obrázku barvy více způsoby.</p> <p>Zakóduje obrázek pomocí základních geometrických tvarů.</p> <p>Zjednoduší zápis textu a obrázku, pomocí kontrolního součtu ověří úplnost zápisu.</p> <p>Ke kódování využívá binární čísla.</p> <p>Najde a opraví chyby u různých interpretací týchž dat (tabulka versus graf).</p> <p>Odpoví na otázky na základě dat v tabulce.</p> <p>Popíše pravidla uspořádání v existující tabulce.</p> <p>Doplní podle pravidel do tabulky prvky, záznamy.</p> <p>Navrhne tabulku pro záznam dat.</p> <p>Propojí data z více tabulek či grafů.</p>	<p>Rozpozná zakódované informace kolem sebe.</p> <p>Zakóduje a dekoduje znaky pomocí znakové sady..</p> <p>Navrhne znakovou sadu, která by obsahovala jen znaky, které při psaní textu používáme v českém jazyce</p> <p>Zašifruje a dešifruje text pomocí několika šifer.</p> <p>Zakóduje v obrázku barvy více způsoby.</p> <p>Zakóduje obrázek pomocí základních geometrických tvarů.</p> <p>Vyplní malovanou křížovku (gridler).</p> <p>Zjednoduší zápis textu a obrázku, pomocí kontrolního součtu ověří úplnost zápisu.</p> <p>Ke kódování využívá binární čísla.</p> <p>Hledá chyby v evidenci dat a opravuje je.</p> <p>Eviduje data, názvy a hodnoty v tabulce.</p> <p>Kontroluje hodnoty v tabulce.</p> <p>Seznámí se s pravidly pro zapisování dat do tabulky.</p> <p>Řeší problém s daty.</p> <p>Doplňuje a opravuje tabulky s daty a grafy.</p> <p>Navrhne tabulku pro záznam dat.</p> <p>Upravuje hotovou tabulku podle zadaných pravidel.</p> <p>Porovná data v tabulce a grafu.</p> <p>Filtruje, řadí a třídí data.</p>	

Informační systémy

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
<p>Popíše pomocí modelu alespoň jeden informační systém, s nímž ve škole aktivně pracují.</p> <p>Pojmenuje role uživatelů a vymezí jejich činnosti a s tím související práva.</p>	<p>Vysvětlí účel informačních systémů, které používá, a identifikuje jejich jednotlivé systémové prvky a vztahy mezi nimi.</p> <p>V informačním systému odliší role uživatelů a s nimi související práva.</p> <p>Bere ohled na možné důsledky vytvořeného řešení.</p>	<p>Popíše pomocí modelu alespoň jeden informační systém, s nímž ve škole aktivně pracují.</p> <p>V informačním systému odliší role uživatelů a s nimi související práva.</p> <p>Vytvoří informační systém pro evidenci dat.</p>	

Algoritmizace a programování

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
<p>Po přečtení jednotlivých kroků algoritmu nebo programu vysvětlí celý postup; určí problém, který je daným algoritmem řešen.</p> <p>Upraví daný algoritmus pro jiné problémy, ověří správnost postupu navrženého i někým jiným, najde a opraví v něm případnou chybu.</p> <p>Navrhne různé algoritmy pro řešení problému; vybere z více možností vhodný algoritmus pro řešený problém a svůj výběr zdůvodní.</p> <p>V blokově orientovaném programovacím jazyce sestaví přehledný program za konkrétním účelem; program vyzkouší a opraví v něm případné chyby.</p> <p>Používá opakování.</p>	<p>V blokově orientovaném programovacím jazyce sestaví program, dbá na jeho čitelnost a přehlednost.</p> <p>Po přečtení programu vysvětlí, co vykoná. Ověří správnost programu, najde a opraví v něm chyby.</p> <p>Používá cyklus s pevným počtem opakování, rozezná, zda má být příkaz uvnitř nebo vně opakování.</p> <p>Vytváří vlastní bloky a používá je v dalších programech.</p> <p>Vybere z více možností vhodný program pro řešený problém a svůj výběr zdůvodní.</p> <p>Řeší problém jeho rozdělením na části pomocí vlastních bloků.</p>	<p>Sestaví scénář na vykreslení vlakové soupravy.</p> <p>Sestaví scénář pro kreslení číslic.</p> <p>Upravuje scénář pro tisk písmen.</p> <p>Vytvoří algoritmus pro opakování bloků.</p> <p>Kreslí obrazce s opakovacími bloky.</p> <p>Využívá opakovací blok pro tisk písmen.</p> <p>Vytvoří vlastní blok při navigování postavy.</p> <p>Upravuje algoritmus s obrazci s vlastními bloky.</p> <p>Navrhu vlastní vagóny pomocí vlastních bloků.</p> <p>Pomocí vlastního bloku nakreslí ornament.</p> <p>Pomocí vlastního bloku nakreslí domek.</p>	

7. Ročník

3D tisk

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
	<p>Vytvoří jednoduchý trojrozměrný návrh pro 3D tiskárnu.</p> <p>Připraví finální kód pro multimateriálový 3D tisk a vytiskne ho.</p> <p>Využívá subtraktivní tisk.</p>	<p>Seznámí se s principem 3D tiskárny.</p> <p>Vytvoří jednoduchý 3D návrh a exportuje ho do STL formátu.</p> <p>Kombinuje 3D tvary pomocí techniky „hole“ (díra).</p> <p>Seznámí se s převodem 3D návrhu v STL formátu na Gcode.</p> <p>Připraví finální kód pro 3D tisk a vytiskne ho na 3D tiskárně.</p> <p>Vytvoří složitější tvary pro multimateriálový tisk.</p> <p>Vytvoří nebo importuje 2D návrh ve formátu SVG a převede ho na 3D object.</p> <p>Připraví finální kód pro multimateriálový 3D tisk a vytiskne ho.</p> <p>Seznámí se s principem laserové gravírovačky.</p>	

Data, informace a modelování

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
<p>Vymezí problém a určí, jaké informace bude potřebovat k jeho řešení.</p> <p>Situaci modeluje pomocí grafů, případně obdobných schémat.</p> <p>Porovná svůj navržený model s jinými modely k řešení stejného problému a vybere vhodnější, svou volbu zdůvodní.</p> <p>Zhodnotí, zda jsou v modelu všechna data potřebná k řešení problému.</p> <p>Vyhledá chybu v modelu a opraví ji.</p>	<p>Vysvětlí známé modely jevů, situací, činností.</p> <p>V mapě a dalších schématech najde odpověď na otázku.</p> <p>Pomocí ohodnocených grafů řeší problémy.</p> <p>Pomocí orientovaných grafů řeší problémy.</p> <p>Vytvoří model, ve kterém znázorní více souběžných činností.</p> <p>Vymezí problém a určí, jaké informace bude potřebovat k jeho řešení.</p> <p>Situaci modeluje pomocí grafů.</p>	<p>Vysvětlí známé modely jevů, situací, činností.</p> <p>V mapě a dalších schématech najde odpověď na otázku.</p> <p>Pomocí ohodnocených grafů řeší problémy.</p> <p>Pomocí orientovaných grafů řeší problémy.</p> <p>Vytvoří model, ve kterém znázorní více souběžných činností.</p> <p>Vymezí problém a určí, jaké informace bude potřebovat k jeho řešení.</p> <p>Situaci modeluje pomocí grafů.</p>	

Algoritmizace a programování

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
<p>Po přečtení jednotlivých kroků algoritmu nebo programu vysvětlí celý postup; určí problém, který je daným algoritmem řešen.</p> <p>Vybere z více možností vhodný algoritmus pro řešení problém a svůj výběr zdůvodní; upraví daný algoritmus pro jiné problémy, navrhne různé algoritmy pro řešení problému.</p> <p>V blokově orientovaném programovacím jazyce vytvoří přehledný program s ohledem na jeho možné důsledky a svou odpovědnost za ně; program vyzkouší a opraví v něm případné chyby; používá opakování, větvení programu, proměnné.</p> <p>Ověří správnost postupu, najde a opraví v něm případnou chybu.</p>	<p>V blokově orientovaném programovacím jazyce sestaví přehledný program k vyřešení problému.</p> <p>Ověří správnost programu, najde a opraví v něm chyby.</p> <p>Používá podmínky pro větvení programu, rozezná, kdy je podmínka splněna.</p> <p>Spouští program myší, klávesnicí, interakcí postav.</p> <p>Používá souřadnice pro programování postav.</p> <p>Používá parametry v blocích, ve vlastních blocích.</p> <p>Vytvoří proměnnou, změní její hodnotu, přečte a použije její hodnotu.</p> <p>Diskutuje různé programy pro řešení problému.</p> <p>Hotový program upraví pro řešení příbuzného problému.</p>	<p>V blokově orientovaném programovacím jazyce sestaví přehledný program k vyřešení problému.</p> <p>Ověří správnost programu, najde a opraví v něm chyby.</p> <p>Používá podmínky pro větvení programu, rozezná, kdy je podmínka splněna.</p> <p>Spouští program myší, klávesnicí, interakcí postav.</p> <p>Používá souřadnice pro programování postav.</p> <p>Používá parametry v blocích, ve vlastních blocích.</p> <p>Vytvoří proměnnou, změní její hodnotu, přečte a použije její hodnotu.</p> <p>Diskutuje různé programy pro řešení problému.</p> <p>Hotový program upraví pro řešení příbuzného problému.</p>	

Digitální technologie

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
<p>Ukládá a spravuje svá data ve vhodném formátu s ohledem na jejich další zpracování či přenos.</p> <p>Vybírá nejvhodnější způsob připojení digitálních zařízení do počítačové sítě; uvede příklady sítí a popíše jejich charakteristické znaky.</p> <p>Poradí si s typickými závadami a chybovými stavy počítače.</p> <p>Dokáže usměrnit svoji činnost tak, aby minimalizoval riziko ztráty či zneužití dat; popíše fungování a diskutuje omezení zabezpečovacích řešení.</p>	<p>Nainstaluje a odinstaluje aplikaci.</p> <p>Uloží textové, grafické, zvukové a multimediální soubory.</p> <p>Vybere vhodný formát pro uložení dat.</p> <p>Vytvoří jednoduchý model domácí sítě; popíše, která zařízení jsou připojena do školní sítě.</p> <p>Porovná různé metody zabezpečení účtů.</p>	<p>Nainstaluje a odinstaluje aplikaci.</p> <p>Uloží textové, grafické, zvukové a multimediální soubory.</p> <p>Vybere vhodný formát pro uložení dat.</p> <p>Vytvoří jednoduchý model domácí sítě; popíše, která zařízení jsou připojena do školní sítě.</p> <p>Porovná různé metody zabezpečení účtů.</p>	

8. Ročník

Algoritimizace a programování

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
<p>Rozdělí problém na jednotlivě řešitelné části a navrhne a popíše kroky k jejich řešení.</p> <p>Vybere z více možností vhodný algoritmus pro řešený problém a svůj výběr zdůvodní; upraví daný algoritmus pro jiné problémy, navrhne různé algoritmy pro řešení problému.</p> <p>V blokově orientovaném programovacím jazyce vytvoří přehledný program s ohledem na jeho možné důsledky a svou odpovědnost za ně; program vyzkouší a opraví v něm případné chyby; používá opakování, větvení programu, proměnné.</p> <p>Ověří správnost postupu, najde a opraví v něm případnou chybu.</p>	<p>PROGRAMOVÁNÍ ROBOTICKÉ STAVEBNICE:</p> <p>Podle návodu nebo vlastní tvořivosti sestaví robota.</p> <p>Upraví konstrukci robota tak, aby plnil modifikovaný úkol.</p> <p>Vytvoří program pro robota a otestuje jeho funkčnost.</p> <p>Přečte program pro robota a najde v něm případné chyby.</p> <p>Ovládá výstupní zařízení a senzory robota.</p> <p>Vyřeší problém tím, že sestaví a naprogramuje robota.</p> <p>PROGRAMOVACÍ PROJEKTY:</p> <p>Řeší problémy sestavením algoritmu.</p> <p>V blokově orientovaném programovacím jazyce sestaví přehledný program k vyřešení problému.</p> <p>Ověří správnost programu, najde a opraví v něm chyby.</p>	<p>Sestavuje podvozek robota ze stavebnice Lego Mindstorm.</p> <p>Připojí motory k řídicí jednotce a vytvoří program na pojezd robota.</p> <p>Vytvoří programový algoritmus řešící vzdálenost pomocí pohybu robota.</p> <p>Propočítá množství otáček kol pro ujetí konkrétní vzdálenosti robota.</p> <p>Vytvoří algoritmus pro ujetí konkrétní vzdálenosti a otáček.</p> <p>Upraví algoritmus pro rozhodovací podmínku.</p> <p>Aplikuje algoritmus pro stisknuté tlačítko.</p> <p>Připojí a nastaví čidlo detekující vzdálenost.</p> <p>Rozšíří stávající projekt o zvukový a světelný alarm.</p> <p>Připojí ultrasonický detektor a aktivuje ho.</p> <p>Měří vzdálenost ultrazvukovým senzorem.</p> <p>Aplikuje programovací blok Switch k definování podmínky".</p> <p>Nastavuje rozsah ultrazvukového senzoru.</p> <p>Propojuje jednotlivé vstupní a výstupní obvody.</p> <p>Vypracuje algoritmus simulace tempomatu.</p> <p>Vyřeší problém tím, že sestaví a naprogramuje robota.</p> <p>Ovládá výstupní zařízení a senzory robota.</p> <p>Řeší problémy sestavením algoritmu.</p> <p>V blokově orientovaném programovacím jazyce sestaví přehledný program k vyřešení problému.</p> <p>Ověří správnost programu, najde a opraví v něm chyby.</p>	

	<p>Diskutuje různé programy pro řešení problému.</p> <p>Vybere z více možností vhodný program pro řešený problém a svůj výběr zdůvodní.</p> <p>Řeší problém jeho rozdělením na části pomocí vlastních bloků.</p> <p>Upraví hotový program pro řešení příbuzného problému.</p> <p>Zvažuje přístupnost vytvořeného programu různým skupinám uživatelů a dopady na ně.</p> <p>Vytvoří algoritmus pomocí souřadnic.</p> <p>Využívá nové příkazy v algoritmu.</p> <p>Orientuje se v kontrolním součtu souborů.</p>	<p>Diskutuje různé programy pro řešení problému.</p> <p>Vybere z více možností vhodný program pro řešený problém a svůj výběr zdůvodní.</p> <p>Řeší problém jeho rozdělením na části pomocí vlastních bloků.</p> <p>Hotový program upraví pro řešení příbuzného problému.</p> <p>Zvažuje přístupnost vytvořeného programu různým skupinám uživatelů a dopady na ně.</p>	
--	---	---	--

9.ročník

Algoritmizace a programování

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
<p>Ověří správnost postupu, najde a opraví v něm případnou chybu.</p> <p>V blokově orientovaném programovacím jazyce vytvoří přehledný program s ohledem na jeho možné důsledky a svou odpovědnost za ně; program vyzkouší a opraví v něm případné chyby; používá opakování, větvení programu, proměnné.</p>	<p>Sestaví program pro desku Micro:bit a otestuje jej.</p> <p>Přečte program, najde v něm chybu a odstraní ji.</p> <p>Používá opakování, rozhodování, proměnné.</p> <p>Ovládá výstupní zařízení desky.</p> <p>Používá vstupy ke spouštění a řízení běhu program.</p> <p>Připojí k desce další zařízení, které z desky ovládá.</p> <p>Vyřeší problém naprogramování desky Micro:bit.</p>	<p>Seznámí se s micro:bitem a programovacím prostředím MakeCode.</p> <p>Upravuje algoritmus pomocí smyčky.</p> <p>Seznámí se s grafikou na displeji micro:bitu.</p> <p>Vytvoří animace na displeji micro:bitu.</p> <p>Opakuje dosavadní znalosti algoritmizace formou testu.</p> <p>Naprogramuje micro:bit jako čidlo intenzity magnetického pole.</p> <p>Nastaví bezdrátovou komunikaci mezi micro:bity.</p> <p>Používá vstupy ke spouštění a řízení běhu program.</p> <p>Připojí k desce další zařízení, které z desky ovládá.</p> <p>Vyřeší problém naprogramování desky Micro:bit.</p> <p>Rozšíří micro:bit o detekci nárazu a LCD panel.</p>	

		<p>Sestaví program pro desku Micro:bit a otestuje jej.</p> <p>Ovládá výstupní zařízení desky.</p> <p>Naprogramuje LED pásek.</p> <p>Používá opakování, rozhodování, proměnné.</p>	
--	--	---	--

Digitální technologie

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
<p>Popíše, jak funguje počítač po stránce hardwaru i operačního systému; diskutuje o fungování digitálních technologií určujících trendy ve světě.</p> <p>Ukládá a spravuje svá data ve vhodném formátu s ohledem na jejich další zpracování či přenos.</p> <p>Vybírá nejvhodnější způsob připojení digitálních zařízení do počítačové sítě; uvede příklady sítí a popíše jejich charakteristické znaky.</p> <p>Poradí si s typickými závadami a chybovými stavy počítače.</p> <p>Dokáže usměrnit svoji činnost tak, aby minimalizoval riziko ztráty či zneužití dat; popíše fungování a diskutuje omezení zabezpečovacích řešení.</p>	<p>Pojmenuje části počítače a popíše, jak spolu souvisí.</p> <p>Vysvětlí rozdíl mezi programovým a technickým vybavením.</p> <p>Diskutuje o funkcích operačního systému a popíše stejné a odlišné prvky některých z nich. Na příkladu ukáže, jaký význam má komprese dat.</p> <p>Popíše, jak fungují vybrané technologie z okolí, které považuje za inovativní.</p> <p>Na schématickém modelu popíše princip zasílání dat po počítačové síti.</p> <p>Vysvětlí vrstevníkovi, jak fungují některé služby internetu.</p> <p>Diskutuje o cílech a metodách hacker.</p> <p>Vytvoří myšlenkovou mapu prvků zabezpečení počítače a dat.</p> <p>Diskutuje, čím vším vytváří svou digitální stopu.</p> <p>Vybírá nejvhodnější způsob připojení digitálních zařízení do počítačové sítě.</p> <p>Uvede příklady sítí a popíše jejich charakteristické znaky.</p>	<p>Pojmenuje části počítače a popíše, jak spolu souvisí.</p> <p>Vysvětlí rozdíl mezi programovým a technickým vybavením.</p> <p>Diskutuje o funkcích operačního systému a popíše stejné a odlišné prvky některých z nich. Na příkladu ukáže, jaký význam má komprese dat.</p> <p>Popíše, jak fungují vybrané technologie z okolí, které považuje za inovativní.</p> <p>Na schématickém modelu popíše princip zasílání dat po počítačové síti.</p> <p>Vysvětlí vrstevníkovi, jak fungují některé služby internetu.</p> <p>Diskutuje o cílech a metodách hacker.</p> <p>Vytvoří myšlenkovou mapu prvků zabezpečení počítače a dat.</p> <p>Diskutuje, čím vším vytváří svou digitální stopu.</p> <p>Vybírá nejvhodnější způsob připojení digitálních zařízení do počítačové sítě.</p> <p>Uvede příklady sítí a popíše jejich charakteristické znaky.</p>	

ČLOVĚK A JEHO SVĚT

Charakteristika předmětu

Tento předmět je komplexní a jako jediný je koncipován pouze pro 1. stupeň základního vzdělávání. Téma předmětu Člověk a jeho svět v 1. a 2. ročníku je tvořivě integrována do epoch českého jazyka a matematiky, do všech ostatních předmětů, do výchov uměleckých a pracovních činností, do rytmické části výuky epochy a do vypravování pohádek a bajek.

V prvních dvou školních letech je prožívání světa u dětí spíše zasněné a může být vedeno k diferencovanějšímu a bdělejšímu vnímání světa. Přitom je důležité, aby spojení, které má dítě s přírodou, zvířaty a člověkem, nebylo přerušeno.

Začínáme s dětmi od světa dětem nejdostupnějšího, od hodnot prožívaných a poznávaných v pohádkách a bajkách, přecházíme postupně k péči o životní prostředí (hodnotám ekologickým). Hlavní cíle jsou zde zamýšleny ve vytváření hodnotových postojů dětí v myšlení, cítění a ve vůli.

Na společné cestě s dítětem vycházíme z úrovně dětské orientace v nejbližším prostoru domova, školy (poznávání okolí domova a školy).

Žáci se učí pozorovat a pojmenovávat věci, jevy a děje, jejich vzájemné vztahy a souvislosti; utváří se tak jejich prvotní ucelený obraz světa. Poznávají sebe i své nejbližší okolí,

učí se vnímat lidi a vztahy mezi nimi (tolerance, pomoc a solidarita, vzájemná úcta, snášenlivost).

Dále se zaměřujeme na přirozenou orientaci dětí v čase, kterou si přinášejí už z předškolního období. Pozorujeme změny v čase, ve vnímání dne a noci, v ročních obdobích, v měsících, týdnech a hodinách. Vedeme děti k poznávání proměn nejbližší přírody v čase.

Při osvojování poznatků a dovedností se žáci učí vyjadřovat své myšlenky, poznatky a dojmy, reagovat na myšlenky, názory a podněty jiných.

Podmínkou úspěšného vzdělávání v dané oblasti je vlastní prožitek žáků vycházející z konkrétních nebo modelových situací při osvojování potřebných dovedností, způsobů jednání a rozhodování. K tomu významně přispívá i osobní příklad učitelů. Propojení prvouky s reálným životem a s praktickou zkušeností žáků se stává velkou pomocí i ve zvládnutí nových životních situací i nové role školáka, pomáhá jim při nalézání jejich postavení mezi vrstevníky a při upevňování pracovních i režimových návyků.

V následujících letech by měl být vytvořen stále intenzivnější kontakt se světem a mělo by být o něj pečováno. Vedle příběhů, které jsou prosyceny životem a které se vztahují k nejpůvodnějším povoláním a řemeslům, hrají důležitou roli praktické činnosti, např. obdělávání pole, zpracování obilí, stavba domu atd.

Po 3. ročníku se pohled rozšiřuje z chápání konkrétního nejbližšího okolí na prostorovost (orientace v prostoru a čase, město a region, nauka o člověku a zvířatech, nauka o rostlinách, naše vlast, střední Evropa) a také na časovost (starověké kultury, Řecko).

Žáci se učí na základě poznávání nejbližšího okolí, vztahů a souvislostí v něm chápat organizaci života v obci, ve společnosti. Učí se do tohoto každodenního života vstupovat s vlastní aktivitou a představami, hledat nové i zajímavé věci a bezpečně se v tomto světě pohybovat. Důraz je kladen na dopravní výchovu, praktické poznávání místních a regionálních skutečností a na utváření přímých zkušeností žáků. V 5. ročníku se prohlubuje základní učivo o regionu a rozšiřuje se o znalosti České republiky a střední Evropy.

Jakýmsi předstupněm pro poznávání přírody jsou už příběhy a vyprávění o zvířatech a rostlinách v nejnižších ročnících. Všechno, s čím se dítě setkává, probírá se vždy ve vztahu k člověku. Člověk je vždy výchozím bodem, do kterého se vše vrací zpět. Dítě si v průběhu výuky vytváří citový vztah k přírodě, který v pozdější době vede k pochopení morální zodpovědnosti člověka za životní prostředí. Žáci v průběhu výuky získají nezbytné poznatky o stavbě živočišného, rostlinného a lidského těla. Naučí se poznávat neznámější zástupce rostlin i živočichů a seznámí se se zásadami jejich třídění. Poznají důležitost zdravého životního stylu a nutnost morálního přístupu k životnímu prostředí. Své vědomosti, dovednosti a postoje budou schopni využít v praktickém životě.

Žák projde v souvislostech a formách dějinami lidstva od pravěku do starověk. Seznamuje se s krajinou a dějinami oblasti, ve které žije. Probudí se v něm první představy o historickém vývoji. Teprve potom přichází výuka starověkých kultur a Řecka a pohled dítěte se časově i prostorově rozšiřuje. Žák si má v průběhu výuky uvědomit a prožít, že lidská existence spočívá v neustálém vývoji. V centru pozornosti stojí život člověka, jeho postoj ke světu, způsob práce, či vynálezy, které proměnily tvář země a život lidí. V 5. ročníku má výuka podobu vypravovaného příběhu.

Rozvíjení kompetencí

Ve vyučovacím předmětu Člověk a jeho svět rozvíjíme u žáků především tyto kompetence:

Kompetence k učení:

- Vytváří předpoklady, aby proces učení byl neustálým objevováním nových a postupně stále hlubších pohledů na okolní skutečnost.
- Nasycují se potřeby žáků po obraznosti, hravosti a tvořivosti, umožňuje se zapojení co největšího počtu smyslů v procesu učení, což vede k hlubšímu a trvalejšímu vstřebávání vědomostí, ale i k vytváření osobitého vztahu k okolnímu světu.
- Žákům je poskytnut dostatečný časový prostor k samostatnému pozorování a experimentování a k formulování závěrů.
- Zařazováním rytmicky se opakujících činností a postupů, v rámci epoch, týdnů a dnů se vytváří harmonický řád, o který se mohou žáci v procesu objevování nového pevně opřít a zároveň si tak postupně vytvářet návyky, jež proces učení činí plynulejší a efektivnější.
- Žáci se učí samostatně vyhledávat informace z různých zdrojů, jejich třídění a hledání vzájemných souvislostí (ve 3. a hlavně pak ve 4. a 5. ročníku).

Kompetence k řešení problémů:

- Žáci kriticky hodnotí různé informační zdroje k danému tématu.
- Žáci uplatňují formy a metody práce, které vybízí k vyhledávání a následnému použití praktických postupů, které při pozorování jevů okolního světa povedou k vyvození konkrétních závěrů s dopadem na minulost, přítomnost a budoucnost.
- Vedeme žáky k samostatnému pozorování a uvažování o světě kolem nás.
- U žáků rozvíjíme schopnost samostatně překonávat problémy.
-

Kompetence komunikativní

- Využíváme krátké spontánní dramatizace konkrétních situací, jak je přináší každodenní soužití ve třídě, k ověřování praktických dovedností a znalostí v modelových situacích.
- V dramatizaci pohádek, bajek, bájí a příběhů žáci uplatňují prostředky neverbální komunikace (gesta, zvuky, ...).
- Žákům umožníme formulovat jejich názory, postoje a myšlenky k nejrůznějším tématům a konfrontovat je s názory spolužáků a učitelů.
- V žácích rozvíjíme schopnosti komunikovat mezi sebou i s okolím při praktických činnostech ve specifických epochových předmětech (např. ve 3. roč. pěstitelství, stavba domu, řemesla).
- Žákům poskytujeme dostatek příležitostí k samostatné práci s různými typy textu a obrazových materiálů (např. při projektových a epochových pracích).
- Necháváme prostor pro samostatné prezentace projektových prací nebo výsledků pozorování.

Kompetence sociální a personální

- Ve výuce uplatňujeme formy skupinové práce se zaměřením na způsoby komunikace ve skupině.
- Žákům poskytujeme prostor pro reflexi a sebereflexi projevů chování a jednání ve vztahu k okolí v různých situacích.
- Upozorňujeme na situace, při kterých žáci tříbí schopnost řídit a ovládat své chování.
- Navozujeme a využíváme situace k uvědomění si důležitosti efektivní spolupráce a pozitivní sebedůvěry pro vytvoření příjemné atmosféry a pro kvalitu společné práce.
- Využíváme všech příležitostí k navozování vztahů ve třídě na základě ohleduplnosti a vzájemné úcty.
- U žáků podporujeme dosažení pocitu sebejistoty a sebeúcty a vytváření pozitivních představ o sobě a o světě.

Kompetence občanské

- Žáky postupně seznamujeme s principy soužití na základě rovných práv a povinností.
- Využíváme srovnání při posuzování společenských norem v minulosti a dnes, u nás i v Evropě (předmět starověké kultury, Řecko).
- U žáků rozvíjíme dovednosti pohotově reagovat v nenadálých krizových situacích, rozhodnout se a poskytnout účinnou pomoc.
- V žácích podporujeme schopnosti vcitřovat se do situací jiných lidí a být vnímavý ke svému okolí.
- Vytváříme povědomí o kulturním dědictví, práci a tradicích předchozích generací, včetně praktického vyzkoušení a zažití (předmět řemesla, ..., region a vlast).

Kompetence pracovní

- Propojujeme znalosti získané v různých oblastech a předmětech a užíváme jich při praktických činnostech.
- S žáky používáme nástroje a vybavení v rámci stanovených pravidel a přizpůsobujeme se okolním podmínkám a zásadám bezpečnosti.
- V žácích budujeme schopnosti manuální spolupráce se spolužáky (pomoc, rada).
- Propojujeme pracovní rytmus s rytmem přírody.
- Ponecháváme žákům individuální svobodu ve způsobu dosažení cíle.
- V žácích vytváříme schopnosti sebeomezení v zájmu dosažení společného cíle.

Vzdělávací obsah předmětu

1. ročník – téma: Prvouka

Předmět Člověk a svět je integrovaným předmětem, který se v 1. ročníku vyučuje v rámci epoch Českého jazyka, Matematiky a výuky probíhající v přírodě.

Dítě přijímá své okolí, tzn. lidi, zvířata, rostliny, kameny, hvězdy, slunce, měsíc i roční období, jako něco samozřejmé. V průběhu 1. ročníku by se dítě mělo naučit vnímat celek přírody diferencovaně, to znamená prožívat bděleji vzájemnou propojenost a sounáležitost jevů ve světě. Dítě by mělo být podnětáno k přemýšlení, k vyprávění příběhů, společnému pozorování rostlin atd. a k popisování zážitků, v nichž může zažít zvláštnost, velikost, ale i drobnost a nekonečnou jemnost, či mohutnost přírody.

Veškeré činnosti jsou propojovány s dobrodružstvím objevování v pohádkách: lidé, rostliny, zvířata, čarovné kameny, dobro – zlo, pomoc druhým, péče o ně, láska a jiné hodnoty (úcta, nesobectví, zdvořilost, trpělivost, ovládnutí se, odvaha, vytrvalost, soucit, porozumění apod.).

Očekávané výstupy RVP	Školní výstupy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
n35 - uplatňuje základní hygienické, režimové a jiné zdravotně preventivní návyky s využitím elementárních znalostí o lidském těle. Vhodným chováním projevuje vztah ke zdraví n36 - dodržuje zásady bezpečného chování tak, aby neohrožoval zdraví své, zdraví jiných n39 - reaguje adekvátně na pokyny dospělých při mimořádných událostech n10 - rozlišuje blízké příbuzenské vztahy v rodině, role rodinných příslušníků a vztahy mezi nimi n20 - uplatňuje elementární poznatky o rodině, o lidské společnosti, o soužití a zvycích n26 - pozoruje, popíše a porovná viditelné proměny v přírodě v jednotlivých ročních obdobích n18 - využívá časové údaje při řešení různých situací v denním životě představ	Rozliší možná nebezpečí v nejbližším okolí Učí se nesobectví, úctě, zdvořilosti, trpělivosti, ovládnutí se, vytrvalosti Získává cit ke všemu krásnému a živému v okolí, učí se pečovat o vše živé Orientuje se v nejbližším prostoru domova, školy	Lidské tělo, péče o zdraví, zdravá výživa Jsem školák, soužití ve škole, okolí domova a školy Bezpečné chování v silničním provozu v roli chodce Dům, rodina, postavení jedince v rodině, vyprávění pohádek Přírodní říše, orientace v čase, časový řád, režim dne, roční období, rytmus v životním čase, naučné příběhy o životě Orientace ve známém prostředí	Tv (vliv tělesných aktivit na lidské zdraví) OSV6 OSV3 M Čj Kfo Hv Vv

2. ročník – téma: Prvouka

Předmět je opět tvořivě integrován do ostatních předmětů (v rámci epoch Českého jazyka, Matematiky a výuky probíhající v přírodě) a prohlubuje znalosti a dovednosti získané v 1. třídě.

Děti pronikají do lidských hodnot a ctností na základě vyprávění zajímavých příběhů lidí a zvířat. Bajky podněcují srovnávání řady lidských ctností i nectností se zvířaty. Vyprávění o svatých lidech vzbuzuje zájem a úctu k lidskému osudu. Legendy o zázračných místech probouzejí zájem o prozkoumání jejich současnosti i minulosti.

Prohlubuje se poznávání a prožívání vztahů k jiným lidem v rodině (v čase a prostoru, např. rodokmen, babička, dědeček, prababička, pradědeček apod., kde, kdy a jak žili). Vzniká úcta ke stáří a potřeba pomáhat mladším, vrstevníkům, všem ostatním lidem.

Probouzíme vnímání dítěte, děti pozorují a poznávají vše, co se v okolní přírodě mění. Změny rostlin, zvířat, řek, hor, luk, kamenů, jezer, hvězd, měsíce, slunce apod. Děti prožívají hluboký obdiv a úctu k proměnám v přírodě a utvářejí v sobě potřebu ji chránit a měnit sebe sama.

Očekávané výstupy RVP	Školní výstupy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
n12 – projevuje toleranci k přirozeným odlišnostem spolužáků, jejich přednostem i nedostatkům n37 - chová se obezřetně při setkání s neznámými jedinci, odmítne komunikaci, která je mu nepřijemná; v případě potřeby požádá o pomoc	Rozlišuje základní lidské vlastnosti, kladné i záporné Osvojuje si základní pravidla slušného chování	Soužití a chování lidí, mezilidské vztahy, komunikace, pravidla slušného chování, bajky, legendy o svatých Úcta ke stáří, potřeba pomáhat Osobní bezpečí a zdraví	OSV7 OSV3, OSV10 Čj

n18 - rozlišuje děj v minulosti, přítomnosti a budoucnosti n38 - uplatňuje základní pravidla účastníků silničního provozu n26 - pozoruje, popíše a porovná viditelné proměny v přírodě v jednotlivých ročních obdobích	Umí pozorovat a charakterizovat změny v Přírodě	Orientace v čase Pravidla silničního provozu Změny rostlin, zvířat, řek, hor, luk apod. v průběhu roku	Tv ENV1
--	---	--	----------------

3. ročník – témata: Obydlí, Řemesla, Od zrna po chléb

Když je nyní dítěti devět let, prodělává rozhodující zlom ve svém vztahu ke světu: ze světa jako součásti lidské bytosti se stává svět okolní v běžném smyslu slova. Pociťovanou spojitost se světem chce nyní dítě uchopit a v pravém smyslu slova pochopit, jak jen to v tom věku dokáže. Z toho se může rozvinout pochopení pro přírodu, zvířata, člověka, práci i techniku.

Výuka probíhá v epochách, důraz je kladen na praktické činnosti dětí v reálném prostředí.

Téma: Obydlí

Pokud dítě v jedné epoše pozná teoreticky a prakticky všechno to, co patří ke stavbě domu, pak pochopí komplexní pracovní procesy, které se odvíjejí po delší dobu. Tím je inteligence vzdělávána na konkrétních objektech. Realizuje se skutečná stavba hřiště, domečku, pece apod. Děti se zabývají vším, co se týká stavění: cihly, malta, suroviny na přípravu, postup zpracování surovin ve výrobě. Děti prožijí smysl a hodnotu lidské práce. Je posilována vůle dětí pozitivně proměňovat své prostředí.

Očekávané výstupy RVP	Školní výstupy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
n20 – uplatňuje elementární poznatky o činnostech člověka a práci lidí. Na příkladech porovnává minulost a současnost n24 - srovnává a hodnotí na vybraných ukázkách způsob života a práce předků na našem území v minulosti a současnosti s využitím regionálních specific n33 - zhodnotí některé konkrétní činnosti člověka v přírodě a rozlišuje aktivity, které mohou prostředí i zdraví člověka podporovat nebo poškozovat	Pochopí komplexní pracovní proces stavby domu	Člověk a „používání prvků“ při stavbě domu, činnost člověka dříve a dnes Proměny způsobu života, bydlení, životní podmínky Ohleduplné chování v přírodě, ochrana přírody Stavba modelu obydlí podle vlastního návrhu Praktické vyzkoušení stavebních postupů Práce s jednoduchými nástroji a nářadím Jednoduché postupy opracování dřeva	Ruční práce ENV4 Vv Člověk a svět práce

Téma: Řemesla

Prostřednictvím různých praktických činností se děti seznamují s minulostí a současností některých profesí. Uvědomují si rozdíly mezi řemesly dříve a nyní, např. mlynář, kovář, švec... Výběr řemesel může být zaměřen dle charakteru regionu. Skrze prožitky si uvědomují hodnotu lidské práce a učí se kladnému vztahu k ní.

Očekávané výstupy RVP	Školní výstupy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
n20 – uplatňuje elementární poznatky o činnostech člověka a práci lidí. Na příkladech porovnává minulost a současnost. n11 - odvodí význam a potřebu různých povolání a pracovních činností. n24 - srovnává a hodnotí na vybraných ukázkách způsob života a práce předků na našem území v minulosti a současnosti s využitím regionálních specifik.		Prapůvodní lidská povolání, činnost člověka dříve a dnes Seznámení se s tradičními řemesly Praktické vyzkoušení některých řemesel Současnost a minulost v našem životě Proměny způsobu života, bydlení, životní podmínky	Člověk a svět práce ENV2

Téma: Od zrna po chléb

Tato epocha umožňuje dětem poznat, prožít a realizovat proces pěstování rostlin – obilí. Epocha začíná přípravou půdy (orba, hnojení, setí). Děti pozorují a srovnávají různé druhy obilí. Naučí se pozorovat, jak obilí klíčí, roste, zraje. Děti obilí také sklízí a pokud možno také mlátí. Nakonec se učí péct z mouky, kterou samy připravily mletím. Epocha se realizuje ve 3. a 4. ročníku.

Děti zažijí vděčnost a úctu k rostlinnému světu, poznají konkrétní výsledky svědomité péče o rostliny. Zvířata poznávají jako pomocníky (domácí zvířata – skot).

Očekávané výstupy RVP	Školní výstupy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
n29 - objevuje a zjišťuje propojenost prvků živé a neživé přírody, princip rovnováhy přírody a nachází souvislosti mezi konečným vzhledem přírody a činností člověka n28 - změří základní veličiny pomocí jednoduchých nástrojů a přístrojů	Prožije a realizuje proces pěstování rostlin – obilí	Člověk a země: rolník a jeho činnosti, rovnováha v přírodě, půda, obilniny Měření pole, vážení surovin	ENV3 M

<p>n24 - srovnává a hodnotí na vybraných ukázkách způsob života a práce předků na našem území v minulosti a současnosti s využitím regionálních specific</p> <p>n45 - uplatňuje základní dovednosti a návyky související s podporou zdraví a jeho preventivní ochranou</p> <p>n27 - roztrídí některé přírodniny podle nápadných určujících znaků, uvede příklady výskytu ve známé lokalitě</p>	<p>Roztrídí základní druhy obilovin</p>	<p>Pozorování v procesu získávání potravin ze zemědělských plodin – na příkladu obdělávání vlastního pole, sklizně a pečení chleba</p> <p>Zpracování obilí (sklizeň, mlácení, zbavování plev, mletí)</p> <p>Proměny způsobu života, bydlení, životní podmínky</p> <p>Péče o zdraví, ošetření drobných úrazů a poranění, první pomoc, předcházení úrazům, duševní hygiena</p> <p>Základní plodiny</p> <p>Základy stolování</p>	<p>ENV3</p> <p>Tv</p> <p>Vv</p> <p>Člověk a svět práce</p>
--	---	---	--

4. - 5. ročník

Témata: Orientace v prostoru a čase, Město, region a naše vlast

Předmět je vyučován v epochách. Jestliže v prvních třech letech dominovala obecná hlediska (spojitost s přírodou – znalost pracovních procesů a souvislostí), obrací se nyní pohled do prostoru a času. Tím se ještě jednou vytváří nový zdroj, který se však nyní začleňuje do souřadnic prostoru a času.

Nejbližší okolí – město, vesnice – by nyní mělo dítě zažít v jeho zeměpisně-prostorovém a historicky-časovém vývoji až do aktuální současnosti. Odstup, jenž v tomto věku charakterizuje poměr dítěte ke světu, se tím může proměnit v pocit sociální a prostorové sounáležitosti.

Téma: Orientace v prostoru a čase

Očekávané výstupy RVP	Školní výstupy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
<p>n21 - pracuje s časovými údaji a využívá jich k pochopení vztahů mezi ději a jevy</p> <p>n05 - určí světové strany v přírodě, orientuje se podle nich a řídí se podle zásad bezpečného pohybu a pobytu v přírodě</p> <p>n04 - určí a vysvětlí polohu svého bydliště nebo pobytu vzhledem ke krajině a státu</p> <p>n06 - rozlišuje mezi náčrt, plány a základními typy map</p> <p>n30 - vysvětlí na základě elementárních poznatků o Zemi jako součásti vesmíru, souvislost s rozdělením času a střídáním ročních období</p>	<p>Má představu o postavení planet vzhledem k Slunci</p>	<p>Orientace v čase, kalendář, generace, letopočet</p> <p>Orientace v okolní krajině, pozorování běhu Slunce</p> <p>Orientace v prostoru, vycházky do okolí</p> <p>Vysvětlivky, plán města, cesta do školy, bydliště</p> <p>Vesmír a Země</p> <p>Země jako vesmírné těleso, planety sluneční soustavy</p>	<p>M</p> <p>Vv</p> <p>Čj</p>

Téma: Město, region a naše vlast

Očekávané výstupy z RVP	Školní výstupy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
<p>n03 - rozliší přírodní a umělé prvky v okolní krajině a vyjádří různými způsoby její estetické výhody a rozmanitost</p> <p>n01 - vyznačí v jednoduchém plánu místo svého bydliště a školy a cestu na určené místo, rozliší možná nebezpečí v nejbližším okolí</p> <p>n02 - začlení svou obec (město) do příslušného kraje, pozoruje a popíše změny v nejbližším okolí, v obci (městě)</p> <p>n07 - vyhledává typické regionální zvláštnosti přírody, osídlení, hospodářství a kultury, jednoduchým způsobem posoudí jejich význam z hlediska přírodního, historického</p> <p>n19 - pojmenuje některé rodáky, kulturní a historické památky, významné události regionu, interpretuje některé pověsti nebo báje spjaté s místem, v němž žije</p> <p>n17 - poukáže v nejbližším společenském a přírodním prostředí na změny a některé problémy a navrhne možnosti zlepšení životního prostředí obce (města)</p> <p>n22 - využívá archivů, knihoven, sbírek muzeí a galerií jako informačních zdrojů pro pochopení minulosti, zdůvodní základní význam chráněných částí přírody, kulturních památek</p> <p>n23 - rozeznává současné a minulé a orientuje se v hlavních reáliích minulosti a současnosti naší vlasti s využitím regionálních specifik</p> <p>n25 - objasní historické důvody pro zařazení státních svátků a významných dnů</p> <p>n09 - rozlišuje hlavní orgány státní moci a některé jejich zástupce, symboly naše státu a jejich význam</p> <p>n06 - vyhledává jednoduché údaje o přírodních podmínkách na mapách naší republiky</p> <p>n05 - určí světové strany podle mapy, orientuje se podle nich a zná polohu svého bydliště vzhledem ke státu</p>	<p>Zakreslí polohu školy, města, vesnice z ptáčích perspektiv</p> <p>Charakterizuje život a tradice Čech, Moravy a Slezska</p> <p>Vyjmenuje některé známé kulturní a historické památky</p>	<p>Okolní krajina, vliv člověka na životní prostředí</p> <p>Obec, místní krajina, kresba jednoduché mapy</p> <p>Místní oblast – region</p> <p>Region (kraj), regionální památky</p> <p>Současnost a minulost, báje a pověsti</p> <p>Globální problémy přírodního prostředí</p> <p>Návštěva knihovny, muzea, regionální památky</p> <p>Současnost a minulost v našem životě, cesta po proudu hlavních řek, vývoj krajiny, osídlení</p> <p>Česká republika</p> <p>Naše vlast, hlavní město, státní symboly</p>	<p>ENV3, ENV4 DEM1</p> <p>Vv, M</p> <p>Čj</p> <p>ENV4</p> <p>MED1</p> <p>DEM1, DEM2</p>

Téma: Nauka o člověku, zvířatech a rostlinách

Zvířecí říši se pokoušíme rozdělit tak, že v pozadí pozorujeme rozdělení fyzické formy člověka na organizaci hlavy, soustavu trupu a metabolicko-motorickou soustavu. Dítě může získat obraz říše zvířat jako člověka „ve specializovaných formách“ rozprostřeného po celé Zemi. Tím pocítově prožije něco z jedinečnosti člověka, který není tak jako zvířata předurčen, vázán instinkty a definován svým chováním, ale založen svou nespécializovaností a univerzalitou k svobodě. A právě na tomto prožitku, že člověk je extraktem a syntetickým shrnutím celé říše zvířat na vyšším stupni, je založena výuka v tomto ročníku.

Při seznamování s rostlinnou říší je třeba v první řadě navázat na pozorování zvířat ve vztahu k člověku. Hlavní váhu klademe na výuku botaniky. Je třeba nejprve mluvit o podmínkách růstu rostlin (půdní podmínky, vlhkost, teplo a světlo), abychom poznali přirozené životní stanoviště rostlin. Jedním z cílů výuky tedy je, abychom dětem zprostředkovali spolupatříčnost Země a jejího okolí s rostlinou.

Očekávané výstupy RVP	Školní výstupy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
<p>n46 - ošetří drobná poranění a zajistí lékařskou pomoc</p> <p>n32 - porovnává na základě pozorování základní projevy života konkrétních organismů, prakticky třídí organismy do známých skupin, využívá k tomu i jednotlivé klíče a atlasy</p> <p>n40 - využívá poznatků o lidském těle k vysvětlení jednotlivých orgánových soustav a podpoře vlastního zdravého způsobu života</p>	<p>Popíše vnější stavbu těla a způsob života některých zástupců hlavonožců, skotu, ptáků, šelem, kopytníků, zachytí je kresbou či malbou</p> <p>Rozlišuje lidskou tělesnou podobu na hlavu, trup, končetiny a popíše jejich funkci a vztah ke světu</p> <p>Uvede základní smysly člověka a všimá si jejich soustředění na lidské hlavě</p> <p>Odvodí na základě pozorování přírody nebo na příkladě závislost rostlinného růstu na vodě, charakteru půdy a dalších podmínkách prostředí</p> <p>Na základě pozorování popíše stavbu rostlinného těla</p>	<p>První pomoc, péče o zdraví</p> <p>Živočichové, znaky života, projevy chování, stavba těla vybraných živočichů, životní potřeby, průběh a způsob života, funkce</p> <p>Lidské tělo, péče o zdraví, zdravá výživa, základní stavba a funkce</p> <p>Životní podmínky, rovnováha v přírodě Vlastnosti látek, životní podmínky Vývojové fáze člověka (porovnání s evoluční řadou rostlin)</p>	<p>Vv</p> <p>Čj</p> <p>Tv</p>

Téma: Naše vlast a střední Evropa

Témata jsou vyučována v epochách.

Je třeba zdůraznit morální složku zeměpisného vyučování. Když dítě poznává, jak jsou rozloženy věci kolem něj v prostoru, získává také láskyplnější vztah k lidem kolem sebe, ke svým blízkým.

Vyučování by mělo mít takový charakter, aby žákovi zprostředkovalo zájem o svět a odvalu k životu. K tomu patří pozvolna se stupňující pochopení pro zemi jako přírodní prostor

s určitými životními rytmy, do nichž je člověk zahrnut, které ale zároveň mění tím, že hospodáří a zakládá kulturu. Měla by se tímto založit odhodlanost pracovat zodpovědně i určité ekologické vědomí.

Žáci by si měli uvědomit postavení naší země ve střední Evropě se všemi aspekty geografickými, přírodními a kulturně-historickými. Poznávají stavbu Země z geologického hlediska, složení zemské kůry (horniny, nerosty) vždy v návaznosti na konkrétní zeměpisnou oblast. S ČR se seznamují ve smyslu jejich přírodních, kulturních a hospodářských charakteristik, poznávají odlišnosti jiných zemí a kultur Evropy.

Žáci by se měli se světem seznámit tak, aby dokázali s těmito poznatky spojit také pocity. Pro líčení si vybíráme různé oblasti a kraje střední Evropy. Měl by být položen základ určitému topografickému vědění o střední Evropě, takže si žáci mohou vytvořit obraz o trojím charakteru její krajiny, vyjádřeném v rovinách, pahorkatinách a vysokých horách.

Očekávané výstupy z RVP	Školní výstupy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
<p>n23 - rozeznává současné a minulé a orientuje se v hlavních reáliích minulosti a současnosti naší vlasti s využitím regionálních specifik</p> <p>n25 - objasní historické důvody pro zařazení státních svátků a významných dnů</p> <p>n09 - rozlišuje hlavní orgány státní moci a některé jejich zástupce, symboly naše státu a jejich význam</p> <p>n06 - vyhledává jednoduché údaje o přírodních podmínkách na mapách naší republiky</p> <p>n05 - určí světové strany podle mapy, orientuje se podle nich a zná polohu svého bydliště vzhledem ke státu</p> <p>n43 - uplatňuje účelné způsoby chování v situacích ohrožujících zdraví a v modelových situacích stimuluje mimořádné události</p>	<p>Rozlišuje základní průmyslová odvětví, zemědělské oblasti</p> <p>Rozlišuje a určuje základní typy krajin ve spojení s podnebím a počasím</p>	<p>Česká republika</p> <p>Současnost a minulost v našem životě, cesta po proudu hlavních řek, vývoj krajiny, osídlení</p> <p>Mapy obecně zeměpisné a tématické, významná města a oblasti, podnebí, počasí, typy krajin</p> <p>Světové strany, orientace na mapách</p> <p>Bezpečné chování v rizikovém prostředí</p>	<p>Čj</p> <p>Vv</p> <p>DEM1</p> <p>DEM2</p> <p>OSV10</p>
<p>n06 - vyhledává jednoduché údaje o přírodních podmínkách na mapách střední Evropy</p> <p>n08 - zprostředkuje ostatním zkušenosti, zážitky a zajímavosti z vlastních cest a porovná způsob života a přírodu v naší vlasti i v jiných zemích</p>	<p>Rozlišuje klimatické poměry, typy krajin</p> <p>Rozlišuje polarity oblastí (sever - jih, východ – západ)</p>	<p>Mapy obecně zeměpisné a tématické, cesta po proudu hlavních řek (Labe, Dunaj, Odra, Rýn), důležitá města a přístavy, dopravní cesty (kanály, obchod přes moře)</p> <p>Evropa, svět</p>	<p>GLO1</p>

Téma: Nauka o rostlinách

Tak, jako je rostlina počiťována jako jeden celek se Zemí, mělo by se v tomto vztahu dítě cítit jako obyvatel Země. Pozorování směřuje do různých stupňů rostlinného života s jednotlivými vývojovými fázemi dítěte: od hub až ke kvetoucím rostlinám. Je přitom důležité vyhnout se vnějším analogiím. Je třeba v uměleckém smyslu představit z každé rostliny to nejcharakterističtější a vtáhnout děti do tohoto líčení a prožívání právě v raném stupni vývoje jejich vědomí.

Očekávané výstupy RVP	Školní výstupy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
<p>n31 - zkoumá základní společenstva ve vybraných lokalitách regionu, zdůvodní podstatné vzájemné vazby mezi organismy a nachází mezi nimi shody a rozdíly, všímá si přizpůsobení organismů různým prostředím</p> <p>n34 - založí jednoduchý pokus, naplánuje a zdůvodní postup, vyhodnotí a vysvětlí výsledky pokusu</p>	<p>Odvodí na základě pozorování přírody nebo na příkladě závislost rostlinného růstu na vodě, charakteru půdy a dalších podmínkách prostředí</p> <p>Vysvětlí odlišnost ve výživě zelených rostlin a hub</p> <p>Rozliší nejznámější jedlé a jedovaté houby</p> <p>Na základě pozorování popíše stavbu rostlinného těla</p> <p>Uvede příklady odlišných životních forem vyšších rostlin na základě pozorování přírody</p> <p>Objasní roli lišejníků jako indikátorů čistoty životního prostředí</p>	<p>Životní podmínky, rovnováha v přírodě</p> <p>Vlastnosti látek, životní podmínky</p> <p>Vývojové fáze člověka (porovnání s evoluční řadou rostlin)</p> <p>Houby</p> <p>Rostliny (stavba těla)</p> <p>Poznávání zástupců běžných druhů (lišejníky, mechorosty, kaprad'orosty, plavuně, přesličky, rostlinná patra).</p>	<p>ENV 1, ENV 2</p> <p>Vv</p>

Téma: Člověk a zdraví

Očekávané výstupy z RVP	Školní výstupy	Učivo	Přesahy a vazby průřezová témata
n41 - rozlišuje jednotlivé etapy lidského života a orientuje se ve vývoji dítěte před a po jeho narození. n47 - uplatňuje ohleduplné chování k druhému pohlaví a orientuje se v bezpečných způsobech sexuálního chování mezi chlapci a děvčaty v daném věku. n42 - účelně plánuje svůj čas pro učení, práci, zábavu a odpočinek podle vlastních potřeb s ohledem na oprávněné nároky jiných osob. n44 - předvede v modelových situacích osvojené jednoduché způsoby odmítání návykových látek		Rodičovství, základy společenského chování Kluci a holky – jsme stejní i jiní Režim dne, osobní a duševní hygiena, životospráva Využití volného času, ostražitost v jednání s neznámými lidmi Odvaha říci ne, když se mi něco nelíbí	OSV7 OSV4 OSV8

Poznámka: Očekávané výstupy tématu Člověk a zdraví uvedené v poslední tabulce se mohou realizovat průběžně ve všech předmětech. Je potřeba na nich pracovat neustále, není proto vhodné je zařadit jen jako téma jedné hodiny.

Témata: Starověké kultury, Řecko

Témata jsou vyučována v epochách.

Nejprve se dítě „ubytuje“ v krajině a dějinách svého blízkého okolí. Pohled dítěte se nyní obrací od jeho okolí do dálky, časově i prostorově.

Nyní v dítěti procítá schopnost a zájem spojovat se s obsáhlejšími dějinnými souvislostmi, přijímat dějinné „pojmy“.

Pohled dítěte zpočátku vědomě zaměřujeme na mimoevropské kultury. V centru pozornosti tu stojí staré orientální kultury Persie, Mezopotámie a Egypta. Učitel by si měl uvědomovat, že tyto vyspělé kultury jsou zvlášť výraznými příklady kulturních forem, které se časově i zeměpisně objevovaly v obdobné podobě na různých místech. Následují řecké dějiny od dob Homéra až k setkání řecké kultury s kulturou orientální v době Alexandrových tažení.

Téma: Starověké kultury

Očekávané výstupy RVP	Školní výstupy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
n16 - rozlišuje základní formy vlastnictví, používá peníze v běžných situacích.	Uvede příklady zdrojů informací minulosti Orientuje se na časové ose Rozliší souvislosti mezi přírodními podmínkami a vznikem prvních zemědělských civilizací Uvede příklady nejznámějších památek	Historické prameny, historický čas a prostor Nejstarší starověké civilizace Persie, Mezopotámie, Egypt Společenské skupiny ve starověkých kulturách Formy vlastnictví ve starověkých kulturách	ENV3 MUL4

Téma: Řecko

Očekávané výstupy RVP	Školní výstupy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
<p>n15 - rozpozná ve svém okolí chování a jednání, která porušují základní lidská práva nebo demokratické principy.</p> <p>n13 - vyjádří na základě vlastních zkušeností základní vztahy mezi lidmi, vyvodí a dodržuje pravidla pro soužití ve škole, mezi chlapci a dívkami, v rodině, v obci (městě).</p> <p>n14 - rozlišuje základní rozdíly mezi jednotlivci, obhájí při konkrétních činnostech své názory, popřípadě připustí svůj omyl, dohodne se na společném postupu a řešení se spolužáky.</p>	<p>Charakterizuje řecké dějiny od dob Homéra až k setkání řecké kultury s kulturou orientální v době Alexandrových tažení</p> <p>Charakterizuje protiklad Sparty a Athén</p>	<p>Antické Řecko, řecko-perské války, Perikles, Alexandr Veliký, Makedonská říše, řecká mytologie</p> <p>Právo a spravedlnost</p> <p>Mezilidské vztahy, školní řád</p>	<p>DEM3, DEM4</p> <p>Čj - dramatizace</p> <p>Vv</p> <p>DEM4</p> <p>OSV7</p>

DĚJEPIS

Charakteristika předmětu

Dějepis navazuje na některé tématy obsahy předmětu Člověk a svět prvního stupně a na druhém stupni je dál rozvádí. Žák tak prochází v různých souvislostech a formách celými dějinami lidstva od pravěku až do současnosti. Prostřednictvím vlastivědné výuky se seznamuje s krajinou a dějinami té oblasti, kde žije. Probudí se v něm první představy o historickém vývoji. Teprve potom přichází výuka dějepisu a pohled dítěte se časově i prostorově rozšiřuje. Vyučování dějepisu sleduje průběh vývoje lidstva od mytického, předdějinného kulturního stupně až k rozvoji hmotné kultury a jejich projevů v obecně kulturním, náboženském, sociálním, politickém a ekologickém ohledu.

Výuka dějepisu má za úkol zprostředkovat žákovi obrazy a ideje o dějinných souvislostech vývoje lidstva. Žák si má v průběhu výuky uvědomit a prožít, že lidská existence spočívá v neustálém vývoji, že pojem člověka v sobě pojímá pestrost a různorodost kulturních vývojových stupňů lidstva a rozmanitost národů účastníků se dějinných procesů. Učitel by měl největší důraz klást na to, aby byla vyučovací látka zaměřena kulturně-historicky. Vyplývá z toho, že v centru pozornosti stojí život člověka, jeho postoj ke světu, způsob práce či vynálezy, které proměnily tvář země a život lidí.

Metoda vyučování je v 6. ročníku shodná s metodami a postupy používanými v 5. ročníku. V 6. ročníku má dějepis podobu vypravovaného příběhu a zahrnuje období až do konce středověku. Zde dominují biografické popisy, které by však měly mít kulturně-historickou a antropologickou hodnotu. V 7. a 8. ročníku se zájem žáka zaměřuje na realisticko-technické poznávání a chápání dějin novověku. Dějepis 9. ročníku slouží vyhledávání dějinných vztahů, poznávání historických procesů, probuzení zájmu o svět a zaměřuje se taktéž na novověk. Výuka novověku je v každém ročníku pojímána ve smyslu civilizačního vývoje jako celku. Vybrané historické jevy z oblasti technického, hospodářského, sociálního, ideového či politického vývoje je třeba pojímat jako symptomy a projevy daného období a zasadit je do kontextu a do souvislosti celého civilizačního vývoje.

Dochází tedy k přechodu od obrazného a vyprávěného líčení dějin na kauzálně-rationální pojetí dějepisu a posléze k uchopování širších ideových dějinných souvislostí, což odpovídá vývojovým podmínkám žáka.

Samostatným tématem (epochou) v 9. ročníku jsou dějiny umění. Pozorování velkých mistrovských děl má v mladém člověku probudit radost a nadšení pro krásu a velikost umění. Při tom jde nejprve především o to, aby se pozorovatel stal bdělým, aby zjemnil své vnímání a učinil je citlivějším - aby se učil vidět. Další důležitý aspekt pozorování spočívá v tom, že zaměříme pohled na charakteristické rozdíly tří vybraných epoch: Co je krásné pro Egyptana? Jak prožívá krásu Řek? Jaký ideál krásy, jaký pojem krásy vyvinula renesance? Na příkladu vývoje umění může být čitelné něco z vývojové cesty lidstva. Jednotlivé stupně "Egypt - Řecko - renesance" mohou zviditelnit kroky vývoje lidského vědomí.

Kromě pochopení širších dějinných souvislostí přináší dějepis některá témata vzdělávacího oboru Výchova k občanství. Zde se výuka zaměřuje na vytváření zdravého a jistého úsudku, který je základem každého opravdového sociálního jednání a tím také předpokladem pro plnění úkolů, které vyplývají z života jedince jako občana. Vede žáka k prohloubení poznání základních společenských vztahů a vazeb, k orientaci po historických kořenech aktuálních sociálních témat a problémů. Jde o témata, která jsou úzce propojena s dějepisnými tématy, v nichž žák prožívá a uvědomuje si různé vývojové aspekty občanského života, především vývoj a měnící se podobu státních forem, vztahu jedince a společnosti, jeho práv a povinností, jakož i otázek duchovního, státního a hospodářského života společnosti.

Sociální zkušenosti žáci získávají v konkrétních sociálních situacích a procesech, sociální dovednosti vyrůstají z praktického sociálního konání. Z tohoto důvodu stojí znalosti a dovednosti, které si žák osvojuje, v úzké souvislosti s hlavními principy a celkovou koncepcí celého ŠVP waldorfská škola a všech vzdělávacích oblastí a vyučovacích oborů a především s průřezovými tématy Osobnostní a sociální výchova, Výchova demokratického občana a Multikulturní výchova. Výuka dějepisu znalosti a dovednosti těchto průřezových témat doplňuje a upevňuje ve vztahu k životu jedince jako občana. Navíc zasahuje mnoho témat z oboru Výchova k občanství do praktického každodenního života školy.

Tématy okruhu Stát a právo a Mezinárodní vztahy, Globální svět z oboru Výchova k občanství mají přímou vazbu na společenskovední části předmětu

zeměpis a jsou do značné míry jejím obsahem, tématický okruh Stát a hospodářství je ve velké míře zapracován do předmětu matematika.

Pro rozvoj žáka v tomto oboru jsou rovněž klíčové občanský postoj a občanská angažovanost vyučujících, především jeho třídního učitele. Spolupráce učitelů v rámci školy, jež funguje na principech samosprávy a kolegiálního vedení, je nezanedbatelnou součástí Výchovy k občanství, která spočívá v organizaci života školy. Podobně významný je pro žáka také zážitek ze spolupráce mezi učiteli na jedné a rodiči na druhé straně. Tyto praktické sociální situace reálného sociálního života školy vedou ke skutečné výchově sociálních a občanských schopností. Proto často témata vzdělávacího oboru Výchova k občanství plynule přechází do dalších oblastí podobně jako průřezová témata a tvoří integrativní součást realizovaných vzdělávacích obsahů.

Rozvíjení kompetencí

Kompetence k učení

- Žáky vedeme k sebehodnocení.
- Individuálním přístupem k žákům maximalizujeme jejich šanci prožít úspěch.
- Žákům umožňujeme ve vhodných případech realizovat vlastní nápady, podněcujeme jejich tvořivost.
- Učíme se vytvářet takové situace, v nichž má žák radost z učení pro samotné učení a pro jeho další přínos.

Kompetence k řešení problémů

- Děti vedeme k aktivnímu podílu na všech fázích činnosti, na plánování, přípravě, realizaci i hodnocení.

Kompetence komunikativní

- Vedeme žáky ke vhodné komunikaci se spolužáky, s učiteli a ostatními dospělými ve škole i mimo školu.
- Učíme žáky obhajovat a argumentovat vhodnou formou svůj vlastní názor a zároveň poslouchat názor jiných.
- Podporujeme přátelské vztahy ve třídách a mezi třídami.
- Začleňujeme metody kooperativního učení a jejich prostřednictvím vedeme děti ke spolupráci při vyučování.

Kompetence sociální a personální

- Během vzdělávání používáme skupinovou práci žáků, vzájemnou pomoc při učení.
- Sociální kompetence vyvozujeme na praktických cvičeních a úkolech.
- Usilujeme o to, aby žáci prokázali schopnost střídání rolí ve skupině.
- Žáky vedeme k respektování společně dohodnutých pravidel chování, na jejichž formulaci se sami podílejí.
- Učíme je zároveň k odmítavému postoji ke všemu, co narušuje dobré vztahy mezi žáky.
- Chceme žáky naučit základům kooperace a týmové práce.

Kompetence občanské

- Ve třídních kolektivech žáci společně stanovují pravidla chování.
- Jsou respektovány individuální rozdíly (národnostní, kulturní).
- Ve výuce je kladen důraz na prožitek
- Při pobytech v přírodě se žáci chovají jako zodpovědné osoby.

Kompetence pracovní

- Vedeme je k objektivnímu sebehodnocení a posouzení s reálnými možnostmi při profesní orientaci.
- Výuku doplňujeme o praktické exkurze.
- Individuálním přístupem a spoluprací s rodiči pomáháme žákům při profesní orientaci.

Vzdělávací obsah předmětu

6.ročník

Téma: Starověké civilizace, Řecko, Řím, stěhování národů

Žák získá představu o rozdílech ve vývoji civilizací v evropském prostoru (vyspělé kultury ve srovnání se středoevropským prostorem).

Očekávané výstupy RVP	Školní výstupy	Učivo	Přesahy a vazby, přířezová témata
<p>D01 - uvede konkrétní příklady důležitosti a potřebnosti dějepisných poznatků</p> <p>D02 - uvede příklady zdrojů informací o minulosti; pojmenuje instituce, kde jsou tyto zdroje shromažďovány</p> <p>D07 - rozpozná souvislost mezi přírodními podmínkami a vznikem prvních velkých zemědělských civilizací</p> <p>D10 - porovná formy vlády a postavení společenských skupin v jednotlivých státech a vysvětlí podstatu antické demokracie</p> <p>D09 - demonstruje na konkrétních příkladech přínos antické kultury a uvede osobnosti antiky důležité pro evropskou civilizaci, zrod křesťanství a souvislost s judaismem</p> <p>D08 - uvede nejvýznamnější typy památek, které se staly součástí světového kulturního dědictví</p> <p>D04 - charakterizuje život pravěkých sběračů a lovců, jejich materiální a duchovní kulturu</p> <p>O15 - rozlišuje a porovnává různé formy vlastnictví, uvede jejich příklady</p> <p>D05 - objasní význam zemědělství, dobytčáctví a zpracování kovů pro lidskou společnost</p> <p>D06 - uvede příklady archeologických kultur na našem území</p> <p>D03 - orientuje se na časové ose a v historické mapě, řadí hlavní historické epochy v chronologickém sledu</p>	<p>Charakterizuje přechod od republiky k císařství</p> <p>Vysvětlí hlavní důvody rozpadu římské říše</p> <p>Porovná vyspělou antickou civilizaci se zemědělskou společností střední Evropy a barbarskými národy</p>	<p>Historické prameny, historický čas a prostor</p> <p>Nejstarší starověké civilizace Indie, Persie, Mezopotámie, Egypt</p> <p>Společenské skupiny ve starověkých kulturách</p> <p>Formy vlastnictví ve starověkých kulturách</p> <p>Antické Řecko, řecko-perské války, Perikles, Alexandr Veliký, Makedonská říše, řecká mytologie</p> <p>Založení Říma</p> <p>Římská republika (panské války, sociální reformy)</p> <p>Vybrané významné postavy římské republiky</p> <p>Římské císařství</p> <p>Římská kultura a římské právo</p> <p>Antické památky</p> <p>Vznik a šíření křesťanství</p> <p>Rozpad římské říše</p> <p>Pravěcí sběrači a lovci a jejich kultura</p> <p>Stěhování národů</p>	<p>DEM1, DEM2, DEM3, DEM4</p>

Téma: Vývoj Evropy a Čech ve středověku do husitských válek

Očekávané výstupy RVP	Školní výstupy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
<p>D11 - popíše podstatnou změnu evropské situace, která nastala v důsledku příchodu nových etnik, christianizace a vzniku států</p> <p>D12 - porovná základní rysy západoevropské, byzantsko-slovanské a islámské kulturní oblasti</p> <p>D13 - objasní situaci Velkomoravské říše a vnitřní vývoj českého státu a postavení těchto státních útvarů v evropských souvislostech</p> <p>D14 - vymezi úlohu křesťanství a víry v životě středověkého člověka, konflikty mezi světskou a církevní mocí, vztah křesťanství ke kacířství a jiným věroukám</p> <p>D15 - ilustruje postavení jednotlivých vrstev středověké společnosti, uvede příklady románské a gotické kultury</p> <p>O15 - rozlišuje a porovnává různé formy vlastnictví, uvede jejich příklady</p> <p>D03 - orientuje se na časové ose a v historické mapě, řadí hlavní historické epochy v chronologickém sledu</p>		<p>Evropa po stěhování národů</p> <p>Vznik a šíření islámu Francká a arabská říše Sámova říše Velkomoravská říše v souvislosti se Svatou říší římskou a byzantskou říší, Cyril a Metoděj, šíření křesťanství Český stát, jeho vznik, vývoj a vztah k Svaté říši římské Společnost ve středověku, lenní systém, zemědělství, města, řemesla, hospodářství Role náboženství, křesťanství; kultura - románské a gotické umění Poslední Přemyslovci České země v době Karla IV.</p>	

7. ročník

Téma: Objevy a dobývání, počátky nové doby

Očekávané výstupy RVP	Školní výstupy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
D18 - popíše a demonstuje průběh zámořských objevů, jejich příčiny a důsledky D03 - orientuje se na časové ose a v historické mapě, řadí hlavní historické epochy v chronologickém sledu	Popíše příklady nových vynálezů, které zásadně ovlivnily život společnosti Popíše objevy v oblasti astronomie	Zeměpisné objevy (příčiny, vývoj, hlavní osobnosti, sociální a hospodářské důsledky) Vynálezy a objevy (knihtisk, chronometr) Zakladatelé moderní přírodovědy	GLO1, GLO2

Téma: Přejchod od středověku k novověku, náboženství a kultura

Očekávané výstupy RVP	Školní výstupy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
D16 - vysvětlí znovuobjevení antického ideálu člověka, nové myšlenky žádající reformu církve včetně reakce církve na tyto požadavky D17 - vymezí význam husitské tradice pro český politický a kulturní život D19 - objasní postavení českého státu v podmínkách Evropy rozdělené do řady mocenských a náboženských center a jeho postavení uvnitř habsburské monarchie D20 - objasní příčiny a důsledky vzniku třicetileté války a posoudí její důsledky D22 - rozpozná základní znaky jednotlivých kulturních stylů a uvede jejich představitele a příklady významných kulturních památek D03 - orientuje se na časové ose a v historické mapě, řadí hlavní historické epochy v chronologickém sledu		Jan Hus – význam jeho osobnosti Husitství Hlavní osobnosti a rysy reformace, renesance a humanismu České země v 2. polovině 15. století a v 16. století Jednota bratrská J. A. Komenský, rudolfínská doba Reformace, protireformace Habsburkové na českém trůnu České stavovské povstání, třicetiletá válka Renesance a barok	

8. ročník

Téma: Průmyslová revoluce a změny ve společnosti

Očekávané výstupy RVP	Školní výstupy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
<p>D23 - vysvětlí podstatné ekonomické, sociální, politické a kulturní změny ve vybraných zemích a u nás, které charakterizují modernizaci společnosti</p> <p>O15 - rozlišuje a porovnává různé formy vlastnictví, uvede jejich</p> <p>D24 - objasní souvislost mezi událostmi francouzské revoluce a napoleonských válek na jedné straně a rozbitím starých společenských struktur v Evropě na straně druhé</p> <p>D21 - na příkladech evropských dějin konkretizuje absolutismus, konstituční monarchie, parlamentarismus</p> <p>O09 - rozpoznává netolerantní, rasistické, xenofobní a extremistické projevy v chování lidí a zaujímá aktivní postoj proti všem projevům lidské nesnášenlivosti</p> <p>D03 - orientuje se na časové ose a v historické mapě, řadí hlavní historické epochy v chronologickém sledu</p>	<p>Uvede některé klíčové vynálezy, které byly klíčové pro rozvoj moderního hospodářství Na příkladech charakterizuje následky industrializace pro sociální život a pro životní styl obyvatelstva</p> <p>Na příkladech uvede ekologické následky industrializace</p>	<p>Hospodářství v době před průmyslovou revolucí</p> <p>Vznik a průběh průmyslové revoluce</p> <p>Vynálezy (Watt...)</p> <p>Rozvoj dopravy a různých odvětví průmyslu</p> <p>Sociální následky, vznik sociální otázky, pokusy o řešení sociální otázky</p> <p>Osvícenství a jeho vliv na kulturu a politiku, Marie Terezie, Josef II.</p> <p>Velká francouzská revoluce</p> <p>Vznik USA, počátky občanské společnosti, základní lidská práva</p> <p>Vznik moderního státu, absolutismus, parlamentarismus</p>	<p>DEM1, DEM2, DEM4</p>

Téma: České země, Evropa a svět v 19. století

Očekávané výstupy RVP	Školní výstupy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
<p>D24 - objasní souvislost mezi událostmi francouzské revoluce a napoleonských válek na jedné straně a rozbitím starých společenských struktur v Evropě na straně druhé</p> <p>D25 - porovná jednotlivé fáze utváření novodobého českého národa v souvislosti s národními hnutími vybraných evropských národů</p> <p>D26 - charakterizuje emancipační úsilí významných sociálních skupin; uvede požadavky formulované ve vybraných evropských revolucích D27 - na vybraných příkladech demonstruje základní politické proudy O02 - rozlišuje projevy vlastenectví od projevů nacionalismu</p> <p>D28 - vysvětlí rozdílné tempo modernizace a prohloubení nerovnoměrnosti vývoje jednotlivých částí Evropy a světa včetně důsledků, ke kterým tato nerovnoměrnost vedla; charakterizuje soupeření mezi velmocemi a vymezi význam kolonií</p> <p>D03 - orientuje se na časové ose a v historické mapě, řadí hlavní historické epochy v chronologickém sledu</p>		<p>Napoleon, Metternich, Evropa po roce 1815</p> <p>Revoluce roku 1848 jako celoevropský jev</p> <p>Národní obrození, vlastenectví a nacionalismus</p> <p>Vývoj v Rakousku, národnostní problémy</p> <p>Dualismus</p> <p>Politické proudy (konzervativismus, liberalismus, demokratismus, socialismus), ústava, politické strany, občanská práva</p> <p>Kultura 19. století v českých zemích a v Evropě</p> <p>Imperialismus, kolonialismus, zvyšování napětí</p>	<p>MUL5</p> <p>DEM3</p> <p>MUL1, MUL2, MUL3, MUL4, MUL5</p>

9. ročník

Téma: Historický vývoj 1. poloviny 20. století

Očekávané výstupy RVP	Školní výstupy	Učivo	Přesahy a vazby, přířezová témata
<p>D28 - charakterizuje soupeření mezi velmocemi a vymezi význam kolonií</p> <p>D30 - rozpozná klady a nedostatky demokratických systémů</p> <p>D31 - charakterizuje jednotlivé totalitní systémy, příčiny jejich nastolení v širších ekonomických a politických souvislostech a důsledky jejich existence pro svět; rozpozná destruktivní sílu totalitarismu a vypjatého nacionalismu</p> <p>D32 - na příkladech vyloučí antisemitismus, rasismus a jejich nepřijatelnost z hlediska lidských práv</p> <p>O02 - rozlišuje projevy vlastenectví od projevů nacionalismu</p> <p>O08 - objasní potřebu tolerance ve společnosti, respektuje kulturní zvláštnosti i odlišné názory, zájmy, způsoby chování a myšlení lidí, zaujímá tolerantní postoje k menšinám</p> <p>O09 - rozpoznává netolerantní, rasistické, xenofobní a extremistické projevy v chování lidí a zaujímá aktivní postoj proti všem projevům lidské nesnášenlivosti</p> <p>D33 - zhodnotí postavení ČSR v evropských souvislostech a jeho vnitřní sociální, politické, hospodářské a kulturní prostředí</p> <p>D29 - na příkladech demonstruje zneužití techniky ve světových válkách a jeho důsledky</p> <p>D03 - orientuje se na časové ose a v historické mapě, řadí hlavní historické epochy v chronologickém sledu</p>		<p>Imperialismus, vznik Trojspolku a Trojdohody</p> <p>1. světová válka, její důsledky pro politické uspořádání světa</p> <p>Politické změny v Rusku</p> <p>Vznik ČSR, T. G. Masaryk, vývoj a zánik ČSR – Mnichovská dohoda</p> <p>Evropský meziválečný vývoj, světová hospodářská krize a její důsledky</p> <p>Fašismus, nacismus – převzetí moci v Itálii a Německu</p>	<p>DEM4</p>

Téma: Historický vývoj 2. poloviny 20. století

Očekávané výstupy RVP	Školní výstupy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
<p>D30 - rozpozná klady a nedostatky demokratických systémů</p> <p>D31 - charakterizuje jednotlivé totalitní systémy, příčiny jejich nastolení v širších ekonomických a politických souvislostech a důsledky jejich existence pro svět; rozpozná destruktivní sílu totalitarismu a vypjatého nacionalismu</p> <p>D32 - na příkladech vyloučí antisemitismus, rasismus a jejich nepijatelnost z hlediska lidských práv</p> <p>O02 - rozlišuje projevy vlastenectví od projevů nacionalismu</p> <p>O08 - objasní potřebu tolerance ve společnosti, respektuje kulturní zvláštnosti i odlišné názory, zájmy, způsoby chování a myšlení lidí, zaujímá tolerantní postoje k menšinám</p> <p>O09 - rozpoznává netolerantní, rasistické, xenofobní a extremistické projevy v chování lidí a zaujímá aktivní postoj proti všem projevům lidské nesnášenlivosti</p> <p>D29 - na příkladech demonstruje zneužití techniky ve světových válkách a jeho důsledky</p> <p>D34 - vysvětlí příčiny a důsledky vzniku bipolárního světa; uvede příklady střetávání obou bloků</p> <p>D35 - vysvětlí a na příkladech doloží mocenské a politické důvody euroatlantické hospodářské a vojenské spolupráce</p> <p>D36 - posoudí postavení rozvojových zemí</p> <p>D37 - prokáže základní orientaci v problémech současného světa</p> <p>O37 - uvede příklady mezinárodního terorismu a zaujme vlastní postoj ke způsobům jeho potírání</p> <p>D03 - orientuje se na časové ose a v historické mapě, řadí hlavní historické epochy v chronologickém sledu</p>		<p>2. světová válka, její průběh a důsledky</p> <p>Poválečný vývoj v Evropě a Československu, komunismus, 1948, politické procesy, rok 1968, normalizace</p> <p>Studená válka, problémy bipolárního světa</p> <p>Rozpad koloniálního systému</p> <p>Rozpad komunistických režimů</p> <p>Porušování lidských práv totalitními systémy (Čína, Tibet...)</p> <p>Globální problémy současnosti (globalizace, ekologie, terorismus, civilizační choroby a změna životního stylu...)</p>	<p>DEM2, DEM3, DEM4</p> <p>GLO1, GLO2, GLO3</p> <p>MUL1, MUL2, MUL3, MUL4, MUL5</p>

Téma: Dějiny umění

Očekávané výstupy RVP	Školní výstupy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
D09 - demonstruje na konkrétních příkladech přínos antické kultury a uvede osobnosti antiky důležité pro evropskou civilizaci, zrod křesťanství a souvislost s judaismem D22 - rozpozná základní znaky jednotlivých kulturních stylů a uvede jejich představitele a příklady významných kulturních památek		Cvičení na rozvoj citu pro smyslové vnímání, cvičení intenzivního, bdělého, vědomého vidění a naslouchání Pěstování estetického úsudku prostřednictvím setkání s uměním v čase a prostoru, cvičení jemnějšího a diferencovanějšího vnímání kvality Hledání charakteristických znaků a rozdílů v prožitku ideálu krásy v těchto epochách: Egypt – Řecko – Renesance	

6. – 9. ročník – integrované téma: Výchova k občanství

Očekávané výstupy RVP	Školní výstupy	Učivo	Přesahy a vazby, přířezová témata
<p>Člověk ve společnosti</p> <p>O03 - zdůvodní nepřijatelnost vandalského chování a aktivně proti němu vystupuje</p> <p>O04 - zhodnotí nabídku kulturních institucí a cíleně z ní vybírá akce, které ho zajímají</p> <p>O05 - kriticky přistupuje k mediálním informacím, vyjádří svůj postoj k působení propagandy a reklamy na veřejné mínění a chování lidí</p> <p>O06 - zhodnotí a na příkladech doloží význam vzájemné solidarity mezi lidmi, vyjádří své možnosti, jak může v případě potřeby pomáhat lidem v nouzi a v situacích ohrožení</p> <p>O07 - uplatňuje vhodné způsoby chování a komunikace v různých životních situacích, případně neshody či konflikty s druhými lidmi řeší nenásilným způsobem</p> <p>O08 - objasní potřebu tolerance ve společnosti, respektuje kulturní zvláštnosti i odlišné názory, zájmy, způsoby chování a myšlení lidí, zaujímá tolerantní postoje k menšinám (Výchova k občanství + D, Z)</p> <p>O09 - rozpoznává netolerantní, rasistické, xenofobní a extremistické projevy v chování lidí a zaujímá aktivní postoj proti všem projevům lidské nesnášenlivosti (Výchova k občanství + D, Z)</p> <p>O10 - posoudí a na příkladech doloží přínos spolupráce lidí při řešení konkrétních úkolů a dosahování některých cílů v rodině, ve škole, v obci</p>		<p>Naše škola - život ve škole, práva a povinnosti žáků, žákovská samospráva, hodnota vzdělání</p> <p>Kulturní život – rozmanitost kulturních projevů, kulturní hodnoty, kulturní tradice; kulturní instituce; masová kultura, prostředky masové komunikace, masmédia</p> <p>Lidská setkání – přirozené a sociální rozdíly mezi lidmi, rovnost a nerovnost, rovné postavení mužů a žen; lidská solidarita, pomoc lidem v nouzi, potřební lidé ve společnosti;</p> <p>Vztahy mezi lidmi (osobní a neosobní vztahy, mezilidská komunikace; konflikty v mezilidských vztazích, problémy lidské nesnášenlivosti);</p> <p>Život mezi lidmi a s lidmi (morálka a mravnost, svoboda a vzájemná závislost, pravidla chování; dělba práce a činnosti, výhody spolupráce lidí)</p>	<p>OSV6, DEM1</p> <p>Z D MUL1</p> <p>OSV7, OSV8, OSV9, OSV10, MUL2</p>
<p>Člověk jako jedinec</p> <p>O11 - objasní, jak může realističtější poznání a hodnocení vlastní osobnosti a potenciálu pozitivně ovlivnit jeho rozhodování, vztahy s druhými lidmi i kvalitu života</p> <p>O12 - posoudí vliv osobních vlastností na dosahování individuálních i společných cílů, objasní význam vůle při dosahování cílů a překonávání překážek</p> <p>O13 - rozpoznává projevy záporných charakterových vlastností u sebe i u druhých lidí, kriticky hodnotí a vhodně koriguje své chování a jednání</p> <p>O14 - popíše, jak lze usměrňovat a kultivovat charakterové a volní vlastnosti, rozvíjet osobní přednosti, překonávat osobní nedostatky a pěstovat zdravou sebedůvěru</p>		<p>V čem jsme stejní a čím se lišíme – projevy chování, rozdíly v prožívání, myšlení a jednání; osobní vlastnosti, dovednosti a schopnosti, charakter; vrozené předpoklady, osobní potenciál</p> <p>Vnitřní svět člověka – vnímání, prožívání, poznávání a posuzování skutečnosti, sebe i druhých lidí, systém osobních hodnot, sebehodnocení; stereotypy v posuzování druhých lidí</p> <p>Osobní rozvoj – životní cíle a plány, životní perspektiva, adaptace na životní změny, sebezvědomí; význam motivace, aktivity, vůle a osobní kázně při seberozvoji</p>	<p>OSV1, OSV2, OSV3, OSV4</p> <p>OSV11</p> <p>OSV5, OSV10, OSV11</p>
<p>Stát a hospodářství</p> <p>O16 - objasní potřebu dodržování zásad ochrany duševního vlastnictví a jejich znalost uplatňuje ve svém jednání</p> <p>O20 - rozlišuje a porovnává úlohu výroby, obchodu a služeb, uvede</p>		<p>Výroba, obchod, služby – jejich funkce a návaznost; principy tržního hospodářství (nabídka, poptávka, trh; podstata fungování trhu; nejčastější právní formy podnikání)</p>	<p>M</p>

<p>příklady jejich součinnosti (Výchova k občanství + M)</p> <p>O21 - na příkladu chování kupujících a prodávajících vyloží podstatu fungování trhu (Výchova k občanství + M)</p>			
<p>Stát a právo</p> <p>O24 - objasní výhody demokratického způsobu řízení státu pro každodenní život občanů (Výchova k občanství + Z)</p> <p>O25 - vyloží smysl voleb do zastupitelstev v demokratických státech a uvede příklady, jak mohou výsledky voleb ovlivňovat každodenní život občanů</p> <p>O26 - přiměřeně uplatňuje svá práva a respektuje práva a oprávněné zájmy druhých lidí, posoudí význam ochrany lidských práv a svobod</p> <p>O27 - objasní význam právní úpravy důležitých vztahů – vlastnictví, pracovní poměr, manželství</p> <p>O28 - provádí jednoduché právní úkony a chápe jejich důsledky, uvede příklady některých smluv upravujících občanskoprávní vztahy – osobní přeprava; koupě, oprava či pronájem věci</p> <p>O29 - dodržuje právní ustanovení, která se na něj vztahují a uvědomuje si rizika jejich porušování</p> <p>O30 - rozlišuje a porovnává úkoly orgánů právní ochrany občanů, uvede příklady jejich činnosti a spolupráce při postihování trestných činů</p> <p>O31 - rozpozná protiprávní jednání, rozliší přestupek a trestný čin, uvede jejich příklady</p>		<p>Stát a jeho fungování – znaky státu, typy a formy státu; státní občanství ČR; Ústava ČR; složky státní moci, jejich orgány a instituce; státní správa a samospráva (orgány a instituce státní správy a samosprávy, jejich úkoly); principy demokracie (znaky demokratického způsobu rozhodování a řízení státu; politický pluralismus, sociální dialog a jejich význam; význam a formy voleb do zastupitelstev); právní řád České republiky – význam a funkce právního řádu, orgány právní ochrany občanů, soustava soudů; právní norma, předpis, publikování právních předpisů</p> <p>Lidská práva – základní lidská práva, práva dítěte, jejich ochrana; úprava lidských práv a práv dětí v dokumentech; poškozování lidských práv, šikana, diskriminace; protiprávní jednání (druhy a postihy protiprávního jednání, trestní postizitelnost; porušování předpisů v silničním provozu, porušování práv k duševnímu vlastnictví)</p>	<p>Z D DEM2, DEM3, DEM4</p> <p>DEM2, MUL2, MUL3, MUL4, MUL5</p>
<p>Globální svět</p> <p>O36 - objasní souvislosti globálních a lokálních problémů, uvede příklady možných projevů a způsobů řešení globálních problémů na lokální úrovni - v obci, regionu (Z, B + Výchova k občanství)</p>		<p>globalizace – projevy, klady a zápory; významné globální problémy, způsoby jejich řešení</p>	<p>Př MUL4</p>

PŘÍRODOPIS

Charakteristika předmětu

Přírodopis je již začleněn do učiva nižších ročníků. Dítě zažívá souvislost člověka se všemi říši přírody a poznává podstatu vztahu člověka k přírodnímu světu. Učitel i žáci by měli prožívat vztah k přírodě s úctou a vážností.

Hlavním cílem biologie je uvádění žáků do stále užšího kontaktu se Zemí, prozkoumávání všech jejích říší, což znamená vzdělávat se v mnoha obměnách k zodpovědnosti a zralosti pro život na Zemi.

Především v období dospívání žáků je třeba jim podat pedagogickou pomoc pro dosažení správného vztahu ke vlastnímu tělu. Z něho může vyrůst odpovědnost žáků jak k sobě samým, k druhým lidem, a také k vnějšímu světu. Tento vztah může posílit objevování fyzikálních zákonitostí ve stavbě vnitřních orgánů, ve stavbě skeletu, svalů, ve funkci smyslových orgánů.

S dospíváním a pohlavním zráním dostávají otázky po podstatě člověka, jeho poslání a určení nový, existenciální tón: "Kdo jsem? Odkud přicházím? Kam jdu?" Vyučování biologie by jim k zodpovězení těchto otázek mělo poskytnout oporu. Nemělo by však přicházet s hotovým obrazem člověka ani s omezeným pohledem na jeho původ, mělo by spíše poskytovat podněty k dalšímu tázání a ponechat prostor pro individuální světonázor.

Do vyučování pronikají aktuální témata dnešního světa, která neučí žáky jen schopnosti myslet v globálních souvislostech, ale přispívají velkou měrou k jejich osobnostnímu a sociálnímu růstu, působí směrem k jejich sebevědomému a aktivnímu zapojení do občanské společnosti, vedou je k toleranci k odlišným kulturám a stylů života, umožňují jim tvořivě nakládat s informacemi, ovládat informační a komunikační technologie bez toho, aby se jimi nechal ovládat a manipulovat. Tak mohou žáci nastoupit celoživotní cestu k uvědomění si svého lidství, nalezení vlastního místa ve společnosti a k ochotě ji aktivně a zodpovědně spoluutvářet.

Důležitým cílem vyučování je rozvoj schopnosti žáků samostatně usuzovat.

Přírodovědné pojmy by měly svým charakterem odpovídat věku a vývojové fázi žáka. Vyučování by mělo směřovat k tomu, aby se žák sám naučil vyučovací látku zachytit, ve zkrácené formě sledované procesy popsat, dokumentovat a systematicky vymezit v sešitech.

V botanice porovnáváme čeledi rostlin, jejich typická stanoviště a časové vztahy jejich vývojových cyklů. Pozorujeme rostliny v průběhu roku, pokud možno přímo v přírodě, neboť většina čeledí dosahuje svého vegetačního vrcholu v rozdílném čase. Důležitá hlediska pro hledání souvislostí a vztahů nabízí rovněž epocha geologie, především horniny jako základ půdních podmínek pro život rostlin, také v této oblasti se snažíme o výuku přímo v přírodě, v terénu.

V souvislosti s obdobím vrcholící puberty žáků se vyučování přírodopisu obrací v 7. třídě k biologii člověka. Přírodopis přináší v tomto období motivy, jež mohou pomoci žákům zodpovědět mnoho otázek, jež tento věk přináší.

Ústředním motivem je člověk, ale i tematika výživy a zdravého životního stylu. Jde o oblast, kde se snad nejvíce spojuje s širokým okruhem světa. Nyní je možné navázat mnoho mezipředmětových vazeb, především k vyučování zeměpisu a dějepisu. V úzké návaznosti na vyučování těchto předmětů se zabýváme základními složkami potravy, charakterem potravin a jejich původem.

Žáci mohou prožít úzké spojení se světem, z něhož člověk získává svou potravu a který nejrůznějším způsobem ovlivňuje jeho zdraví a nemoc. V tomto ohledu se dále zabýváme rostlinami v jejich konkrétních vztazích k léčivým a zaživacím procesům člověka. Stejně tak je důležité se zabývat rostlinami, které jsou pro jejich narkotické a halucinogenní účinky zneužívány jako návykové látky.

V tomto věku dochází k převratné proměně v tělesném, psychickém i sociálním vývoji žáků.

Ústředním motivem vyučování je biologie člověka a podrobně se věnuje orgánům, které ve své funkci nejvíce přijaly zákonitosti vnějšího světa: smyslové orgány a pohybový aparát. Tématem 8. ročníku je porovnání stavby těla a smyslových orgánů člověka a živočichů, vývoj a systém živočišné říše.

Součástí učiva jsou otázky výchovy ke zdraví, otázky vztahů mezi lidmi, dospíváním a dalšími aktuálními problémy žáků v tomto věku.

V 9. ročníku se dostáváme k stavbě lidské buňky, dědičnosti a rozmnožování, to vše ve srovnání s živočišnou říší.

V tomto věku jsou pro žáky aktuální všechny důležité problémy světa v globálních souvislostech, měli by být vedeni k pochopení propojení celého světa a vlivu každého jedince i celé společnosti na další vývoj naší Země.

Do přírodopisu jsou zařazena i témata z oblasti Výchovy ke zdraví, žák by si měl uvědomit nebezpečí užívání návykových látek, ale i úrazu a být schopen poskytnout účinnou první pomoc.

Rozvíjení kompetencí

Kompetence k učení

- Vedeme žáky k vyhledávání, zpracovávání a používání potřebných informací
- Žáky motivujeme k učení, povzbuzujeme je i při dílčím úspěchu
- Podporujeme u žáků samostatnost, kreativní myšlení

Kompetence k řešení problémů

- Výuka je vedena tak, aby žáci hledali různá řešení problému, svoje řešení si dokázali obhájit.
- Při výuce motivujeme žáky v co největší míře problémovými úlohami z praktického života.
- Děti vedeme k aktivnímu podílu na všech fázích činnosti, na plánování, přípravě, realizaci i hodnocení.

Kompetence komunikativní

- Vedeme žáky ke vhodné komunikaci se spolužáky, s učiteli a ostatními dospělými ve škole i mimo školu.
- Rodiče a žáci spolupracují se školou na akcích školy.

Kompetence sociální a personální

- Budujeme s žáky pozitivní školní a třídní klima.
- Zařazujeme práci ve skupinách.

Kompetence občanské

- Ve třídních kolektivech žáci společně stanovují pravidla chování.
- Jsou respektovány individuální rozdíly (národnostní, kulturní).

Kompetence pracovní

- Vedeme žáky k objektivnímu sebehodnocení a posouzení s reálnými možnostmi při profesní orientaci.
- Výuku doplňujeme o praktické exkurze.
- Individuálním přístupem a spoluprací s rodiči pomáháme žákům při profesní orientaci.

Vzdělávací obsah předmětu

6. třída – Botanika,

Mineralogie Téma: Botanika

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, Přířezová témata
<p>B01 - rozliší základní projevy a podmínky života, orientuje se v daném pohledu vývoje organismů</p> <p>B02 - popíše základní rozdíly mezi buňkou rostlin, živočichů a bakterií a objasní funkci základních organel</p> <p>B03 - rozpozná, porovná a objasní funkci základních orgánů (orgánových soustav) rostlini živočichů</p> <p>B04 - třídí organismy a zařadí vybrané organismy do vyšší a nižších taxonomických jednotek B05 - vysvětlí podstatu pohlavního a nepohlavního rozmnožování a jeho význam z hlediska dědičnosti</p> <p>B06 - uvede příklady dědičnosti v praktickém životě a příklady vlivu prostředí na utváření organismů</p> <p>B08 - rozpozná naše nejnámější jedlé a jedovaté houby s plodnicemi a porovná je podle charakteristických znaků</p> <p>B09 - vysvětlí různé způsoby výživy hub a jejich význam v ekosystémech a místov potravních řetězcích</p> <p>B10 - objasní funkci dvou organismů ve stélce lišejníků</p> <p>B11 - odvodí na základě pozorování uspořádání rostlinného těla od buňky přes pletiva až k jednotlivým orgánům</p> <p>B12 - porovná vnější a vnitřní stavbu jednotlivých orgánů a uvede praktické příklady jejich funkcí a vztahů v rostlině jako celku</p> <p>B13 - vysvětlí princip základních rostlinných fyziologických procesů a jejich využití při pěstování rostlin</p> <p>B14 - rozlišuje základní systematické skupiny rostlin a určuje jejich význačné zástupce pomocí klíčů a atlasů</p> <p>B15 - odvodí na základě pozorování přírody závislost a přizpůsobení některých rostlin podmínkám prostředí</p> <p>B31 - uvede příklady výskytu organismů v určitém prostředí a vztahy mezi nimi</p> <p>B32 - rozlišuje a uvede příklady systémů organismů – populace, společenstva, ekosystémy a objasní na základě příkladu základní princip existence živých a neživých složek ekosystému</p> <p>B33 - vysvětlí podstatu jednoduchých potravních řetězců v různých ekosystémech a zhodnotí jejich význam</p> <p>B34 - uvede příklady kladných i záporných vlivů člověka na životní prostředí a příklady narušení rovnováhy ekosystému</p> <p>B35 - aplikuje praktické metody poznávání přírody</p> <p>B36 - dodržuje základní pravidla bezpečnosti práce a chování při poznávání živé a neživé</p>	<p>Popíše rostlinnou buňku</p> <p>Rozpozná, porovná a objasní funkci základních orgánů (orgánových soustav) rostlin</p>	<p>Houby a lišejníky</p> <p>Rostlinná buňka, pletiva</p> <p>Jednoděložné a dvouděložné rostliny, jejichživotní cykly</p> <p>Vybrané čeledi</p> <p>Jednoletost a víceletost</p> <p>Stavba květu a jeho uzpůsobení k opylování</p> <p>Nejdůležitější zástupci a jejich vztah k prostředí</p> <p>Určování rostlin podle botanického klíče</p> <p>Vybraná přírodní společenstva a vegetační pásy Země</p> <p>Ekosystémy (louka, les, voda, město...)Hmyz a jeho vztah ke světu rostlin</p> <p>Zaměření převážně na hmyz komunálně žijící a opylující (včely, mravenci)</p> <p>Základní krajinné typy a pro ně charakteristické horniny na konkrétních příkladech</p>	<p>ENV1,ENV2, ENV3, ENV4</p> <p>Z</p>

Přírody			
---------	--	--	--

Téma: Mineralogie

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, Přířezová témata
<p>B26 - rozpozná podle charakteristických vlastností vybrané nerosty a horniny s použitím určovacích pomůcek</p> <p>B27 - rozlišuje důsledky vnitřních a vnějších geologických dějů, včetně geologického oběhu hornin i oběhu vody</p> <p>B28 - porovná význam půdotvorných činitelů pro vznik půdy, rozlišuje hlavní půdní typy a půdní druhy v naší přírodě</p> <p>B31 - uvede příklady výskytu organismů v určitém prostředí a vztahy mezi nimi</p> <p>B32 - rozlišuje a uvede příklady systémů organismů – populace, společenstva, ekosystémy a objasní na základě příkladu základní princip existence živých a neživých složek ekosystému</p> <p>B33 - vysvětlí podstatu jednoduchých potravních řetězců v různých ekosystémech a zhodnotí jejich význam</p> <p>B34 - uvede příklady kladných i záporných vlivů člověka na životní prostředí a příklady narušení rovnováhy ekosystému</p> <p>B35 - aplikuje praktické metody poznávání přírody</p> <p>B36 - dodržuje základní pravidla bezpečnosti práce a chování při poznávání živé a neživé přírody</p>		<p>Vývoj zemské kůry a organismů na Zemi - geologické změny, přizpůsobování se organismů prostředí</p> <p>Horniny vyvířelé, usazené a pieměněné</p> <p>Základní nerosty</p> <p>Práce s geologickou mapou</p> <p>Geologické exkurze do blízkého okolí</p> <p>Podle možností návštěva muzea s geologickou expozicí Složení, vlastnosti a význam půdy</p>	Z

7. třída – Výživa, hygiena a zdraví

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, Průřezová témata
<p>B06 - uvede příklady dědičnosti v praktickém životě a příklady vlivu prostředí na utváření organismu</p> <p>B07 - uvede na příkladech z běžného života význam virů a bakterií v přírodě i pro člověka</p> <p>B23 - rozlišuje příčiny, případně příznaky běžných nemocí a uplatňuje zásady jejich prevence a léčby</p> <p>B24 - aplikuje předlékařskou první pomoc při poranění a jiném poškození těla</p> <p>Y01 - respektuje přijatá pravidla soužití mezi vrstevníky a partnery a pozitivní komunikací a kooperací přispívá k utváření dobrých mezilidských vztahů v širším společenství (v rodině, komunitě)</p> <p>Y02 - vysvětlí role členů komunity (rodiny, třídy, spolku) a uvede příklady pozitivního a negativního vlivu na kvalitu sociálního klimatu (vrstevnická komunita, rodinné prostředí) z hlediska prospěšnosti zdraví</p> <p>Y03 - vysvětlí na příkladech přímé souvislosti mezi tělesným, duševním, sociálním zdravím a vztah mezi uspokojováním základních lidských potřeb a hodnotou zdraví; dovede posoudit různé způsoby chování lidí z hlediska odpovědnosti za vlastní zdraví i zdraví druhých a vyvozuje z nich osobní odpovědnost ve prospěch aktivní podpory zdraví</p> <p>Y06 - dává do souvislosti složení stravy a způsob stravování s rozvojem civilizačních nemocí a v rámci svých možností uplatňuje zdravé stravovací návyky</p>		<p>Výživa – potrava (bílkoviny, cukry, tuky), role vitamínů a stopových prvků, stravovací návyky</p> <p>Tělesná a duševní hygiena – důležitost životního rytmu, nebezpečí přemíry smyslových podnětů, osobní hygiena</p> <p>Zdraví a nemoc – potrava jako příčina nemocí, bakterie a viry ve vztahu k nemocem člověka; jednotlivé nemoci a jejich prevence, dědičnost nemocí; ochrana před přenosnými i nepřenositelnými chorobami, chronickým onemocněním a úrazy (zásady první pomoci); příroda jako pomocník v boji proti nemocem (léčivé rostliny, zdroje látek pro léky); drogy a jedy přírodního původu (působení na člověka, prevence, ostatní návykové látky)</p> <p>Sexualita člověka – role sexuality v lidském životě, odpovědnost v sexualitě, prevence pohlavních nemocí; přátelství, partnerské vztahy, manželství a rodičovství</p> <p>Vztahy a pravidla soužití v prostředí komunity</p> <p>Puberta, dospívání</p>	<p>MUL1, MUL2, MUL3, MUL4, MUL5</p> <p>OSV1-11</p> <p>Ch</p> <p>Pěstelské práce</p>

8. třída – Zoologie, Biologie

člověka Téma: Zoologie

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, Průřezová témata
<p>B02 - popíše základní rozdíly mezi buňkou rostlin, živočichů a bakterií a objasní funkci základních organel</p> <p>B03 - rozpozná, porovná a objasní funkci základních orgánů (orgánových soustav) rostlin i živočichů</p> <p>B04 - třídí organismy a zařadí vybrané organismy do nižších taxonomických jednotek</p> <p>B05 - vysvětlí podstatu pohlavního a nepohlavního rozmnožování a jeho význam z hlediska dědičnosti</p> <p>B06 - uvede příklady dědičnosti v praktickém životě a příklady vlivu prostředí na utváření organismů</p> <p>B16 - porovná základní vnější a vnitřní stavbu vybraných živočichů a vysvětlí funkci jednotlivých orgánů</p> <p>B17 - rozlišuje a porovná jednotlivé skupiny živočichů, určuje vybrané živočichy, zařazuje je do hlavních taxonomických skupin</p> <p>B18 - odvodí na základě pozorování základní projevy chování živočichů v přírodě, na příkladech objasní jejich způsob života a přizpůsobení danému prostředí</p> <p>B19 - zhodnotí význam živočichů v přírodě i pro člověka uplatňuje zásady bezpečného chování ve styku se živočichy</p> <p>B35 - aplikuje praktické metody poznávání přírody</p> <p>B36 - dodržuje základní pravidla bezpečnosti práce a chování při poznávání živé a neživé přírody</p>	<p>Popíše živočišnou buňku Rozpozná, porovná a objasní funkci základních orgánů (orgánových soustav) živočichů</p>	<p>Živočišná buňka, tkáně, orgány, orgánové soustavy Stavba těla živočichů ve srovnání se stavbou těla člověka</p> <p>Organismy jednobuněčné a mnohobuněčné, rozmnožování</p> <p>Vybraní zástupci jednotlivých skupin živočichů</p> <p>Rozšíření, význam a ochrana živočichů</p> <p>Zastoupení živočišných druhů ve vybraných ekosystémech</p>	<p>ENV1 – 4</p>

Téma: Biologie člověka

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, Průřezová témata
B20 - určí polohu a objasní stavbu a funkci orgánů a orgánových soustav lidského těla, vysvětlí jejich vztahy		<p><u>Kostra a svaly:</u> Opěrná soustava lidského těla (porovnání s opěrnousoustavou živočichů) Páteř, hrudní koš Stavba a funkce horní a dolní končetiny, pletence Stavba lebky Stavba kosti Klouby a vazy Svaly - rozdělení, funkce a význam</p> <p><u>Smysly:</u> - stavba a funkce oka - stavba a funkce ucha - ůch, chuť, hmat</p>	Vv
<p>Y07 - uplatňuje osvojené preventivní způsoby rozhodování, chování jednání v souvislosti s běžnými, přenosnými, civilizačními a jinými chorobami; svěří se se zdravotním problémem a v případě potřeby vyhledá odbornou pomoc</p> <p>Y08 - projevuje odpovědný vztah k sobě samému, k vlastnímu dospívání a pravidlům zdravého životního stylu; dobrovolně se podílí na programech podpory zdraví v rámci školy a obce</p> <p>Y09 - samostatně využívá osvojené kompenzační a relaxační techniky a sociální dovednosti k regeneraci organismu, překonávání únavy a předcházení stresovým situacím</p> <p>Y10 - optimálně reaguje na fyziologické změny v období dospívání a aktivovaně se chová k opačnému pohlaví</p> <p>Y11 - v souvislosti se zdravím, etikou, morálkou a životními cíli mladých lidí přijímá odpovědnost za bezpečné sexuální chování</p> <p>Y12 - dává do souvislosti zdravotní a psychosociální rizika, spojená se zneužíváním návykových látek, a životní perspektivu mladého člověka; uplatňuje osvojené sociální dovednosti a modely chování při kontaktu se sociálně patologickými jevy ve škole i mimo ni; v případě potřeby vyhledá odbornou pomoc sobě nebo druhým</p> <p>Y13 - vyhodnotí na základě svých znalostí a zkušeností možný manipulativní vliv vrstevníků, médií, sekt; uplatňuje osvojené dovednosti komunikační obrany proti manipulaci a agresi</p> <p>Y14 - projevuje odpovědné chování v situacích ohrožení zdraví, osobního bezpečí, při mimořádných událostech; v případě potřeby poskytne adekvátní první pomoc</p>		<p>Předčasná sexuální zkušenost; těhotenství a rodičovství mladistvých; poruchy pohlavní identity</p> <p>Zdravotní a sociální rizika zneužívání návykových látek, patologického hráštví, práce s počítačem; návykové látky</p> <p>Ochrana zdraví při různých činnostech</p> <p>Reklamní vlivy</p>	OSV1 – 11

9. třída – Biologie člověka

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, Průřezová témata
<p>B05 - vysvětlí podstatu pohlavního a nepohlavního rozmnožování a jeho význam z hlediska dědičnosti</p> <p>B20 - určí polohu a objasní stavbu a funkci orgánů a orgánových soustav lidského těla, vysvětlí jejich vztahy</p> <p>B21 - orientuje se v základních vývojových stupních fylogeneze člověka</p> <p>B22 - objasní vznik a vývin nového jedince od početí až do stáří</p>		<p><u>Trávicí soustava</u> Proces trávení a trávicí orgány Základní složky potravy - cukry, tuky, bílkoviny, vitamíny, stopové prvky Voda a tekutiny a jejich důležitost pro výživu člověka <u>Dýchací soustava</u> Stavba a funkce dýchacích orgánů Pienos kyslíku do krve Tabák a nikotin - původ a působení kouření na zdraví člověka <u>Oběhová soustava</u> Stavba a funkce orgánů krevního oběhu Činnost srdce a krevní oběh Prevence a léčba nemocí srdce a krevního oběhu Alkohol a jeho působení na člověka <u>Vylučovací soustava</u> Ledviny jako orgány vylučování a jejich funkce Další způsoby vylučování Prevence a léčba nemocí vylučovacích orgánů <u>Rozmnožovací soustava</u> Rozmnožovací orgány ženy a muže a jejich funkce Princip oplodnění Nitroděložní vývoj Postnatální vývoj Zodpovědný sexuální život a prevence pohlavních nemocí Role sexuality v lidském životě (biologické, sociální a kulturní aspekty) <u>Nervová soustava</u> Stavba mozku a míchy Centrální a periferní nervová soustava Funkce nervové soustavy Duševní zdraví a životní styl <u>Dědičnost a proměnlivost jako základní vlastnosti živé přírody</u> Organismus a dědičnost - geny, genetická informace Dědičnost a proměnlivost Pohlavní a nepohlavní rozmnožování z hlediska dědičnosti a proměnlivosti</p>	

FYZIKA

Charakteristika předmětu

Fyzika otevírá žákům pohled na chování a vlastnosti těles, jejich vzájemné vztahy a působení, a vede také k porozumění technice, která je na těchto vztazích založena.

Vyučování fyziky nastupuje v době, kdy jsou žákovy myšlenkové síly do té míry zralé, že už dokážou dobře sledovat nebo i samy objevovat kauzální souvislosti přírodního dění. Fyzikální jevy a děje představují vítané cvičné pole pro vyzkoušení a rozvíjení těchto schopností a učivo fyziky poskytuje oporu zvolna se rozvíjejícímu úsudku žáků, jejich schopnosti přesně a racionálně uvažovat.

Postupujeme pokud možno od smyslového prožití fenoménu, včetně jeho případných experimentálních variací, přes přesný popis, podrobné zachycení a rekapitulaci předvedeného dění, až k postupnému vyvozování zákonitostí a příslušných podmínek.

Vhodné je tedy začínat výuku v oblastech, které jsou smyslově „syté“ (akustika, optika, termika), umožňují názornost a žáci s nimi mají množství přímých zkušeností. Začneme-li např. akustikou, můžeme navázat na širokou škálu zkušeností z oblasti hudební. Zákonitosti, s nimiž jsou již delší dobu přirozeně seznamováni ve vyučování hudební výchovy (interval, tvoření tónu, barva, výška tónu) jsou nyní zkoumány na úrovni experimentální, zobecňovány a matematicky uchopovány. Oblasti smyslově přímo nepřístupné (elektřina, magnetismus) přicházejí na řadu až posléze a i tady uplatňujeme přirozený fenomenologický přístup.

Zvláštní péči je třeba věnovat oblastem, kde se nelze vyhnout použití modelových představ a abstraktnějším teoretickým poznatkům (elektromagnetismus, atomistika). Přicházejí na

řadu až ve vyšších ročnících, kdy už žák dovede rozlišovat model od reality. K posílení této schopnosti používáme pokud možno vždy vícero druhů modelů.

Je přirozené, že při fenomenologickém poznávání fyzikálních jevů a zákonitostí, přijde nejprve ke slovu vlastní, jaksi přirozená terminologie, a teprve pozvolna se uvádějí obvyklá terminologická označení. Taktéž s matematickým popisem nespěcháme a zavádíme ho pozvolna, aby byl přehledně spojen s pozorováním a nestal se sám o sobě překážkou fyzikálního náhledu. Toto postupné teoretické pronikání jednotlivých fyzikálních oblastí je také důvodem k tomu, že základní výukové okruhy jsou řazeny opakovaně, aby ve vyšších ročnících mohli žáci dospět k prohloubenému a rozšířenému porozumění.

Učivo jednotlivých ročníků pokrývá vždy základní oblasti fyziky (akustiku, optiku, termiku, mechaniku, elektřinu, magnetismus), v každém ročníku je však některá z oblastí zdůrazněna s ohledem na vývojovou situaci žáků a vztahy k učivu dalších předmětů. V šestém ročníku je to akustika a optika, které jsou ideální pro „vyvození vědy z umění“.

V sedmém ročníku se do centra pozornosti dostává mechanika s její „tvrdou“ kauzalitou, která odpovídá už rozvinutějším exaktním myšlenkovým schopnostem a mimo to navazuje na učivo dějepisu (vznik novověké vědy, technické vynálezy a vynálezci). V osmém ročníku se učitel prohloubeně věnuje elektřině a magnetismu a jejich využití v technice. Učitel cíleně rozvíjí vztahy i k dalším předmětům jako je biologie a výchova k péči o životní prostředí (vlivy fyzikálních dějů a organismy, důsledky techniky pro životní prostředí, technika a technologie ve službách péče o životní prostředí a trvale udržitelného rozvoje lidské kultury) či chemie (nejrůznější druhy a chemická podstata galvanických článků apod.).

Fyzikální pohled na svět nemá ve výuce nikdy stát izolovaně. Má pojednávat přesahující souvislosti k ostatním, a to zdaleka nejen přírodovědným, oborům a reálným skutečnostem života žáků. Má také poukazovat na svá vlastní omezení.

Rozvíjení kompetencí

Metodická hlediska byla uvedena již v charakteristice předmětu. V souvislosti s nimi by mělo vyučování vést též k rozvoji následujících kompetencí.

Kompetence k učení:

- Žáky vedeme k sebehodnocení.
- Individuálním přístupem k žákům maximalizujeme jejich šanci prožít úspěch.
- Žákům umožňujeme ve vhodných případech realizovat vlastní nápady, podněcujeme jejich tvořivost.
- Učíme se vytvářet takové situace, v nichž má žák radost z učení pro samotné učení a pro jeho další přínos.

Kompetence k řešení problémů

- Výuka je vedena tak, aby žáci hledali různá řešení problému, svoje řešení si dokázali obhájit.
- Při výuce motivujeme žáky v co největší míře problémovými úlohami z praktického života.
- Děti vedeme k aktivnímu podílu na všech fázích činnosti, na plánování, přípravě, realizaci i hodnocení.

Kompetence komunikativní

- Vedeme žáky ke vhodné komunikaci se spolužáky, s učiteli a ostatními dospělými ve škole i mimo školu.
- Učíme žáky obhajovat a argumentovat vhodnou formou svůj vlastní názor a zároveň poslouchat názor jiných.
- Podporujeme přátelské vztahy ve třídách a mezi třídami.
- Začleňujeme metody kooperativního učení a jejich prostřednictvím vedeme děti ke spolupráci při vyučování.

Kompetence sociální a personální

- Během vzdělávání používáme skupinovou práci žáků, vzájemnou pomoc při učení.
- Sociální kompetence vyvozuje na praktických cvičeních a úkolech.
- Usilujeme o to, aby žáci prokázali schopnost střídat role ve skupině.
- Žáky vedeme k respektování společně dohodnutých pravidel chování, na jejichž formulaci se sami podílejí.
- Učíme je zároveň k odmítavému postoji ke všemu, co narušuje dobré vztahy mezi žáky.
- Chceme žáky naučit základům kooperace a týmové práce.

Kompetence občanské

- Ve třídních kolektivech žáci společně stanovují pravidla chování.
- Jsou respektovány individuální rozdíly (národnostní, kulturní).
- Ve výuce je kladen důraz na prožitek

Kompetence pracovní

- Vedeme je k objektivnímu sebehodnocení a posouzení s reálnými možnostmi při profesní orientaci.
- Výuku doplňujeme o praktické exkurze.
- Individuálním přístupem a spoluprací s rodiči pomáháme žákům při profesní orientaci.

Vzdělávací obsah předmětu

6. třída

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, Přířezová témata
<p>AKUSTIKA</p> <p>F18 - rozpozná ve svém okolí zdroje zvuku a kvalitativně analyzuje příhodnost daného prostředí pro šíření zvuku</p>	<p>Vypozoruje souvislost mezi velikostí nástroje a výškou tónu</p> <p>Rozlišuje tón a zvuk (hluk)</p> <p>Rozlišuje chvění tělesa a vnímaný zvuk, chápe jejich souvislost</p>	<p>Chvění jako fyzická stopa zvuku a tónu</p> <p>Rozdíl mezi tónem a ostatními zvuky</p> <p>Vztah znějících těles k výšce tónu, síle zvuku a barvě zvuku</p> <p>Tonální řada (aliquotní tóny), intervaly a jejich vyjádření poměrem malých celých čísel</p> <p>Utváření hrtanu, pozorování lidského hlasu</p> <p>Šíření zvuku v různých materiálech</p> <p>Odraz a pohlcování zvuku</p>	<p>Hv - historie a výroba hudebních nástrojů, hudební intervaly, rozdílné ladění, rozdílné tonální systémy v různých kulturách</p> <p>Př - hlasivky, ucho</p> <p>M - počítání s poměry a zlomky</p> <p>Čj - výslovnost, jednotlivé skupiny hlásek (retozubné, krční atd.)</p> <p>Dí - výroba lyry nebo jednoduché píšťaly; příp. i modelování tvaru hrtanu</p>
<p>OPTIKA</p> <p>F26 - využívá zákona o přímočarém šíření světla ve stejnorodém optickém prostředí a zákona odrazu světla při řešení problémů a úloh</p>	<p>Podle zadané polohy piekázky a dopadajícího světla určí polohu stínu</p>	<p>Protiklad světla a tmy</p> <p>Přirozené zdroje světla (Slunce, Měsíc, hvězdy, oheň)</p> <p>Svíčka a další zdroje světla</p> <p>Odraz světla, zrcadlo</p> <p>Šíření světla a piekázky pro jeho šíření, světlo a stín</p> <p>Průhledné, průsvitné a neprůhledné prostředí</p> <p>Zatmění Slunce a Měsíce</p> <p>Doplňkové učivo: barvy – kruh barev, doplňkové barvy; barva jako pigment (náterová hmota) vs. barva světla</p>	<p>MED1, MED2, MED3</p> <p>Vv - cvičení na kontrast, perspektiva, světlo a stín v malířství</p> <p>Př - fyzika lidského oka bude probírána v biologii člověka v 9. třídě</p> <p>Vv - světlo a stín v modelování, výroba svíčky</p>
<p>TERMIKA</p> <p>F15 - využívá poznatky o vzájemných přeměnách různých forem energie a jejich přenosu při řešení konkrétních problémů a úloh</p>	<p>Uvede různé možnosti vzniku tepla (tření, spalování)</p> <p>Seřadí vybrané materiály podle teploty tání (např. voda, živočišný tuk, cín, případně jiné kovy)</p> <p>Změří teplotu</p> <p>Navrhne materiály vhodné pro izolaci nebo vedení nebo dobrý tepelný kontakt</p> <p>Určí v jakých podmínkách může dojít k omrzlinám a jak se jich máme vyvarovat</p>	<p>Původ tepla na zemi</p> <p>Protiklad tepla a chladu</p> <p>Tepelná roztažnost</p> <p>Přeměny skupenství</p> <p>Tepelná roztažnost</p> <p>Teplota, měření teploty</p> <p>Vedení tepla</p>	<p>ENV1, ENV2, ENV3, ENV4</p> <p>Př - Výchova ke zdraví (omrzliny, spáleniny)</p>

<p>MAGNETISMUS</p> <p>F24 - využívá prakticky poznatky o působení magnetického pole na magnet</p>		<p>Vlastnosti magnetu</p> <p>Přitahování a odpuzování magnetů</p> <p>Zmagnetizování materiálů</p> <p>Siločáry, zviditelnění magnetického pole</p> <p>Kompas</p> <p>Průmyslově vyráběné magnety</p> <p>Magnetické pole země</p>	<p>GLO1, GLO2</p> <p>Z - magnetické póly Země, orientacev mapě</p> <p>D - objevné plavby a navigace pomocí kompasu, odchylky</p>
<p>ELEKTROSTATIKA</p> <p>F22 - rozliší vodič a izolant a na základě analýzy jejich vlastností</p>	<p>Umí předvést jednoduché elektrostatické jevy</p>	<p>Elektrostatická přitažlivost a odpuzování jako jevy vznikající třením</p> <p>Vodiče a izolanty</p> <p>Napětí (velikost jiskry)</p>	<p>Z - meteorologie (blesk)</p>

7. třída

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, Přířezová témata
<p>AKUSTIKA</p> <p>F18 - rozpozná ve svém okolí zdroje zvuku a kvalitativně analyzuje příhodnost daného prostředí pro šíření zvuku</p> <p>F19 – posoudí možnosti zmenšování vlivunadměrného hluku na životní prostředí</p>		<p>Hudební intervaly a jejich číselné vyjádření Šíření zvuku v různých prostředích</p> <p>Odraz zvuku, ozvěna</p> <p>Rezonanční jevy; různé hudební nástroje</p> <p>Hlasitost zvuku a vliv nadměrného hluku na okolní prostředí a lidské zdraví</p>	ENV1, ENV2, ENV3
<p>OPTIKA</p> <p>F 26 - využívá zákona o přímočarém šíření světla ve stejnorodém optickém prostředí a zákona odrazu světla při řešení problémů a úloh</p> <p>F 27 -rozhodne ze znalosti rychlostí světla ve dvou různých prostředích, zda se světlo bude lámat ke kolmici či od kolmice, a využívá této skutečnosti při analýze průchodu světla čočkami</p>	Zkonstruuje jednoduchý optický přístroj (dírková komora, periskop ap.)	<p>Zákon odrazu, duté a vypuklé zrcadlo</p> <p>Pojem ohniska</p> <p>Průchod světla hranolem</p> <p>Zákon lomu; lom ke kolmici a od kolmice</p> <p>Spojná čočka, fotoaparát (v návaznosti na dírkovou komoru)</p> <p>Rozptylka</p> <p>Principy zvětšování, zmenšování prostřednictvím čoček</p> <p>Vady lidského zraku (krátkozrakost a dalekozrakost a možnost jejich korekce</p> <p>Barevné jevy vznikající při lomu světla</p>	Dí – konstruování
<p>MECHANIKA</p> <p>F08 - určí v konkrétní jednoduché situaci druhy sil působících na těleso, jejich velikosti, směry a výslednici</p> <p>F07 - změní velikost působící síly</p> <p>F10 - aplikuje poznatky o otáčivých účincích síly při řešení praktických problémů</p>	<p>Prakticky využívá pravidla mechaniky</p> <p>Je schopen uvedené jednoduché stroje popsat, navrhnout a v přiměřené míře i zkonstruovat</p>	<p>Páka, rameno bímene a rameno síly v různých variacích</p> <p>Kladka a její použití</p> <p>Nakloněná rovina (+ klín, šroub)</p> <p>Vzájemné působení těles</p> <p>Síla, měření síly, tíhová síla, hmotnost, měření hmotnosti</p> <p>Tlaková síla, tlak, tíhnutí, drsnost povrchu styčných ploch souvislost tlakové a tečící síly</p> <p>Skládání sil, rovnováha sil</p>	<p>TV - cvičení na rovnováhu, mechanika lidského těla</p> <p>Dí - konstruování</p>
<p>ELEKTRINA</p> <p>F20- sestaví správně podle schématu elektrický obvodu analyzuje správně schéma reálného obvodu</p>	<p>Sestaví jednoduchý galvanický článek</p> <p>Sestaví jednoduchý elektrický obvod</p>	<p>Jednoduchý elektrický obvod</p> <p>Sériové a paralelní zapojení</p> <p>Nebezpečí elektrického proudu, 1.pomoc</p>	

8. třída

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, Přířezová témata
<p>KINEMATIKA</p> <p>F05 - rozhodne, jaký druh pohybu těleso koná vzhledem k jinému tělesu</p> <p>F06 - využívá s porozuměním při řešení problémů a úloh vztah mezi rychlostí, dráhou a časem u rovnoměrného pohybu těles</p>		<p>Klid a pohyb tělesa, dráha a rychlost</p> <p>Rovnoměrný a nerovnoměrný pohyb</p> <p>Rozšíření učiva akustiky: rychlost zvuku</p>	M
<p>MECHANIKA TEKUTIN</p> <p>F04 - využívá s porozuměním vztah mezi hustotou, hmotností a objemem při řešení praktických problémů</p> <p>F11 - využívá poznatky o zákonitostech tlaku v klidných tekutinách pro řešení konkrétních praktických problémů</p> <p>F12 předpoví z analýzy sil působících na těleso v klidné tekutině chování tělesa v ní</p>		<p>Hustota (pevných, tekutých i plynných těles) Archimédův zákon (pro vodu i pro vzduch) Hydrostatický tlak</p> <p>Pascalův zákon</p> <p>Spojité nádoby</p> <p>Pumpy</p> <p>Atmosférický tlak</p> <p>Vývěva a vakuum</p>	Z – meteorologie
<p>ELEKTRINA, ELEKTROMAGNETISMUS</p> <p>F21- rozliší stejnosměrný proud od střídavého a změní elektrický proud a napětí</p> <p>F23- využívá Ohmův zákon pro část obvodu při řešení praktických problémů</p> <p>F24 -využívá prakticky poznatky o působení magnetického pole na magnet a cívku s proudem a o vlivu změny magnetického pole v okolí cívky navznik indukovaného napětí v ní</p> <p>F25 - pojí správně polovodičovou diodu</p>		<p>Tepelné účinky el. proudu Vodivost různých materiálů</p> <p>Magnetické účinky elektrického proudu a jejich využití: Napětí, proud, odpor a jejich měrné jednotky</p> <p>Vznik stejnosměrného proudu, značení</p> <p>Využití stejnosměrného proudu (elektromotor, dynamo) Střídavý proud</p> <p>Vznik střídavého proudu</p> <p>Střídavé napětí</p> <p>Bezpečnost při práci s elektrickými přístroji</p>	Inf - základní principy fungování počítačů

9. třída

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, Přířezová témata
<p>MECHANIKA</p> <p>F07 změní velikost působící síly</p> <p>F08 určí v konkrétní jednoduché situaci druhy sil působících na těleso, jejich velikosti, směry a výslednici</p> <p>F09 využívá Newtonovy zákony pro objasnění či předvídání změn pohybu těles při působení stálé výsledné síly v jednoduchých situacích</p> <p>F10 aplikuje poznatky o otáčivých účincích síly při řešení praktických problémů</p>		<p>Moment síly</p> <p>Newtonovy zákony</p> <p>Tíhnutí</p> <p>Tlaková síla</p>	
<p>ENERGIE</p> <p>F13 -určí v jednoduchých případech práci vykonanou silou a z ní určí změnu energie tělesa</p> <p>F14- využívá s porozuměním vztah mezi výkonem, vykonanou prací a časem</p> <p>F15- využívá poznatky o vzájemných přeměnách různých forem energie a jejich přenosu při řešení konkrétních problémů a úloh</p> <p>F16- určí v jednoduchých případech teplo přijaté či odevzdané tělesem</p> <p>F17 -zhodnotí výhody a nevýhody využívání různých energetických zdrojů z hlediska vlivu na životní prostředí</p>	<p>Vypočítá cenu elektrické energie podle výkonu spotřebiče</p>	<p>Pohybová a polohová energie</p> <p>Změny skupenství</p> <p>Tepelné stroje – spalovací motory</p> <p>Vnitřní energie</p> <p>Jaderná energie</p> <p>Ochrana před radioaktivním zářením</p> <p>Spotřeba energie a možnosti jejích úspor</p> <p>Primární zdroje energie</p> <p>Obnovitelné a neobnovitelné zdroje energie</p>	<p>D - období vědecké technické revoluce</p> <p>ENV1, ENV2, ENV3</p>
<p>LÁTKY A TĚLESA</p> <p>F01 - změní vhodně zvolenými měřidly některé důležité fyzikální veličiny charakterizující látky a tělesa</p> <p>F02 - uvede konkrétní příklady jevů dokazujících, že se částice látek neustále pohybují a vzájemně na sebe působí</p> <p>F03 - předpoví, jak se změní délka či objem tělesa při dané změně jeho teploty</p> <p>F04 - využívá s porozuměním vztah mezi hustotou, hmotností a objemem při řešení praktických problémů</p>	<p>Chápe rozdíl mezi (atomárními) modely a skutečností</p> <p>Chápe, že představovaný rozklad světa na atomy a subatomární částice je jen jeden z mnoha možných rozkladů, při němž se ztrácejí mnohé jeho podstatné rysy skutečnosti</p>	<p>Částicová stavba látek</p>	

CHEMIE

Charakteristika předmětu:

Předmět chemie, který přibývá v 7. ročníku, představuje výzvu a šanci poznat svět látek. Prozkoumat jejich vlastnosti a z nich tvořit pojmy, které člověka zahrnou do procesu bádání. Tím mu napomohou k novému, prohloubenému setkání se světem. Je nasnadě, že hotový, „mrtvý“ svět anorganické chemie nabízí k tomuto účelu jedinečné a v pokusech působivé možnosti. Na začátku epochy stojí oheň a proces hoření (pro děti „spřátelený“ zážitek), jež pak vede přes pálení vápna ke kyselinám, zásadám a kovům, přičemž tu vždy hraje roli technický i kulturně- historický aspekt.

Jádro celé metodiky spočívá v tom, abychom žáky uvedli do sféry chemických procesů a pochodů kvalitativně a ukázali tak žákovi nový vztah k přírodě. To předpokládá, že své

„výzkumy“ vždy začínáme nejprve s přírodními látkami (např. dřevo, papír, vlasy atd.). Otázky „nerveme“ z žáků senzačními experimenty, nýbrž při všedních, každodenně známých jevech, jakým je např. oheň. Žáci tak budou prožívat člověka jako spoluvůrce přírodních procesů. Výuka chemie nesmí vymezovat a omezovat, nýbrž musí ukazovat vztahy a jevy v přírodě (postupujeme přitom z vnějšku dovnitř). Musíme přitom brát vážně prožitky žáků a zapojit je do výuky, a ne protěžovat měřicí přístroje a indikátory.

Vyučování chemie v 8. ročníku vyžaduje jiný způsob kladení otázek než v 7. třídě. Organické přírodní jevy a procesy jsou mnohem složitější a podstatně obtížněji pochopitelné. Na počátku stojí člověk opatřující si svou stravu, v němž se tyto procesy odehrávají. Procesuální stránka organických životních pochodů tvorby a změny látek vyžaduje myšlení, které respektuje organický, živý charakter, a tvoření pojmů, které odpovídá aspektu zodpovědnosti a zralosti. V epoše chemie se pokoušíme od obvyklého kauzálně-analytického přístupu látkové chemie dovést žáky k chemii orientované na procesy - a to tím, že zavádíme různé chemické modelové představy a diskutujeme o nich. Tímto způsobem mají žáci pozorovat souvislosti tak, jak to odpovídá jejich věku, a učit se je také chápat. Proto musíme vždy žáky podněcovat, aby kladli své vlastní, originální otázky (pomocí experimentů, na nichž se podílejí i žáci, máme možnost tuto schopnost ptát se, ještě více prohlubovat.)

V popředí stojí biochemie. Je třeba znázornit takovou chemii, která neotravuje životní prostředí, nýbrž může na ně i na člověka působit léčivě. Učitel musí propojovat svůj předmět s ostatními předměty. To je podmínkou, aby se předmět skutečně mohl stát součástí obsáhlého harmonického obrazu světa.

Jsou-li ve škole zavedeny v 8. třídě závěrečné ročníkové práce, pak se nabízí žákům možnost, aby témata chemie zapracovali přiměřeně věku do svých ročníkových prací, a tak dále rozvinuli svou „zvědavost“.

Žáci mají získat přehled o celé oblasti chemie. Epochy matematiky, fyziky, chemie jsou si podobné svým přístupem. Fyzika a chemie mohou být pak chápány jako navzájem související jednota. Žák může postupovat od experimentu k pozorování a dále k zákonitosti, ke vzorci a výpočtu, aniž by narazil na něco nepochopitelného, co by nebyl s to prohlédnout. Rozvíjíme jasné pozorování, tvoření logických závěrů, chápání kauzálních vztahů a analytické myšlení. Vstoupit do praktického života je úkol, který žák 9. třídy dokáže zvládnout. Ve vyučování chemie se můžeme pokusit zprostředkovat celkový přehled tím, že se k individuálnímu charakteru prvků dopravujeme prostřednictvím spolupůsobení chemických látek. V této souvislosti je možné probrat periodickou soustavu, která se ovšem nezavádí jako předpokládaný uspořádávací princip, nýbrž jako podstatný objev, v němž se zračí určité zákonitosti. Díky obraznému a názornému myšlení můžeme mezi prvky nalézt ještě docela další zákonitosti, které jsou využitelné ve výuce.

Žáci se nyní již plně stali takřka občany světa a musí se v této pro ně stále ještě nové oblasti učit orientovat pomocí jasných myšlenek. Zároveň je třeba vyhradit velký prostor významu důležitých technických procesů i způsobu jejich provádění s přátelským postojem k životnímu prostředí.

Rozvíjení kompetencí

Pro výuku chemie je důležité *pozorování* přírody jako systému, *chápaní* potřeby udržování přírodní rovnováhy, *uvědomování* si užitečnosti přírodních poznatků a jejich aplikací v praktickém životě, *rozvíjení* dovednosti *pozorovat*, *experimentovat*, *vytvářet* a *ověřovat* hypotézy, *vyvozovat* z nich závěry a ty ústně i písemně *interpretovat*. Zvláště pak učít se *rozlišování* příčin chemických dějů, jejich souvislostí a vztahů mezi nimi, jejich *předvídání* a případně *ovlivňování*. Ve vzdělávacím předmětu chemie směřuje výuka ještě specificky k:

- podchycení a rozvíjení zájmu o poznávání základních pojmů a zákonitostí na příkladech s využitím jednoduchých pokusů, řešení problémů a zdůvodňování jednání praktických situacích.
- vytváření potřeb objevovat a vysvětlovat chemické jevy, zdůvodňovat vyvozené závěry a získané poznatky využívat k rozvíjení odpovědných postojů.
- získávání a upevňování dovedností pracovat podle pravidel bezpečnosti práce s chemikáliemi a dovednosti poskytovat první pomoc při úrazech způsobených chemickými látkami.

Výuka chemie společně s ostatními předměty ze vzdělávací oblasti Člověk a příroda přispívá k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí takto:

Kompetence k učení

- Učíme žáky různým metodám pozorování přírodních procesů a jevů.
- Učíme zpracovávat informace a využívat je k dalšímu učení.

Kompetence k řešení problémů

- Rozvíjíme schopnost objevovat a formulovat problémy a hledat různé varianty řešení.
- Učíme základům vyvozování a předvídání specifických závěrů z přírodních zákonů.
- Učíme poznatky zobecňovat a aplikovat v různých oblastech života.

Kompetence komunikativní

- Vedeme žáky k přesnému vyjadřování a argumentaci.
- Učíme je stručně, a přehledně sdělovat postup a výsledky svých pozorování a experimentů.

Kompetence sociální a personální

- Vedeme žáky k osvojení dovednosti kooperace a společného hledání optimálních řešení problémů.

Kompetence občanské

- Vedeme žáky k poznání možnosti rozvoje i zneužití chemie a učíme je odpovědnosti za zachování životního prostředí.

Kompetence pracovní

- Učíme je provádět soustavná pozorování a experimenty a získaná data zpracovávat a vyhodnocovat.
- Seznamuje žáky se zásadami bezpečnosti a ochrany zdraví při práci.

Vzdělávací obsah předmětu

7. třída

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
Téma: Oheň - hoření látek			
Ch01 - určí společné a rozdílné vlastnosti látek	Uvede příklady chemického děje a čím se chemie zabývá Rozliší fyzikální tělesa a látky Rozpozná u běžně známých dějů, zda dochází k přeměnám látek Charakterizuje kyslík jako nezbytnou složku pro hoření látek	Hoření různých látek Produkty hoření Tavení, zplynování, spalování Užitečnost x nebezpečí ohně, zápalná teplota Hašení, principy hašení	OSV1 – rozvoj schopností poznání: Cvičení smyslového vnímání, pozorování a soustředění
Téma: Bezpečnost při experimentální činnosti			
Ch02 - pracuje bezpečně s vybranými dostupnými a běžně používanými nebezpečnými látkami a hodnotí jejich rizikovost; posoudí nebezpečnost vybraných dostupných látek, se kterými zatím pracovat nesmí Ch03 - objasní neefektivnější jednání v modelových příkladech havárie s únikem nebezpečných látek Ch26 - aplikuje znalosti o principech hašení požárů na řešení modelových situací z praxe	Zná zásady bezpečné práce v chemické pracovně, poskytne a povolá první pomoc při úrazu Uvede příklady nebezpečných chemických látek a zásady bezpečné práce s nimi Vysvětlí princip hašení, zná telefonní číslo hasičů	Zásady bezpečné práce ve školní pracovně (laboratoři) i v běžném životě Nebezpečné látky a přípravky Varovné značky a jejich význam Mimořádné události, havárie chemických provozů, úniky nebezpečných látek	
Téma: Směsi látek – vzduch			
Ch04 - rozlišuje směsi a chemické látky Ch07 - uvede příklady oddělování složek v praxi	Rozliší různorodé a stejnorodé směsi Rozliší suspenzi, emulzi, pěnu, dým, mlhu a uvede jejich příklady v běžném životě Uvede příklady pevné, kapalné a plynné směsi Popíše, co je teplotní inverze a smog a uvede příklady zdrojů informací o čistotě ovzduší Zhodnotí vliv činnosti člověka na změny obsahu kyslíku a ozonu v plynném obalu země	Proudění vzduchu v okolí ohně, vlastnosti plamene (pokusy se svíčkou), vztlak, podtlak, Složení vzduchu Metody oddělování složek plynných směsí Čistota ovzduší a ekologie Ozonová vrstva	ENV2 – základní podmínky života: Ovzduší
Téma: Voda			
Ch08 - rozliší různé druhy vody a uvede příklady jejich výskytu a použití Ch09 - uvede příklady znečišťování vody a vzduchu v pracovním prostředí a domácnosti, navrhne nejvhodnější preventivní opatření a	Rozezná a uvede názvy vody v plynném, kapalném a pevném skupenství Uvede základní vlastnosti vody a její využití v praxi	Voda destilovaná, pitná, užitková, odpadní, mořská Čistota vody a ekologie (výroba pitné vody) Rozpouštění látek, rozpouštědla, roztoky	ENV2 – základní podmínky života: VodaZ (mineralogie) - oběh vody

<p>způsoby likvidace znečištění</p> <p>Ch06 - vysvětlí základní faktory ovlivňující rozpouštění pevných látek</p> <p>Ch07 - navrhne postupy a prakticky provede oddělování složek směsí o známém složení</p>	<p>Rozliší vodu destilovanou, pitnou, užitkovou, odpadní a uvede příklady jejich výskytu a použití</p> <p>Uvede princip výroby pitné vody ve vodárnách</p> <p>Vysvětlí koloběh vody v přírodě a zhodnotí jeho význam pro život na zemi</p> <p>Zjistí a uvede příklady znečištění vody a vzduchu v přírodě i v domácnosti</p> <p>Vysvětlí rozdíl mezi měkkou a tvrdou vodou</p> <p>Použije v souvislostech správně pojmy: složka roztoku, rozpuštěná látka, rozpouštědlo, rozpustnost, koncentrace, zředěný, nasycený a nenasycený roztok</p>	<p>Nasycený a nenasycený roztok</p> <p>Směsi, druhy směsí, stejnorodé a různorodé</p> <p>Metody oddělování složek směsí</p> <p>Krystaly a pěstování krystalů</p>	
<p>Téma: Vápenec, vápno</p>			
<p>Ch13 - rozliší výchozí látky a produkty chemických reakcí, uvede příklady prakticky důležitých chemických reakcí, provede jejich klasifikaci a zhodnotí jejich využívání</p> <p>Ch15 - aplikuje poznatky o faktorech ovlivňujících průběh chemických reakcí v praxi při předcházení jejich nebezpečnému průběhu</p>	<p>Sestaví jednoduchou filtrační aparaturu a provede filtraci</p> <p>Navrhne postup oddělení složek směsí v běžném životě</p> <p>Vysvětlí princip usazování a krystalizace</p> <p>Uvede příklady chemické výroby založené na oddělování složek směsí</p> <p>Popíše složení, vlastnosti a použitejnámějších stavebních povj</p>	<p>Přírodní vápenec, rozklad kyselinami</p> <p>Od ohniště k peci</p> <p>Pálení vápence (laboratorní, průmyslové)</p> <p>Vlastnosti produktů pálení vápence (oxid vápenatý)</p> <p>Vydechované plyny (oxid uhličitý)</p> <p>Hašení vápna (hydroxid vápenatý)</p> <p>Kyselost a zásaditost produktů pálení a hašení</p> <p>Technologický cyklus stavebních materiálů, pálení, hašení, tvrdnutí</p>	
<p>Téma: Spalné plyny a popel</p>			
<p>Ch01 - určí společné a rozdílné vlastnosti látek</p> <p>Ch13 - rozliší výchozí látky a produkty chemických reakcí, uvede příklady prakticky důležitých chemických reakcí, provede jejich klasifikaci a zhodnotí jejich využívání</p> <p>Ch15 - aplikuje poznatky o faktorech ovlivňujících průběh chemických reakcí v praxi při předcházení jejich nebezpečnému průběhu</p> <p>Ch16 - porovná vlastnosti a použití vybraných prakticky významných oxidů, kyselin, hydroxidů a solí a posoudí vliv významných zástupců těchto látek na životní prostředí</p> <p>Ch17 - vysvětlí vznik kyselých dešťů, uvede jejich vliv na životní prostředí a uvede opatření, kterými jim lze předcházet</p>	<p>Rozliší výchozí látky a produkty chemické reakce a určí je správně v konkrétních případech</p> <p>Popíše vlastnosti a použití vybraných oxidů a posoudí vliv těchto látek na životní prostředí</p> <p>Vysvětlí vznik kyselých dešťů, zhodnotí jejich vliv na životní prostředí a uvede příklady opatření, kterými jim lze předcházet</p>	<p>Síra, fosfor, spalování, vlastnosti</p> <p>Spalné plyny, účinek na plamen</p> <p>Kyselinotvornost plynů a zásadotvornost popele</p> <p>Kyselé, zásadité a neutrální látky v přírodě</p> <p>Přírodní indikátory kyselosti a zásaditosti</p>	
<p>Téma: Silné kyseliny a zásady</p>			

<p>Ch03 - objasní neefektivnější jednání v modelových příkladech havárie s únikem nebezpečných látek</p> <p>Ch16 - porovná vlastnosti a použití vybraných prakticky významných oxidů, kyselin, hydroxidů a solí a posoudí vliv významných zástupců těchto látek na životní prostředí</p> <p>Ch18 - orientuje se na stupnici pH, změní reakci roztoku univerzálním indikátorovým papírkem a uvede příklady uplatňování neutralizace v praxi</p>	<p>Popíše vlastnosti a použití vybraných kyselina hydroxidů</p> <p>Popíše a zdůvodní bezpečné řešení jejich koncentrovaných roztoků a první pomoc při zasažení lidského těla těmito látkami</p> <p>Rozliší zásadité a kyselé roztoky pomocí indikátorů pH a změní pH roztoku univerzálním indikátorovým papírkem</p> <p>Posoudí vliv vybraných kyselin a hydroxidů (v odpadech) na životní prostředí</p> <p>Provede neutralizaci velmi zředěných roztoků známých kyselin a hydroxidů</p> <p>Rozliší, které látky patří mezi soli</p> <p>Připraví jednoduchým způsobem sůl</p> <p>Uvede příklady uplatnění solí v praxi</p> <p>Popíše vlastnosti, použití a význam chloridu sodného</p>	<p>Zásadotvorné a kyselinotvorné oxidy</p> <p>Kyseliny: sírová, chlorovodíková, dusičná, uhličitá, fosforečné</p> <p>Hydroxidy: sodný, draselný, vápenatý, amoniak</p> <p>Účinky kyselin a zásad, řešení, bezpečnost práce, první pomoc</p> <p>Neutralizace</p> <p>Stupnice pH, indikátory přírodní a umělé</p>	<p>ENV3 – Lidské aktivity a problémy životního prostředí: Odpady</p>
<p>Téma: kovy</p>			
<p>Ch11 - rozlišuje chemické prvky a chemické sloučeniny a pojmy užívá ve správných souvislostech</p>	<p>Rozliší kovy a nekovy a uvede příklady vlastností a praktického využití vybraných kovů, slitin a nekovů v historii a dnes</p>	<p>Některé kovy (zlato, stříbro, rtuť, cín, měď, alkalické kovy...)</p> <p>Některé slitiny</p> <p>Analýza sloučenin kovů, zkouška v plameni</p> <p>Vlastnosti a využití kovů</p> <p>Chemické reakce kovů</p>	<p>F - vodiče a nevodiče</p>

8. třída

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, přířezová témata
Téma: Škroby			
Ch22 - orientuje se ve výchozích látkách a produktech fotosyntézy a koncových produktů biochemického zpracování, především sacharidů Ch24 - uvede příklady zdrojů sacharidů	Rozliší sacharidy od bílkovin a tuků, uvede příklady zdrojů těchto látek pro člověka a posoudí různé potraviny z hlediska obecně uznávaných zásad zdravé výživy Vysvětlí pojem biotechnologie a uvede příklady	Přírodní výskyt škrobu, vznik, získávání Mlynářství, zrna, mouka, chléb Vlastnosti škrobu a upotřebení Chemický důkaz škrobu	OSV2 – Sebepoznání a sebepojetí: Já jako zdroj informací o sobě
Téma: cukry			
Ch23 - určí podmínky postačující pro aktivní fotosyntézu Ch22 - orientuje se ve výchozích látkách a produktech fotosyntézy a koncových produktů biochemického zpracování, především sacharidů CH24 - uvede příklady zdrojů sacharidů	Orientuje se ve výchozích látkách a produktech dýchání a fotosyntézy Uvede podmínky pro průběh fotosyntézy a její význam pro život na zemi	Přírodní vznik cukrů Fotosyntéza, dýchání Výroba cukru, cukrovarnictví, med, ovocné cukry Vlastnosti cukrů, rozpouštění, teplotní vliv, redukční vlastnosti Sladké látky, zdravotní účinky	
Téma: bílkoviny			
Ch22 - orientuje se ve výchozích látkách a produktech fotosyntézy a koncových produktů biochemického zpracování, především bílkovin Ch24 - uvede příklady zdrojů bílkovin	Rozliší bílkoviny od sacharidů a tuků, uvede příklady zdrojů těchto látek pro člověka a posoudí různé potraviny z hlediska obecně uznávaných zásad zdravé výživy	Přírodní výskyt, vlastnosti, význam, Důkaz bílkovin, rozklad Chemické a fyzikální jevy, nebezpečí pro život (teplo, změna pH, těžké kovy...)	
Téma: Tuky a oleje			
Ch22 - orientuje se ve výchozích látkách a produktech fotosyntézy a koncových produktů biochemického zpracování, především tuků Ch24 - uvede příklady zdrojů tuků	Rozliší tuky od sacharidů a bílkovin, uvede příklady zdrojů těchto látek pro člověka a posoudí různé potraviny z hlediska obecně uznávaných zásad zdravé výživy Uvede výchozí látky a produkty esterifikace a rozliší esterifikaci mezi ostatními typy chemických reakcí Zachází bezpečně s běžnými mycími a čistícími prostředky používanými v domácnosti	Rozpustnost, hoření Význam tuků a využití Příprava mýdel Esterifikace, zmýdelnění	
Téma: kvašení			
Ch21 - rozliší vybrané deriváty uhlovodíků, uvede jejich zdroje, vlastnosti a použití	Rozliší metanol, etanol, fenol a uvede vlastnosti a příklady využití těchto látek Popíše jednoduchou destilační aparaturu a	Alkoholy, využití, nebezpečí Další deriváty uhlovodíků, použití	MED1 – Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení: Rozdíl mezi informací a reklamním sdělením

	vysvětlí princip destilace		
Téma: Organické látky			
Ch19 - rozliší nejjednodušší uhlovodíky, uvede jejich zdroje, vlastnosti a použití Ch24 - uvede příklady zdrojů vitamínů	Rozliší kyselinu mravenčí, octovou, etylester kyseliny mravenčí, formaldehyd a aceton a uvede vlastnosti a příklady využití těchto látek Rozliší pojmy „uhlovodíky a deriváty uhlovodíků“ Rozliší nejjednodušší uhlovodíky, uvede jejich vlastnosti a použití Rozliší vitamíny od sacharidů, bílkovin a tuků, uvede příklady zdrojů těchto látek pro člověka a posoudí různé potraviny z hlediska obecně uznávaných zásad zdravé výživy Uvede příklady otravných látek a způsobu boje proti nim Uvede příklady nejrozšířenějších výbušných, hořlavých a toxických látek, způsob jejich označení a zásady bezpečné práce s nimi	Uhlíkaté látky, uhlík Uhlovodíky, druhy uhlovodíků a jejich derivátů Získávání uhlovodíků a jejich derivátů Vitamíny Přírodní látky Léčiva	
Téma: Dřevo, uhlí, ropa, zemní plyn			
Ch19 - rozliší nejjednodušší uhlovodíky, uvede jejich zdroje, vlastnosti a použití Ch20 - zhodnotí užívání fosilních paliv a vyráběných paliv jako zdrojů energie a uvede příklady produktů průmyslového zpracování ropy	Rozliší anorganické a organické sloučeniny Vyhledá a uvede příklady produktů průmyslového zpracování ropy a zemního plynu Vyhledá a uvede příklady havárií způsobených ropou a ropnými produkty a zemním plynem Rozliší a zapíše nejjednodušší vzorce organických sloučenin Uvede příklady fosilních a průmyslově vyráběných paliv, popíše jejich vlastnosti a zhodnotí jejich využívání Posoudí vliv spalování různých paliv na životní prostředí Rozliší obnovitelné a neobnovitelné zdroje energie Používá bezpečně spotřebiče na topné plyny v domácnosti a plynové kahaný při školních experimentech	Vznik a zpracování Použití pro energii a chemické výroby Spalovací procesy Výroba dřevěného uhlí Alternativní zdroje energie	ENV2 – základní podmínky života: Energie Zeměpis – nerostné zdroje

9. třída

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, přířezová témata
Téma: Výroba kovů			
<p>Ch13 - rozliší výchozí látky a produkty chemických reakcí, uvede příklady prakticky důležitých chemických reakcí, provede jejich klasifikaci a zhodnotí jejich využívání</p> <p>Ch15 - aplikuje poznatky o faktorech ovlivňujících průběh chemických reakcí v praxi a při předcházení jejich nebezpečnému průběhu</p> <p>Ch25 - zhodnotí využívání prvotních a druhotných surovin z hlediska trvale udržitelného rozvoje na Zemi</p> <p>Ch27 - orientuje se v přípravě a využívání různých látek v praxi a jejich vlivech na životní prostředí a zdraví člověka</p>	<p>Popíše princip výroby železa a oceli a zhodnotí jejich význam pro národní hospodářství</p> <p>Vysvětlí pojem koroze, uvede příklady činitelů ovlivňující její rychlost, uvede způsoby ochrany ocelových výrobků před korozi</p> <p>Předpoví a prověří vliv různých činitelů na průběh koroze jednoduchým pokusem</p>	<p>Kování, kalení, tvrdost, pružnost</p> <p>Zušlechlování kovů (litina, ocel)</p> <p>Výroba železa ve vysoké peci</p> <p>Spalování, oxidace, redukce</p> <p>Děje exotermní a endotermní</p> <p>Suroviny pro získávání kovů (cu, sn, pb, zn, fe...)</p> <p>Oxidačně-redukční procesy výroby kovů</p>	<p>ENV4 – Vztah člověka k prostředí: Náš životní styl (spotřeba věcí apod.)</p> <p>Z – rudy kov, nerostné zdroje</p>
Téma: Redoxní procesy			
<p>Ch13 - rozliší výchozí látky a produkty chemických reakcí, uvede příklady prakticky důležitých chemických reakcí, provede jejich klasifikaci a zhodnotí jejich využívání</p> <p>Ch15 - aplikuje poznatky o faktorech ovlivňujících průběh chemických reakcí v praxi a při předcházení jejich nebezpečnému průběhu</p> <p>Ch25 - zhodnotí využívání prvotních a druhotných surovin z hlediska trvale udržitelného rozvoje na Zemi</p> <p>Ch27 - orientuje se v přípravě a využívání různých látek v praxi a jejich vlivech na životní prostředí a zdraví člověka</p>	<p>Vysvětlí pojmy oxidace a redukce</p> <p>Urtí, které ze známých reakcí patří mezi redoxní reakce</p>	<p>Elektrolýza</p> <p>Elektrochemické reakce kovů</p> <p>Ionizace, vodivost roztoků solí</p> <p>Oxidace a redukce a jejich využití</p>	<p>F - účinky el.proudu</p>
Téma: Stavba hmoty			
<p>Ch10 - používá pojmy atom a molekula ve správných souvislostech</p> <p>Ch11 - rozlišuje chemické prvky a chemické sloučeniny a pojmy užívá ve správných souvislostech</p> <p>Ch12 - orientuje se v periodické soustavě chemických prvků, rozpozná vybrané kovy a</p>	<p>Popíše složení atomu</p> <p>Používá značky a názvy vybraných chemických prvků</p> <p>Používá pojmy: chemická látka, chemický prvek, chemická sloučenina a chemická vazby ve správných souvislostech</p> <p>Rozliší chemickou značku prvku a chemický</p>	<p>Stavba atomu</p> <p>Chemické značky</p> <p>Periodický systém, orientace v něm</p> <p>Chemické sloučeniny a jejich názvosloví</p> <p>Chemické vazby</p>	<p>GLO1 - Evropa a svět nás zajímá: Příběhy objevitelů a vynálezců</p> <p>F – jaderná fyzika, astronomie</p>

nekovy a usuzuje na jejich možné vlastnosti	<p>vzorec sloučeniny</p> <p>Vysvětlí, co udává protonové číslo</p> <p>Vyhledá v tabulkách názvy prvků ke známým (daným) protonovým číslům a zapíše správně znače prvku protonové číslo</p> <p>Rozliší periody a skupiny v periodické soustavě chemických prvků a vyhledá známé prvky s podobnými vlastnostmi</p> <p>Určí oxidační číslo atomů prvků v oxidech, sulfidech, halogenidech a hydroxidech a solích vybraných kyselin</p> <p>Napiše z názvů vzorce oxidů, sulfidů, halogenidů a hydroxidů a naopak</p>		
Téma: Chemické reakce			
<p>Ch13 - rozliší výchozí látky a produkty chemických reakcí, uvede příklady prakticky důležitých chemických reakcí, provede jejich klasifikaci a zhodnotí jejich využívání</p> <p>Ch14 - píše chemické rovnice a s užitím zákona zachování hmotnosti vypočítá hmotnost výchozí látky nebo produktu</p> <p>Ch15 - aplikuje poznatky o faktorech ovlivňujících průběh chemických reakcí v praxi při předcházení jejich nebezpečnému průběhu</p>	<p>Zapíše jednoduchými chemickými rovnicemi vybrané chemické děje</p> <p>Píše zápis chemické rovnice s užitím názvů vybraných chemických látek</p> <p>Rozliší, které ze známých reakcí jsou exotermické a které endotermické</p> <p>Provede jednoduché chemické reakce ve školní laboratoři (pracovně)</p> <p>Aplikuje poznatky o vlivu teploty, míchání a plošného obsahu povrchu látky na rychlost např. rozpouštění látky při vysvětlování známých situací z běžného života</p>	<p>Zápis reakcí chemickou rovnicí</p> <p>Zákon o zachování hmotnosti</p> <p>Vlivy na rychlost reakce a její průběh (teplota, koncentrace, katalyzátor)</p> <p>Jednoduché reakce: neutralizace, tvrdnutí malty</p> <p>Složitější reakce: fotosyntéza, vnitřní dýchání, esterifikace, zmýdelňování, redoxní reakce</p>	<p>OSV3 - 9 – Seberegulace a sebeorganizace, Psychohygiéna, Kreativita, Poznávání lidí, Mezilidské vztahy, Komunikace, Kooperace a kompetice</p>
Téma: Chemické výpočty			
<p>Ch05 - vypočítá složení roztoků, připraví prakticky roztok daného složení</p>	<p>Vypočítá složení roztoku (hmotnostní zlomek rozpuštěné látky) a připraví roztok o požadovaném složení</p> <p>Uvede zákon zachování hmotnosti pro chemické reakce a využije ho při řešení chemických úloh</p> <p>Odhadne výsledky a vypočítá úlohy s užitím chemických rovnic</p>	<p>Výpočty složení látek</p> <p>Výpočty složení směsí, koncentrace</p> <p>Výpočty reakčního poměru</p> <p>Pojem molu</p>	<p>M - rovnice o dvou neznámých, procenta</p>
Téma: Chemické látky v životě člověka			
<p>Ch25 - zhodnotí využívání prvotních a druhotných surovin z hlediska trvale udržitelného rozvoje na Zemi</p> <p>Ch27 - orientuje se v přípravě a využívání různých látek v praxi a jejich vlivech na životní prostředí a zdraví člověka</p>	<p>Rozliší plasty od dalších látek, uvede příklady jejich názvů, vlastností a použití</p> <p>Posoudí vliv používání plastů na životní prostředí</p> <p>Rozliší přírodní a syntetická vlákna a uvede výhody a nevýhody jejich používání</p>	<p>Plasty a syntetická vlákna</p> <p>Léčiva, jedy, návykové látky</p> <p>Průmyslová hnojiva</p> <p>Detergenty</p> <p>Chemický průmysl v ČR</p>	<p>OSV 11 – Hodnoty, postoje a praktická etika: Analýza vlastních a cizích postojů</p> <p>Občanská výchova? - drogy</p>

	<p>Uvede příklady volně a nezákonně prodávaných drog a popíše příklady následků, kterými se vystavuje jejich konzument</p> <p>Uvede význam průmyslových hnojiv a posoudí jejich vliv na životní prostředí</p> <p>Uvede příklady prvotních a druhotných surovin pro chemické výroby a zhodnotí je z hlediska udržitelného rozvoje</p> <p>Zhodnotí ekonomický a ekologický význam recyklace odpadů</p> <p>Doloží na příkladech význam chemických výrob pro ekonomiku a pro člověka</p>		
--	--	--	--

Poznámka: Názvosloví lze rozdělit do ročníků např. 7.tř: základní prvky, 8.tř: většina prvků + oxidy, sulfidy, halogenidy, kyseliny a zásady (ná vaznost na mineralogii), 9.tř: solikyselin, strukturní vzorce organické chemie, aby toho nebylo moc najednou.

Jednoduché rovnice je možno brát již v 8. třídě v návaznosti na matematické rovnice ze 7.třídy.

Výroba kovů může být zařazena ještě v 8. ročníku, naopak Kvašení, Organická chemie a Dřevo, uhlí zemní plyn až v 9. ročníku dle délky epochy.

ZEMĚPIS

Charakteristika předmětu

Zeměpis je předmětem s výrazně integrujícím charakterem. Odvíjí se od něho celá řada mezipředmětových vztahů především k dějepisu a přírodovědným předmětům. Provází ostatní předměty v neustálé proměně sledující důsledně vývojové fáze dítěte. Jednotlivosti ostatních předmětů budují ve vzájemném spojení komplexní a barvitý obraz světa. Zeměpis však neslouží pouze k jakémusi zastřešení jiných předmětů, je pro ně také neustálým zdrojem impulsů a podporuje jejich pokrok. Právě na zeměpisu je patrná skutečnost, že v důsledku velké propojenosti jednotlivých předmětů je složitě nahlížet je izolovaně. Z toho také vyplývá hlavní cíl výuky zeměpisu. Žák by měl pro sebe objevit, že skutečnost, Země, vesmír, jsou neoddělitelná jednota, do které patří i on a kterou chce dál poznávat. Z integrujícího charakteru předmětu potom vyplývá, že v jeho skladbě je mnoho témat a okruhů učiva přírodopisu, dějepisu, výchovy k občanství, ekologie a astronomie. Významnou úlohu mají přesahy z dějepisu a občanské nauky. Integrovaný charakter ovšem neznamená, že vlastní náplň geografie jako vědecké disciplíny je zatlačena do pozadí. Prolínání jiných předmětů pouze odstraňuje izolovanost a popisnost geografie a dává jí vyniknout jako neocenitelnému prostředku pro zkoumání světa.

V tomto smyslu jsou charakterizovány i jednotlivé cíle předmětu zeměpis. Výchovné a výukové úsilí učitele směřuje k tomu, aby žáci:

- objevili jednotu a krásu světa, získali láskyplnější vztah ke svému okolí, prostředí, lidem kolem sebe
- pochopili Zemi jako přírodní prostor s určitými životními rytmy, do nichž je člověk zahrnut, které ale zároveň i mění
- poznali postavení Země ve sluneční soustavě a celém vesmíru
- poznali jednotlivé sféry Země, jejich utváření působností geologických dějů (abiotické, biotické, lidské)
- nahlíželi na geografické jevy, objekty a procesy v jejich komplexnosti a zákonitosti
- získali základní znalosti o zeměpisu kontinentů v úzké souvislosti s přírodními podmínkami, osídlením a jeho historií, vývojem a současnou situací v různých sférách společnosti (kultura, hospodářství, politický a právní život ve významných státech)
- si uvědomili postavení naší země ve střední Evropě se všemi aspekty geografickými, přírodními a kulturně-historickými
- poznali ČR ve smyslu jejích přírodních, kulturních a hospodářských charakteristik, dokázali poznat odlišnosti jiných zemí a kultur Evropy i světa s jejich přínosem k barvitosti a komplexnosti lidské kultury jako celku
- poznali stavbu Země z geologického hlediska, složení zemské kůry (horniny, nerosty) vždy v návaznosti na konkrétní zeměpisnou oblast
- uměli pracovat s různými druhy map a znali i historický vývoj mapování zemského povrchu
- poznali moderní prostředky používané v geografii (statistické materiály, grafy) a uměli se v nich orientovat

V souvislosti s vývojovými fázemi dítěte se v nižších třídách klade důraz na prožitky a teprve s postupem času se přistupuje k tvorbě vědeckých pojmů a zeměpis dostává stále více podobu vědní disciplíny. Úkolem zeměpisného vyučování je doprovázet a podporovat děti v jejich fyzickém, duševním a duchovním vývoji. V průběhu celé výuky se uplatňuje aktivní činnost žáků - kreslení a malování map, profilů, později grafické znázornění, práce s atlasem a statistickými údaji.

Rozvíjení kompetencí

Kompetence k učení

- Vedeme žáky k samostatnému vyhledávání a zařazování informací z různých oborů.
- Žáky vedeme k sebehodnocení.
- Individuálním přístupem k žákům maximalizujeme jejich šanci prožít úspěch.
- Podněcujeme kreativitu a fantazii žáků ve vhodných případech při práci s mapou a dalšími pomůckami.
- Učíme se vytvářet takové situace, v nichž má žák radost z učení pro samotné učení a pro jeho další přínos.

Kompetence k řešení problémů

- Vedeme žáky k samostatnému řešení problému, aby si dokázali svoje řešení obhájit.
- Při výuce motivujeme žáky v co největší míře problémovými úlohami z praktického života.
- Děti vedeme k aktivnímu podílu na všech fázích činnosti, na plánování, přípravě, realizaci i hodnocení.

Kompetence komunikativní

- Vedeme žáky ke vhodné komunikaci se spolužáky, s učiteli a ostatními dospělými ve škole i mimo školu.
- Učíme žáky obhajovat a argumentovat vhodnou formou svůj vlastní názor a zároveň poslouchat názor jiných.
- Podporujeme přátelské vztahy ve třídách a mezi třídami.
- Začleňujeme metody kooperativního učení a jejich prostřednictvím vedeme děti ke spolupráci při vyučování.

Kompetence sociální a personální

- Během vzdělávání používáme skupinovou práci žáků, vzájemnou pomoc při učení.
- Sociální kompetence vyvozujeme na praktických cvičeních a úkolech.
- Žáky vedeme k respektování společně dohodnutých pravidel chování, na jejichž formulaci se sami podílejí.
- Učíme je zároveň k odmítavému postoji ke všemu, co narušuje dobré vztahy mezi žáky.
- Učíme žáky týmové práci.

Kompetence občanské

- Žáci si společně stanovují pravidla chování.
- Vedeme žáky k respektování individuálních rozdílů (národnostní, kulturní).
- Při pobytech v přírodě se žáci chovají jako zodpovědné osoby.
- Žáky zapojujeme do mezinárodních projektů, kde se prakticky seznamují s kulturou jiných národů

Kompetence pracovní

- Vedeme žáky k objektivnímu sebehodnocení a posouzení s reálnými možnostmi při profesní orientaci.
- Výuku doplňujeme o praktické exkurze.
- Individuálním přístupem a spoluprací s rodiči pomáháme žákům při profesní orientaci.

Vzdělávací obsah předmětu

6. třída

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, Přířezová témata
<p>Z01 - organizuje a přiměřeně hodnotí geografické informace a zdroje dat z dostupných kartografických produktů a elaborátů, z grafů, diagramů, statistických a dalších informačních zdrojů</p> <p>Z02 - používá s porozuměním základní geografickou, topografickou a kartografickou terminologii</p> <p>Z03 - přiměřeně hodnotí geografické objekty, jevy a procesy v krajině sféře, jejich určité pravidelnosti, zákonitosti a odlišnosti, jejich vzájemnou souvislost a podmíněnost, rozeznává hranice (bariéry) mezi podstatnými prostorovými složkami v krajině</p> <p>Z05 - zhodnotí postavení Země ve vesmíru a srovnává podstatné vlastnosti Země s ostatními tělesy sluneční soustavy</p> <p>Z06 - prokáže na konkrétních příkladech tvar planety Země, zhodnotí důsledky pohybu Země na život lidí a organismů</p> <p>Z07 - rozlišuje a porovnává složky a prvky přírodní sféry, jejich vzájemnou souvislost a podmíněnost, rozeznává, pojmenuje a klasifikuje tvary zemského povrchu</p> <p>Z08 - porovná působení vnitřních a vnějších procesů v přírodní sféře a jejich vliv na přírodu a na lidskou společnost</p> <p>Z27 - ovládá základy praktické topografie a orientace v terénu</p> <p>Z28 - aplikuje v terénu praktické postupy při pozorování, zobrazování a hodnocení krajiny</p> <p>Z29 - uplatňuje v praxi zásady bezpečného pohybu a pobytu ve volné přírodě</p>		<p><u>Země jako celek</u></p> <p>Slunce a vesmír</p> <p>Planeta Země</p> <p>Zemský povrch a jeho tvary</p> <p>Světadílů a oceány</p> <p>Glóbus a mapa</p> <p>Časová pásma, datové hranice</p> <p>Klimatické poměry, teplotní pásy, geografické a vegetační pásy</p> <p>Krajina - vliv krajiny na život lidí, přírodní společenstva</p> <p>Pozorování v krajině</p> <p>Práce s mapou, orientace</p> <p>Exkurze</p>	<p>F</p> <p>Př</p> <p>Hv</p> <p>Vv</p> <p>D</p> <p>MUL1, MUL2, MUL3, MUL4, MUL5</p> <p>DEM2, DEM4</p> <p>GLO1, GLO2, GLO3</p> <p>ENV1, ENV2, ENV3, ENV4</p>
<p>Z01 - organizuje a přiměřeně hodnotí geografické informace a zdroje dat z dostupných kartografických produktů a elaborátů, z grafů, diagramů, statistických a dalších informačních zdrojů</p> <p>Z02 - používá s porozuměním základní geografickou, topografickou a kartografickou terminologii</p> <p>Z09 - rozlišuje zásadní přírodní a společenské atributy jako kritéria pro vymezení, ohraničení a lokalizaci regionů světa</p> <p>Z10 - lokalizuje na mapách světadílů, oceány a makroregiony světa podle zvolených kritérií, srovnává jejich postavení, rozvojová jádra a periferní zóny</p> <p>Z11 - porovnává a přiměřeně hodnotí polohu, rozlohu, přírodní, kulturní, společenské, politické a hospodářské poměry, zvláštnosti a podobnosti, potenciál a bariéry jednotlivých světadílů, oceánů, vybraných makroregionů světa a vybraných (modelových) států</p>	Lokalizuje na mapě Evropu	<p><u>Evropa</u></p> <p>Přírodní hranice mezi Evropou a Asií</p> <p>Členitost, charakteristika reliéfu, přírodní a klimatické poměry, vodstvo</p> <p>Kontrastní charakteristiky vybraných zemí a krajin (např. Itálie – země slunce a umění; Skandinávie – země za polárním kruhem)</p> <p>Přírodní a hospodářské poměry různých krajin</p> <p>Společenské poměry, zvyklosti</p>	<p>GLO1, GLO2, GLO3</p> <p>DEM2, DEM4</p> <p>Hv</p> <p>Vv</p> <p>D</p> <p>Čj</p>

8. třída

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, Přířezová témata
<p>Z01 - organizuje a přiměřeně hodnotí geografické informace a zdroje dat z dostupných kartografických produktů a elaborátů, z grafů, diagramů, statistických a dalších informačních zdrojů</p> <p>Z02 - používá s porozuměním základní geografickou, topografickou a kartografickou terminologii</p> <p>Z03 - přiměřeně hodnotí geografické objekty, jevy a procesy v krajině sféře, jejich určité pravidelnosti, zákonitosti a odlišnosti, jejich vzájemnou souvislost a podmíněnost, rozeznává hranice (bariéry) mezi podstatnými prostorovými složkami v krajině</p> <p>Z09 - rozlišuje zásadní přírodní a společenské atributy jako kritéria pro vymezení, ohraničení a lokalizaci regionů světa</p> <p>Z10 - lokalizuje na mapách světadíly, oceány a makroregiony světa podle zvolených kritérií, srovnává jejich postavení, rozvojová jádra a periferní zóny</p> <p>Z11 - porovnává a přiměřeně hodnotí polohu, rozlohu, přírodní, kulturní, společenské, politické a hospodářské poměry, zvláštnosti a podobnosti, potenciál a bariéry jednotlivých světadílů, oceánů, vybraných makroregionů světa a vybraných (modelových) států</p> <p>Z19 - porovnává různé krajiny jako součást pevninské části krajině sféry, rozlišuje na konkrétních příkladech specifické znaky a funkce krajin</p> <p>Z20 - uvádí konkrétní příklady přírodních a kulturních krajinných složek a prvků, prostorové rozmístění hlavních ekosystémů (biomů)</p> <p>Z21 - uvádí na vybraných příkladech závažné důsledky a rizika přírodních a společenských vlivů na životní prostředí</p> <p>Z27 - ovládá základy praktické topografie a orientace v terénu</p> <p>Z28 - aplikuje v terénu praktické postupy při pozorování, zobrazování a hodnocení krajiny</p> <p>Z29 - uplatňuje v praxi zásady bezpečného pohybu a pobytu ve volné přírodě</p>		<p><u>Asie, Afrika</u></p> <p>Přehled přírodních poměrů, geologie, reliéf, surovinové zdroje, přírodní zvláštnosti, problematika životního prostředí</p> <p>Vodstvo, podnebí oceánské a kontinentální, monzuny, hlavní podnebné pásy</p> <p>Vybrané státy a rozdíly mezi nimi, důležitá střediska a hlavní města</p> <p>Obyvatelstvo a osídlení, kulturní poměry</p> <p>Práce s atlasem a mapou, praktická topografie, zeměpisné souřadnice, měřítko mapy</p> <p>Životopisy významných badatelů, cestovatelů</p>	
<p>F28 - objasní (kvalitativně) pomocí poznatků o gravitačních silách pohyb planet kolem Slunce a měsíců planet kolem planet</p> <p>F29 - odliší hvězdu od planety na základě jejich vlastností</p>		<p><u>Astronomie</u></p> <p>Pozorování oblohy, souhvězdí, Měsíce Měsíc a jeho fáze, vliv na zemské procesy Slunce, sluneční čas</p> <p>Sluneční soustava, planety, galaxie</p> <p>Významní astronomové</p>	F

8. třída

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, Přířezová témata
<p>Z01 - organizuje a přiměřeně hodnotí geografické informace a zdroje dat z dostupných kartografických produktů a elaborátů, z grafů, diagramů, statistických a dalších informačních zdrojů</p> <p>Z02 - používá s porozuměním základní geografickou, topografickou a kartografickou terminologii</p> <p>Z03 - přiměřeně hodnotí geografické objekty, jevy a procesy v krajině sféře, jejich určitou pravidelnost, zákonitost a odlišnost, jejich vzájemnou souvislost a podmíněnost, rozeznává hranice (bariéry) mezi podstatnými prostorovými složkami v krajině</p> <p>Z09 - rozlišuje zásadní přírodní a společenské atributy jako kritéria pro vymezení, ohraničení a lokalizaci regionů světa</p> <p>Z10 - lokalizuje na mapách světadíly, oceány a makroregiony světa podle zvolených kritérií, srovnává jejich postavení, rozvojová jádra a periferní zóny</p> <p>Z11 - porovnává a přiměřeně hodnotí polohu, rozlohu, přírodní, kulturní, společenské, politické a hospodářské poměry, zvláštnosti a podobnosti, potenciál a bariéry jednotlivých světadílů, oceánů, vybraných makroregionů světa a vybraných (modelových) států</p> <p>Z27 - ovládá základy praktické topografie a orientace v terénu</p> <p>Z28 - aplikuje v terénu praktické postupy při pozorování, zobrazování a hodnocení krajiny</p> <p>Z29 - uplatňuje v praxi zásady bezpečného pohybu a pobytu ve volné přírodě</p>		<p><u>Amerika, Austrálie a Oceánie, Antarktida</u></p> <p>Přehled přírodních poměrů, geologie, reliéf, surovinové zdroje, přírodní zvláštnosti, problematika životního prostředí</p> <p>Vodstvo, podnebí oceánské a kontinentální, monzuny, hlavní podnebné pásy</p> <p>Vybrané státy a rozdíly mezi nimi, důležitá střediska a hlavní města</p> <p>Obyvatelstvo a osídlení, kulturní poměry</p> <p>Práce s atlasem a mapou, praktická topografie, zeměpisné souřadnice, měřítko mapy</p> <p><u>Zeměpis oceánů</u></p> <p>Tichý oceán, Atlantský oceán, Indický oceán, Severní ledový oceán</p> <p>Okrajová moře, poloostrovy, ostrovy a souostroví</p> <p>Průlivy</p> <p>Podmořský reliéf</p> <p>Podnebí, oceánské proudy</p> <p>Práce s atlasem a mapou</p>	
<p>Z11 - porovnává a přiměřeně hodnotí polohu, rozlohu, přírodní, kulturní, společenské, politické a hospodářské poměry, zvláštnosti a podobnosti, potenciál a bariéry jednotlivých světadílů, oceánů, vybraných makroregionů světa a vybraných (modelových) států</p> <p>Z12 - zvažuje, jaké změny ve vybraných regionech světa nastaly, nastávají, mohou nastat a co je příčinou zásadních změn v nich</p> <p>Z13 - posoudí na přiměřené úrovni prostorovou organizaci světové populace, její rozložení, strukturu, růst, pohyby a dynamiku růstu a pohybu, zhodnotí na vybraných příkladech mozaiku multikulturního světa</p> <p>Z14 - posoudí, jak přírodní podmínky souvisí s funkcí lidského sídla, pojmenuje obecné základní geografické znaky sídel</p>		<p><u>Země z hlediska přírodopisného a etnografického</u></p> <p>Nrody, jazyky a náboženství, lidská sídla</p> <p>Kulturní zvláštnosti jednotlivých vybraných národů</p> <p>Rasy a rasové otázky, aktuální problémy současnosti, civilizační vlivy</p> <p>Krajinotvorní činitelé a krajinotvorné procesy, typy krajin a jejich využití</p> <p>Hlavní zemědělské oblasti světa, pěstování zemědělských plodin a chov hospodářského zvířectva, lesní a vodní hospodářství</p>	<p>GLO1, GLO2, GLO3</p> <p>OSV2, OSV3</p> <p>DEM2, DEM3, DEM4</p> <p>MUL1, MUL2, MUL3, MUL4, MUL5</p> <p>ENV1, ENV2, ENV3, ENV4</p>

8. třída

Z15 - zhodnotí poměrně strukturu, složky a funkce světového hospodářství, lokalizuje na mapách hlavní světové surovinové a energetické zdroje

Z16 - porovnává předpoklady a hlavní faktory pro územní rozmístění hospodářských aktivit

O08 - objasní potřebu tolerance ve společnosti, respektuje kulturní zvláštnosti i odlišné názory, zájmy, způsoby chování a myšlení lidí,

Hlavní průmyslové oblasti světa, zdroje nerostných surovin, rozdělení a rozmístění průmyslových odvětví

Rozmístění, proces dobývání a využívání světových přírodních zdrojů

Příčiny a důsledky ničení neobnovitelných zdrojů

Dopady těžby hornin a minerálů na zdraví lidí, zdraví jiných

D

Čj

Hv

Vv

PřF

<p>zaujímá tolerantní postoje k menšinám</p> <p>O09 - rozpoznává netolerantní, rasistické, xenofobní a extremistické</p> <p>Z17 - porovnává státy světa a zájmové integrace států světa na základě podobných a odlišných znaků</p> <p>Z18 - lokalizuje na mapách jednotlivých světadílů hlavní aktuální geopolitické změny a politické problémy v konkrétních světových regionech</p> <p>Z21 - uvádí na vybraných příkladech závažné důsledky a rizika přírodních a společenských vlivů na životní prostředí</p> <p>O22 - rozlišuje nejčastější typy a formy států a na příkladech porovná jejich znaky</p>		<p>organismů a ekosystémů</p> <p>Výhody a nevýhody různých způsobů získávání energie</p>	
---	--	--	--

9. třída

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, Přířezová témata
<p>Z01 - organizuje a přiměřeně hodnotí geografické informace a zdroje dat z dostupných kartografických produktů a elaborátů, z grafů, diagramů, statistických a dalších informačních zdrojů</p> <p>Z02 - používá s porozuměním základní geografickou, topografickou a kartografickou terminologii</p> <p>Z04 - vytváří a využívá osobní myšlenková (mentální) schémata a myšlenkové (mentální) mapy pro orientaci v konkrétních regionech, pro prostorové vnímání a hodnocení míst, objektů, jevů a procesů v nich, provytváření postojů k okolnímu světu</p> <p>Z22 - vymezí a lokalizuje místní oblast (region) podle bydliště nebo školy</p> <p>Z23 - hodnotí na přiměřené úrovni přírodní, hospodářské a kulturní poměry místního regionu, možnosti dalšího rozvoje, přiměřeně analyzuje vazby místního regionu k vyšším územním celkům</p> <p>Z24 - hodnotí a porovnává na přiměřené úrovni polohu, přírodní poměry, přírodní zdroje, lidský a hospodářský potenciál České republiky v evropském a světovém kontextu</p> <p>Z25 - lokalizuje na mapách jednotlivé kraje České republiky a hlavní jádrové a periferní oblasti z hlediska osídlení a hospodářských aktivit</p> <p>Z26 - uvádí příklady účasti a působnosti České republiky ve světových mezinárodních a nadnárodních institucích, organizacích a integracích států</p> <p>O01 - objasní účel důležitých symbolů našeho státu a způsoby jejich používání</p> <p>O23 - rozlišuje a porovnává úkoly jednotlivých složek státní moci ČR i jejich orgánů a institucí, uvede příklady institucí a orgánů, které se podílejí na správě obcí, krajů a státu</p> <p>O24 - objasní výhody demokratického způsobu řízení státu pro každodenní život občanů</p> <p>O32 - Popíše vliv začlenění ČR do EU na každodenní život občanů, uvede příklady práv občanů ČR v rámci EU i možných způsobů jejich uplatnění</p> <p>Z27 - ovládá základy praktické topografie a orientace v terénu</p> <p>Z28 - aplikuje v terénu praktické postupy při pozorování, zobrazování a hodnocení krajiny</p> <p>Z29 - uplatňuje v praxi zásady bezpečného pohybu a pobytu ve volné přírodě</p>		<p><u>Česká republika</u></p> <p>ČR na mapě Evropy, sousední státy</p> <p>Přírodní podmínky ČR</p> <p>Obyvatelstvo a sídla, společnost a kultura</p> <p>Hospodářství, průmyslová odvětví</p> <p>Administrativní členění, oblasti ČR a jejich specifika</p> <p>Hlavní město Praha a jiná důležitá centra Společenské a správní struktury</p> <p>Problematika ochrany přírody a životního prostředí</p> <p>Exkurze</p>	<p>GLO1, GLO2, GLO3</p> <p>OSV2, OSV3</p> <p>DEM2</p> <p>MUL1, MUL2, MUL3, MUL4, MUL5</p> <p>ENV1, ENV2, ENV3, ENV4</p>
<p>Z03 - přiměřeně hodnotí geografické objekty, jevy a procesy v krajinné sféře, jejich určité pravidelnosti, zákonitosti a odlišnosti, jejich vzájemnou souvislost a podmíněnost, rozeznává hranice (bariéry) mezi podstatnými prostorovými složkami v krajině</p> <p>Z12 - zvažuje, jaké změny ve vybraných regionech světa nastaly, nastávají, mohou nastat a co je příčinou zásadních změn v nich</p>		<p><u>Země jako jednotný celek</u></p> <p><u>Geologie</u></p> <p>Vznik a stavba Země, vnější a vnitřní geologické procesy (příčiny a důsledky)</p> <p>Podoba a rozdělení moří a pevnin na Zemi</p>	<p>Př</p> <p>F</p>

<p>Z13 - posoudí na přiměřené úrovni prostorovou organizaci světové populace, její rozložení, strukturu, růst, pohyby a dynamiku růstu a pohybů, zhodnotí na vybraných příkladech mozaiku multikulturního světa</p> <p>Z14 - posoudí, jak přírodní podmínky souvisí s funkcí lidského sídla, pojmenuje obecné základní geografické znaky sídel</p> <p>Z15 - zhodnotí přiměřeně strukturu, složky a funkce světového hospodářství, lokalizuje na mapách hlavní světové surovinové a energetické zdroje</p> <p>Z16 - porovnává předpoklady a hlavní faktory pro územní rozmístění hospodářských aktivit</p> <p>Z17 - porovnává státy světa a zájmové integrace států světa na základě podobných a odlišných znaků</p> <p>Z18 - lokalizuje na mapách jednotlivých světadílů hlavní aktuální geopolitické změny a politické problémy v konkrétních světových regionech</p> <p>O33 - Uvede některé významné mezinárodní organizace a společenství, k nimž má vztah ČR, posoudí jejich význam ve světovém dění a popíše výhody spolupráce mezi státy</p> <p>O34 - uvede příklady některých projevů globalizace, porovná jejich klady i zápory</p> <p>O35 - uvede některé globální problémy současnosti, vyjádří na ně svůj osobní názor a popíše jejich hlavní příčiny i možné důsledky pro život lidstva</p> <p>O36 - objasní souvislost globálních a lokálních problémů, uvede příklady možných projevů a způsobů řešení globálních problémů na lokální úrovni – v obci, regionu</p> <p>O37 - uvede příklady mezinárodního terorismu a zaujme vlastní postoj ke způsobům jeho potírání</p> <p>B25 - objasní vliv jednotlivých sfér Země na vznik a trvání života</p> <p>B26 - rozpozná podle charakteristických vlastností vybrané nerosty a horniny s použitím určovacích pomůcek</p> <p>B27 - rozlišuje důsledky vnitřních a vnějších geologických dějů, včetně geologického oběhu hornin i oběhu vody</p> <p>B28 - porovná význam půdotvorných činitelů pro vznik půdy, rozlišuje hlavní půdní typy a půdní druhy v naší přírodě</p> <p>B29 - rozlišuje jednotlivá geologická období podle charakteristických znaků</p> <p>B30 - uvede na základě pozorování význam vlivu podnebí a počasí na rozvoj a udržení života na Zemi</p>		<p>Zemětřesení, vulkanismus</p> <p>Nauka o horninách, rytmické procesy při jejich tvorbě (vyvílé horniny, usazeniny, metamorfované horniny; sedimentace a eroze)</p> <p>Geologické vrstvy jako svědkové minulých zemských věků, zemské dějiny</p> <p>Fáze vrásnění Evropy</p> <p>Morfologie a vznik mladých zvrásněných pohoří (geologie Alp jako příklad vzniku mladého pohoří)</p> <p>Sféry Země: od litosféry ke stratosféře</p> <p><u>Globální problémy lidstva a ochrana životního prostředí</u></p> <p>Aktuální změny na mapě</p> <p>Světová populace</p> <p>Spolupráce zemí světa (světové hospodářství, světový trh a mezinárodní obchod)</p> <p>Projevy globalizace - doprava a spoje, služby, rekreace a cestovní ruch, sídelní systémy, urbanizace</p> <p>Globální problémy, způsoby a možnosti řešení, alternativy</p> <p>Dopady globálních změn na organismy a jejich prostředí</p> <p>Udržitelný růst a rozvoj - vliv osobního životního stylu; osobní, společenské a globální akce za obnovení zdraví planety</p> <p>Složky životního prostředí</p> <p>Krajina a životní prostředí v minulosti a dnes</p> <p>Společenskohospodářské vlivy na krajinu a životní prostředí</p> <p>Ochrana přírody a životního prostředí – principy a zásady ochrany přírody a životního prostředí, chráněná území přírody, globální ekologické a environmentální problémy lidstva</p>	<p>GLO1 – 3</p> <p>DEM1 – 4</p> <p>ENV1 – 4</p>
--	--	--	---

HUDEBNÍ VÝCHOVA

Charakteristika předmětu

Ve vyučování hudební výchovy je využívána hromadná, skupinová, popřípadě individuální forma výuky, tyto formy lze navzájem kombinovat. Předmět je realizován v odborné učebně hudební výchovy nebo v kmenové třídě, součástí tohoto předmětu mohou být i návštěvy koncertů apod.

Vzdělávací předmět hudební výchova je nedílnou součástí vzdělávacího procesu. Umožňuje žákům uchopovat umělecké a kulturní stránky života formou odpovídající jejich věku. Napomáhá jejich osobnostnímu i sociálnímu vývoji prostřednictvím praktické realizace vlastních prožitků pomocí specifického jazyka hudby a jeho výrazových prostředků.

Společná hudební práce dané třídy by měla být zároveň součástí pokud možno každého vyučovacího předmětu realizovaného formou epoch.

Tento vzdělávací předmět je zpracován pro jednotlivé ročníky a v jejich rámci (v souladu se strukturou vzdělávacího oboru Hudební výchova v RVP ZV) členěn na následující kapitoly:

- vokální činnosti
- instrumentální činnosti
- pohybové činnosti
- poslechové činnosti
- hudební teorie

V průběhu vzdělávacího procesu je kladen důraz na tři základní oblasti, v jejichž rámci je tento vzdělávací předmět uskutečňován. Oblast vědomostní a poznatková zahrnuje hudební teorii, skladbu, dějiny hudby a hudební formy. Oblast pocitová obsahuje uchopování nálad jednotlivých tónin, harmonií a jejich realizaci prostřednictvím různých druhů nástrojů. Třetí oblast – pohybová – umožňuje žákům proniknout do sféry hudby pomocí vlastního tělesného pohybu a prožít podstatu rytmu a taktu. Se všemi jmenovanými oblastmi se žáci setkávají jak v práci na společném i individuálním hlasovém projevu, tak v individuální i společné hře na nástroje, v rozhovorech o hudbě a jejích výrazových prostředcích a při poznávacích činnostech.

Základem pro učební osnovy vzdělávacího předmětu hudební výchova, pro přístup k žákům při procesu vyučování a volbu vyučovacích metod a strategií jsou vývojové fáze osobnosti, jimiž žáci v průběhu základního vzdělávání procházejí. Z nich vyplývají pro tento vzdělávací předmět následující metodické pokyny:

V prvních třech ročnících je žák prostřednictvím nápodoby veden k uchopování hudby jako celku melodického, rytmického i harmonického. Pomocí přirozeného pohybu těla se společně se spolužáky učí písni, aniž by je uchopoval abstraktně či pomocí hudebních znaků. Základním prostředkem procesu učení má být činnost individuální a ve společenství třídy.

V následujících třech ročnících odpovídá způsob vedení vyučovacího procesu žakovým nově nabytým schopnostem uchopení „hudební gramatiky“ – taktu, rytmu, intervalů, tónin, nálad skrytých v harmonii, zápisu hudby. V procesu učení působí prožitek z praktické realizace hudby v souladu s intelektuálním uchopováním hudebních výrazových prostředků.

V průběhu posledních tří let základního vzdělávání jsou ve vzdělávacím procesu vytvářeny příležitosti k vývoji logického myšlení a utváření vlastního úsudku na základě hudební teorie a dějin hudby. Žáci jsou vedeni k uplatňování dosavadních návyků při hře na nástroj a zpěvu a jejich využití pro vědomý rozvoj vlastních schopností.

Rozvíjení kompetencí

Kompetence k učení

- Žák vybírá vhodné způsoby, metody a strategie pro efektivní učení se zpěvu, hře na nástroj a pro získání rytmických schopností.
- Umí si najít informace, které se týkají dějin hudby a hudební teorie.
- Seznamuje se s obecně užívanými termíny, znaky a symboly v oblasti hudebních výrazových prostředků.

Kompetence k řešení problémů

- Zamýšlí se nad jednotlivými oblastmi hudební problematiky.
- Porovnávání hudebních stylů a žánrů v dějinných souvislostech a dělá si o nich úsudek.
- Pokouší se uplatnit své poznatky prostřednictvím hudební improvizace.

Kompetence komunikativní

- Je schopen vzájemnému naslouchání a k porozumění zvukům, melodiím atd.
- Poznává a cvičí mimoslovní komunikaci.
- Vytváří si a formuluje si vlastní názor na problematiku jednotlivých oblastí hudby.

Kompetence sociální a personální

- Využívá získané komunikativní dovednosti k vytváření vztahů potřebných ke kvalitní a smysluplné spolupráci při společné práci nad hudebním dílem.
- Rozumí notovým záznamům, přemýšlí o nich, reaguje na ně a tvořivě je využívá ke svému rozvoji a k aktivnímu zapojení se do společenského dění.

Kompetence občanské

- Chápe práva a povinnosti souvisejících s uměleckou tvorbou a kulturní sférou lidské společnosti.
- Dokáže se vcítit do tradic vlastního národa, ale i národů Evropy či světa, utváří si smysl pro kulturu a tvořivost, respektuje kulturu jiných národů.

Kompetence pracovní

- Získává pracovní návyky, které mu později umožní plnit povinnosti a závazky.

Vzdělávací obsah předmětu

1. třída

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, Průřezová témata
h01 - zpívá na základě svých dispozic intonačně čistě a rytmicky přesně v jednohlase	Zpívá (za podpory společenství) podle svých dispozic intonačně čistě jednohlasé písně	Vokální a pohybové činnosti Jednohlasé písně odpovídající rozsahu kvinty, písně s latentní tóninou a volným rytmem, melodie písní cca v rozsahu d-a, může být postupně rozšiřován Písně tematicky korespondující s ročními obdobími Písně doprovázet jednoduchými, přirozenými pohyby, jednoduché tance Práce s přirozeným rytmem Procvičování jednoduchých rytmů nápodobou	
h02 - rytmizuje a melodizuje jednoduché texty, improvizuje v rámci nejjednodušších hudebních forem	Provádí jednoduché improvizace k vytvoření nálady, doprovodí příběh	Instrumentální činnosti Hra na pentatonickou flétnu (správné umístění prstů, seznámení se zněním všech tónů, cvičení pro správné dýchání a tvoření tónů, hra již známých jednoduchých písní navazující na vokální činnosti) Realizace a improvizace doprovodů k příběhům pomocí melodických nástrojů	OSV5
h03 - využívá jednoduché hudební nástroje k doprovodné hře	Využívá jednoduché hudební nástroje k doprovodné hře Hraje podle svých dispozic na flétnu jednoduché písně a využívá k tomu dosud získané elementární schopnosti správného dýchání	Poslechové činnosti Rozlišení výšky tónů Procvičování schopnosti ztišit se a naslouchat	
h04 - reaguje pohybem na znějící hudbu, pohybem vyjadřuje metrum, tempo, dynamiku, směr melodie	Doprovází realizaci hudby vhodným pohybem		

2. třída

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, Průřezová témata
h01 - zpívá na základě svých dispozic intonačně čistě a rytmicky přesně v jednohlase	Zpívá (za podpory společenství) podle svých dispozic intonačně čistě v jednohlase	Vokální a pohybové činnosti Rozšíření dosavadního jednohlasého písňového repertoáru Rozšiřování hlasového rozsahu, dechová a intonační cvičení vycházející z obrazů (příběhů), z kvalit a nálad Provázení písní přirozeným pohybem, tance k ročním obdobím, kolové hry (např. lidové) Procvičování složitějších rytmů bez vázanosti na takt	OSV5
h02 - rytmizuje a melodizuje jednoduché texty, improvizuje v rámci nejjednodušších hudebních forem	Realizuje formou nápodoby a improvizuje složitější rytmy bez vázanosti k taktu	Instrumentální činnosti Hra na pentatonickou flétnu (upevňování návyků správného dýchání a tvoření tónu, prstová cvičení prostřednictvím vhodně volených písní) Realizace doprovodů k příběhům či hrám na melodicko-rytmické a rytmické nástroje, první seznámení s rytmickými nástroji	
h03 - využívá jednoduché hudební nástroje k doprovodné hře	Hraje podle svých dispozic na flétnu složitější písně a využívá k tomu dosavadních získaných dechových návyků	Improvizované rozhovory s užitím nástroje či hlasu k vyjádření nálady	
h04 - reaguje pohybem na znějící hudbu, pohybem vyjadřuje metrum, tempo, dynamiku, směr melodie	Vyjadřuje pohybem směr melodie rozlišuje výšku a hloubku tónů z hlediska prostorového	Poslechové činnosti Vědomí výška tónu a melodie. Procvičování schopnosti ztišit se a naslouchat.	

3. třída

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, Průřezová témata
h01 - zpívá na základě svých dispozic intonačně čistě a rytmicky přesně v jednohlase	Zpívá na základě svých dispozic intonačně čistě v jednohlase písně s pevně danou tóninou, při zpěvu využívá dosavadní získané hlasové a technické dovednosti	Vokální činnosti Zpěv písní v jednohlase s pevně danou tóninou Počátek zavádění dvojhlasu v souladu s historickým vývojem	OSV5
h02 - rytmizuje a melodizuje jednoduché texty, improvizuje v rámci nejjednodušších hudebních forem	Zpívá ve skupině jeden z hlasů jednoduchého kánonu	Témata písní se váží k ročníkovému tématu a tématům hlavního vyučování, jsou využívána témata i prvních dvou ročníků Lidové písně dětského věku	OSV8
h03 - využívá jednoduché hudební nástroje k doprovodné hře	Hraje na flétnu jednoduché písně s pevně danou tóninou, využívá při tom získaných dechových a technických dovedností	Instrumentální činnosti Hra na pentatonickou a sopránovou zobcovou flétnu vhodně volenými písněmi a cvičeními, realizace písní v návaznosti na vokální činnosti, realizace prvního dvojhlasu také v návaznosti na vokální činnosti	
h04 - reaguje pohybem na znějící hudbu, pohybem vyjadřuje metrum, tempo, dynamiku, směr melodie	Vyjadřuje pohybem výšku, sílu a délku tónu, metrum	Hra na rytmické a jiné melodické nástroje (instrumentální práce ve skupinách, realizace improvizovaných doprovodů k písním, rozvíjení dosavadních získaných dovedností)	
h05 - rozlišuje jednotlivé kvality tónů, rozpozná výrazné tempové a dynamické změny v proudu znějící hudby.	- se orientuje v řadě tónů první oktávy.	Pohybové činnosti Tance (rozšíření repertoáru prvních dvou ročníků) Procvičování jednoduchých rytmů vázaných na takt a metrum Prožívání výšky, síly, délky tónu pomocí pohybu	
h06 - rozpozná v proudu znějící hudby některé hudební nástroje, odliší hudbu vokální, instrumentální a vokálně instrumentální.	- upozorní v proudu znějící hudby na výrazné dynamické změny, dokáže rozpoznat hudbu vokální od vokálně instrumentální.	Poslechové činnosti Poslechové hry (převádění výšky, síly a délky tónu a metra do vědomí) Rozvíjení schopnosti naslouchat např. pomocí poslechu skladeb nacvičených v individuální nástrojové výuce	
		Hudební teorie Úvod do psaní not	

4. třída

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, Průřezová témata
h07 - zpívá na základě svých dispozic intonačně čistě a rytmicky přesně v jednohlase či dvojhlasě v durových i mollových tóninách a při zpěvu využívá získané pěvecké dovednosti		Vokální činnosti Individuální a společná realizace lidových, vandrovních, řemeslnických a umělých písní Rozvíjení vícehlasu (složitější kánony, první vícehlas v terciích) Péče o hlas (rozšiřování rozsahu, cvičení dechu, procvičování intonace a síly tónu)	OSV5
h12 - rozpozná v proudu znějící hudby některé z užitých hudebních vyrazových prostředků, upozorní na metrytmické, tempové, dynamické i zřetelné harmonické změny	Upozorní v proudu znějící hudby na tempové a rytmické změny	Instrumentální činnosti Rozvíjení schopností ve hře na zobcovou flétnu (hra písní v různých tóninách, prstová cvičení na základě vhodně volených písní) Hra na flétnu podle notového zápisu (jednoduché a složitější kánony, písně v souladu s vokální činností) Realizace předeher, mezihry a doher (na flétnu či jiné melodické nástroje, na rytmické a rytmicko-melodické nástroje) Společné muzicírování s využitím individuálních nástrojů jednotlivých dětí	OSV9
h09 - využívá na základě svých hudebních schopností a dovedností jednoduché popřípadě složitější hudební nástroje k doprovodné hře i k reprodukci jednoduchých motivů skladeb a písní	Realizuje hrou na flétnu na základě svých dispozic ve skupině (popřípadě i samostatně) jednoduché i složitější kánony Provádí v rámci svých individuálních dispozic jednoduché předeher, mezihry a dohry (na flétnu, na rytmické nebo jiné melodické nástroje)	Poslechové činnosti Prožívání a poslech jednoduchých forem písní (např. pomocí realizace doprovodu k nim pomocí různých typů nástrojů nebo realizace jednotlivých částí různými pěveckými skupinami), zvědomování dané formy	
h08 - realizuje podle svých individuálních schopností a dovedností (zpěvem, hrou, tancem, doprovodnou hrou) jednoduchou melodii či píseň zapsanou pomocí not	Se orientuje se v zápisu jednoduché písně a podle svých individuálních schopností a dovedností ji realizuje	Uchopování intervalů prostřednictvím poslechu Rozdíl mezi dechovými a smyčcovými nástroji a seznámení se s dalšími skupinami nástrojů	
h10 - rozpozná hudební formu jednoduché písně či skladby	Rozliší jednotlivé části jednoduché hudební formy	Hudebně-pohybové činnosti Procvičování složitějších rytmů vázaných na takt Rozšíření repertoáru již známých tanců	
h13 - ztvárňuje hudbu pohybem s využitím tanečních kroků, na základě individuálních schopností a dovedností vytváří pohybové improvizace	Ztvárňuje hudbu pohybem pomocí probraných tanečních kroků	Hudební teorie Vědomé uchopení délek not a taktu v notovém zápisu, základní taktování vyprávění epizod, krátkých příběhů ze života známých umělců	

5. třída

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, Průřezová témata
h07 - zpívá na základě svých dispozic intonačně čistě a rytmicky přesně v jednohlase či dvojhlasě v durových i mollových tóninách a při zpěvu využívá získané pěvecké dovednosti	Zpívá na základě svých dispozic intonačně čistě a rytmicky přesně v jednohlase a dvojhlasě v durových i mollových tóninách a při zpěvu využívá dosavadní získané pěvecké návyky	Vokální činnosti Zpěv písní a skladeb v dur a moll, důraz kladen na durové tóniny Zpěv písní s návazností na ročníkové téma	OSV5
h08 - realizuje podle svých individuálních schopností a dovedností (zpěvem, hrou, tancem, doprovodnou hrou) jednoduchou melodii či píseň zapsanou pomocí not	Orientuje se v zápisu jednoduché skladby nebo písně a podle svých dispozic jej realizuje hlasem	Péče o hlas (rozšiřování rozsahu, cvičení dechu, procvičování intonace a síly tónu) Instrumentální činnosti Hra na flétnu (dvojhlasé a tříhlasé polyfonní skladby, jednoduché harmonické homofonní skladby) Realizace jednoduchých improvizací	
h09 - využívá na základě svých hudebních schopností a dovedností jednoduché popřípadě složitější hudební nástroje k doprovodné hře i k reprodukci jednoduchých motivů skladeb a písní	Využívá na základě svých individuálních schopností a dovedností jednoduché popřípadě i složitější hudební nástroje (flétna, individuální nástroj) k doprovodné (popřípadě i sólové) hře i k reprodukci jednoduchých motivů skladeb	Poslechové činnosti Prožívání, poslech a pozorování metroritmických prostředků v řeckých tancích Zvědomování kvality tónů, dynamiky, metra, tempa a jiných výrazových prostředků na základě realizace a poslechu živě realizovaných skladeb Poslech písní a jednoduchých skladeb a zvědomování jejich formy	
h11 - vytváří v rámci svých individuálních dispozic jednoduché přede hry, mezihry a dohry a provádí elementární hudební improvizace	Provádí v rámci svých individuálních dispozic elementární hudební improvizace	Poslech intervalů	
h13 - rozpozná hudební formu jednoduché písně či skladby		Hudebně-pohybové činnosti	
h10 - rozpozná v proudu znějící hudby některé z užitých hudebních výrazových prostředků, upozorní na metroritmické, tempové, dynamické i zřetelné harmonické změny	Rozpozná v proudu znějící hudby některé z užitých hudebních výrazových prostředků, upozorní i na zřetelné harmonické změny	Pohybové improvizace k hudbě, naznačení nálady k příběhu s návazností na téma ročníku Řecké tance	
h13 - ztvárňuje hudbu pohybem s využitím tanečních kroků, na základě individuálních schopností a dovedností vytváří pohybové improvizace	Na základě svých individuálních schopností a dovedností vytváří pohybové improvizace a ztvárňuje hudbu pohybem s využitím tanečních kroků	Hudební teorie Pozorování a poznávání různých typů kánonů skrze realizaci a poslech Obrazně pojatá výuka forem (např. malá a velká písňová forma, rondo atd.)	

6.třída

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, Přířizová témata
H02 - uplatňuje získané pěvecké dovednosti a návyky při zpěvu i při mluvním projevu v běžném životě; zpívá dle svých dispozic intonačně čistě a rytmicky přesně v jednohlase i vícehlase, umí ocenit kvalitní vokální projev druhého	Zpívá probrané evropské a národní lidové i umělé písně dle svých individuálních dispozic intonačně čistě a s náležitou výslovností	Vokální činnosti Zpěv evropských i národních lidových a umělých písní (jedno- i vícehlas) Intonace zejména v mollových tóninách	OSV5
H03 - reprodukuje na základě svých individuálních hudebních schopností a dovedností různé motivy, témata i části skladeb, vytváří a volí jednoduché doprovody, provádí jednoduché hudební improvizace H4 - realizuje podle svých individuálních schopností a dovedností písně a skladby různých stylů a žánrů	Na flétnu dle svých dispozic reprodukuje skladby období klasicismu a jiné skladby a písně, orientuje se v notovém zápisu těchto skladeb Dle svých individuálních dispozic intonuje a hraje z listu durové a mollové melodie	Instrumentální činnosti Hra melodií z období klasicismu na sopránovou (popř. tenorovou či altovou) flétnu Hra evropských lidových písní v poloze vhodné pro flétnu Improvizace v durových, ale hlavně v mollových tóninách (flétny, metalofon, klavír, aj.)	
H05 - rozpozná některé z tanců různých stylových období, zvolí vhodný typ hudebně pohybových prvků k poslouchané hudbě a na základě individuálních hudebních schopností a pohybové vyspělosti předvede jednoduchou pohybovou vazbu	Je společně s ostatními schopen doprovodit vhodnými tanečními kroky hudbu určenou k tanci, rozpozná některé z tanců různých stylových období	Poslechové činnosti Rozlišení dur a moll tóniny v jednotlivých skladbách hraných a zpívaných skladbách a písních Cvičení schopnosti rozpoznat (popř. i vytvořit) vhodnou harmonizaci jednoduchých melodií	OSV9
H07 - zařadí na základě individuálních schopností a získaných vědomostí slyšenou hudbu do stylového období a porovnává ji z hlediska její slohové a stylové příslušnosti s dalšími skladbami	Je schopen rozpoznat probrané hudební formy	Hudebně-pohybové činnosti Ke znějící hudbě (tanec, zpěvohra) reprodukovat a později i samostatně vymyslet vhodná pohybová schémata a taneční kroky České a evropské lidové tance	
H06 - orientuje se v proudu znějící hudby, vnímá užití hudebně výrazové prostředky a charakteristické sémantické prvky, chápe jejich význam v hudbě a na základě toho přistupuje k hudebnímu dílu jako k logicky utvářenému celku	Je schopen pojmenovat základní intervaly Zná základní fakta o životě a díle probraných klasicistních skladatelů Chápe proces tvorby, píesosu a příjmu zvuků a tónů Je schopen rozpoznat durovou a mollovou melodii	Hudební teorie Mollové tóniny a stupnice do dvou křížků a bémek, akustika Nauka o hudebních formách (např. sonátová forma, druhy forem v opeře) Dějiny hudby: někteří skladatelé období baroka a klasicismu	

7.třída

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, Přířezová témata
H06 - se orientuje v proudu znějící hudby, vnímá užité hudebně výrazové prostředky a charakteristické sémantické prvky, chápe jejich význam v hudbě a na základě toho přistupuje k hudebnímu dílu jako k logicky utvářenému celku	Zná životy a díla významných skladatelů období klasicismu Přesně určuje intervaly	Vokální činnosti Zpěv písní cizích zemí. Zpěv balad (pokud možno obsahujících dialog). Intonace v durových a mollových tóninách. Přesné zachycení dynamiky a rytmu písně	
H01 - využívá své individuální hudební schopnosti a dovednosti při hudebních aktivitách	Na základě svých individuálních dispozic hraje a zobcové flétny jednoduché i vícehlasé písně a skladby	Instrumentální činnosti Hra z listu a reprodukce vícehlasých skladeb, písní cizích zemí	
H02 - uplatňuje získané pěvecké dovednosti a návyky při zpěvu, zpívá dle svých dispozic intonačně čistě a rytmicky písně v jednohlase i vícehlase, umí ocenit kvalitní vokální projev druhého	Dle svých individuálních dispozic samostatně intonuje a s písným zachycením dynamiky a rytmu zpívá dané písně	Poslechové činnosti Žáci sledují ukázky z děl klasiků a na elementární úrovni provádí jejich formální a harmonický rozbor	MUL1, MUL2
H03 - reprodukuje na základě svých individuálních hudebních schopností a dovedností různé motivy, témata i části skladeb, vytváří a volí jednoduché doprovody, provádí jednoduché hudební improvizace H4 - realizuje podle svých individuálních schopností a dovedností písně a skladby různých stylů a žánrů	Na základě individuálních schopností vytváří jednoduché doprovody k písním a skladbám (flétny, zpěv, klavír)	Hudebně pohybové činnosti Pohybový doprovod znějící hudby pomocí tanečních kroků. Reakce na změny v proudu znějící hudby (tempové, dynamické, harmonické, melodické) Hudební teorie Intervaly a jejich písné určení (čistě, velké, malé). Základní harmonické funkce jako spodní a vrchní kvinta Nauka o hudebních formách (např. písňová forma, melodram). Vztah dur – moll	OSV5
H07 - zařadí na základě individuálních schopností a získaných vědomostí slyšenou hudbu do stylového období a porovnává ji z hlediska její slohové a stylové příslušnosti s dalšími skladbami	Je schopen sledovat jednoduché skladby (k dispozici může mít notový zápis), popsat jejich náladu a na elementární úrovni je porovnat	Dějiny hudby: život a dílo významných skladatelů období klasicismu	

8.třída

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, Přířizová témata
H06 - orientuje se v proudu znějící hudby, vnímá užití hudebně výrazové prostředky a charakteristické sémantické prvky, chápe jejich význam v hudbě a na základě toho přistupuje k hudebnímu dílu jako k logicky utvářenému celku	Má základní přehled o všech hudebních nástrojích a jejich postavení v orchestru Zná základní fakta ze života a díla hudebních skladatelů období romantismu	Vokální činnosti Péče o mutující hlasy (hlasová hygiena) Písňe o smrti, balady Písňe s kritickým či satirickým obsahem Písňe s kontrastem dur-moll Písňe se silným rytmickým akcentem Uvedené písňe v jedno- i vícehlase Instrumentální činnosti Hra z listu a reprodukce vícehlasých skladeb na flétny (sopránové, altové, tenorové či basové) Rytmická improvizace na různé nástroje Poslechové činnosti Poslech skladeb a písni období romantismu a jejich rozbor Hudební teorie Rozlišení melodií na „pravé“ a „nepravé“ Rytmické a melodické diktáty Nauka o hudebních nástrojích: přehled hudebních nástrojů a jejich poloh a postavení v orchestru Dějiny hudby: biografie skladatelů romantismu a zejména jejich existenční zápasy Renesanční tance	OSV5
H02 - uplatňuje získané pěvecké dovednosti a návyky při zpěvu i při mluvním projevu v běžném životě; zpívá dle svých dispozic intonačně čistě a rytmicky písňe v jednohlase i vícehlase, umí ocenit kvalitní vokální projev druhého	Dle svých individuálních dispozic zpívá s náležitou dynamikou, písňým rytmem a intonačně čistě písňe doby romantismu, složitější kánony a jiné písňe ve dvou- a vícehlasé úpravě s doprovodem a a capella		
H03 - reprodukuje na základě svých individuálních hudebních schopností a dovedností různé motivy, témata i části skladeb, vytváří a volí jednoduché doprovody, provádí jednoduché hudební improvizace H4 - realizuje podle svých individuálních schopností a dovedností písňe a skladby různých stylů a žánrů	Na základě svých dispozic hraje z listu či reprodukuje vícehlasé skladby na flétny a do své hry je schopen zařadit prvky improvizace		
H07 - zařadí na základě individuálních schopností a získaných vědomostí slyšenou hudbu do stylového období a porovnává ji z hlediska její slohové a stylové příslušnosti s dalšími skladbami	Dokáže slovně charakterizovat slyšené hudební dílo a přibližně určit dobu a hudební formu, ve které je dílo napsáno		
H01 - využívá své individuální hudební schopnosti a dovednosti při hudebních aktivitách	Využívá své individuální hudební schopnosti a dovednosti při hudebních aktivitách Vytvoří v některém textovém nebo prezentačním programu pozvánku na hudební představení		MED7

9.třída

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, Přířizová témata
H01 - využívá své individuální hudební schopnosti a dovednosti při hudebních aktivitách		Vokální činnosti Péče o hlas a jeho rozsah a jeho reflexe	MED7 OSV5
H02 - uplatňuje získané pěvecké dovednosti a návyky při zpěvu i při mluvním projevu v běžném životě; zpívá dle svých dispozic intonačně čistě a rytmicky písně v jednohlase i vícehlase, umí ocenit kvalitní vokální projev druhého	Zná svůj hlasový rozsah a snaží se ho pomocí učitele dále rozšiřovat Je dle svých sluchových dispozic schopen vokální projev svůj i svých spolu-ů reflektovat, popřípadě i korigovat pomocí transpozice melodií do svého hlasového rozsahu Umí dle svých individuálních dispozic zazpívat probrané jedno- i vícehlasé lidové i umělé písně s doprovodem i a capella	Rozšíření repertoáru jednohlasých a sborových písní o nové lidové a umělé písně Písně pop-music Instrumentální činnosti Tvorba instrumentálního doprovodu pro hudebně dramatické projevy Vyjadřování hudebních (rytmické, dynamické, melodické, tempové) a nehudebních představ pomocí hry na nástroj Hra na perkusivní nástroje a práce na tempu a dynamice	
H03 - reprodukuje na základě svých individuálních hudebních schopností a dovedností různé motivy, témata i části skladeb, vytváří a volí jednoduché doprovody, provádí jednoduché hudební improvizace H4 - realizuje podle svých individuálních schopností a dovedností písně a skladby různých stylů a žánrů	Umí dle svých individuálních dispozic vytvořit jednoduchý instrumentální doprovod pro hudebně dramatické projevy (div. Hra, pantomima, improvizace)	Poslechové činnosti Návštěva koncertu či operního představení (zejména díla klasická), jejich příprava i následný rozbor díla i uměleckého zážitku Popis, porovnání a slohové i stylové zařazení děl Popis současné hudby a rozhovor o ní na základě vlastních zážitků Hudební teorie Opakování hudební teorie z předchozích ročníků hudební formy: kánon, fuga, suite Populární hudba a jazz (vývoj a současný stav) Biografie hudebních skladatelů (vedle sebe postavit např. Bacha a Händela, Mozarta a Beethovena) Hledání historických a jiných souvislostí hudby s ostatním uměním a v oblasti styku hudby se společností	
H07 - zařadí na základě individuálních schopností a získaných vědomostí slyšenou hudbu do stylového období a porovnává ji z hlediska její slohové a stylové příslušnosti s dalšími skladbami	Je schopen svými slovy popsat hudební dílo, zařadit ho do určitého slohového období a porovnat ho s jinými relevantními hudebními díly		
H06 - orientuje se v proudu znějící hudby, vnímá užité hudebně výrazové prostředky a charakteristické sémantické prvky, chápe jejich význam v hudbě a na základě toho přistupuje k hudebnímu dílu jako k logicky utvářenému celku	Chápe jednotlivé styly a žánry, jejich funkce vzhledem k životu jedince a společnosti Zná hudební formy (zejména fugy, kánonu, suity) Má základní znalosti o vývoji a současném stavu populární hudby		MED5
H08 - vyhledává souvislosti mezi hudbou a jinými druhy umění	Umí nalézt historické i jiné souvislosti hudby s ostatním uměním a v oblasti styku hudby se společností		

VÝTVARNÁ VÝCHOVA

Charakteristika předmětu

Předmět provází žáka po celou dobu školní docházky jako potřebné vyrovnávání ostatního vyučování kladoucího důraz především na rozum. Dítě prožívá uměleckou činností samo sebe i okolní svět ve svém duševnu. Učitel si musí být vědom toho, že hodiny výtvarné výchovy napomáhají harmonizaci vývoje dítěte. V malbě je posilován především cit, v kresbě je podpořeno myšlení a v modelování vůle.

V nižších ročnících můžeme vnímat uměleckou činnost i jako prostředníka pro propojení rozumových představ přijatých v hlavním vyučování a citového prožitku. Dítě se taks navozenými představami lépe a trvaleji spojuje. Ve vyšších ročnících, po té co se žák učil pozorně vnímat svět kolem sebe, je stále více podporován ve svébytnějším a kreativnějším projevu.

Témata a techniky vycházejí ze zvláštností věku (vývojová stádia dítěte), ale citlivě je třeba vycházet i ze složení třídy a její vyzrálosti. V 1. až 6. ročníku se používá v malování technika „mokrě do mokrého“. V 7. ročníku se zavádí technika „vrstvení“ barevných ploch, která vyžaduje vědomější a technicky propracovanější zacházení s barvami. Kresba se cvičí pomocí voskového pastelu, volně či podle učitelovy předlohy na tabuli. (Kresba je cvičena specifickým způsobem i v hodinách kreslení forem.) Modelování začíná prací se včelím voskem, dále s hlinou, a rovnoměrně přibývá do výtvarné výchovy zejména od 4. ročníku, ve vyšších ročnících se pracuje i např. s kamenem - sochaření. Od 2. stupně začíná docházet více k postupnému uvolňování od témat hlavního vyučování, i když je třeba i nadále mít je na zřeteli. Krizi výtvarného projevu, která přichází s rozvojem rozumové složky zhruba od 7. ročníku, je možné překlenout pomocí dynamického kreslení a kreslení forem. Puberta přináší i odklon od tekuté barevnosti malby k suché černobílé kresbě, odklon od fantazie a ideálu k realitě. V nejvyšších ročnících se žáci k barvě vrací, tentokrát vědomě a se svobodnou kreativitou.

Ve výtvarné výchově děti dotvářejí průběžný život školy přípravou pozvánek, kulis, plakátů, masek, oznámení atd.

Základní odlišností metodiky waldorfského malování je prvotní prožitek smyslově-morální kvality barev (vycházející z Goethovy nauky o barvách). Až po uchopení základního vyjadřovacího jazyka – barvy, může být barva spojována s formou. Dostatečný prožitek samotné barvy a nespochybnání na pevné tvarování umožní ve vyšších ročnících jistější a sebevědomější projev v samostatném uměleckém tvoření.

V nižších ročnících učitel slovně postupuje a doplňuje ukázkou. Barvy jsou voleny na základě společného hledání a rozhovoru. Starší žáci se „učí vidět“ a pozorovat pomocí modelů a předloh. Nejstarší žáci jsou podněcováni k svobodnému a uměleckému přepisu skutečnosti a zároveň k objevování sebe sama. Dostávají příležitost k experimentování, používají různé formáty, kombinují materiály.

Zejména v nižších ročnících spolupracuje učitel výtvarné výchovy úzce s učitelem epochového vyučování a umělecky dotváří obsah jeho hodin. Těžiště tématické kresby je často přímo v epoše. Ve vyšších ročnících je možné i propojení s ostatními uměleckými činnostmi (hudební výchova, dramatická výchova, tanec, eurytmie aj.) Řada dalších výtvarných technik je zařazena do předmětu rukodělné činnosti a kreslení forem..

K vytváření vlastního uměleckého názoru se žáci cvičí i v epoše dějin umění v 9. ročníku prostřednictvím vlastního pozorování a popisu klasických uměleckých děl.

Výchovné a vzdělávací postupy v předmětu výtvarná výchova směřují k utváření klíčových kompetencí:

Kompetence k učení

- Poznání, že častým opakováním a cvičením motorických dovedností se zvyšuje jistota provedení
- Obohacování představy získané v naukových předmětech o smyslový prožitek a přispívání k lepšímu zapamatování, prožívání a ztvárňování kvality protipólných pojmů
- Spojení spolupráce ruky a oka, zlepšování prostorové orientace a odhadu

Kompetence k řešení problémů

- Rozvoj schopnosti svobodně uměleckou cestou přistoupit k řešení zadaného tématu
- Sledováním práce spolužáků poznávání, že možnosti řešení mohou být různé

Kompetence komunikativní

- Rozšíření slovní zásoby o odborné pojmy
- Cílené učení se schopnosti vyjádřit svůj prožitek a cíl svého snažení, zároveň i učení se schopnosti srozumitelně popsat viděné
- Poznání, jak umělecká práce může být možností mimoslovního dorozumění a má všeobecnou platnost

Kompetence sociální a personální

- Rozvíjení spolupráce při společné přípravě a úklidu materiálu
- Úspěchy v umělecké tvorbě posilují sebevědomí žáků méně schopných v jiných předmětech
- Posilování etického citění

Kompetence občanské

- Kultivace vlastního vkusu a jeho obhajoba
- Uznávání cizího tvůrčího snažení a respekt k němu

Kompetence pracovní

- Vytváření pozitivního vztahu k uměleckým a manuálním činnostem
- Schopnost pracovat na základě slovního návodu a předvedené ukázky
- Dodržování zásad bezpečnosti při práci, používání pracovního oděvu
- Schopnost přiměřené pracovní výdrže při samostatné tvůrčí práci
- Schopnost posuzovat vlastní výsledek práce a porovnávat s prací ostatních

Vzdělávací obsah předmětu

1. stupeň - 1. období

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, Průřezová témata
<p>v01 - rozpoznává a pojmenovává prvky vizuálně obrazného vyjádření (linie, tvary, objemy, barvy, objekty); porovnává je a třídí na základě odlišností vycházejících z jeho zkušeností, vjemů, zážitků a představ</p> <p>v02- v tvorbě projevuje své vlastní životní zkušenosti; uplatňuje při tom v plošném i prostorovém uspořádání linie, tvary, objemy, barvy, objekty a další prvky a jejich kombinace</p> <p>v03 - vyjadřuje rozdíly při vnímání události různými smysly a pro jejich vizuálně obrazné vyjádření volí vhodné prostředky</p> <p>v04 - interpretuje podle svých schopností různá vizuálně obrazná vyjádření; odlišné interpretace porovnává se svojí dosavadní zkušeností</p> <p>v05 - na základě vlastní zkušenosti nalézá a do komunikace zapojuje obsah vizuálně obrazných vyjádření, která samostatně vytvořil, vybral či upravil</p>	<p>Proniká do světa barev, má morální prožitky kvality základní barvy</p> <p>Sleduje vznik nové barvy, prožívá hry s barvou</p> <p>Kresebně vyjadřuje zejména témata vyučování (vosk. Pastel, barevná skvrna)</p> <p>Má základní zkušenost s prostorovým utvářením modelováním</p> <p>Umí se správně slovně vyjádřit ke svému malovanému, kreslenému, modelovanému dílu</p> <p>Se učí vidět a porovnávat</p> <p>Pojmenovává pomůcky a výtvarný materiál, umí je připravit a uklidit, má správný úchop štětce, voskového bloku a pastelu</p>	<p>Malování</p> <p>Bezpośredně témata spojená s vyprávěním pohádek, bajek, legend a příběhů</p> <p>Vyjádření základních elementů a kvalit barvou: země, vzduch, světlo a temnota, teplo a chlad, slabý, silný, dobrý, zlý...</p> <p>Barva ohraničená – rozplynulá, světlá – tmavá, studená – teplá, uvnitř – kolem</p> <p>Technika mokré do mokrého, akvarelové barvy</p> <p>Kresba</p> <p>Tématická kresba a formování linií má těžiště v hlavním vyučování</p> <p>Cvičení na souhru ruky a oka</p> <p>Kresba voskovým pastelem a křídou vychází z barevné skvrny bez pevné kontury</p> <p>Kresba podle předlohy na tabuli</p> <p>Modelování</p> <p>Modelování s hlinou a voskem</p> <p>Zážitek účinku tlaku na měkkou hmotu, proměny formy</p> <p>1.ročník</p> <p>Malování</p> <p>Příběhy barev</p> <p>Úvod do techniky mokré do mokrého</p> <p>Primární barvy: poznávání kvality 1 barvy, v kombinaci 2 barev poznávání vlastností a vztahů mezi barevnými plochami</p> <p>Sekundární barvy mícháním základních barev</p> <p>Kresba</p> <p>Kresba voskovými pastely provází témata hlavního vyučování, barevné plochy, linie jako hranice mezi sousedními plochami</p> <p>Modelování</p> <p>Seznámení s technikou modelování se včelím voskem, později s hlinou</p> <p>Základní tvar – koule</p> <p>2. ročník</p> <p>Malování</p>	<p>OSV1, OSV2, OSV4, OSV5, OSV6, OSV7</p> <p>ENV2, ENV4</p> <p>Mezipředmětové vztahy - se všemi předměty hlavního vyučování (M, Čj, Kfo)</p>

		<p>Cvičení a společná pozorování zaměřená na zkušenosti s barevnými kontrasty a souzvuky barev Cvičení barevných záměn</p> <p>Kresba Kresba voskovými pastely provází témata hlavního vyučování, barevné plochy, linie jako hranice mezi sousedními plochami</p> <p>Modelování Rozvíjení elementárních tvarů: koule-elipsoid vytahováním, tlakem, protitlakem</p> <p>3.ročník</p> <p>Malování Primární barvy vznikají ze světla a temnoty Sekundární barvy – míchání primárních barev Stupňování barev oběma směry na barevném kruhu</p> <p>Kresba Kresba voskovými pastely provází témata hlavního vyučování, barevné plochy, linie jako hranice mezi sousedními plochami</p> <p>Modelování Rozvíjení elementárních forem, přeměna na jednoduchou asymetrickou formu K tématu stavby domu možno modelovat typy obydlí</p>	
--	--	--	--

1. stupeň – 2. období

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, Průřezová témata
<p>v06 - při vlastních tvůrčích činnostech pojmenovává prvky vizuálně obrazného vyjádření; porovnává je na základě vztahů (světlostní poměry, barevné kontrasty, proporční vztahy a jiné)</p> <p>v07 - užívá a kombinuje prvky vizuálně obrazného vyjádření ve vztahu k celku: v plošném vyjádření linie a barevné plochy; v objemovém vyjádření modelování a sochařský postup; v prostorovém vyjádření uspořádání prvků ve vztahu k vlastnímu tělu i jako nezávislý model</p> <p>v08 - při tvorbě vizuálně obrazných vyjádření se vědomě zaměřuje na projevení vlastních životních zkušeností i na tvorbu vyjádření, která mají komunikační účinky pro jeho nejbližší sociální vztahy</p> <p>v09 - nalézá vhodné prostředky pro vizuálně obrazná vyjádření vzniklá na základě vztahu zrakového vnímání k vnímání dalšími smysly; uplatňuje je v plošné, objemové i prostorové tvorbě</p> <p>v10 - osobitost svého vnímání uplatňuje v přístupu k realitě, k tvorbě a interpretaci vizuálně obrazného vyjádření; pro vyjádření nových i neobvyklých pocitů a prožitků svobodně volí a kombinuje prostředky (včetně prostředků a postupů současného výtvarného umění)</p> <p>v11 - porovnává různé interpretace vizuálně obrazného vyjádření a přistupuje k nim jako ke zdroji inspirace</p> <p>v12 - nalézá a do komunikace v sociálních vztazích zapojuje obsah vizuálně obrazných vyjádření, která samostatně vytvořil, vybral či upravil</p>	<p>Postupně zvládá formovat barevnou skvrnu</p> <p>Při míchání cíleně předpokládá vznik nové barvy, využívá barevného kontrastu k odlišení popředí a pozadí</p> <p>Uplatňuje své malířské a kreslířské dovednosti při ztvárnění témat hlavního vyučování</p> <p>Umí zvolit vhodnou barvu k vyjádření odpovídající nálady a vlastnosti</p> <p>Má základní modelářské zkušenosti práce s modelářskou hlinou apod.</p> <p>Slovně vyjadřuje své pocity, učí se třídit, porovnávat a pozorovat a tuto interpretaci uplatnit ve svém výtvarném projevu</p> <p>Je schopný stále větší trpělivosti a pečlivosti při kresbě forem</p> <p>Samostatně připravuje, uklízí a pečuje o výtvarné pomůcky</p>	<p>Malování</p> <p>Umělecké „doznívání“ přijatých obsahů hlavního vyučování (člověk a svět - nauka o zvířatech, nauka o rostlinách)</p> <p>Spojování čistě barevného projevu s formou, barevná stopa je sušší</p> <p>Minerály, rostliny, zvířata v barevném okolí – živlu vzduchu, vody, země (který barva pomáhá procítit)</p> <p>Prožívání proměny v průběhu roku: náměty svátků a přírody</p> <p>Zeměpisné mapy jako příležitost k uchopení škály hnědých a zelených barev</p> <p>Mytologická témata</p> <p>Kresba</p> <p>Mytologická a vyprávěcí témata: volně i do sešitu pastelem (podle představy nebo na základě předlohy)</p> <p>Křížené a proplétané formy</p> <p>Modelování</p> <p>Opakování utváření základních tvarů</p> <p>Jednoduchá zvířata.</p> <p>Hory a údolí</p> <p>Dějepisné náměty a mytologie (možno práce na společné scéně)</p> <p>4. – 5.ročník</p> <p>Malování</p> <p>Tvary zvířat vzniklé z barvy</p> <p>Mytologické náměty</p> <p>Ve společných rozhovorech se učí prostřednictvím vlastností barev (dynamiky, síly) vyjadřovat a chápat přírodní tvary</p> <p>Kresba</p> <p>Mytologická a vyprávěcí témata: volně i do sešitu pastelem (podle představy nebo na základě předlohy)</p> <p>Křížené a proplétané formy – v souvislosti s vyprávěcími tématy motivy keltských a langobardských ornamentálních motivů</p> <p>Modelování</p> <p>Jednoduchá tělesa jako koule, pyramida/jehlan, krychle „z hloubky dlaně“</p> <p>Zvířata přetvarováním z koule</p> <p>5. ročník</p>	<p>OSV1-3, 5-7, 9, 11</p> <p>ENV1-4</p> <p>MUL4</p> <p>Mezipředmětové vztahy - se všemi předměty hlavního vyučování (M, Čj, Kfo), možno i uměleckými předměty</p>

		Malování	
		<p>Nálady z říše rostlin</p> <p>Rozlišování barevných kvalit („růžově červená“, „zeleň břízy“ apod.)</p> <p>Vědomější vypracování jemných odstínů a ladění barev</p> <p>V rozhovorech pozorovat rozdíl mezi „náhodným“ výsledkem a vědomým, hledajícím barevně diferencovaným cvičením</p> <p>Kresba</p> <p>Mytologická a vyprávěcí témata: volně i do sešitu pastelem (podle představy nebo na základě předlohy)</p> <p>Formy z řecké a etruské kultury</p> <p>Modelování</p> <p>V souvislosti s naukou o rostlinách – z koule nebo z elipsoidu formy pupenů, plodů a rostlinných tvarů – jako procítění pohybu růstu</p> <p>Lidské postavy tvořené z koule</p> <p>Tvarování užitečných předmětů (Řecko)</p>	

2.stupeň

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, přířezová témata
<p>V01 - vybírá, vytváří a pojmenovává co nejširší škálu prvků vizuálně obrazných vyjádření a jejich vztahů; uplatňuje je pro vyjádření vlastních zkušeností, vjemů, představ a poznatků; variuje různé vlastnosti prvků a jejich vztahů pro získání osobitých výsledků</p> <p>V02 - užívá vizuálně obrazná vyjádření k zaznamenání vizuálních zkušeností, zkušeností získaných ostatními smysly a k zaznamenání podnětů z představ a fantazie</p> <p>V03 - užívá prostředky pro zachycení jevů a procesů v proměnách a vztazích; k tvorbě užívá některé metody uplatňované v současném výtvarném umění a digitálních médiích - počítačová grafika, fotografie, video, animace</p> <p>V04 - vybírá, kombinuje a vytváří prostředky pro vlastní osobitě vyjádření; porovnává a hodnotí jeho účinky s účinky již existujících i běžně užívaných vizuálně obrazných vyjádřeních</p> <p>V05 - rozliší působení vizuálně obrazného vyjádření v rovině smyslového účinku, v rovině subjektivního účinku a v rovině sociálně utvářeného i symbolického obsahu</p> <p>V06 - interpretuje umělecká vizuálně obrazná vyjádření současnosti i minulosti; vychází při tom ze svých znalostí historických souvislostí i z osobních zkušeností a prožitků</p> <p>V07 - porovnává na konkrétních příkladech různé interpretace vizuálně obrazného vyjádření; vysvětluje své postoje k nim s vědomím osobní, společenské a kulturní podmíněnosti svých hodnotových soudů</p> <p>V08 - ověřuje komunikační účinky vybraných, upravených či samostatně vytvořených vizuálně obrazných vyjádření v sociálních vztazích; nalézá vhodnou formu pro jejich prezentaci</p>	<p>Základní dovednosti v kresbě, malbě a modelování, je schopen použít urč. metody současného výt. Vyjádření a je schopen realizovat svůj záměr</p> <p>V souladu s potřebami dalších (např. Přírodovědných) oborů se vyvíjí ve správném pozorování všedních objektů a přírodnin</p> <p>Nebojí se do základního zadání vstoupit svou kreativitou</p> <p>Dokáže porovnávat a hodnotit vzniklé výtvarné práce a objektivně vyjádřit své pocity, doprovodit svoji práci slovně</p> <p>Cíleně a vědomě používá malířské a kreslířské pomůcky</p> <p>Samostatně kreslí podle jednoduché předlohy a podle jednoduchých objektů</p> <p>Zajímá se o kulturní projevy a památky, dokáže svá pozorování vyjádřit, viděné hodnotit a porovnávat</p> <p>Podílí se na aktivitách, které výtvarně doplňují činnost školy</p>	<p>Postupné „osvobozování“ úkolů výtvarné výchovy od obsahů hlavního vyučování, i když je má učitel stále na zřeteli</p> <p>Malování</p> <p>Technika vrstveného malování</p> <p>Úvod do perspektivy barev</p> <p>Malba šedými a hnědými barvami, indigem</p> <p>Kresba</p> <p>Těžším je černobílá kresba: technika šrafování, zesilování, zeslabování, uchopení škály šedých, cvičení modelace šrafováním</p> <p>Nauka o stínech</p> <p>Úvod do perspektivy (přes perspektivu barev)</p> <p>Podoba hranatého a oblého tělesa</p> <p>Technika dynamického kreslení</p> <p>Složitější formy vycházející z výtvarného umění a geometrie „volné ruky“</p> <p>Kresba podle modelu: jednoduchá zátiší, proměny v přírodě, podle předlohy průhledy ze tmy do světla (architektura), předlohy rytin</p> <p>Techniky: kresba uhlím, perem, dřívkem, lavírování, linoryt</p> <p>Práce s PC – spojování krátkých textů s kresbou, cvičení kompozice (totéž i ručním uměleckým způsobem)</p> <p>Modelování</p> <p>Utváření písných geometrických forem, modelování jako součást hlavního vyučování (např. přírodopis)</p> <p>Užití umění</p> <p>Spojování výtvarného vyjádření s krátkým textem (oznámení, plakát, ilustrace k básni apod.)</p> <p>Pomoc při instalaci výstav, účast na výtvarných iniciativách (soutěže). Besedy o umění. Návštěvy výstav</p> <p>6. ročník</p> <p>Malování</p> <p>Vznik šedé a černé z primárních a sekundárních barev – témata z přírodopisu a mineralogie</p> <p>Studie stínů možno převádět do barvy</p> <p>Kreslení</p> <p>Volná kresebná cvičení s uhlím k světlotmavému vytvoření plochy,</p>	<p>OSV5 MUL3, 4 MED5, MED6, MED7</p> <p>Mezipředmětové vztahy - možno se všemi předměty hlavního vyučování, možno i s dalšími uměleckými předměty</p>

		<p>různé druhy šrafury Koule, válec, kužel-jako prostorová tělesa v závislosti na různém dopadu světla Kombinace těles vrhající stíny Modelování Témata z přírodopisu a zeměpisu – např. plastické formy pohoří, krystalů Pokračování plastických studií lidských postav – skupina, matka-dítě atd., detaily jen v náznaku</p> <p>7. ročník Malování Technika vrstvení barev Barevná perspektiva Kreslení Nauka o projekci a stínu, průniky těles Perspektiva středová, „ptačí“, „žabí“ s více úběžníky se zetelem na rozložení světla a stínu Studie reálných objektů, např. budov, vnitřních prostor Modelování Modely prostorových těles v souvislosti s naukou o projekci a stínu Proměny geometrických těles Plastické studie pohybu a gest lidských postav</p> <p>8. ročník Malování Technika vrstvení barev - prohloubení Studie přírody prováděné v různých technikách Převádění černobílé kompozice na barevnou fantazii a naopak Kreslení Kopie černobílých předloh – studií, rytin Počátek nauky o proporcích, zlatý řez jako tajemství kompozice Modelování Plastické studie elementů, temperamentů, pohybu a gest lidských postav</p> <p>9. ročník Malování Technické zdokonalení poznanych technik, experiment Malba indigem, šedými a hnědými barvami</p>	
--	--	---	--

		<p>Kreslení Cvičení schopnosti vnímat umělecké a přírodní formy, smyslová činnost ve spojení s volní činností Samostatnost při volbě techniky Cvičení na dosažení rovnováhy na ploše, různé druhy tvoření plochy Příbuzné organické a kubické formy Světelné účinky v krajinných náladách Kreslení v plenéru, použití skic k volné kompozici Grafické techniky Užitá tvorba</p> <p>Dějiny umění – umělecké zpracování učiva dějepisu: Rozvoj citu pro smyslové vnímání, cvičení intenzivního, bdělého, vědomého vidění Tvoření estetického úsudku prostřednictvím setkání s uměním v čase a prostoru, cvičení jemnějšího a diferencovanějšího vnímání kvality Učit se poznání a porozumění pro umělecko- a kulturně-dějinné vývojové kroky a jejich souvislost s vývojem vědomí lidstva Hledání charakteristických znaků a rozdílů v prožitku ideálu krásy Vhodné doplnění exkurzí</p>	
--	--	---	--

ČLOVĚK A ZDRAVÍ

TĚLESNÁ VÝCHOVA

Charakteristika předmětu

Předmět probíhá v tělocvičně, ale může být realizován i na hřišti, v přírodě, v bazénu, na horách – lyžování, na sportovním stadionu.

Vzdělávací předmět tělesná výchova jako součást komplexnějšího vzdělávání žáků v problematice zdraví směřuje na jedné straně k poznání vlastních pohybových možností a zájmů, na druhé straně k poznávání účinků konkrétních pohybových činností na tělesnou zdatnost, duševní a sociální pohodu. Pohybové vzdělávání postupuje od spontánní pohybové činnosti žáků k činnosti řízené a výběrové, jejímž smyslem je schopnost samostatně ohodnotit úroveň své zdatnosti a řadit do denního režimu pohybové činnosti pro uspokojování vlastních pohybových potřeb i zájmů, pro optimální rozvoj zdatnosti a výkonnosti, pro regeneraci sil a kompenzaci různého zatížení, pro podporu zdraví a ochranu života.

Předpokladem pro osvojování pohybových dovedností je v základním vzdělávání žákův prožitek z pohybu a z komunikace při pohybu, dobře zvládnutá dovednost pak zpětně kvalitu jeho prožitku umocňuje.

Charakteristické pro pohybové vzdělávání je rozpoznávání a rozvíjení pohybového nadání, které předpokládá diferenciaci činností i hodnocení výkonů žáků. Neméně důležité je odhalování zdravotních oslabení žáků a jejich korekce v běžných i specifických formách pohybového učení – v povinné tělesné výchově, případně ve zdravotní tělesné výchově. Proto se nedílnou součástí tělesné výchovy stávají korektivní a speciální vyrovnávací cvičení, která jsou podle potřeby preventivně využívána v hodinách tělesné výchovy pro všechny žáky nebo jsou zadávána žákům se zdravotním oslabením místo činností, které jsou kontraindikací jejich oslabení.

- 1. – 2. ročník.** Z obrazů vyprávění se dítě učí vklouznout do všech možných rolí. Kromě toho se sblíží s mnohými tělesnými dovednostmi.
- 3. ročník.** Podstatným rysem žáků v tomto věku stupně je lehkost. Zdůrazňujeme „my“. Ještě nepracujeme individuálně na určitém cvičení. Citové a fantazijní vztahy propojují fantazii se skutečností.
- 4. ročník.** Od „my“ přecházíme k „já“. Žák se nejlépe cítí při volné honičce. Z toho vycházíme a opatrně je vedeme k stále více individuálnímu cvičení. Rytmicky vyslovovaná řeč hraje opět důležitou, harmonizující roli. Pohybu se musí účastnit celé tělo žáka.
- 5. ročník.** Žáci ještě nemohou pojmově uchopit prostor. Ten jim však nabízí možnost, aby vytvářeli a rozvíjeli své síly. Žák se chce pohybovat. Ne příliš rychle, ne příliš pomalu. Žák má výslovný vztah ke krouživým pohybům. Připravuje se k účasti na olympijských hrách waldorfských škol v duchu starověkých řeckých tradic.
- 6. ročník.** Právě probíhající činnost pohlavních žláz vede ke stále silnější diferenciaci pohlaví a k přímé souvislosti mezi pohybovým nasazením a svalovým růstem. Napětí a uvolnění stojí uprostřed jako základní prvek svalové dynamiky. Toto lze prožít zvláště při uvolněném běhu. Těžištěm pro všechny disciplíny jsou: obratnost (jako optimální souhra všech svalových skupin) a odvaha. Počátek systematického vzdělávání v lehké atletice a cvičení na nářadí.
- 7. ročník.** Žáci prožívají práci šlach: pružnost a napětí. Skákání, komínání a pérování vede k věkově specifickým pohybovým zkušenostem. Úlohou žáků je učit se pohybovat přirozeně a obratně. Vhodná jsou artistická cvičení.
- 8. ročník.** Mladý člověk již zcela „sestoupil na zem“. Tíha a pevnost určují jeho tělesnou zkušenost. Chlapec se musí učit překonávat tíhu individuálním silovým nasazením, dívkaspiše bojuje s masou, kterou je nutné formovat. Pomocí dobře vybraných cvičení musíme žáky nechat, aby učinili zkušenost s mechanickým prvkem kloubových kostí. Abstraktní pohyb či spontánní pohybové impulsy podporují vznikající vědomí vlastní osobnosti. Držení těla a jeho vzpřímenost dodávají žákům první jistou oporu.
- 9. ročník.** Probuzení duševní sféry vystupuje jako individuálně existenční zkušenost žáků; působení duševních sil mají žáci objevit také v pohybu. V popředí stojí vůle.

Překonávání mrtvých bodů či pohyby výbušného rázu, které vznikly z klidu (vrh koulí), vedou bezprostředně k prožitku vlastní vůle. U chlapců: zdůraznění síly; u dívek: utváření formy.

Rozvíjení kompetencí

Kompetence k učení

- Žáka vedeme k samostatnosti, aby byl schopen získané dovednosti kriticky posuzovat a najít v nich smysl pro využití v budoucnosti.
- Žáka vedeme k tomu, aby si uměl rozvrhnout, jak by mohl své učení zdokonalit.
- Žáka vedeme k sebehodnocení.

Kompetence k řešení problémů

- Žáka vedeme k aktivnímu podílu na všech fázích činnosti, na plánování, přípravě, realizaci i hodnocení.
- Během vyučování žáka zapojujeme do řešení problémových situací a sám si může vyzkoušet řešení: např. vedoucí skupiny, rozhodčí, apod.

Kompetence komunikativní

- Vedeme žáky ke vhodné komunikaci se spolužáky, s učiteli a ostatními dospělými ve škole i mimo školu.
- Učíme žáky obhajovat a argumentovat vhodnou formou svůj vlastní názor a zároveň poslouchat názor jiných.
- Podporujeme přátelské vztahy ve třídách a mezi třídami.

Kompetence sociální a personální

- Sociální schopnosti rozvíjíme v průběhu všech aktivit.
- Ve vyučování žáci spolupracují ve skupinách a vzájemně si pomáhají.
- Žáky vedeme k respektování společně dohodnutých pravidel chování, na jejichž formulaci se mohou sami podílet.
- Žáky vedeme k sebeovládání při jednání s učiteli, žáky i jinými účastníky vyučování v různých situacích.

Kompetence občanské

- Žáci si společně uvědomují nutnost ustanovení pravidel chování.
- Vedeme žáky k respektování individuálních rozdílů druhých lidí.
- Žáky vedeme k pomoci druhému člověku a ke sportovním aktivitám.
- Při pobytech v přírodě se žáci chovají jako zodpovědné osoby.

Kompetence pracovní

- Vedeme žáky k objektivnímu sebehodnocení a posouzení s reálnými možnostmi při profesní orientaci.
- Individuálním přístupem a spoluprací s rodiči pomáháme žákům při profesní orientaci.

Vzdělávací obsah předmětu

1. – 3. třída

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, Průřezová témata
t01 - spojuje pravidelnou každodenní pohybovou činnost se zdravím a využívá nabízené příležitosti		Chůze, běh, přirozený pohyb v přírodě: skoky, přeskoky, zdolávání nerovností Příprava organismu – příprava před pohybovou činností, uklidnění po zátěži, napínací a protahovací cvičení Rozvoj různých forem rychlosti, vytrvalosti, síly, pohyblivosti, koordinace pohybu prostřednictvím cvičení ve formě hry	OSV1 - 4, 9 MUL2
t02 - zvládá v souladu s individuálními předpoklady jednoduché pohybové činnosti jednotlivce nebo činnosti prováděné ve skupině; usiluje o jejich zlepšení		Pohybové hry: např. kolové hry, hry na honěnou, hry se zpěvy a rolemi Rytmické a kondiční formy cvičení pro děti: vyjádření rytmu, slova a melodie pohybem, jednoduché tance Průpravné úpoly – přetahy Základy gymnastiky – průpravná cvičení, cvičení s náčiním: švihadla, míčky a jiné drobné náčiní – skákání přes lano, švihadlo, chytání a házení míčů Akrobacie – průpravná cvičení ke kotoulům, atd. Turistika a pobyt v přírodě – přesun do terénu a chování v dopravních prostředcích při přesunu, chůze v terénu, táboření, ochrana přírody Plavání – (základní plavecká výuka) hygiena plavání, adaptace na vodní prostředí, základní plavecké dovednosti, jeden plavecký způsob (plavecká technika), prvky sebezáchrany a dopomoci tonoucím Bruslení (podle podmínek) základní techniky pohybu bruslích, hry na sněhu a na ledě	
t03 - spolupracuje při jednoduchých týmových pohybových činnostech a soutěžích t05 - reaguje na základní pokyny a povely k osvojované činnosti a její organizaci		Pohybové hry a činnosti	
t04 - ve známých prostorech školy žák uplatňuje hlavní zásady hygieny a bezpečnosti při pohybových činnostech		Hygiena při Tv – hygiena pohybových činností a cvičebního prostředí, vhodné oblečení a obutí pro pohybové aktivity Bezpečnost při pohybových činnostech – organizace a bezpečnost cvičebního prostoru, bezpečnost v šatnách a umyvárnách, bezpečná příprava a ukládání náradí, náčiní a pomůcek, první pomoc v podmínkách Tv	
zt01 - uplatňuje správné způsoby držení těla v různých polohách a pracovních činnostech; zaujímá správné základní cvičební polohy zt02 - zvládá jednoduchá speciální cvičení související s vlastním oslabením		Cvičení Korektivní a speciální vyrovnávací cvičení jako prevence zařazovat do přípravy před pohybovou činností nebo do uklidnění po zátěži	

4. – 5. třída

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, Průřezová témata
t06 - podílí se na realizaci pravidelného pohybového režimu; uplatňuje kondičně zaměřené činnosti; projevuje přiměřenou samostatnost a vůli po zlepšení úrovně své zdatnosti		Od jednoduchých pohybových her (přípravných) přechází k hrám s jednoduchými pravidly ve skupině	OSV1 - 4 MUL2
t07 - zařazuje do pohybového režimu korektivní cvičení, především v souvislosti s jednostrannou zátěží nebo vlastním svalovým oslabením		Přípravná a relaxační cvičení.	také v ostatních předmětech
č08 - zvládá v souladu s individuálními předpoklady osvojované pohybové dovednosti; vytváří varianty osvojených pohybových her		<p>Pohybové hry: honičky s náčiním a s překážkami, běžecké hry, krátké štafety propojené s fantazií</p> <p>Základy gymnastiky: průpravná cvičení na nářadí jako hra a postupný přechod k jednotlivým cvikům, kombinace různých druhů nářadí, rovnovážná cvičení; Akrobacie: kotoul vpřed a vzad – vše s dopomocí, hra</p> <p>Rytmické a kondiční formy cvičení: podle podmínek, 4.tř. ¾ rytmus, 5.tř. 4/4 rytmus – rytmická obměna mezi lehkými a těžkými skoky, tance v daných rytmech</p> <p>Cvičení se švihadlem, míčem a drobným náčiním – rytmicky, s obměnami v lehkých kombinacích</p> <p>Průpravné úpoly: přetahy a přetlaky</p> <p>Základy atletiky: rychlý běh, starty, motivovaný vytrvalý běh, skoky do dálky nebo do výšky, hod míčkem</p> <p>Základy sportovních her: házení a chytání míče, manipulace s pálkou a jiným herním náčiním</p> <p>Jednoduché formy míčových her a přechod k hrám s jednoduchými pravidly</p> <p>Turistika a pobyt v přírodě – přesun do terénu a chování v dopravních prostředcích při přesunu, chůze v terénu, táboření, ochrana přírody</p> <p>Plavání –plavecké dovednosti, jeden plavecký způsob (plavecká technika), prvky sebezáchrany a dopomoci tonoucím</p> <p>Lýžování, bruslení (podle podmínek školy) – hry na sněhu a na ledě, základní techniky pohybu na lyžích a bruslích</p> <p>další pohybové činnosti (podle podmínek školy a zájmu žáků)</p>	

<p>t09 - uplatňuje pravidla hygieny a bezpečného chování v běžném sportovním prostředí; adekvátně reaguje v situaci úrazu spolužáka</p> <p>t10 - jednoduše zhodnotí kvalitu pohybové činnosti spolužáka a reaguje na pokyny k vlastnímu provedení pohybové činnosti</p> <p>t11 - jedná v duchu fair play: dodržuje pravidla her a soutěží, pozná a označí zjevné přestupky proti pravidlům a adekvátně na ně reaguje; respektuje při pohybových činnostech opačné pohlaví</p> <p>t12 - užívá při pohybové činnosti základní osvojované tělocvičné názvosloví</p> <p>t13 - zorganizuje nenáročnou pohybovou činnost a soutěž na úrovni třídy</p> <p>t14 - změří základní pohybové výkony a porovná je s předchozími výsledky</p>	<p>Pozoruje pohybové činnosti spolužáků a provádí vlastní činnosti na základě pokynů učitele</p> <p>Postupně si osvojuje tělocvičné názvosloví</p> <p>Organizuje nenáročnou pohybovou činnost a soutěž na úrovni třídy</p> <p>Hodnotí úroveň pohybových výkonů po skončení cvičení</p>	<p>Sportovní hry</p> <p>Pohybová cvičení</p> <p>Rozcvička</p>	
<p>t15 - se orientuje v informačních zdrojích o pohybových aktivitách a sportovních akcích ve škole i v místě bydliště; samostatně získá potřebné informace</p>		<p>Informační část hodin</p>	
<p>zt03 - zařazuje pravidelně do svého pohybového režimu speciální vyrovnávací cvičení související s vlastním oslabením v optimálním počtu opakování</p> <p>zt05 - upozorní samostatně na činnosti (prostředí), které jsou v rozporu s jeho oslabením</p> <p>zt 04 - zvládá základní techniku speciálních cvičení; koriguje techniku cvičení podle obrazu v zrcadle, podle pokynů učitele</p>	<p>Všímá si pravidelně zařazovaných preventivních speciálních vyrovnávacích cvičení souvisejících s oslabením</p>	<p>Relaxační cvičení</p> <p>Techniku speciálních cvičení koriguje podle obrazu v zrcadle nebo podle pokynů učitele</p>	

6. – 9. třída

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, Průřezová témata
<p>T01 Žák aktivně vstupuje do organizace svého pohybového režimu, některé pohybové činnosti zařazuje pravidelně a s konkrétním účelem</p> <p>T02 Žák usiluje o zlepšení své tělesné zdatnosti; z nabídky zvolí vhodný rozvojový program</p> <p>T03 Žák se samostatně připraví před pohybovou činností a ukončí ji ve shodě s hlavní činností – zatěžovanými svaly</p> <p>T04 Žák odmítá drogy a jiné škodliviny jako neslučitelné se sportovní etikou a zdravím; upraví pohybovou aktivitu vzhledem k údajům o znečištění ovzduší</p>		<p>Sportovní a pohybové hry</p> <p>Rekreační a výkonnostní sport, sport dívek a chlapců</p> <p>Přípravná, kompenzační, vyrovnávací, relaxační a jiná zdravotně zaměřená cvičení</p>	<p>OSV1 - 4, 9</p> <p>Př</p>
<p>T05 Žák uplatňuje vhodné a bezpečné chování i v méně známém prostředí sportoviště, přírody, silničního provozu; předvídá možná nebezpečí úrazu a přizpůsobí jim svou činnost</p>		<p>První pomoc při TV a sportu v různém prostředí a klimatických podmínkách, improvizované ošetření poranění a odsun raněného</p>	<p>Př</p>
<p>T06 Žák zvládá v souladu s individuálními předpoklady osvojované pohybové dovednosti a tvořivě je aplikuje ve hře, soutěži, při rekreačních činnostech</p>		<p>Pohybové hry – s různým zaměřením; s náčiním i bez náčiní, netradiční pohybové hry a aktivity</p> <p>Gymnastika - akrobacie, pieskokozy: koza, švédská bedna, cvičení s náčiním a na nářadí: hrazda, kruhy, kladina, trampolína, šplh na tyči a na laně (podle podmínek školy)</p> <p>Rytmičká cvičení - základy rytmické gymnastiky, cvičení s náčiním; kondiční formy cvičení pro daný věk žáků; tance (zvláště pro děvčata)</p> <p>Úpoly – pětahy, pětlačky, odpory a pády, základy sebeobran, základy bojových umění podle možností školy</p> <p>Atletika – rychlý běh, vytrvalý běh na dráze a v terénu, základy překážkového běhu, skok do dálky a do výšky, hod míčkem a granátem, vrh koulí</p> <p>Sportovní hry: míčové hry, vybíjená, piehazovaná, košíková, softbal (alespoň dvě hlavní hry podle výběru školy) – herní činnosti jednotlivce, herní kombinace, herní systémy, utkání podle pravidel žákovské kategorie</p> <p>Turistika a pobyt v přírodě – příprava turistické akce, přesun do terénu a uplatňování pravidel bezpečnosti silničního provozu v roli chodce a cyklisty, chůze se zátěží i v mírně náročném terénu, táboření, ochrana přírody, základy orientačního běhu, dokumentace z turistické akce</p> <p>Plavání (podle podmínek školy – zdokonalovací plavecká výuka) – další plavecké dovednosti, další plavecký způsob (plavecká technika), dovednostizáchranného a branného plavání, prvky zdravotního plavání a plaveckých sportů, rozvoj plavecké vytrvalosti</p> <p>Lýžování, snowboarding, bruslení (podle podmínek školy) – běžecské lyžování, lyžařská turistika, sjezdové lyžování nebo jízda na snowboardu, bezpečnost</p>	

		pohybu v zimní horské krajině, jízda na vleku; (další zimní sporty podle podmínek školy)	
<p>T07 Žák posoudí provedení osvojované pohybové činnosti, označí zjevné nedostatky a jejich možné příčiny</p> <p>T08 Žák užívá osvojované názvosloví na úrovni cvičence, rozhodčího, diváka, čtenáře novin a časopisů, uživatele internetu</p> <p>T09 Žák naplňuje ve školních podmínkách základní olympijské myšlenky – čestné soupeření, pomoc handicapovaným, respekt k opačnému pohlaví, ochranu přírody při sportu</p> <p>T10 Žák se dohodne na spolupráci i jednoduché taktice vedoucí k úspěchu družstva a dodržuje ji</p> <p>T11 Žák rozlišuje a uplatňuje práva a povinnosti vyplývající z role hráče, rozhodčího, diváka, organizátora</p> <p>T12 Žák sleduje určené prvky pohybové činnosti a výkony, eviduje je a vyhodnotí</p> <p>T13 Žák zorganizuje samostatně i v týmu jednoduché turnaje, závody, turistické akce na úrovni školy; spolurozhoduje osvojované hry a soutěže</p>		<p>Sportovní a pohybové hry</p> <p>Rozcvičky</p> <p>Atletika</p>	
T14 Žák zpracuje naměřená data a informace o pohybových aktivitách a podílí se na jejich prezentaci		Publikace výsledků na nástěnkách, případně ve školním časopise a jinde	
<p>ZT01 Žák uplatňuje odpovídající vytrvalost a cílevědomost při korekci zdravotních oslabení</p> <p>ZT02 Žák zárazuje pravidelně a samostatně do svého pohybového režimu speciální vyrovnávací cvičení související s vlastním oslabením, usiluje o jejich optimální provedení</p> <p>ZT03 Žák se aktivně vyhýbá činnostem, které jsou kontraindikací zdravotního oslabení</p>		<p>Speciální preventivní cvičení</p> <p>Přípravná a relaxační cvičení</p> <p>Informační část hodiny</p>	
<p>Y04 - usiluje v rámci svých možností a zkušeností o aktivní podporu zdraví</p> <p>Y05 Žák vyjádří vlastní názor k problematice zdraví a diskutuje o něm v kruhu vrstevníků, rodiny i v nejbližším okolí</p>		Informační část hodiny	

KRESLENÍ FOREM

Charakteristika předmětu

Podstatou kreslení forem, specifického vzdělávacího předmětu ve waldrofské pedagogice, je umění linie (čáry), jež vede k prožívání pohybových kvalit, tedy duševního pohybu na podkladě bezpředmětné formy – a rovněž naopak: k prožívání formy jako stopy pohybu. Cílem tohoto předmětu je harmonizovat smyslové pohybové vnímání v souvislostech celé lidské bytosti.

Pohyb zachycený ve formě – nikoliv však v ní ustrnulý – prožívají děti v raném školním věku nejprve také na základě vlastního tělesného pohybu (kreslí formy rukama ve vzduchu, nohama na podlaze, „chodí“ formu), později se prožívání formy stále více přenáší do jejich nitra. Ve vztahu formy k prostoru či k ploše se žáci učí objevovat zákonitosti vlastní vnitřní rovnováhy i rovnováhy světa kolem.

Na rozdíl od běžného předmětného kreslení se tedy tento předmět zabývá kvalitativním uchopením bezpředmětných forem jako tvůrčích principů.

Skutečnost, že kreslení forem je z hlediska provádění spřízněno s oblastí výtvarné výchovy, neomezuje jeho širokou působnost v dalších oblastech. Význam utváření linie se nejzřetelněji projevuje v psaní (podpůrná cvičení tzv. dynamického kreslení) a v geometrii, která je podporována cvičeními tzv. geometrie kreslené volnou rukou. V rukodělných činnostech – v modelování, ručních pracích, dřevorezbě – podporuje schopnost vtiskovat formu různým materiálům. V dramatické výchově a pohybové výchově podporuje rozvoj výrazu v tělesném pohybu – tedy schopnost gesta.

Pohybová podstata, umělecky tvůrčí ztvárnění a kvalitativní přístup – těmito svými základními rysy poskytuje kreslení forem celostní pedagogice účinný nástroj schopný prakticky oslovit a vzájemně harmonizovat volní, citovou i myšlenkovou úroveň vyvíjejícího se člověka.

V předmětu Kreslení forem jsou realizovány očekávané výstupy z předmětu Český jazyk a literatura (1., 2. 3.ročník)

V předmětu Kreslení forem jsou realizovány očekávané výstupy z předmětu Matematika (2.,3.,4. a 5. ročník)

V předmětu Výtvarná výchova je plně integrován předmět Kreslení forem (6. – 9. ročník)

1. STUPEŇ

1. období

Kreslení nebo utváření linií do obrazu jsou předchůdci vyučování psaní. Písmenka prožívají malí školáci nejdříve živě v obraznosti své formy. Tak zůstává dítě co možná nejdéle oddáno tvořivým silám svého organismu, nežli je vedeno k něčemu abstraktnějšímu. A čím bohatší byl umělecký život, jenž obklopoval malé dítě, tím radostněji a bděleji tíhne později k uchopení intelektuálních pojmů, jejichž znalost naše civilizace od něho požaduje.

1. ročník

Uchopíme linii jako stopu pohybu. Linie se objevuje ve dvou polárních možnostech: jako přímka a jako oblouk. Při kreslení má dítě prožít charakteristický rozdíl těchto dvou manifestačních forem: jednoznačný směr přímky vyžaduje a podporuje soustředění, myšlenkou řízenou vůli. Dynamická, k cíli nezaměřená „křivka“ ponechává individuální prostor – pocit určuje vůli. Během 1. ročníku se třídní učitel vrací k těmto základním formám v stále nových obměnách.

Dítě je tak stále více vedeno od prožívání forem k jejich utváření: ve cvičeních vertikálního zrcadlení formy (vlevo – vpravo) je dítě schopno samostatně dotvářet celek obrazem vzoru – vlevo od vertikály je vzor, vpravo dítě dotváří zrcadlo obraz.

2. ročník

Při kreslení forem má být pěstováno vnitřní nazírání tak, aby se na něm mohlo vyvíjet myšlení, aniž by sklouzlo do intelektualizace. Tuto schopnost vnitřního pohybu

můžeme cvičit obdobně jako v 1.ročníku – ve cvičeních horizontálního zrcadlení formy (nahore – dole): dítěti předložíme pouze horní polovinu horizontální formy a ono samo musí hledat odpovídající doplnění dole. Dítě přitom musí „vnitřně ožít“ a předložený tvar vnímat jako něco „nehotového“. Cílem tedy je, aby dítě ve své představě (a přirozeně i na papíře) doplnilo a dokončilo, co je nedokončené, nehotové.

3. ročník

V návaznosti na osovou symetrii budeme cvičit volné „asymetrické symetrie“. U těchto cvičení se už nejedná o symetrii, která spočívá na vztazích „vpravo – vlevo“ nebo „nahore – dole“, ale o formy, které se rozvíjejí ze svého středu na tři strany (ven) a k nimž má dítě najít dotvářející formy, které vedou dovnitř. Cílem je, aby byla opět nastolena rovnováha a harmonie ve vztahu uvnitř a vně. To podporuje větší samostatnost a pohyblivost představ, které se začínají rozvíjet teprve s devátým rokem.

Rozvíjíme cit pro okolí formy: forma nežije sama o sobě, ale utváří také své okolí. Zde se výrazně uplatňují dostatečné zkušenosti dětí s barvami, které získaly při akvarelovém malování.

Tím se v dítěti rozvíjí cit pro styl: jde přece o to, aby rozvíjelo svou schopnost nalezlo odpovídající formu. Tato cvičení jsou zároveň vhodná pro vytváření vnitřních prostorových

představ, které pomáhají kvalitativně připravit na geometrii.

2. období

4. ročník

Po 10. roce jde také o to, aby se pozornost žáků obrátila na formy v jejich okolí. Co doposud kreslili volným způsobem – bez předmětného spojení, to nacházejí nyní jako formy kolem sebe.

V procesu proměny forem dále rozvíjíme prostorovou představivost dítěte. Křížením a protínáním linií silně oslovujeme vědomí dítěte. Tím u něj také podporujeme schopnost koncentrace.

V tomto školním roce nabízí východiska pro kreslení forem látka k vyprávění (severská mytologie): v jednodušších proplétaných pásech a uzlových motivech (rytiny písma, na brožích a náramcích; zdobení helem, zbraní, lodí; keltské a langobardské proplétané motivy). S těmito motivy přichází nové téma – „vpředu a vzadu“.

V této souvislosti můžeme vázat také lodní uzly a potom je i nakreslit. Není na škodu, když dále vytváříme formy vycházející z kruhu, ale stejně dobře lze vycházet z trojúhelníku, čtverce, pětiúhelníku a šestiúhelníku.

5. ročník

V 5. ročníku převádíme kreslení forem do základů geometrie. Opět můžeme začít s elementárními polaritami kruhu a přímky. Žáci pracují bez kružítka a pravítka, tedy „volnou rukou“. Jednotlivá cvičení akcentují pohyblivou proměnlivost geometrických forem. Přestože se v této „geometrii volné ruky“ jedná o nejelementárnější zážitky, je velmi plodné nechat žáky procítit něco právě z této dimenze, která přesahuje prospěšnou a praktickou stránku běžné geometrie. Bude to o to snadnější, když se podaří, aby kromě působících zákonitostí geometrie děti procítili také krásu jejich tvarů a přísně určenou souhru jejich vzájemných vztahů.

Je možné pokračovat v kreslení forem, souvisejících s látkou k vyprávění (Mezopotámie, Persie, Egypt, Řecko).

2. STUPEŇ

S dosažením 12. roku života, začínajícím pubertálním růstovým skokem, růstem svalů a šlach, získává dítě jiný poměr ke gravitačním silám. Tím vzniká pro kreslení forem nové

téma: utváření plochy pomocí světla a stínu. Proplétané motivy už ve čtvrtém ročníku vyžadovaly v kresbě prostorové vnímání; to nyní rozvíjíme tím, že linie se stává hranicí světla a stínu. Ocítáme se tedy v dialogu polarit světla a temnoty, uvolnění a zhuštění, výšky a hloubky, lehkosti a tíhy. Díky tomu vystupují geometrické aspekty forem opět v nových souvislostech, v nových významech.

Stále složitější formy (např. z langobardského umění) by neměly být (ani učitelem) pouze reprodukovány – na individuální utváření formy je kladen důraz především. V tomto období se nesmí z formy ztrácet pohyb a dynamika – forma se nesmí stávat ornamentem; přesto si může zachovat zákonitý řád.

Získané zkušenosti lze využít i při textilním zpracování jednodušších motivů nebo při zpracování dřeva a dalších materiálů v souvislosti se vzdělávací oblastí Člověk a svět práce.

Rozvíjení kompetencí

Výchovné a vzdělávací postupy v předmětu kreslení forem směřují k utváření klíčových kompetencí:

Kompetence k učení

- Poznání, že častým opakováním a cvičením motorických dovedností se zvyšuje jistota provedení
- Obohacování představy získané v naukových předmětech o smyslový prožitek a přispívání k lepšímu zapamatování, prožívání a ztvárňování kvality protipólných pojmů
- Spojení spolupráce ruky a oka, zlepšování prostorové orientace a odhadu

Kompetence k řešení problémů

- Rozvoj schopnosti svobodně uměleckou cestou přistoupit k řešení zadaného tématu
- Sledováním práce spolužáků poznávání, že možnosti řešení mohou být různé

Kompetence komunikativní

- Rozšíření slovní zásoby o odborné pojmy
- Cílené učení se schopnosti vyjádřit svůj prožitek a cíl svého snažení, zároveň i učení se schopnosti srozumitelně popsat viděné
- Poznání, jak umělecká práce může být možností mimoslovního dorozumění a má všeobecnou platnost

Kompetence sociální a personální

- Rozvíjení spolupráce při společné přípravě a úklidu materiálu
- Úspěchy v umělecké tvorbě posilují sebevědomí žáků méně schopných v jiných předmětech
- Posilování etického citění

Kompetence občanské

- Kultivace vlastního vkusu a jeho obhajoba
- Uznávání cizího tvůrčího snažení a respekt k němu

Kompetence pracovní

- Vytváření pozitivního vztahu k uměleckým a manuálním činnostem
- Schopnost pracovat na základě slovního návodu a předvedené ukázky
- Dodržování zásad bezpečnosti při práci, používání pracovního oděvu
- Schopnost přiměřené pracovní výdrže při samostatné tvůrčí práci
- Schopnost posuzovat vlastní výsledek práce a porovnávat s prací ostatních

Vzdělávací obsah předmětu

1. stupeň

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata;
<p>Od elementárních forem k základu písma (výstupy - Český jazyk)</p> <p>č08 - zvládá základní hygienické návyky spojené se psaním</p> <p>č09 - píše správné tvary písmen a číslic, správně spojuje písmena i slabiky; kontroluje vlastní písemný projev</p>	<p>Prožívá a vnímá pohybové kvality elementárních bezpředmětných forem</p> <p>Vytvoří osově symetrický obraz k danému vzoru (vertikálně i horizontálně)</p>	<p>1. ročník</p> <p>Přímka (svíslá, vodorovná, šikmá) a oblouk v mnohonásobných obměnách s důrazem na rytmus formy</p> <p>Jednoduché oblé a hranaté formy</p> <p>V sobě uzavřené formy: trojúhelník, kruh, ovál (elipsa), osmička (lemniskáta)</p> <p>Spirála: zavíjení a rozvíjení</p> <p>Jednodušší hvězdy</p> <p>Kreslení jako předcvičení k psaní (dynamické kreslení)</p> <p>2. ročník</p> <p>Rytmická cvičení s elementárními formami</p> <p>Rozvíjení dynamického kreslení</p> <p>Snadné proměny forem (oblé v hranaté)</p> <p>Vertikální symetrie (zrcadlení vlevo-vpravo)</p> <p>Horizontální symetrie (zrcadlení nahoře - dole)</p> <p>Symetrie osová, čtyřstranná symetrie</p> <p>Jednoduché copy (splétané pásy)</p> <p>Lemniskáty a jejich variance</p>	<p>OSV1, OSV5, OSV8</p> <p>Vv</p> <p>M (geometrie)</p> <p>TV/E</p>
<p>Geometrie volné ruky (Výstupy - Matematika - geometrie v rovině a prostoru)</p> <p>m15 - rozezná, pojmenuje, vymodeluje a popíše základní rovinné útvary a jednoduchá tělesa; nachází v realitě jejich reprezentaci</p> <p>m16 - porovnává velikost útvarů, měří a odhaduje délku úsečky</p> <p>m17 - rozezná a modeluje jednoduché souměrné útvary v rovině</p>	<p>Žák vnímá vztah „uvnitř a vně“ jako pohybovou kvalitu; okolí formy utváří jako její organickou součást</p> <p>Dotváří středově orientované formy do harmonického celku</p> <p>Tvořivě proměňuje výrazový charakter formy</p>	<p>3. ročník</p> <p>Uvnitř a vně: cvičení asymetrické symetrie</p> <p>Okolí a střed formy</p> <p>Jednoduché uzly</p> <p>4.-5.ročník</p> <p>K daným formám hledat doplnění do celku, nedokonalé zdokonalit, završit</p> <p>Proměňovat: oblé v hranaté, hranaté v oblé, čtyřnásobné v pětinasobné apod. (geometrické aspekty forem)</p> <p>Formy z keltské a langobardské kultury</p> <p>Spirály, spirálové pásy, spirálová pečeť</p> <p>Jednoduché uzlové variace</p> <p>Formy stahovat a uvolňovat</p> <p>Formy z řecké a etruské kultury</p>	<p>OSV1, OSV3, OSV5, OSV8</p> <p>Vv</p> <p>TV/E</p>

2. stupeň

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, přířezová témata;
<p>Umění formy (výstupy - Výtvarná výchova)</p> <p>V02 - užívá vizuálně obrazná vyjádření k zaznamenání vizuálních zkušeností, zkušeností získaných ostatními smysly a k zaznamenání podnětů z představ a fantazie</p> <p>V03 - užívá prostředky pro zachycení jevu a procesů v proměnách a vztazích; k tvorbě užívá některé metody uplatňované v současném výtvarném umění a digitálních médiích - počítačová grafika, fotografie, video, animace</p> <p>V04 - vybírá, kombinuje a vytváří prostředky pro vlastní osobité vyjádření; porovnává a hodnotí jeho účinky s účinky již existujících i běžně užívaných vizuálně obrazných vyjádřeních</p> <p>V08 - ověřuje komunikační účinky vybraných, upravených či samostatně vytvořených vizuálně obrazných vyjádření v sociálních vztazích; nalézá vhodnou formu pro jejich prezentaci</p>	<p>Zachovává geometrický řád formy jako pohyblivý princip</p> <p>Samostatně proměřuje a utváří individuální výraz formy</p> <p>Individuálně utvářené formy je schopen přenést do různých materiálů i v prostorových modelech</p>	<p>6. ročník Obtížnější proměny lemniskáty Formy z langobardského a irského umění</p> <p>7. ročník Obtížnější uzlové motivy Vyšší řády spletaných copů (pásů) Langobardské a keltské kříže Linie s geometrickým zaměřením</p> <p>8. ročník Prohloubení rytmu (rytmizování rytmu) Hledání výrazu linie Formy provedené textilními prostředky (vyšívání, vázání, splétání)</p> <p>9. ročník Složitě uzly jako pásy a peřeti Prohloubení užití barvy Prostorové uzly, prostorové modely (drátěné) Provedení forem v dalších materiálech: vypalovaná keramika (kachle), rytív sádky (splétané pásy), kovotepectví, kovářství apod.</p>	<p>OSV1, OSV2, OSV3, OSV5, OSV8</p> <p>TV/E D Vv Pracovní vyučování</p>

ČLOVĚK A SVĚT PRÁCE

RUKODĚLNÉ ČINNOSTI

Charakteristika předmětů

Vzdělávací obsah této oblasti je realizován v průběhu celého základního vzdělání a je určen všem žákům (tedy chlapcům i dívkám bez rozdílu).

Oblast Člověk a svět práce postihuje široké spektrum pracovních činností a technologií, vede žáky k získání dovedností v různých oborech lidské činnosti a přispívá k vytváření životní a profesní orientace žáků. Pracovní výchova je úzce propojena s uměleckou výchovou a probuzené tvůrčí schopnosti se v pracovních činnostech mnohostranně uplatňují. Vytváření smysluplných a estetických výrobků a prací posiluje vůli a cit, rozvíjí představivost, smysl pro celek i detail, má rozhodující vliv na pracovní inteligenci. Žáci se učí pracovat s různými materiály a osvojují si základní pracovní dovednosti a návyky. Učí se plánovat, organizovat a hodnotit pracovní činnost samostatně i v týmu. Ve všech tématických okruzích jsou soustavně vedeni k dodržování zásad bezpečnosti a hygieny při práci.

Koncepce vzdělávací oblasti Člověk a svět práce vychází z konkrétních životních situací, v nichž žáci přicházejí do přímého kontaktu s lidskou činností a technikou v jejich rozmanitých podobách a širších souvislostech. Praktická činnost je ve zvýšené míře zastoupena i ve výuce jiných předmětů a umožňuje žákům získat nejen zručnost, ale díky vlastnímu úsilí i představu o ceně lidské práce a úctu k produktům pracovní činnosti. Žáci se seznamují s pracovními činnostmi tak, jak vznikaly v průběhu vývoje společnosti, získávají úctu k úsilí a umu předcházejících generací. Mají pocit sounáležitosti s předcházejícími i budoucími generacemi a učí se porozumět procesům probíhajícím ve světě, v přírodě a společnosti. Stejně jako v ostatních předmětech jsou dané pracovní činnosti cíleným pedagogickým záměrem, který důsledně sleduje zdravý vývoj žáka a napomáhá jeho dalšímu osobnostnímu rozvoji.

Vzdělávací obsah vzdělávacího oboru Člověk a svět práce je rozdělen na tematické okruhy Práce s drobným materiálem, Konstrukční činnosti, Pěstitelské práce. Ty jsou realizovány v předmětech ruční práce a člověk a svět.

V **1. třídě** je úkolem učitele převést dítě od hry k práci. Při pracovních činnostech je rozvíjena vědomá činnost a zručnost obou končetin. Děti pracují s rounem, vlnou, včelím voskem apod.

Ve **2. třídě** se dále rozvíjí nezávislost obou rukou. Děti pletou hladce a obrace.

Ve **3. třídě** začíná dítě oblékat samo sebe, pracuje na předmětech větších rozměrů. Děti se učí háčkovat.

Ve **4. třídě** je zařazena křížková výšivka, jako pomoc vývoji v tomto věkovém stupni. Prostřednictvím smysluplné práce získává jistotu a vnitřní pevnost. Probouzí se porozumění pro funkci výrobku a z toho plynoucí smysluplné tvarování výrobku.

V **5. třídě** bývá zavedena technika pletení dokola s pěti jehlicemi, jako odpověď na nově vzniklou potřebu harmonie, kterou dítě v tomto věku v sobě pociťuje. Ruce a nohy se oblékají, v řemeslných činnostech se učí tvarovat konvexní formy.

Do **6. třídy** zařazujeme jako pomoc vývoji dítěte v době „prepuberty“ šití panenek nebo zvířat z látky (filcu). Podstatným je přitom proces převrácení, vycpání a zformování

těla. V pěstitelských pracích se žáci seznamují s půdou a jejím zpracováním, pěstují okrasné rostliny, zeleninu a ovoce. V dřevořezbě se žáci seznamují s nářadím, při práci používají dláto.

V **7. třídě**, na cestě k tělesné zralosti ve vzrůstu a tíze, se pozornost dítěte obrací na nohy. Důraz je kladen na pečlivost při opracovávání dřeva, podporu svobodné výtvarné tvořivosti a vlastní fantazie s ohledem na zachování funkčnosti výrobku.

V **8. třídě** je dále rozvíjena schopnost porozumění pro příčinu a následek a tím potřeba porozumět mechanice strojů, jejich stavbě a funkci. V ručních pracích se žáci setkávají s šicím strojem.

V **9. třídě** je důraz kladen na přesnost a samostatnost při práci.

Rozvíjení kompetencí

Prostřednictvím předmětů ruční práce, pěstitelské práce a dřevořezba rozvíjejí žáci tyto klíčové kompetence:

Kompetence k učení:

Žáci jsou vedeni k:

- samostatnému a efektivnímu zacházení s pracovními materiály a k hledání vlastních učebních strategií.
- využívání osvojených poznatků a dovedností z jiných předmětů (např. matematiky, kreslení forem, atd.) při praktických činnostech.
- samostatnému pozorování a experimentování.
- autentickému a objektivnímu poznávání okolního světa, k potřebné sebedůvěře, k pozitivnímu postoji a hodnotám ve vztahu k práci, technice a životnímu prostředí.
- poznání, že technika jako významná součást lidské kultury, je vždy úzce spojená s pracovní činností člověka.

Kompetence k řešení problémů:

Žáci jsou vedeni k:

- samostatnému řešení problémů na základě získaných zkušeností a poznatků.
- ověřování správnosti řešení problémů a aplikování těchto postupů v praktických situacích.
- plánování své práce a překonávání překážek.

Kompetence komunikativní:

Žáci jsou vedeni k:

- hodnocení vlastní práce i práce svých vrstevníků.
- vyjadřování a formulovat svých myšlenky, postoje a pocitů.
- práci s technickou dokumentací (orientaci v pracovních postupech).
- ke spolupráci s druhými.
- zážitku pracovních aktivit jako příležitosti k seberealizaci.
- využívání odborných pojmů z okruhu prováděných prací.

Kompetence sociální a personální:

Žáci

- pracují formou skupinové práce se zaměřením na způsoby komunikace ve skupině. Je jim přitom poskytován prostor pro reflexi a sebereflexi projevů chování a jednání.

- při pracovních činnostech si třebí schopnost ovládat své chování.
- jsou vedeni k vzájemné pomoci, ohleduplnosti, úctě a upevňování dobrých mezilidských vztahů.
- prostřednictvím smysluplné práce získávají pocit sebejistoty, sebeúcty a pozitivní představu o sobě i o světě

Kompetence občanské:

Žáci jsou vedeni k:

- vzájemnému soužití na základě rovných práv a povinností.
- rozvíjení dovednosti pohotově reagovat v nenadálých krizových situacích (poskytnutí účinné pomoci).
- ochraně zdraví i zdraví svých spolupracovníků.
- přijímání nových rolí v pracovních skupinách a podílení se na kvalitě společné práce.
- orientaci v různých oborech lidské činnosti, formách duševní a fyzické práce.

Kompetence pracovní:

Žáci jsou vedeni k:

- pozitivnímu vztahu k práci a odpovědnosti za kvalitu svých i společných výsledků práce
- osvojení základních pracovních dovedností a návyků z různých pracovních oblastí
- organizování a plánování své práce
- používání vhodných pracovních nástrojů, nářadí a pomůcek při práci i v běžném životě
- osvojení potřebných poznatků a dovedností významných pro jeho uplatnění , pro volbu vlastního profesního zaměření a pro další životní a profesní orientaci
- bezpečnému chování na pracovišti
- dodržování pravidel a respektování daných pracovních podmínek
- zhodnocení výsledků své pracovní činnosti hlediska kvality, funkčnosti i z hlediska tradičních kulturních a estetických hodnot
- vytrvalosti a soustavnosti při plnění zadaných úkolů
- uplatňování tvořivosti a vlastních nápadů při pracovní činnosti

Vzdělávací obsah předmětů

PRÁCE S DROBNÝM MATERIÁLEM (ruční práce)

1. stupeň

Očekávané výstupy RVP	Výstupy WŠ	Učivo WŠ	Přesahy a vazby, průřezová témata;
<p>r01 - vytváří jednoduchými postupy různé předměty z tradičních i netradičních materiálů</p> <p>r02 - pracuje podle slovního návodu a předlohy</p> <p>r03 - vytváří přiměřenými pracovními operacemi a postupy na základě své představivosti různé výrobky z daného materiálu</p> <p>r04 - využívá při tvořivých činnostech s různým materiálem prvky lidových tradic</p> <p>r05 - volí vhodné pracovní pomůcky, nástroje a náčiní vzhledem k použitému materiálu</p> <p>r06 - udržuje pořádek na pracovním místě a dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti práce; poskytne první pomoc při úrazu</p> <p>r09 - pracuje podle slovního návodu, předlohy, jednoduchého náčrtu</p> <p>r10 - dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti práce, poskytne první pomoc při úrazu</p> <p>č02 - porozumí mluveným pokynům přiměřené složitosti</p> <p>č03 - respektuje základní komunikační pravidla v rozhovoru</p> <p>č04 - pečlivě vyslovuje, opravuje svou nesprávnou nebo nedbalou výslovnost v krátkých mluvených projevech</p>	<p>Vystřihuje různé tvary z papíru</p> <p>Rozlišuje ovčí rouno a přízi</p> <p>Osvojí si háčkování</p> <p>Osvojí si pletení s jehlicemi</p> <p>Osvojí si dovednost modelovat – tvarovat</p> <p>Vyšívá jednoduché vzory</p> <p>Seznamuje se se správným tříděním odpadů</p>	<p>Výrobky z papíru a přírodnin (ovčí rouno, příze, vosk apod.)</p> <p>Pletení hladce, okrajová oka, přidávání a ubírání ok</p> <p>Jednoduché pletené návrhy a výrobky</p> <p>Základní techniky háčkování</p> <p>Jednoduché háčkované výrobky podle vlastního návrhu</p> <p>Pletení s pěti jehlicemi: ponožky nebo rukavice</p> <p>Základní techniky tkaní, např. na rámu, s karetkami, na hřebenovém stávku</p> <p>Jednoduchý tkaný výrobek</p> <p>Jednoduché techniky ručního šití a vyšívání a jednoduchý výrobek</p>	<p>OSV1 - 11</p> <p>Člověk a jeho svět</p> <p>Čj</p> <p>M</p> <p>Kfo</p>

2. stupeň

Očekávané výstupy RVP	Výstupy WŠ	Učivo WŠ	Přesahy a vazby, přířezová témata;
<p>R01 - provádí jednoduché práce s technickými materiály a dodržuje technologickou kázeň</p> <p>R02 - řeší jednoduché technické úkoly s vhodným výběrem materiálů, pracovních nástrojů a nářadí</p> <p>R03 - organizuje a plánuje svoji pracovní činnost- užívá technickou dokumentaci, připraví si vlastní jednoduchý nárt výrobku</p> <p>R05 - dodržuje obecné zásady bezpečnosti a hygieny při práci i zásady bezpečnosti a ochrany při práci s nástroji a nářadím; poskytne první pomoc při úrazu</p>		<p>Organizace práce</p> <p>Práce podle pracovního nákresu</p> <p>Šití uměleckých a praktických výrobků</p> <p>Práce se stihem</p> <p>Vycpávání</p> <p>Seznámení se s výrobou oděvů, ušití konkrétního výrobku</p> <p>Umělecké zpracování ovčího rouna</p>	<p>OSV1-11</p> <p>ENV4</p> <p>M – geometrické nářty, představivost, měření</p> <p>Vv – nářty výrobků</p> <p>Čj – popis postupu</p>

PĚSTITELSKÉ PRÁCE

1.stupeň

Očekávané výstupy RVP	Výstupy WŠ	Učivo WŠ	Přesahy a vazby, přířezová témata;
<p>r11 - provádí pozorování přírody, -zaznamená a zhodnotí výsledky pozorování</p> <p>r12 - pečuje o nenáročné rostliny</p> <p>r13 - provádí jednoduché pěstitelské činnosti, samostatně vede pěstitelské pokusy a pozorování</p> <p>r14 - ošetuje a pěstuje podle daných zásad pokojové i jiné rostliny</p> <p>r15 - volí podle druhu pěstitelských činností správné pomůcky, nástroje a náčiní</p> <p>r16 - dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti práce; poskytne první pomoc při úrazu</p>		<p>Zalévání a pěstování pokojových květin</p> <p>Pozorování v procesu získávání potravin ze zemědělských plodin – na příkladu obdělávání vlastního pole, sklizně a pečení chleba</p> <p>Zpracování obilí (sklizeň, mlácení, zbavování plev, mletí)</p> <p>Seznámení se se základními zemědělskými plodinami a jejich vegetačním cyklem</p>	<p>Přesahy a vazby, přířezová témata;</p> <p>OSV1 – 11</p> <p>ENV1, ENV2, ENV3, ENV4</p> <p>Člověk a jeho svět - Ze zrna chléb (3.- 4. ročník)</p> <p>M – měření a vážení</p>

2. stupeň

Očekávané výstupy RVP	Výstupy WŠ	Učivo WŠ	Přesahy a vazby, přířezová témata;
<p>R10 - volí vhodné pracovní postupy při pěstování vybraných rostlin R11 - pěstuje a využívá květiny pro výzdobu</p> <p>R12 - používá vhodné pracovní pomůcky a provádí jejich údržbu</p> <p>R14 - dodržuje technologickou kázeň, zásady hygieny a bezpečnosti práce, poskytne první pomoc při úrazu</p>		<p>Půda a její zpracování, výživa rostlin, ochrana rostlina půdy</p> <p>Zelenina – osivo, sadba, výpěstky, podmínky a zásady pěstování; pěstování vybraných druhů zeleniny</p> <p>Okrasné rostliny – základy ošetřování pokojových květin, pěstování vybraných okrasných dřevin a květin; řez, jednoduchá vazba, úprava květin</p> <p>Ovocné rostliny – druhy ovocných rostlin, způsob pěstování, uskladnění a zpracování</p> <p>Léčivé rostliny, koření – pěstování vybrané rostliny; rostliny a zdraví člověka; léčivé účinky rostlin, rostliny jedovaté; rostliny jako drogy a jejich zneužívání; alergie</p>	<p>OSV1-11</p> <p>ENV4</p> <p>Př</p> <p>Vv</p>
<p>R33 - orientuje se v pracovních činnostech vybraných profesí</p> <p>R34 - posoudí své možnosti při rozhodování o volbě vhodného povolání a profesní přípravě</p> <p>R35 - využije profesní informace a poradenské služby pro výběr vhodného vzdělávání</p>	<p>Seznámí se s vybranými profesemi, dle možností školy a okolí</p>	<p>Trh práce</p> <p>Podnikání</p> <p>Možnosti vzdělávání</p> <p>Volba profesní orientace</p> <p>Zaměstnání</p>	<p>OSV1, OSV2, OSV3, OSV6</p> <p>DEM2</p>

R36 - prokáže v modelových situacích schopnost prezentace své osoby při vstupu na trh práce			
---	--	--	--

KONSTRUKČNÍ ČINNOSTI – DŘEVOŘEZBA

1. stupeň - 5. ročník

Očekávané výstupy RVP	Výstupy WŠ	Učivo WŠ	Přesahy a vazby, průřezová témata;
<p>r02 - pracuje podle slovního návodu a předlohy</p> <p>r03 - vytváří přiměřenými pracovními operacemi a postupy na základě své představivosti různé výrobky z daného materiálu</p> <p>r04 - využívá při tvořivých činnostech s různým materiálem prvky lidových tradic</p> <p>r05 - volí vhodné pracovní pomůcky, nástroje a náčiní vzhledem k použitému materiálu</p> <p>r06 - udržuje pořádek na pracovním místě a dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti práce; poskytne první pomoc při úrazu</p> <p>r09 - pracuje podle slovního návodu, předlohy, jednoduchého náčrtu</p> <p>r10 - dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti práce, poskytne první pomoc při úrazu</p> <p>č02 - porozumí mluveným pokynům přiměřené složitosti</p> <p>č03 - respektuje základní komunikační pravidla v rozhovoru</p> <p>č04 - pečlivě vyslovuje, opravuje svou nesprávnou nebo nedbalou výslovnost v krátkých mluvených projevech</p>		<p>Práce s jednoduchými nástroji a nářadím</p> <p>Jednoduché postupy opracování dřeva - zvládnutí pracovní techniky s nožem (vyřezávání zvířátek a postaviček z kůry a měkkého dřeva, popř. větve)</p>	<p>OSV1 – 11</p> <p>Člověk a jeho svět</p> <p>M</p> <p>Kfo</p>

2.stupeň

<p>R01 - provádí jednoduché práce s technickými materiály a dodržuje technologickou kázeň</p> <p>R02 - řeší jednoduché technické úkoly s vhodným výběrem materiálů, pracovních nástrojů a nářadí</p> <p>R03 - organizuje a plánuje svoji pracovní činnost-užívá technickou dokumentaci, připraví si vlastní jednoduchý náčrt výrobku</p> <p>R05 - dodržuje obecné zásady bezpečnosti a hygieny při práci i zásady bezpečnosti a ochrany při práci s nástroji a nářadím; poskytne první pomoc při úrazu</p>	<p>Dokáže upínat materiál, ležat, rašplovat, vyřezávat, brousit</p>	<p>Organizace práce</p> <p>Práce podle pracovního nákresu</p> <p>Práce u dílenského stolu - možnosti upnutí výrobku, bezpečnost, hygiena a pořádek na pracovišti</p> <p>Vlastnosti dřeva jako pracovního materiálu</p> <p>Druhy dřev</p> <p>Práce s pomůckami, nářadím a nástroji pro ruční opracování dřeva</p> <p>Seznámení se s historií vzniku pracovních nástrojů</p> <p>Jednoduché pracovní postupy a operace-sekání, ležání, vyřezávání, měření, broušení, jednoduché spojování dřeva, hoblování</p> <p>Tvorba uměleckých a praktických výrobků ze dřeva</p> <p>Praktické seznámení s tradičními řemesly využívajícími dřevo</p>	<p>OSV1-11</p> <p>ENV4</p> <p>F</p> <p>M – geometrické náčrty, představivost, měření</p> <p>Vv – náčrty výrobků</p> <p>Čj – popis postupu</p>
--	---	---	---

6. HODNOCENÍ ŽÁKŮ

Zásady průběžného hodnocení a hodnocení výsledků vzdělávání na vysvědčení

Obecné zásady hodnocení

- a) Podstatou waldorfské pedagogiky je umělecké pojetí výuky.
- b) Hodnocení žáka je podstatnou součástí výchovně vzdělávacího procesu a jeho řízení. Poskytuje žákovi důležitou zpětnou vazbu.
- c) Ve výchovně vzdělávacím procesu je žák hodnocen průběžně a dále na konci každého pololetí slovním hodnocením a celkovým prospěchem.
- d) Průběžné hodnocení se uplatňuje při posuzování dílčích výsledků a projevů žáka.
- e) Při hodnocení pedagogický pracovník (dále jen učitel) uplatňuje přiměřenou náročnost a pedagogický takt vůči žákovi.
- f) Při hodnocení jsou výsledky vzdělávání žáka a chování žáka ve škole a na akcích pořádaných školou hodnoceny tak, aby byla zřejmá úroveň vzdělání žáka, které dosáhl zejména vzhledem k očekávaným výstupům formulovaným v učebních osnovách jednotlivých předmětů, k jeho vzdělávacím a osobnostním předpokladům a k věku žáka. Do hodnocení se promítá píle, aktivita žáka a jeho zodpovědný přístup ke vzdělávání, zohledňují se i souvislosti, které mohou ovlivnit jeho výkon. Jeho součástí mohou být i perspektivy pro další rozvoj žáka, zdůvodnění hodnocení a doporučení, jak předcházet případným neúspěchům a jak je překonávat.
- g) Hodnocení sestavuje učitel, který vyučuje příslušnému předmětu. V předmětu, ve kterém vyučuje více učitelů, sestaví hodnocení za dané období příslušní učitelé po vzájemné dohodě.
- h) Ohodnocením výkonu žáka posuzuje učitel výsledky práce objektivně a přiměřeně náročně.
- i) Ředitel školy je povinen působit na sjednocování hodnotících měřítek všech učitelů.
- j) Individuálně integrovaní žáci jsou hodnoceni v souladu s individuálním vzdělávacím programem.
- k) Chování žáka neovlivňuje hodnocení výsledků vzdělávání ve vyučovacích předmětech.
- l) Škola hodnotí žáky za jejich chování ve škole a při akcích organizovaných školou.
- m) Kritériem pro hodnocení chování je dodržování pravidel slušného chování a dodržování školního řádu školy během daného období. Při hodnocení chování se přihlíží k věku, morální a rozumové vyspělosti žáka; k uděleným opatřením k posílení kázně se přihlíží pouze tehdy, jestliže tato opatření byla neúčinná.
- n) Hodnocení chování žáků navrhuje třídní učitel po projednání s učiteli, kteří ve třídě vyučují, a s ostatními učiteli a rozhoduje o něm ředitel po projednání v pedagogické radě.
- o) Nedostatky v chování žáků se projednávají v pedagogické radě, přijaté výchovné opatření musí být zaznamenáno v zápise z pedagogické rady s patřičným zdůvodněním.
- p) V průběhu školního roku jsou zákonní zástupci žáka o prospěchu a chování žáka informováni třídním učitelem a učiteli jednotlivých předmětů:
  - o písemnou formou elektronické žákovské knížky
  - o ústně při osobních schůzkách, popř. telefonicky

- na pravidelných třídních schůzkách, příp. individuálních konzultacích, které se konají minimálně 4x za školní rok
  - případně po předchozí domluvě na požádání zákonných zástupců žáka.
- q) V případě mimořádného zhoršení prospěchu nebo chování informuje bezprostředně učitel zákonné zástupce žáka a iniciuje schůzku, ze které je pořízen zápis. Tyto případy se projednávají na pedagogické radě.

Získávání podkladů pro hodnocení

- a) Podklady pro hodnocení a klasifikaci výchovně vzdělávacích výsledků a chování žáka získává učitel zejména těmito metodami, formami a prostředky:
- soustavným diagnostickým pozorováním žáka,
  - soustavným sledováním výkonů žáka a jeho připravenosti na vyučování,
  - různými druhy zkoušek (písemné; ústní – před tabulí, v lavici, v průběhu hodiny, v rámci rytmické části, formou referátů apod.; grafické; praktické; pohybové apod.), didaktickými testy,
  - průběžnými a výstupními testy v jednotlivých epochách,
  - hodnocením úpravy a vedení sešitů,
  - analýzou různých činností žáka,
  - konzultacemi s ostatními učiteli a podle potřeby s dalšími odborníky (PPP),
  - rozhovory se žákem a zákonnými zástupci žáka.
- b) U žáků 1. až 3. ročníku jsou podklady z ústního a písemného zkoušení pouze informativní. Ve většině případů se v tomto období jedná o společné činnosti žáků.
- c) Žák 4. až 9. ročníku musí být během každé epochy alespoň dvakrát vyzkoušen, z toho nejméně jednou ústně. V teoretických předmětech vedlejšího vyučování musí být žák za každé pololetí vyzkoušen nejméně čtyřikrát, z toho nejméně dvakrát ústně. Učitel hodnotí žáky v průběhu celého pololetí. Ústní přezkoušení žáka koncem pololetí z látky celého tohoto období je možné pouze při ověření znalostí žáka s vysokou absencí. Zkoušení je prováděno zásadně před kolektivem třídy, nepřipustné je individuální přezkušování po vyučování v kabinetech. Výjimka je možná jen při diagnostikované vývojové poruše, kdy je tento způsob doporučen ve zprávě psychologa, na požádání zákonného zástupce dítěte nebo za přítomnosti dalšího učitele, popř. zákonného zástupce dítěte.
- d) Učitel oznamuje žákovi hodnocení každého zkoušení, hodnocení zdůvodňuje a poukazuje na klady a nedostatky hodnocených projevů, výkonů, výtvorů. Po ústním vyzkoušení oznámí učitel žákovi výsledek hodnocení okamžitě. Výsledky hodnocení písemných zkoušek a prací a praktických činností oznámí žákovi nejpozději do 7 dnů, u výstupních testů jednotlivých epoch do 14 dnů. Učitel sděluje všechna hodnocení žákovi ústně, popřípadě písemně a zákonné zástupce informuje ústně na třídní schůzce nebo po vzájemné domluvě. Zákonný zástupce může být na požádání o výsledcích informován písemně.
- e) O termínu výstupního testu, u něhož učitel předpokládá trvání více než 30 minut, informuje vyučující žáky minimálně dva dny předem.
- f) Žáci jsou povinni se na vyučování připravovat. Učitelé jsou povinni pravidelně tuto přípravu kontrolovat a sdělovat žákům, popřípadě jejich zákonným zástupcům, jak se jim příprava podařila.
- g) Žáci dbají na vedení a úpravu zavedených sešitů a poznámek. Učitelé epochových předmětů kontrolují sešity alespoň 1x týdně, učitelé teoretických předmětů vedlejšího vyučování min. 2x měsíčně. Kontrolu stvrdí učitel svým podpisem.
- h) Učitel je povinen vést soustavnou evidenci o každém hodnocení žáka průkazným způsobem tak, aby mohl vždy doložit správnost celkového hodnocení žáka i způsob získání známek (ústní, písemné zkoušení, domácí úkoly, práce při hodině...). V případě dlouhodobé nepřítomnosti nebo rozvázání pracovního poměru předá tento přehled o prospěchu zastupujícímu učiteli nebo vedení školy.

- i) Písemné zkoušky, popř. grafické práce, učitel uschovává po dobu, během které se žák hodnotí nebo ve které se k němu mohou zákonní zástupci odvolat - tzn. celý školní rok včetně hlavních prázdnin, v případě žáků s odloženou klasifikací nebo opravnými zkouškami až do 30. 10. dalšího školního roku. Opravené písemné práce musí být předloženy všem žákům a na požádání ve škole také zákonným zástupcům.
- j) Vyučující dodržují zásady pedagogického taktu, zejména:
1. nehodnotí žáky ihned po jejich návratu do školy po nepřítomnosti delší než jeden týden,
  2. žáci nemusí dopisovat do sešitů látku za dobu nepřítomnosti, pokud to není jediný zdroj informací poskytnutý učitelem,
  3. účelem zkoušení není nacházet mezery ve vědomostech žáka, ale hodnotit to, co umí,
  4. učitel hodnotí jen probrané učivo,
  5. novou látku, kterou žáci samostatně nastudovali, učitel zkouší až po společném zopakování této látky a po prověření, že ji žáci chápou,
  6. před prověřováním znalostí musí mít žáci dostatek času k naučení, procvičení a zažití učiva.
- k) Třídní učitelé (případně výchovný poradce) jsou povinni seznamovat ostatní vyučující s doporučením psychologických vyšetření, které mají vztah ke způsobu hodnocení žáka a způsobu získávání podkladů. Údaje o nových vyšetřeních jsou součástí zpráv učitelů (nebo výchovného poradce) na pedagogické radě.

Hodnocení výsledků vzdělávání na vysvědčení

- a) Za každé pololetí vydává škola žákovi vysvědčení; za první pololetí lze vydat žákovi místo vysvědčení výpis z vysvědčení.
- b) Hodnocení výsledků vzdělávání žáka na vysvědčení je vyjádřeno slovně.
- c) Slovní hodnocení vypracovávají učitelé jednotlivých předmětů. V případě, že předmět bude vyučován více učiteli, vypracují slovní hodnocení za dané období příslušní učitelé po vzájemné dohodě.
- d) Pro účely přijímacího řízení ke střednímu vzdělávání převede třídní učitel na základě podkladů od vyučujících jednotlivých předmětů slovní hodnocení do klasifikace, a to za období stanoveném kritérii pro přijímací řízení, nejvýše však za 2 školní roky.
- e) V případě přestupu žáka na školu, která hodnotí odlišným způsobem, převede třídní učitel na základě podkladů od vyučujících jednotlivých předmětů slovní hodnocení do klasifikace, a to na žádost této školy nebo zákonného zástupce žáka. Slovní hodnocení se převádí na klasifikaci za období II. pololetí posledního ukončeného ročníku. V případě, že žák přechází na školu s odlišným způsobem hodnocení po uplynutí alespoň tří měsíců daného pololetí, vypracuje třídní učitel ještě návrh slovního hodnocení za toto pololetí a převede ho na klasifikaci.
- f) Žáci školy, kteří po dobu nemoci nejméně tři měsíce před koncem pololetí navštěvovali školu při zdravotnickém zařízení a byli tam hodnoceni za pololetí ze všech, popřípadě jen z některých předmětů, se po návratu do kmenové školy znovu nezkoušejí a nehodnotí. Jejich klasifikace ze školy při zdravotnickém zařízení v předmětech, ve kterých byli klasifikováni, je závazná. V předmětech, ve kterých nebyli vyučováni, se neklasifikují. Škola bude v tomto případě požadovat od školy při zdravotnickém zařízení převedení klasifikace na slovní hodnocení.
- g) Do vyššího ročníku postoupí žák, který na konci druhého pololetí prospěl ze všech povinných předmětů s výjimkou předmětů výchovného zaměření a předmětů, z nichž byl uvolněn. Do vyššího ročníku postoupí i žák prvního stupně základní školy, který již v rámci prvního stupně opakoval ročník, a to bez ohledu na prospěch tohoto žáka.
- h) Žáka, který v daném předmětu v průběhu pololetí zamešká více než 30 % časové dotace, nemusí vyučující v řádném termínu hodnotit. Pokud přesáhne absence v daném předmětu 50 % časové dotace, nesmí vyučující žáka v řádném termínu hodnotit. V takovém případě pro jeho hodnocení stanoví ředitel školy náhradní termín.

i) Nelze-li žáka hodnotit na konci prvního pololetí, určí ředitel školy pro jeho hodnocení náhradní termín, a to tak, aby hodnocení za první pololetí bylo provedeno nejpozději do dvou měsíců po skončení prvního pololetí. Náhradní termín je oznámen žákovi, popř. zákonným zástupcům žáka písemně, a je závazný. Nedostaví-li se žák na náhradní termín, může ředitel školy ze závažných důvodů povolit nový náhradní termín. Není-li možné hodnotit ani v náhradním termínu, žák se za první pololetí nehodnotí.

j) Nelze-li žáka hodnotit na konci druhého pololetí, určí ředitel školy pro jeho hodnocení náhradní termín, a to tak, aby hodnocení za druhé pololetí bylo provedeno nejpozději do konce září následujícího školního roku. V období měsíce září do doby hodnocení navštěvuje žák nejbližší vyšší ročník, popřípadě znovu devátý ročník. Není-li žák hodnocen ani v tomto termínu, neprospěl.

k) Žák, který na daném stupni základní školy dosud neopakoval ročník a který na konci druhého pololetí neprospěl nejvýše ze 2 povinných předmětů s výjimkou předmětů výchovného zaměření, koná z těchto předmětů opravnou zkoušku nejpozději do konce příslušného školního roku (tj. do 31. srpna) v termínu stanoveném ředitelem školy. Žák může v jednom dni skládat pouze jednu opravnou zkoušku. Opravné zkoušky jsou komisionální.

l) Žák, který nevykoná opravnou zkoušku úspěšně nebo se k jejímu konání nedostaví, neprospěl. Ze závažných důvodů může ředitel školy žákovi stanovit náhradní termín opravné zkoušky nejpozději do 15. září následujícího školního roku.

m) Žák, který plní povinnou školní docházku, opakuje ročník, pokud na konci druhého pololetí neprospěl nebo nemohl být hodnocen. To neplatí o žákovi, který na daném stupni základní školy již jednou ročník opakoval; tomuto žákovi může ředitel školy na žádost jeho zákonného zástupce povolit opakování ročníku pouze z vážných zdravotních důvodů.

n) Má-li zákonný zástupce žáka pochybnosti o správnosti hodnocení na konci prvního nebo druhého pololetí, může do 3 pracovních dnů ode dne, kdy se o hodnocení prokazatelně dozvěděl, nejpozději však do 3 pracovních dnů od vydání vysvědčení, požádat ředitele školy o komisionální přezkoušení žáka; je-li vyučujícím žáka v daném předmětu ředitel školy, krajský úřad. Komisionální přezkoušení se koná nejpozději do 14 dnů od doručení žádosti nebo v termínu dohodnutém se zákonným zástupcem žáka.

o) Ředitel školy může žákovi, který splnil povinnou školní docházku a na konci druhého pololetí neprospěl nebo nemohl být hodnocen, povolit na žádost jeho zákonného zástupce opakování ročníku po posouzení jeho dosavadních studijních výsledků a důvodů uvedených v žádosti.

Zásady a pravidla pro sebehodnocení žáků

a) Sebehodnocení je důležitou součástí hodnocení žáků.

b) Sebehodnocením se posiluje sebeúcta a sebevědomí žáků.

c) Chybu je potřeba chápat jako přirozenou věc v procesu učení. Učitelé se o chybě se žáky baví, žáci mohou některé práce sami opravovat. Chyba je důležitý prostředek učení.

d) Při sebehodnocení se žák snaží popsat:

- co se mu daří,
- co mu ještě nejde,
- jak bude pokračovat dál.

e) Při školní práci vedeme žáka, aby komentoval své výkony a výsledky.

Stupně hodnocení prospěchu při převedení na klasifikaci v 8. a 9. ročníku, popř. při přijímacím řízení na střední školu v 5. a 7. ročníku a při přestupu na školu s odlišným způsobem hodnocení a stupně hodnocení chování v 1. až 9. ročníku a jejich charakteristika.

a) Výsledky vzdělávání žáka v jednotlivých povinných a nepovinných předmětech se při přestupu na

školu s odlišným způsobem hodnocení po vyžádání školou nebo zákonnými zástupci žáka hodnotí na vysvědčení stupni prospěchu:

- 1 – výborný,
- 2 – chvalitebný,
- 3 – dobrý,
- 4 – dostatečný,
- 5 – nedostatečný.

b) Pro potřeby převedení na klasifikaci se předměty dělí do tří skupin:

- předměty s převahou teoretického zaměření,
- předměty s převahou praktických činností,
- předměty s převahou výchovného a uměleckého zaměření.

c) Kritéria pro jednotlivé klasifikační stupně jsou formulována především pro celkovou klasifikaci. Učitel však nepřeceňuje žádné z uvedených kritérií, posuzuje žákovy výkony komplexně, v souladu se specifikou předmětu.

Převedení na klasifikaci ve vyučovacích předmětech s převahou teoretického zaměření

a) Převahu teoretického zaměření mají jazykové, společenskovední, přírodovědné předměty a matematika.

b) Při klasifikaci výsledků ve vyučovacích předmětech s převahou teoretického zaměření se v souladu s požadavky učebních osnov hodnotí:

- ucelenost, přesnost a trvalost osvojení požadovaných poznatků, faktů, pojmů, definic, zákonitostí a vztahů, kvalita a rozsah získaných dovedností vykonávat požadované intelektuální a motorické činnosti,
- schopnost uplatňovat osvojené poznatky a dovednosti při řešení teoretických a praktických úkolů, při výkladu a hodnocení společenských a přírodních jevů a zákonitostí,
- kvalita myšlení, především jeho logika, samostatnost a tvořivost,
- aktivita v přístupu k činnostem, zájem o ně a vztah k nim,
- přesnost, výstižnost a odborná i jazyková správnost ústního a písemného projevu,
- kvalita výsledků činností,
- osvojení účinných metod samostatného studia.

c) Výchovně vzdělávací výsledky se klasifikují podle těchto

kritérií: Stupeň 1 (výborný)

Žák ovládá požadované poznatky, fakta, pojmy, definice a zákonitosti uceleně, přesně a úplně a chápe vztahy mezi nimi. Pohotově vykonává požadované intelektuální a motorické činnosti. Samostatně a tvořivě uplatňuje osvojené poznatky a dovednosti při řešení teoretických a praktických úkolů, při výkladu a hodnocení jevů a zákonitostí. Myslí logicky správně, zřetelně se u něho projevuje samostatnost a tvořivost. Jeho ústní a písemný projev je správný, přesný a výstižný. Grafický projev je přesný a estetický. Výsledky jeho činnosti jsou kvalitní, pouze s menšími nedostatky. Je schopen samostatně studovat vhodné texty.

Stupeň 2 (chvalitebný)

Žák ovládá požadované poznatky, fakta, pojmy, definice a zákonitosti v podstatě uceleně, přesně a úplně. Pohotově vykonává požadované intelektuální a motorické činnosti. Samostatně a produktivně nebo podle menších podnětů učitele uplatňuje osvojené poznatky a dovednosti při řešení teoretických a praktických úkolů, při výkladu a hodnocení jevů a zákonitostí. Myslí správně, v jeho myšlení se projevuje logika a tvořivost. Ústní a písemný projev mívá menší nedostatky ve správnosti, přesnosti a výstižnosti. Kvalita výsledků činnosti je zpravidla bez podstatných nedostatků. Grafický projev je estetický, bez větších nepřesností. Je schopen samostatně nebo s menší pomocí studovat vhodné texty.

Stupeň 3 (dobrý)

Žák má v ucelenosti, přesnosti a úplnosti osvojení si požadovaných poznatků, faktů, pojmů, definic a zákonitostí nepodstatné mezery. Při vykonávání požadovaných intelektuálních a motorických

činností projevuje nedostatky. Podstatnější nepřesnosti a chyby dovede za pomoci učitele korigovat. V uplatňování osvojených poznatků a dovedností při řešení teoretických a praktických úkolů se dopouští chyb. Uplatňuje poznatky a provádí hodnocení jevů a zákonitostí podle podnětů učitele. Jeho myšlení je vcelku správné, ale málo tvořivé, v jeho logice se vyskytují chyby. V ústním a písemném projevu má nedostatky ve správnosti, přesnosti a výstižnosti. V kvalitě výsledků jeho činnosti se projevují častější nedostatky, grafický projev je méně estetický a má menší nedostatky. Je schopen samostatně studovat podle návodu učitele.

Stupeň 4 (dostatečný)

Žák má v ucelenosti, přesnosti a úplnosti osvojení si požadovaných poznatků závažné mezery. Při provádění požadovaných intelektuálních a motorických činností je málo pohotový a má větší nedostatky. V uplatňování osvojených poznatků a dovedností při řešení teoretických a praktických úkolů se vyskytují závažné chyby. Při využívání poznatků pro výklad a hodnocení jevů je nesamostatný. V logice myšlení se vyskytují závažné chyby, myšlení není tvořivé. Jeho ústní a písemný projev má vážné nedostatky ve správnosti, přesnosti a výstižnosti. V kvalitě výsledků jeho činnosti a v grafickém projevu se projevují nedostatky, grafický projev je málo estetický. Závažné nedostatky a chyby dovede žák s pomocí učitele opravit. Při samostatném studiu má velké těžkosti.

Stupeň 5 (nedostatečný)

Žák si požadované poznatky neosvojil uceleně, přesně a úplně, má v nich závažné a značné mezery. Jeho dovednost vykonávat požadované intelektuální a motorické činnosti má velmi podstatné nedostatky. V uplatňování osvojených vědomostí a dovedností při řešení teoretických a praktických úkolů se vyskytují velmi závažné chyby. Při výkladu a hodnocení jevů a zákonitostí nedovede své vědomosti uplatnit ani s podněty učitele. Neprojevuje samostatnost v myšlení, vyskytují se u něho časté logické nedostatky. V ústním a písemném projevu má závažné nedostatky ve správnosti, přesnosti i výstižnosti. Kvalita výsledků jeho činnosti a grafický projev mají vážné nedostatky. Závažné nedostatky a chyby nedovede opravit ani s pomocí učitele. Nedovede samostatně studovat.

Převedení na klasifikaci ve vyučovacích předmětech s převahou praktického zaměření

- a) Převahu praktické činnosti mají ruční práce, dřevořezba a pěstitelské práce, popř. práce s kovem.
- b) Při klasifikaci v předmětech uvedených v s převahou praktického zaměření v souladu s požadavky učebních osnov se hodnotí:
  - vztah k práci, k pracovnímu kolektivu a k praktickým činnostem,
  - osvojení praktických dovedností a návyků, zvládnutí účelných způsobů práce,
  - využití získaných teoretických vědomostí v praktických činnostech,
  - aktivita, samostatnost, tvořivost, iniciativa v praktických činnostech,
  - kvalita výsledků činností,
  - organizace vlastní práce a pracoviště, udržování pořádku na pracovišti,
  - dodržování předpisů o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci a péče o životní prostředí,
  - hospodárné využívání surovin, materiálů, energie, překonávání překážek v práci,
  - obsluha a údržba laboratorních zařízení a pomůcek, nástrojů, nářadí a měřidel.
- c) Výchovně vzdělávací výsledky se klasifikují podle těchto kritérií:

Stupeň 1 (výborný)

Žák soustavně projevuje kladný vztah k práci, k pracovnímu kolektivu a k praktickým činnostem. Pohotově, samostatně a tvořivě využívá získané teoretické poznatky při praktické činnosti. Praktické činnosti vykonává pohotově, samostatně uplatňuje získané dovednosti a návyky. Bezpečně ovládá postupy a způsoby práce; dopouští se jen menších chyb, výsledky jeho práce jsou bez závažnějších nedostatků. Účelně si organizuje vlastní práci, udržuje pracoviště v pořádku. Uvědoměle dodržuje předpisy o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci a aktivně se stará o životní prostředí. Hospodárně využívá suroviny, materiál, energii. Vzorně obsluhuje a udržuje laboratorní zařízení a pomůcky, nástroje, nářadí a měřidla. Aktivně překonává vyskytující se překážky.

Stupeň 2 (chvalitebný)

Žák projevuje kladný vztah k práci, k pracovnímu kolektivu a k praktickým činnostem. Samostatně, ale méně tvořivě a s menší jistotou využívá získané teoretické poznatky při praktické činnosti. Praktické činnosti vykonává samostatně, v postupech a způsobech práce se nevyskytují podstatné chyby. Výsledky jeho práce mají drobné nedostatky. Účelně si organizuje vlastní práci, pracoviště udržuje v pořádku. Uvědoměle udržuje předpisy o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci a stará se o životní prostředí. Při hospodárném využívání surovin, materiálů a energie se dopouští malých chyb. Laboratorní zařízení a pomůcky, nástroje, nářadí a měřidla obsluhuje a udržuje s drobnými nedostatky. Překážky v práci překonává s občasnou pomocí učitele.

Stupeň 3 (dobrý)

Žák projevuje vztah k práci, k pracovnímu kolektivu a k praktickým činnostem s menšími výkyvy. Za pomoci učitele uplatňuje získané teoretické poznatky při praktické činnosti. V praktických činnostech se dopouští chyb a při postupech a způsobech práce potřebuje občasnou pomoc učitele. Výsledky práce mají nedostatky. Vlastní práci organizuje méně účelně, udržuje pracoviště v pořádku. Dodržuje předpisy o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci a v malé míře přispívá k tvorbě a ochraně životního prostředí. Na podněty učitele je schopen hospodárně využívat suroviny, materiály a energii. K údržbě laboratorních zařízení, přístrojů, nářadí a měřidel musí být částečně podněcován. Překážky v práci překonává jen s častou pomocí učitele.

Stupeň 4 (dostatečný)

Žák pracuje bez zájmu a vztahu k práci, k pracovnímu kolektivu a k praktickým činnostem. Získané teoretické poznatky dovede využít při praktické činnosti jen za soustavné pomoci učitele. V praktických činnostech, dovednostech a návycích se dopouští větších chyb. Při volbě postupů a způsobů práce potřebuje soustavnou pomoc učitele. Ve výsledcích práce má závažné nedostatky. Práci dovede organizovat za soustavné pomoci učitele, méně dbá o pořádek na pracovišti. Méně dbá na dodržování předpisů o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci a o životní prostředí. Porušuje zásady hospodárnosti využívání surovin, materiálů a energie. V obsluze a údržbě laboratorních zařízení a pomůcek, přístrojů, nářadí a měřidel se dopouští závažných nedostatků. Překážky v práci překonává jen s pomocí učitele.

Stupeň 5 (nedostatečný)

Žák neprojevuje zájem o práci a vztah k ní, ani k pracovnímu kolektivu a k praktickým činnostem. Nedokáže ani s pomocí učitele uplatnit získané teoretické poznatky při praktické činnosti. V praktických činnostech, dovednostech a návycích má podstatné nedostatky. Nedokáže postupovat při práci ani s pomocí učitele. Výsledky jeho práce jsou nedokončené, neúplné, nepřesné, nedosahují předepsané ukazatele. Práci na pracovišti si nedokáže zorganizovat, nedbá na pořádek na pracovišti. Neovládá předpisy o ochraně zdraví při práci a nedbá na ochranu životního prostředí. Nevyužívá hospodárně surovin, materiálů a energie. V obsluze a údržbě laboratorních zařízení a pomůcek, přístrojů a nářadí, nástrojů a měřidel se dopouští závažných nedostatků.

Převedení na klasifikaci ve vyučovacích předmětech s převahou výchovného a uměleckého zaměření

- a) Převahu výchovného a uměleckého zaměření mají výtvarná výchova a kreslení forem, hudební výchova a zpěv, tělesná výchova.
- b) Žák zařazený do zvláštní tělesné výchovy se při částečném uvolnění nebo úlevách doporučených lékařem hodnotí s přihlédnutím ke zdravotnímu stavu.
- c) Při klasifikaci v předmětech s převahou výchovného zaměření se v souladu s požadavky učebních osnov hodnotí:
  - stupeň tvořivosti a samostatnosti projevu,
  - osvojení potřebných vědomostí, zkušeností, činností a jejich tvořivá aplikace,
  - poznání zákonitostí daných činností a jejich uplatňování ve vlastní činnosti,
  - kvalita projevu,
  - vztah žáka k činnostem a zájem o ně,
  - estetické vnímání, přístup k uměleckému dílu a k estetice ostatní společnosti,
  - v tělesné výchově s přihlédnutím ke zdravotnímu stavu žáka všeobecná, tělesná zdatnost, výkonnost a jeho péče o vlastní zdraví.

d) Výchovně vzdělávací výsledky se klasifikují podle těchto

kritérií: Stupeň 1 (výborný)

Žák je v činnostech velmi aktivní. Pracuje tvořivě, samostatně, plně využívá své osobní předpoklady a velmi úspěšně podle požadavků osnov je rozvíjí v individuálních a kolektivních projevech. Jeho projev je esteticky působivý, originální, procitěný, v hudební a tělesné výchově přesný. Osvojené vědomosti, dovednosti a návyky aplikuje tvořivě. Má výrazně aktivní zájem o umění, estetiku, brannost a tělesnou kulturu a projevuje k nim aktivní vztah. Úspěšně rozvíjí svůj estetický vkus a tělesnou zdatnost.

Stupeň 2 (chvalitebný)

Žák je v činnostech aktivní, tvořivý, převážně samostatný na základě využívání svých osobních předpokladů, které úspěšně rozvíjí v individuálním a kolektivním projevu. Jeho projev je esteticky působivý a má jen menší nedostatky z hlediska požadavků osnov. Žák tvořivě aplikuje osvojené vědomosti, dovednosti a návyky v nových úkolech. Má aktivní zájem o umění, o estetiku a tělesnou zdatnost. Rozvíjí si v požadované míře estetický vkus, brannost a tělesnou zdatnost.

Stupeň 3 (dobrý)

Žák je v činnostech méně aktivní, tvořivý, samostatný a pohotový. Nevyužívá dostatečně své schopnosti v individuální a kolektivním projevu. Jeho projev je málo působivý, dopouští se v něm chyb. Jeho vědomosti a dovednosti mají četnější mezery a při jejich aplikaci potřebuje pomoc učitele. Nemá dostatečný aktivní zájem o umění, estetiku a tělesnou kulturu. Nerozvíjí v požadované míře svůj estetický vkus a tělesnou zdatnost.

Stupeň 4 (dostatečný)

Žák je v činnostech málo aktivní a tvořivý. Rozvoj jeho schopností a jeho projev jsou málo uspokojivé. Úkoly řeší s častými chybami. Vědomosti a dovednosti aplikuje jen se značnou pomocí učitele. Projevuje velmi malou snahu a zájem o činnosti, nerozvíjí dostatečně svůj estetický vkus a tělesnou zdatnost.

Stupeň 5 (nedostatečný)

Žák je v činnostech převážně pasivní. Rozvoj jeho schopností je neuspokojivý. Jeho projev je povětšinou chybný a nemá estetickou hodnotu. Minimální osvojené vědomosti a dovednosti nedovede aplikovat. Neprojevuje zájem o práci a nevyvíjí úsilí rozvíjet svůj estetický vkus a tělesnou zdatnost.

Hodnocení chování

Výchovná opatření

- a) Ředitel školy může na základě vlastního rozhodnutí nebo na základě podnětu jiné právnické či fyzické osoby žákovi po projednání v pedagogické radě udělit pochvalu nebo jiné ocenění za mimořádný projev lidskosti, občanské nebo školní iniciativy, záslužný nebo statečný čin nebo za dlouhodobou úspěšnou práci.
- b) Třídní učitel může na základě vlastního rozhodnutí nebo na základě podnětu ostatních vyučujících žákovi po projednání s ředitelem školy udělit pochvalu nebo jiné ocenění za výrazný projev školní iniciativy nebo za déletrvající úspěšnou práci.
- c) Při porušení povinností stanovených školním řádem lze podle závažnosti tohoto porušení žákovi uložit:
  - a) napomenutí třídního učitele,
  - b) důtku třídního učitele,
  - c) důtku ředitele školy.
- d) Třídní učitel neprodleně oznámí řediteli školy uložení důtky třídního učitele. Důtku ředitele

školy lze žákovi uložit pouze po projednání v pedagogické radě.

- e) Ředitel školy nebo třídní učitel neprodleně oznámí udělení pochvaly a jiného ocenění nebo uložení napomenutí nebo důtky a jeho důvody prokazatelným způsobem žákovi a jeho zákonnému zástupci.
- f) Udělení pochvaly a jiného ocenění a uložení napomenutí nebo důtky se zaznamená do dokumentace školy. Udělení pochvaly a jiného ocenění se zaznamená na vysvědčení za pololetí, v němž bylo uděleno.

Stupně hodnocení chování

- a) Chování žáka ve škole a na akcích pořádaných školou se na vysvědčení hodnotí slovně. V případě převedení na klasifikaci se hodnotí na vysvědčení stupni:
1 – velmi dobré,
2 – uspokojivé,
3 – neuspokojivé.
- b) Udělená výchovná opatření, popř. snížený stupeň chování jsou součástí slovního hodnocení žáka.
- c) Kritéria pro jednotlivé stupně klasifikace chování jsou

následující: Stupeň 1 (velmi dobré)

Žák uvědoměle dodržuje pravidla chování a ustanovení vnitřního řádu školy. Méně závažných přestupků se dopouští ojedinele. Žák je však přístupný výchovnému působení a snaží se své chyby napravit.

Stupeň 2 (uspokojivé)

Chování žáka je v rozporu s pravidly chování a s ustanoveními školního řádu. Žák se dopustí závažného přestupku proti pravidlům slušného chování nebo školního řádu nebo se opakovaně dopustí méně závažných přestupků. Zpravidla se přes důtku třídního učitele školy dopouští dalších přestupků, narušuje výchovně vzdělávací činnost školy. Ohrožuje bezpečnost a zdraví svoje nebo jiných osob.

Stupeň 3 (neuspokojivé)

Chování žáka ve škole je v příkrém rozporu s pravidly slušného chování. Dopustí se takových závažných přestupků proti školnímu řádu nebo provinění, že je jimi vážně ohrožena výchova nebo bezpečnost a zdraví jiných osob. Záměrně narušuje hrubým způsobem výchovně vzdělávací činnost školy. Zpravidla se přes důtku ředitele školy dopouští dalších přestupků.

Rámcová pravidla pro hodnocení chování

hodnocení chování	popis chování	udělení výchovného opatření
pochvala třídního učitele		uděluje třídní učitel
pochvala ředitele školy		uděluje ředitel školy po projednání na pedagogické radě
napomenutí třídního učitele	drobné porušení školního řádu	uděluje třídní učitel
dětka třídního učitele	drobné opakované porušení školního řádu	uděluje třídní učitel
dětka ředitele školy	závažnější porušení školního řádu je možné ji udělit od 1 neomluvené absence	uděluje ředitel školy po projednání na pedagogické radě
snížený stupeň z chování – 2	soustavné porušování školního řádu, jež není v rozporu s pravidly slušného chování je možné ho udělit od 2 neomluvených absencí	uděluje ředitel školy po projednání na pedagogické radě
snížený stupeň z chování – 3	hrubé porušení školního řádu: <ul style="list-style-type: none"> • slovní nebo fyzický útok proti pracovníkům školy, spolužákům nebo cizím osobám • rasistické projevy a omezování osobní svobody druhých • úmyslné poškozování cizího majetku je možné ho udělit od 10 neomluvených absencí	uděluje ředitel školy po projednání na pedagogické radě

- a) Při udělování výchovných opatření jsou přestupky žáka posuzovány individuálně, je brán ohled na dosavadní chování žáka, na mimořádné okolnosti. Pokud bylo již žákovi uděleno konkrétní výchovné opatření, pak se při dalším přestupku toto výchovné opatření započítává. Konkrétní výchovná opatření mají platnost vždy na jedno pololetí daného školního roku.
- b) Při zvlášť hrubém porušení školního řádu nemusí být dodržena posloupnost výchovných opatření.

Zásady pro celkové hodnocení žáka na vysvědčení při použití slovního hodnocení

a) Celkové hodnocení se stupni:

- prospěl(a) s vyznamenáním,
- prospěl(a),
- neprospěl(a)

se užívá pouze při převedení slovního hodnocení na klasifikaci, tzn.:

- při převedení na klasifikaci v 8. a 9. ročníku,
- při přijímacím řízení na střední školu v 5. a 7. ročníku,
- při přestupu na školu s odlišným způsobem hodnocení po vyžádání školy, na kterou žák

přestupuje, nebo zákonných zástupců,

- na žádost zákonného zástupce dítěte.

b) Při použití slovního hodnocení se na vysvědčení užívají pouze 2 stupně:

- prospěl(a),
- neprospěl(a).

c) Při použití slovního hodnocení žák prospívá vždy, pokud zvládne učivo daného ročníku ve všech povinných předmětech s výjimkou předmětů výchovného zaměření a předmětů, z nichž byl uvolněn.

d) Při celkovém hodnocení po převedení na klasifikaci je žák hodnocen stupni takto:

- prospěl(a) s vyznamenáním – není-li v žádném z povinných předmětů hodnocen stupněm prospěchu horším než 2 (chvalitebný), průměr stupňů prospěchu ze všech povinných předmětů není vyšší než 1,5 a jeho chování je hodnoceno stupněm velmi dobré
- prospěl(a) - není-li v žádném z povinných předmětů hodnocen stupněm prospěchu 5 (nedostatečný)
- neprospěl(a) – je-li v některém z povinných předmětů hodnocen stupněm prospěchu 5 (nedostatečný)

Zásady pro hodnocení žáka na vysvědčení v zájmových útvarech organizovaných školou

- a) Hodnocení práce žáka v zájmových útvarech organizovaných školou je na vysvědčení vyjádřeno slovně.
- b) Vedoucí zájmového útvaru hodnotí práci žáků podle zásad stanovených pro hodnocení vyučovacích předmětů, a to podle charakteru daného zájmového útvaru.
- c) Při převedení slovního hodnocení na klasifikaci se vypíše seznam zájmových útvarů organizovaných školou, v nichž žák pracoval.

Podrobnosti o komisionálních a opravných

zkouškách Komisionální zkouška

a) Komisionální zkouška se koná v těchto případech:

- při konání opravné zkoušky,
- nebylo-li možné za první či druhé pololetí žáka v příslušném předmětu hodnotit – zkouška v náhradním termínu,
- má-li zákonný zástupce žáka pochybnost o správnosti hodnocení na konci prvního nebo druhého pololetí
- nařídí-li ředitel školy komisionální přezkoušení žáka, jestliže zjistí, že vyučující porušil pravidla hodnocení.

b) Komisi pro komisionální přezkoušení jmenuje ředitel školy; v případě, že je vyučujícím daného předmětu ředitel školy, jmenuje komisi zřizovatel školy.

c) Komise je tříčlenná a tvoří ji:

1. předseda, kterým je ředitel školy, popřípadě jím pověřený učitel, nebo v případě, že vyučujícím daného předmětu je ředitel školy, zřizovatelem jmenovaný jiný pedagogický pracovník školy,

2. zkoušející učitel, jímž je vyučující daného předmětu ve třídě, v níž je žák zařazen, popřípadě jiný vyučující daného předmětu,
3. přisedící, kterým je jiný vyučující daného předmětu nebo předmětu stejné vzdělávací oblasti stanovené Rámcovým vzdělávacím programem pro základní vzdělávání.

d) Výsledek přezkoušení již nelze napadnout novou žádostí o přezkoušení. Výsledek přezkoušení stanoví komise hlasováním. Výsledek přezkoušení se vyjádří slovním hodnocením nebo stupněm prospěchu. Ředitel školy sdělí výsledek přezkoušení prokazatelným způsobem žákovi a zákonnému zástupci žáka. V případě změny hodnocení na konci prvního nebo druhého pololetí se žákovi vydá nové vysvědčení.

e) Z přezkoušení se pořizuje protokol, který se stává součástí dokumentace školy. Za řádné vyplnění protokolu odpovídá předseda komise, protokol podepíše všichni členové komise.

f) Žák může v jednom dni vykonat přezkoušení pouze z jednoho předmětu. Není-li možné žáka ze závažných důvodů ve stanoveném termínu přezkoušet, stanoví orgán jmenující komisi náhradní termín přezkoušení.

g) Konkrétní obsah a rozsah přezkoušení stanoví ředitel školy po dohodě se zkoušejícím učitelem.

h) Vykonáním přezkoušení není dotčena možnost vykonat opravnou zkoušku.

i) Třídní učitel zapíše do třídního výkazu poznámku o vykonaných zkouškách, doplní celkový prospěch a vydá žákovi vysvědčení s datem poslední zkoušky.

Opravná zkouška

a) Opravné zkoušky konají:

- žáci, kteří mají nejvýše dvě nedostatečné z povinných předmětů a zároveň dosud neopakovali ročník na daném stupni základní školy,
- žáci devátého ročníku, kteří na konci druhého pololetí neprospěli nejvýše ze dvou povinných předmětů. Žáci nekonají opravné zkoušky, jestliže neprospěli z předmětu s výchovným zaměřením.

b) Opravné zkoušky se konají nejpozději do konce příslušného školního roku, tj. do 31. srpna. Termín opravných zkoušek a konzultací žáků s příslušnými pedagogickými pracovníky stanoví ředitel školy na červnové pedagogické radě. Žák může v jednom dni skládat pouze jednu opravnou zkoušku. Opravné zkoušky jsou komisionální.

c) Žák, který nevykoná opravnou zkoušku úspěšně nebo se k jejímu konání nedostaví, neprospěl. Ze závažných důvodů může ředitel školy žákovi stanovit náhradní termín opravné zkoušky nejpozději do 15. září následujícího školního roku. Do té doby je žák zařazen do nejbližšího vyššího ročníku, popřípadě znovu do devátého ročníku.

d) Žákovi, který konal opravnou zkoušku, se na vysvědčení uvede datum poslední opravné zkoušky v daném pololetí.

Průběh a způsob hodnocení vzdělávání podle individuálního vzdělávacího plánu

a) Ředitel školy může s písemným doporučením školského poradenského zařízení povolit vzdělávání podle individuálního vzdělávacího plánu žákovi se speciálními vzdělávacími potřebami nebo žákovi s mimořádným nadáním na žádost zákonných zástupců.

b) Žákovi prvního stupně je možné povolit individuální vzdělávání žáka po splnění podmínek stanovených § 41 školského zákona. Žák koná za každé pololetí zkoušky z příslušného učiva. Zákonní zástupci žáka jsou povinni s učiteli jednotlivých předmětů konzultovat probírané učivo.

c) Způsob hodnocení žáka vychází ze znalosti příznaků jeho potíží a uplatňuje se ve všech vyučovacích předmětech, ve kterých se tyto potíže projevují.

d) Při způsobu hodnocení žáků pedagogičtí pracovníci zvýrazňují motivační složku hodnocení, hodnotí

jevy, které žák zvládl. Při hodnocení se doporučuje užívat různých forem hodnocení, např. bodové ohodnocení, hodnocení s uvedením počtu chyb apod.

e) Žáci jsou hodnoceni slovně. Způsob hodnocení projedná třídní učitel a výchovný poradce s ostatními vyučujícími.

f) Třídní učitel sdělí vhodným způsobem ostatním žákům ve třídě podstatu individuálního přístupu a způsobu hodnocení žáka.

g) Žák zařazený do zdravotní tělesné výchovy při částečném osvobození nebo při úlevách doporučených lékařem se hodnotí v tělesné výchově s přihlédnutím k druhu a stupni postižení i k jeho celkovému zdravotnímu stavu.

h) V případě plnění školní docházky v zahraničí se postupuje podle § 38 školského zákona a s ním souvisejících vyhlášek MŠMT.